NUTA BULLETIN

OFFICIAL JOURNAL OF NAGPUR UNIVERSITY TEACHERS' ASSOCIATION

Regd. No. MAHBIL/2001/4448 : Licensed to post without prepayment No. NR/ATI/78/2001

YEAR : 26 : 2001) 15 th February 2002 (No : 13

'नुटा बुलेटीन'

रौप्य महोत्सवी विशेषांक मालिका

*

विशेषांक चौथा

*

नेट/सेट - विशेषांक

*

*

'नुटा बुलेटीन' रौप्य महोत्सवी विशेषांक मालिकेतील आजचा हा चौथा विशेषांक. या अंकामध्ये नेट-सेट बाबतचे महत्वपूर्ण दस्तऐवज प्रसृत करण्यात आले असून याच संदर्भातील मा. उच्च न्यायालयाचे व सर्वोच्च न्यायालयाचे महत्वपूर्ण निर्णय व विधानपरिषदेत झालेल्या काही महत्वपूर्ण चर्चा सुद्धा या विशेषांकात समाविष्ट करण्यात आलेल्या आहेत.

प्रा. अनिल सोमवंशी, *मुख्य संपादक*

प्रा. सुभाष गवई, *संपादक* : : **प्रा.सुशील काळमेघ**, *प्रकाशक*

NAGPUR UNIVERSITY TEACHERS' ASSOCIATION

नेट-सेट ग्रस्त शिक्षकांच्या सभेचे आयोजन

सभेची सूचना

नागपूर विद्यापीठ शिक्षक संघाच्या (नुटा) वतीने शनिवार, दिनांक २३.६.२००१ रोजी दुपारी ४.३० वाजता, भारतीय महाविद्यालय, अमरावती येथे व रविवार, दिनांक २४.६.२००१ रोजी सकाळी ११.३० वाजता जी.एस.कॉलेज, नागपूर येथे नेटसेटग्रस्त शिक्षकांच्या सभांचे आयोजन करण्यात आलेले होते. नेटसेटच्या अटींची महाराष्ट्र शासनाने चुकीच्या पद्धतीने अंमलबजावणी करून सेवा विचारात न घेणे, बढती न देणे व दिलेल्या वेतनवाढी रोखून धरणे, या सर्व घटनाक्रमाची तपशीलवार चर्चा त्यावेळी करण्यात आली.

नेटसेटग्रस्त शिक्षकांनी संघटीतरित्य ा आपली बाजू न्यायालयासमोर मांडावी असाहि निर्णय त्यावेळी झाला होता. या कामी सहभागी झालेल्या सर्व नेटसेटग्रस्त शिक्षकांच्या एका सभेचे आयोजन खाली दिलेल्या स्थळी, वेळी, दिवशी व दिनांकाला केलेले आहे. बैठकीत पुढील कामकाज होईल.

(अ)

१. महाराष्ट्र विधानपरिषदेमध्ये नेटसेटबाबत दिनांक ३ ऑगस्ट २००१ रोजी लक्षवेधी सुचनेच्या निमित्ताने झालेली चर्चा विचारात घेणे, (सन २००१ च्या नुटा बुलेटीनचे पृष्ठ ८७ वर व आता पुन्हा या बुलेटीनच्या पृष्ठ ३०३ वर ही चर्चा प्रसृत केलेली आहे.)

२. नेटसेट संदर्भात त्यानंतर झालेल्या घटनाक्रमाची नोंद घेणे. ("नेटसेट बाबतचा घटनाक्रम व सद्यस्थिती" सन २००१ च्या नुटा बुलेटीन पृष्ठ क्रमांक ९० वर प्रसृत केलेली आहे.)

३. "विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन अधिव्याख्याता पदाकरिता बिगर नेट/सेट अर्हताधारक अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा पुढे चालू ठेवणेबाबत." या विषयावरील १८ ऑक्टोबर २००१ या तारखेचा शासननिर्णय क्रमांक एनजीसी-१२०१/११८१५/(३८/०१)विशी-४ विचारात घेणे. (हा शासन निर्णय या बुलेटीनच्या पृष्ठ २६३ वर प्रसृत करण्यात आला आहे.)

४. नेटसेटग्रस्त शिक्षकांच्या संदर्भात नुटाच्या आमसभेच्या निर्णयाची नोंद घेणे. नेटसेटग्रस्त शिक्षकांच्या संदर्भात एमफक्टोच्या निर्णयाची नोंद घेणे. (हा निर्णय या बुलेटीनच्या पृष्ठ ३२१ वर प्रसृत करण्यात आला आहे.)

५. To take into consideration the Judgement delivered by the Hon'ble High Court of Judicature at Bombay in Writ Petition No. 3973/01, on 27th November, 2001. (Circulated in this NUTA Bulletin on page no 245 & 319)

(ब)

उपरोक्त कागदपत्रे विचारात घेवून करावयाची कार्यवाही निश्चित करणे.

******

नेटसेटग्रस्त शिक्षकांनी संघटीतरित्या आपली बाजू न्यायालयासमोर मांडण्याच्या कामी सहभागी असलेल्या सर्व नेटसेटग्रस्त शिक्षकांनी या सभेला उपस्थित रहावे अशी त्यांना विनंती आहे. सभेला नुटाचे अध्यक्ष व पदाधिकारी उपस्थित राहतील. संबंधित सर्व शिक्षकांनी उपस्थित रहावे अशी विनंती आहे.

- डॉ. एकनाथ कठाळे, सचिव, नुटा

सभेचा दिवस, दिनांक, वेळ व स्थळ

दिवस	दिनांक	वेळ	स्थळ
रविवार	३ मार्च २००२	दुपारी ४.१५ वाजता	भारतीय महाविद्यालय, अमरावती

नेटसेट संदर्भातील महत्वपूर्ण दस्तऐवज

अनुक्रमणिका

भाग : १

नेटसेटच्या संदर्भात महाराष्ट्र शासनाचे शासन निर्णय, पत्रव्यवहार, एमफक्टोशी झालेला करारनामा इत्यादी महत्वाचे दस्तऐवज

1) DISCUSSION OF THE REPRESENTATIVES OF THE MAHARASHTRA FEDERATION OF UNIVERSITY AND COLLEGE TEACHERS' ORGANISATIONS (MFUCTO) WITH THE CHIEF MINISTER OF MAHARASHTRA. Dated 18.1.89 ..... **239**

2) AGREEMENT REACHED IN THE DISCUSSIONS OF THE REPRESENTATIVES OF THE MAHARASHTRA FEDERATION OF UNIVERSITY AND COLLEGE TEACHERS' ORGANISATIONS (MFUCTO) WITH THE CHIEF MINISTER OF MAHARASHTRA Dated 18.1.89 ..... **239 - 240**

3) Teachers in Non-Agricultural Universities, affiliated Colleges, Government Institutes of Science/ Management Studies/Social Sciences, Revision of pay scales of teachers and other measures for maintenance of standards in Higher education. Resolution No. NGC.1286/(1224)/UNI-4 dated 27th February,1989...... **241 - 245**

4) Teachers in Non-Agricultural Universities, affiliated Colleges, Government Institutes of Science/Management Studies/Social Sciences. Revision of pay scales of teachers and other measures for maintenance of standards in Higher Education. Resolution No. NGC 1289/(1605)/UNI.4 dated 15th December 1989 ..... **246**

5) यु.जी.सी. च्या नोटिफिकेशननुसार राज्य शासनाने काढलेला पहिला आदेश Government Of Maharashtra Higher & Technical Edn.& Employment Dept. Resolution No.NGC 1892/(2224)UNI-4 Mantralaya Annexe, Bombay 400 032, Dated the 23rd Oct,1992...... **247**

6) यु.जी.सी.नोटिफिकेशननुसार राज्य शासनाने काढलेला दुसरा दुरूस्त आदेश Government of Maharashtra Higher & Technical Education & Employment Deptt. Resolution No. NGC 1792/(2224) UNI-4, Mantralaya, Annexe, Bombay-400 032. Dated 27th November,1992. ..... **247**

7) Teachers in Non-Agricultural Universities, affiliated Colleges, Government Institutes of Science/Management Studies/Social Sciences. Revision of pay-scales of teachers and other measures for maintenance of Standards in Higher Education. Corrigendum No. NGC 1289/(1605) UNI-4 Dated the 20th July 1993...... **248**

८) नॅशनल एलिजिबीलीटी टेस्ट/ महाराष्ट्र शासन क्र. यू.एस.जी १०९३/(२६४९)/विशी-४, उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवायोजन विभाग, मंत्रालय विस्तार भवन मुंबई दि. २ फेब्रुवारी १९९४ ..... **248**

९) नॅशनल एलिजिबीलीटी टेस्ट शिक्षण संचालक (उ.शि.) क्र. एन.जी.एस. एन,ई.टी./९अ शिक्षण संचालनालय (उ.शि.) दिनांक ९.२.१९९४ यांचे पत्र **248**

१०) महाराष्ट्र शासन क्र. यू.जी.सी. १०९३/(२६४९)/विशी-४, उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवायोजन विभाग, मंत्रालय विस्तार भवन मुंबई दि. ७ मार्च १९९४ नॅशनल एलिजिबीलीटी टेस्ट मुदत ३१ मार्च १९९५ पर्यंत वाढविणे बाबत **249**

११) महाराष्ट्र शासन क्र. यू.एस.जी १०९३/(२६४९)/विशी-४, उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवायोजन विभाग, मंत्रालय विस्तार भवन मुंबई दि. २८ एप्रिल १९९४ राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा ३१ मार्च १९९५ पर्यंत वाढविणे बाबत **249**

12) Teachers in Non-Agricultural Universities, affiliated Colleges, Government Institutes of Science/ Management Studies/Social Sciences. Revision of pay scales of teachers and other measurers for maintenance of standards in Higher Education. Resolution No. NGC 1294/10197/(2854)/UNI-4, Dated the 7th July, 1994..... **249**

13) राज्यस्तरीय पात्रता परीक्षा (सेट) प्रादेशिक भाषेतून घेण्याबाबत महाराष्ट्र शासन उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवा योजन विभाग शासन निर्णय क्र. १३९१/२०६६/विशि-४ दि. १४ जुलै १९९४ ..... **250**

१४) राज्यस्तरीय पात्रता परीक्षा (सेट) प्रादेशिक भाषेतून घेण्याबाबत शासन निर्णय, क्रमांक युएसजी-१३९१/२०३६ विशि-४, दिनांक १५ सप्टेंबर १९९४...... **251**

१५) अकृषि विद्यापीठे व संलग्नित अशासकीय महाविद्यालयातील अधिव्याख्यात्यांनी राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा परीविक्षाधीन कालावधीत पूर्ण करणेबाबत महाराष्ट्र शासनाचे उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाचे परीपत्रक एन.जी.सी. १२९४/१००५४/(२८५२)-विशी-४ दिनांकित १३ ऑक्टो १९९५ ..... **251**

१६) अकृषि विद्यापीठे / अकृषि विद्यापीठाशी संलग्नित महाविद्यालये/विधी महाविद्यालये/ शिक्षण शास्त्र महाविद्यालये / विज्ञान व्यवस्थापन अभ्यासक्रम, समाजशास्त्र संस्था इत्यादी मधील शिक्षकांच्या वेतनश्रेणीत सुधारणा करणे व उच्च शिक्षणाचा दर्जा राखण्यासाठी करावयाची उपाययोजना महाराष्ट्र शासन निर्णय क्रमांक एन.जी.सी. १७९४/७१४५/-विशी-४ दिनांकित २२ डिसें १९९५ ..... **252**

१७) महाराष्ट्र अकृषि विद्यापीठे व संलग्नीत महाविद्यालये-अधिव्याख्याता पदावरील नियुक्त्याबाबत...शासन परिपत्रक क्रमांक : एनजीसी १७९४/७९४५/२८२५-अट विशि-४ दिनांक : २० फेब्रुवारी, १९९६. ..... **253**

१८) नेटसेट परीक्षेबाबत शासनाने घेतलेली चुकीची भूमिका व मा. दिल्ली उच्च न्यायालयाच्या खंड पिठाचा निर्णय मा. श्री. दत्ताजी राणे, उच्च शिक्षण मंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांना प्रा.बी.टी.देशमुख यांनी लिहीलेले पत्र दि. १६.४.१९९८ ..... **253**

19) MINISTER FOR HIGHER AND TECHNICAL EDUCATION GOVERNMENT OF MAHARASHTRA Letter No. UGC 1298/18306/(4485)/UNI-4 Dt. 6th May, 98. to Dr. Murli Manohar Joshi, Hon'ble Minister for Human Resources Development, Department of Education, Shastri Bhavan, Government of India, ... **253**

२०) विद्यापीठे व विद्यापीठाशी संलग्नित कला, विज्ञान, वाणिज्य, शिक्षणशास्त्र, समाजशास्त्र, विधी इ. महाविद्यालये व विज्ञान, व्यवस्थापन संस्था इ.मधील शिक्षक शिक्षकांच्या वेतनश्रेणीत सुधारणा करणे व उच्च शिक्षणाचा दर्जा राखण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजना उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक - एनजीसी १२९८/(४५६२)/विशि.४ मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ३२ दिनांक - २२ मे, १९९८ ..... **254**

२१) नेट-सेट परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या अध्यापकांची बढती व वेतनवाढ रोखण्याबाबत. क्रमांक-विपआस/१०९८/३००४५/(४५६३)विशि.४ दिनांक :- २७ मे, १९९८. ..... **256**

२२) विद्यापीठ व संलग्नीत महाविद्यालयातील अधिव्याख्याता पदावरील नियुक्त्यांबाबत महाराष्ट्र शासन उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग मंत्रालय भवन मुंबई क्रमांक संकीर्ण-२०९८/९७८०/(४५९१) विशि-४ दि. २५ जून १९९८ ..... **256**

23) Teachers in Non-Agricultural Universities, Affiliated Colleges, Government Institutes of Science / Management Studies / Social Sciences. Revision of pay Scales of Teachers and other measures for maintenance of standards in Higher Education. GOVERNMENT OF MAHARASHTRA Higher & Teachnical Education Department, RESOLUTION No.NGC-1298/(4619)/UNI.4, Mantralaya Annexe,Mumbai-400 032 Dated : 11th December,1999 ..... **255 - 260**

२४) विद्यापीठे व महाविद्यालयीन शिक्षकांना ५ व्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेणी लागू करण्याबाबत स्पष्टीकरणात्मक खुलासा. महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग शासन निर्णय क्र.एनजीसी १२००/७३३९६/(१५/२०००)/विशी-४ : मंत्रालय विस्तार भवन मुंबई ४०० ०३२ दिनांक: १३ जून २००० ..... **261**

२५) शिक्षण संचालनालय, उ.शि. म.रा. पूणे दिनांक २१ मार्च २००१, अकृषि विद्यापीठे व संलग्न महाविद्यालये, शासकीय विज्ञान व्यवस्थापन शिक्षण/ समाजविज्ञान संस्थामधील शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाच्या सुधारित वेतनश्रेणी लागू करणे ..... **261 - 262**

२६) महाविद्यालयीन अधिव्याख्याता पदावरील नियुक्त्यांबाबत महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग शासन परिपत्रक क्रमांक : एनजीसी १२०१/२०६११/(१४४/०१) विशि-४ मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२. : दिनांक : २८ सप्टेंबर २००१ ..... **263**

२७) विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन अधिव्याख्याता पदाकरिता बिगर नेट/सेट अर्हताधारक अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा पुढे चालू ठेवणेबाबत. महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग शासन निर्णय क्रमांक : एनजीसी-१२०१/११८१५/(३८/०१)विशी-४ मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२ : दिनांक : १८ ऑक्टोबर २००१ ..... **263**

भाग : २

विद्यापीठ अनुदान आयोग व केंद्र शासनाशी संबंधीत दस्तऐवज

1) Revision of pay scales of teachers in Universities and Colleges and other measures for maintenance of standards in Higher Education. by C.R. PILLAI, Deputy Secretary to the Government of India. To The Secretary Education Government of Maharashtra, No.F.1-21/87-UI dated 17th June, 1987 ..... **264 - 266**

2) Revision of pay scales of teachers in Universities and Colleges and other measures for maintenance of standards in Higher Education. by C.R. PILLAI) Deputy Secretary to the Government of India to Education Secretaries of all the States/U.T.s letter No. F. 1-21/87-U.1 Dated 22nd July, 1988 ..... **267 - 269**

3) S.K. KHANNA, SECRETARY UNIVERSITY GRANTS COMMISSION No. F. 1-28/84(CPP)(VOl.III) dated November 26, 1988 ..... **270**

4) UNIVERSITY GRANTS COMMISSION GUIDELINES FOR CAREER ADVANCEMENT OF LECTURERS IN UNIVERSITIES AND COLLEGES 18th Dec. 1989 Revised March 1990 ..... **270**

5) PROF. S.K. KHANNA, SECRETARY, UGC D.O.NO. F. 1-6/90(P.S.) January 29, 1990...... **271**

6) P.L. MALIK, DEPUTY SECRETARY, UGC, D.O.No. F. 1-6/ 90 (P.S.) 27th November, 1990...... **272**

7) UGC GUIDELINES FOR ACCREDITATION OF TESTS FOR ELIGIBILITY FOR LECTURESHIP S.K. KHANNA VICE CHAIRMAN, UGC, D.O. No. F. 4-2/90 (NET) December 29, 1990...... **271**

8) UGC GUIDELINES FOR ACCREDITATION OF TESTS FOR ELIGIBILITY FOR LECTURESHIP (STATE, UT GOVERNMENT/AGENCIES) BACKGROUND 1990 ..... **271**

9) Y.N. CHATURVEDI, SECRETARY, UGC, D.O. No. F. 4-12/86 (NET) 14 March, 1991..... **273**

10) Y.N. CHATURVEDI SECRETARY, UGC, D.O. No. F. 4-12/86 (NET) 7 Aug. 1991..... **273**

11) Minimum qualifications prescribed for the appointment of Lecturers, Readers and Professors in subject other than Fine Arts, Management, Engineering and Technology in Universities and Colleges. by Gurcharan Singh Under secretary, letter No. D.O. No. F.1-11/87(CPP) 28th October 1991..... **274**

12) U.G.C. Regulations, 1991 REGARDING MINIMUM QUALIFICATIONS FOR APPOINTMENT OF TEACHERS' IN UNIVERSITIES AND COLLEGES. To be published in the Gazette of India 5th Oct. 1991. Part III Section 4 No. F.1-11/87 (CPP) 19th Sept. 1991 Notification **274**

13) Schedule - I of UGC Notification (UGC Regulation 1991) No. F.1-11/87(CPP) dated 19th Sept 1991. ..... **274**

14) Y.N. CHATURVEDI, SECRETARY, UNIVERSITY GRANTS COMMISSION letter No. D.O. No. F. 14-1/92/(CPP-2) dated 2 June, 1992...... **275**

15) Letter from Prof. G. Ram Reddy Chairman, to Education Minister of Maharashtra State D.O.No. F.4-12/90 (NET) June 3, 1992..... **275**

16) Letter from Y. N. CHATURVEDI, SECRETARY, UGC, to Secretary, Higher Education (Maharashtra State, D.O. No. F. 4-2/90 (NET) 15th June, 1993 ..... **276**

17) S.P. Gupta, ADDITIONAL SECRETARY UGC, D.O. No. 4-2/90 (NET) dated 8th June 1994 ..... **276**

18) Amendment to the UGC Regulations of 1991 regarding qualifications prescribed for the appointment of Lecturers, Readers and Professors in the universities and colleges. No. F. 1-11/87 (PS) 21 June, 1995...... **277**

19) UGC N.O. F. 1-11/87 (CPP) 21 June, 1995 NOTIFICATION **277**

20) Dr. R.P. Gangurde Additional Secretary-II D.O. No. F. I-II/85 (PS) dated 22nd November/ 4th December 1995...... **277**

21) MINIMUM QUALIFICATIONS REQUIRED FOR APPOINTMENT OF LECTURERS IN ART, SCIENCES, SOCIAL SCIENCES, COMMERCE, EDUCATION, PHYSICAL EDUCATION, FOREIGN LANGUAGES AND LAW **278**

22) Exemption of passing NET/SET Examination for subject like Journalism, Music (Drama). To, The Secretary, University Grants Commission, by T.B.Sen Deputy Secretary to Govt. letter No. NGC-1796/3535/4129/UNI-4 Dated 8th August, 1996...... **278**

23) RAMESH P. GANGURDE, SECRETARY, UNIVERSITY GRANTS COMMISSION dated October 8, 1996. letter No. D.O. No. F. 1-11/85 (PS)...... **278**

24) Exemption of passing NET/SET Examination for subject like Journalism, Music (Drama). To, T.B.Sen Deputy Secretary to Govt. from D.B.Sing Under Secretary, University Grants Commission, No.F 1-2 (4)/96 (PS) dated 4 Dec. 1996...... **278**

25) L.S. Mehra JOINT SECRETARY UGC, to Secretary Higher Education, Maharashtra State 12 JULY, 1997. Letter No. D.O.No. F. 1-6/90 (ASC/DR) **278**

26) UGC REGULATIONS on minimum qualifications for appointment and for Career Advancement of Lecturers, Readers and Professor in the universities & colleges. To, The Registrar, by DR.(MRS.) PANKAJ MITTAL, Deputy Secretary UGC..... **279**

27) UGC REGULATIONS, 2000 regarding Minimum Qualifications for Appointment and Career Advancement of Teachers in Universities and Colleges. To be published in the Gazette of India Part III Sector 4, University Grants Commission : Bahadur Shah Zafar Marg : New Delhi - 110 002. No.F.3-1/2000 (PS) NOTIFICATION **279**

भाग : ३

विधान परिषदेतील चर्चेची अधिकृत प्रतिवेदने

१) राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची प्राध्यापकांवर करण्यात आलेली सक्ती महाराष्ट्र विधानपरीषद, गुरुवार, दि. १७ मार्च १९९४ लक्षवेधी सूचनेवर चर्चा ..... **280 - 282**

२) नेट सेट या परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या महाविद्यालयीन अध्यापकांच्या वेतनवाढी रोखल्याबाबत शासनाने दिलेले आदेश लक्षवेधी सूचना महाराष्ट्र विधान परिषद दिनांक २६ मार्च १९९८ ..... **282 - 286**

३) नेट सेट या परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या महाविद्यालयीन अध्यापकांच्या वेतनवाढी रोखल्याबाबत शासनाने दिलेले आदेश लक्षवेधी सूचना महाराष्ट्र विधान परिषद दिनांक ३ एप्रिल १९९८ ..... **286 - 287**

४) नेट सेट या परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या महाविद्यालयीन अध्यापकांच्या वेतनवाढी रोखल्याबाबत शासनाने दिलेले आदेश लक्षवेधी सूचना महाराष्ट्र विधान परिषद दिनांक २३ एप्रिल १९९८ ..... **288 - 290**

५) नेट सेट या परीक्षेच्या स्वरुपाविषयी विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे राज्य शासनाने केलेली विचारणा ता.प्र.क्र. २७३१४ दि. २९ जुलै १९९८ ..... **291**

६) जुलै २००० च्या अधिवेशनात नेट सेट बाबत मा. मंत्री उच्च शिक्षण यांनी घेतलेली भूमिका दि. २५ जुलै २००० ..... **291 - 292**

७) नेट सेट ची परीक्षा उत्तीर्ण न केल्याचे निमित्त करुन महाविद्यालयीन व विद्यापीठीय शिक्षकांच्या वार्षिक वेतनवाढी रोखण्यात येणे दिनांक १४ डिसेंबर २००० ..... **293 - 298**

८) कोल्हापूर विभागातील महाविद्यालयीन शिक्षकांना वेतन थकबाकीपासून वंचित ठेवणे पहिले अधिवेशन २००१ दि. २३ मार्च २००१ ..... **299 - 301**

९) शासन निर्णयाच्या विरोधात वरिष्ठ लेखा परिक्षकांनी आदेश पारीत करणे पहिले अधिवेशन २००१ दिनांक १६ मार्च २००१ ..... **301**

१०) नेट सेट परीक्षेच्या स्वरुपाविषयी विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे राज्य शासनाने केलेली विचारणा पहिले अधिवेशन २००१ दि. ३० मार्च २००१ ..... **302 - 303**

११) नेट सेट परीक्षेच्या स्वरुपाविषयी सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला अंतिम निवाडा शुक्रवार, दिनांक ३ ऑगस्ट २००१ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या सोमवार, दिनांक १६ जुलै २००१ रोजीच्या तारांकित प्रश्नोत्तराच्या यादीतील प्रश्न क्रमांक (३) १६०३२..... **303**

१२) नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्याने शिक्षकांची वार्षिक वेतनवाढ रोखणे शुक्रवार, दिनांक ३ ऑगस्ट २००१ ..... **303 - 307**

१३) नेट/सेट परीक्षेच्या स्वरुपाविषयी सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला अंतिम निर्वाळा, तिसरे अधिवेशन २००१ मंगळवार, दिनांक ११ डिसेंबर २००१ ..... **308**

भाग : ४

मा. उच्च व सर्वोच्च न्यायालयाचे महत्वपूर्ण निर्णय

1) IN THE HIGH COURT OF DELHI C.W.P.NO.3570 OF 1992 and C.M.NO.6675/92 : Date of decision : May 13, 1993 ..... **308 - 309**

2) RECORD OF PROCEEDINGS Civil/Cri.Appeal(s) No.(s) : I.A.NO.1 IN C.A.NO.1819/94 SUPREME COURT OF INDIA University of Delhi... Appellant (s) versus Shri Raj Singh & Ors...Respondent(g) (For Stay) Date : 15.4.94 ..... **309**

3) AIR 1995 Supreme court 336, A.M.Ahmadi and S.P. Bharucha, JJ Civil Appeal No. 1819 of 1994, D/8-9. 1994 University of Delhi Appellant V. Rajsingh and others, Respondents ..... **310 - 316**

4) IN THE HIGH COURT OF Judicature at Bombay write Petition No.3495 OF 1998 Date of decision :31 August 1998 ..... **317**

5) IN THE HIGH COURT OF Judicature at Bombay writ Petition No.2058 of 2000 , 2061 of 2000, 2092 of 2000 ..... **317 - 319**

6) IN THE HIGH COURT OF JUDICATURE AT MUMBAI ORDINARY ORIGINAL CIVIL JURISDICTION WRIT PETITION NO. 2058 OF 2000 Shri. Kanshiram Shivappa Waghmode .... Petitioner VERSUS Parle Tilak Vidyalaya Association & ors. ... Respondents, and Maharashtra Federation of University & College Teachers Organizations ... Intervener **319**

7) In the High Court of Judicature Appellate side, Bombay Writ petition No. 3973 of 01 1) Ramzan Serubhai Virani & Ors ....Petitioners Versus State of Maharashtra & Ors ...... Respondents Coram H.L. Gokhale & D.D.Sinha JJ Dated 27.11. 2001**......245 & 319**

भाग : ५

1) नेट सेट बाबतच्या दिनांक १८ ऑक्टोबर २००१ रोजीच्या शासन निर्णयाबाबत संघटनेची प्रतिक्रिया नमूद असलेला प्रस्ताव As adopted by MFUCTO Executive committee meeting Dated 2.12.2001 **......320 & 322**

2) नेट-सेट ग्रस्त शिक्षकांच्या सभेचे आयोजन, सभेची सूचना **......234**

3) नेट-सेटशी संबधित या अंकात प्रकाशित न केलेली परंतु यापूर्वी नुटा बुलेटीनमध्ये प्रकाशित करण्यात आलेल्या कागदपत्रांची सूची **......323**

भाग : १

नेटसेटच्या संदर्भात महाराष्ट्र शासनाचे शासन निर्णय, पत्रव्यवहार, एमफक्टोशी झालेला करारनामा इत्यादी महत्वाचे दस्तैवज

(१)

DISCUSSION OF THE REPRESENTATIVES OF THE MAHARASHTRA FEDERATION OF UNIVERSITY AND COLLEGE TEACHERS' ORGANISATIONS (MFUCTO) WITH THE CHIEF MINISTER OF MAHARASHTRA.

DISCUSSION OF THE REPRESENTATIVES OF THE MAHARASHTRA FEDERATION OF UNIVERSITY AND COLLEGE TEACHERS' ORGANISATIONS (MFUCTO) WITH THE CHIEF MINISTER OF MAHARASHTRA.

On behalf of the Government of Maharashtra :

1. The Chief Minister,
2. The Minister for Education,
3. The Minister of State for Education,
4. Chief Secretary,
5. Secretary (Education Department),
6. Secretary (Finance Department)
7. Director of Higher Education,
8. Deputy Secretary (Education Department)

On behalf of the MFUCTO:

1. Prof. E.N. Manjrekar, President,
2. Prof. C.R. Patil, General Secretary,
3. Prof. B.T. Deshmukh,
4. Prof. Sambhaji Jadhav,
5. Prof. K.K. Thekedath,
6. Prof. S.M. Bhave,
7. Prof. Kishore Bhide,
8. Prof. Arun Dixit,
9. Prof. Rohini Gawankar,
10. Prof. S.K. Kalnawat,
11. Prof. Vitthal More.

Protracted talks were held between the Chief Minister and the representatives of the MFUCTO on 28th December, 1988 and on 11th, 13th, 14th, 17th and 18th January, 1989. The copy of the agreement reached by the Government of Maharashtra and the MFUCTO is enclosed.

18.01.1989. (KUMUD BANSAL)
SECRETARY (HIGHER EDUCATION)

****

(२)

AGREEMENT REACHED IN THE DISCUSSIONS OF THE REPRESENTATIVES OF THE MAHARASHTRA FEDERATION OF UNIVERSITY AND COLLEGE TEACHERS' ORGANISATIONS (MFUCTO) WITH THE CHIEF MINISTER OF MAHARASHTRA

The State Government has carefully considered the Government of India's instructions regarding revision of pay scales for University and College teachers and other relevant guidelines and has decided to implement them in the following manner :

(1) The Government of India suggestions on revision of pay scales for teachers in Universities and Colleges, dt. 17th June, 1987 as amended by subsequent agreement dt. 4th and 5th Sept. 1987 and the Government of India's suggestions dt. 22nd July, 1988 would be implemented by the State Government with the recommended scales of pay, including the element of promotions involved there in as a composite scheme w.e.f. 01.01.1986, except that in respect of the scale of Rs. 4500-7300 the matter will be considered further by the Government.

(2) Similarly, suggestions about D.P.Es. and Librarians as received from the Government of India vide their letter dt. 22nd July, 1988 will be implemented on aforesaid lines. In addition, suggestions in respect of librarians covered by

Government of India's circular No. F.2-3/84 U.I. dated 16th January, 1987 and U.G.C.'s Circular No. F.1-96/81- CPP I dated 5th May, 1987 will be considered.

(3) Regular and systematic appraisal of performance of teachers is an essential element in the management of education and this has been taken into account in the design for the career development of teachers. U.G.C. has recently circulated the report of the Task Force set up by it for the performance appraisal of teachers. However, till it becomes operational, the existing screening mechanism/ selection procedures or those prescribed on a provisional basis by the University/State Government will apply to all placements/promotions to the Senior Scale/Selection Grade Lecturers and Readers. Until the respective Universities have framed, as per the guidelines to be issued by the U.G.C., the necessary statutes relating to the procedure (including the composition of the screening/Selection Committee) for promotion to the Senior Scale/Selection Grade, the existing Assessment Committee (constituted to assess the performance of teacher before he is allowed to draw the increment after the stage of Rs. 1300 in the existing pay scale of Rs. 700-1600) including a representative of the D.H.E. wherever not already included, be charged with the implementation of the process of selection for promotion to the sr. scale as well as Selection Grade. After a period of three years from the date of issue of Government Resolution regarding the revised scales of pay, Government will, in consultation with the U.G.C., review the operation and functioning of the performance appraisal system and the effectiveness of the mechanism created therefore, and take suitable remedial measures in consultation with the U.G.C.

(4) "Work-Load'' :

(A) Teachers in University/College will have a work-load of not less than 40 clock hours in a week.

(B) (a) Out of the 40 clock hours mentioned in (A) above, a teacher in an affiliated college should be present on the official premises of the college for about 20 to 24 clock hours in a week (about four clock hours per day on an average).

(b) Out of the time that a teacher in an affiliated college is present on the official premises of the college as mentioned in (a) above, the time spent on lecturing tutorials, practicals, demonstrations would be as follows :

(i) 17 lectures + 3 Tutorial/Practicals = 20 x 50 min. = 1,000 minute In case of subjects under the science faculty, 20 periods of 50 minutes each would include both lectures and practicals as well as tutorials, if any.

(ii) If, unfortunately, tutorials are not held, then 18 lectures of 50 minute each = 900 minutes OR

20 lecturers of 45 minutes = 900 minutes In case of demonstrators/tutors, if any, doing purely practicals/demonstration work on tutorials, the norm regarding work- load will be 20 practicals/ demonstrations or tutorials of 50 minutes each.

The residual time for which a lecturer, demonstrator/tutor in an affiliated college should be present on the official premises of the college (vide B (a) above) should be devoted to seminars, co- curricular activities, extension work, testing/internal examinations, etc. as may be decided by the University,

(5) The above revised work-load should be implemented without additional staff. Similarly, care would be taken to ensure that services of no permanently approved full-time or part- time teacher or similar teacher who is appointed on hourly basis, working in clear vacancies, are terminated merely on the ground that they have been rendered surplus as a result of the revised work-load; such permanently approved surplus full-time or part-time or hourly basis teachers will be absorbed as such, in course of time, in the same college or any other affiliated college in the district, against any fresh/vacancies or additional work-load which may get created in future.

(6) 50% arrears on account of implementation of revised scales of pay from 01.01.1986 will be given to the teachers in cash and the remaining 50% will be deposited in the G.P.F. Accounts of the respective teachers, to be blocked for a period of three years except in cases of retirement/death/resignation.

(7) Government would make an advance of an amount equivalent to pay and allowances relating to about 50% of the total strike period as soon as the strike is withdrawn. In Particular, on the basis that the strike is withdrawn by 19th January, 1989, payment for the period 12.12.1988 to 31.12.1988 would be made as soon as the strike is withdrawn. This advance would be in consideration of the corresponding extra working periods/days which would be put in by the teachers to compensate the lost periods/days in accordance with the scheme to be worked out by the Government/University. The scheme would involve additional periods on working days and holidays and vacation also, if necessary. The advance in respect of remaining 50% of the total strike period would be paid after the teachers have fully compensated the lost teaching periods/days. For this purpose, an undertaking from the individual teachers for making good the lost teaching periods/days would be obtained. Any decision in this regard would apply, mutatis-mutandis, to the Directors of Physical Education and Librarians.

(8) There would be no victimisation, i.e. no disciplinary action of any sort in respect of strike action, at any level and any category, except in cases involving criminal action and/or violence.

(9) As directed by the Chief Minister, Minister for Education would write to the Minister of Medical Education and Minister of Social Welfare regarding similar action only in respect of paragraphs (7) and (8) above, after due examination, in respect of teachers in Unani, Ayurvedic and Social Work Colleges.

(10) Formal Government orders regarding the revised pay scales will be issued by 28th Feb. 1989.

(KUMUD BANSAL)
SECRETARY (HIGHER EDUCATION)
18.01.1989.

****

In view of the mutual agreement as above, the MFUCTO here by withdraws the indefinite strike with immediate effect. The teachers are being requested to join duties on or before 20th January, 1989.

(E.N. MANJREKAR) — PRESIDENT, MFUCTO — 18.01.1989.

(PROF. C.R. PATIL) — GENERAL SECRETARY, MFUCTO — 18.01.1989.

****

(३)

AMRAVATI UNIVERSITY : STATUTE NO. 1 OF 1989.

Implementation of pay scales of teachers and other measures for maintenance of standards In Higher Education statute, 1989.

(Received assent of the Chancellor vide his office letter No. CS/AU/STT/89/B/(194)/1807 dated 25.9.1989)

Whereas, the Government of Maharashtra in Education and Employment Department has issued Government Resolution No.NGC 1286/(1224)/UNI-4 dated 27th February, 1989. And,

Whereas, the University has to initiate action to frame suitable Statute under the provisions of Section 39 of the Amravati University Act,1983 to implement the package scheme and scheme of revision of pay scales for the maintenance of standards in Higher Education for University teachers and College teachers, the Senate is hereby pleased to make the following Statute.

1. This Statute may be called the Statute to implement package scheme and scheme of revision of pay scales for maintenance of standards in Higher Education for University and College teachers, Statute 1989.

2. This Statute shall come into force with effect from the date of Chancellor's assent to it.

3. In this Statute, unless the context otherwise requires;

(a) "Government Resolution" means Government Resolution No.NGC 1286/(1224)/UNI-4 dated 27th February 1989, hereinafter referred to as Government Resolution and enclosed herewith as Annexure-A

4. Provisions contained in Government Resolution shall be applicable with immediate effect.

5. The Code of professional Ethics for University and College teachers and the details on performance appraisal of teacher shall be as prescribed by the Ordinance.The Ordinance prescribing the Code of professional ethics and the scheme of performance appraisal of teachers shall be broadly based on the report of the Task Force considered and approved by the University Grants Commission dated 27th December, 1988 and 4th November, 1988 respectively.

ANNEXTURE-A

Teachers in Non-Agricultural Universities, affiliated Colleges, Government Institutes of Science/Management Studies/Social Sciences Revision of pay scales of teacher and other measures for maintenance of standards in Higher education.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

Education And Employment Department : Resolution No. NGC.1286/(1224)/UNI-4
Mantralaya Annexe, Bombay-400 032, dated 27th February,1989.

READ- (i) Government Resolution, Education and Youth Services Department No.HSC1076/419/XX-XXI llth June 1976 read with Appendix attached therto.

(ii) Government Resolution, Education and Youth Services Department No.USGU77/129787/XXXn(Ceu) dated 25th October.1977;

(iii) Government Resolution, Education and Youth Services Department NO.USG 1177/31016/XXXII(Cell) dated 13th January, 1978;

(iv) Government Resolution, Education and Youth Services Department No.USG1177/129387/XXXII (Ceu), dated7th February, 1978;

(v) Government Resolution, Education and Youth Services Department No. USG 1178/24585/XXXII(Cell), dated 3rd April, 1978;

(vi) Government Resolution, Education and Youth Services Department-No.USG1178/24585/XXXII(Cell)dated 27th June,1978;

(vii) Government Resolution,Education,Employment and Youth Services Department No.USG1177/177688/ XXXII(Cell), dated 26th March,1979;

(viii) Government Resolution, Education,Employment arid Youth Services DepartmentNo.USG1179/153709/ XXXII(Cell), dated 6th April, 1979;

(ix) Government Resolution,Education,EmpIoyment Department No.USG 4280/15792/275/XXXII(Cell),dated 18th September,1980;

(x) Government Resolution, Education, Employment Department No.USG 1179/172927/(253)/XXXII(Cell), dated 24th June 1980;

(xi) Government Resolution, Education, Employment Department No.USG 4280/15792/275/XXXII(Cell),dated 18th September, 1980;

(xii) Government Resolution, Education, Employment Department No.NGC 2080/160284/5987/UNI-2, dated 1st June,1981;

(xiii) Government Resolution, Education, Employment Department No.NGC 2080/160284/5987/UNI-2, dated 1st Scptember,1981;

(xiv) University Grants Commission's D.O.letter No F-1-117/ 83(CP),dated 17th January,1984;

(xv) Government Resolution, Education, Employment Department No. USG 4280/157972/275/UNI-4.dated 18th April,1984;

(xvi) University Grants Commission's Notification No. F-1- 117/83(CP), dated 25th November 1985" about revised Formal Education";

(xvii) Government Resolution,(in Marathi) Education and Employment Department No.USG1179/172929(253)/UNI-4, dated 11th May, 1987;

(xviii) Government of India, Ministry of Human Resource Development, Department of Education's letter No.F-1-21/ 87-UI, dated 17th June, 1987;

(xix) Government of India, Ministry of Human Resource Development (Department of Education) letter No.F-l-21/ 87-U1,dated 22nd July, 1988;

(xx) University Grants Commission's D.O. letter No.F-l-28/84(CPP)/VOL- Ill.dated 26th November 1988.

RESOLUTION

Government had approved the implementation of revised

pay scales, for University and College teachers with effect from 1st January1973 by Government Resolution, Education and Youth Services Department No.USG 1177/129387/ XXXII(CELL), dated 25th October 1977 and for Librarians and Physical Education Staff by Government Resolution, Education and Employment Department No. USG-4280/ 157972/(275)UNI-4, dated 18th April 1984. After appointment of Fourth Pay Commission for Central Government employees, the University Grants Commission has appointed a Committee under the Chairmanship of Prof. Mehrotra to examine the present structure of emoluments and conditions of service of University and College teachers. After considering the Mehrotra Committee's Report the University Grants Commission submitted its recommendations to the Government of India in February 1987. After examination of the Report Government of India evolved a scheme of pay revision for the University and College teachers and other measures for-improvement of standards in higher education. By their letter dated 17th June,1987 and subsequent letters dated 7th September, 1987 and 22nd July,1988, the Government of India recommended to the State Government to implement this scheme.

The question of implementing Government of India's scheme of revision of pay scales of University and College teachers and other relevant guidelines and notifications issued by U.G.C. from time towas under consideration of the State Government. After careful consideration of the Government of India's Package Scheme,1986 for maintenance of standards in Higher Education and after an agreement with the Maharashtra Federation of University and College Teachers Organisation, the State Government has now decided to implement the terms and conditions of services as detailed below.

2. Coverage:- The revised scales and other measures for improvement of standards in higher education are applicable to all categories of full-time teachers employed by the non-Agricultural Universities, Government and non-Government Colleges in the faculties of Arts,Science,Commerce and Education, in the State, Government Institutes of Science/Government Institutes of Management Studies/Social Sciences. The revised scales of pay are also applicable to the teachers/librarians/Instructors of Physical Education/Directors of Physical Education in the affiliated unaided colletges of Arts, Science, Commerce, Education in the State. However, these colleges will not be entitled for any financial assistance from the State Government and same is the case with the unapproved (not covered under 100 percent salary grant)posts in affiliated aided colleges and Non Agricultural Universities in the State. The revised scales are not applicable to teachers who retired on or before 31st December 1985 and who worked on re-employment on that date including those whose period of re-employment was extended after that date.

3. Date of Effect:- The revised scales of pay will be implemented with effect from 1st January 1986.

4. Pay Scales:- The revised scales of pay effective from 1st January 1986 are given in Appendix I.

5. Manner of Fixation of Pay:- The formula and principles for fixation of pay of teachers in the revised scale shall be as indicated in Appendix II. The pay of individual teacher and the date of increment should be fixed in accordance with such formula and principles.

6. Option for the revised scales of pay:- Within a period of three months from the date of the issue of this Government Resolution,the teachers/Librarian/Physical Education staff will have to opt in the prescribed form (Appendix III) for the revised pay scales. The teachers opting for the new scales will have to enter into an agreement as mentioned in Appendix IV with the University/College Managements about their acceptance of terms and conditions mentioned in this Government Resolution. The option once exercised shall be final. Those who do not exercise the option within the period of three months from the date of issue of Government Resolution shall be deemed to have opted for the revised scale.

Note:- (1) The Teachers/Librarians/Directors of Physical Education/ Instructors of Physical Education who were in service on 1st January 1986 and who were not in service after 1st January 1986 on account of termination, death, discharge on the expiry of the sanctioned posts, resignation, dismissal or discharge on disciplinary grounds and could not exercise the option within the time-limit will be deemed to have opted for the revised scales of pay with effect from 1st January 1986 and should be held entitled to the benefit of these rules.

7. Recruitment and Qualifications:- Recruitment to the post of Lecturers, Readers and Professors, Librarians and Physical Education Staff in the existing scale of pay of Rs.700-1,600 in Universities and that of Lecturer/Librarian/Physical Education staff in Colleges shall be on the basis of merit through All India Advertisement and selection, provided that the incumbents who fulfill the criteria prescribed in this Government Resolution will be eligible for promotion of Readers.

8. The minimum qualifications required for appointment to the post of Lecturers, Readers and Professors, Librarians and Physical Education Staff in the existing pay scale of Rs. 700-1,600 will be those prescribed by the University Grants Commission from time to time. Generally the minimum qualifications for appointment to the post of Lecturer in the scale of pay of Rs. 2,200- 4,000 shall be Master's degree in the relevant subject with atleast 55 percent marks or Its equivalent grade and good academic record.

9. Only those candidates, who, besides fulfilling the minimum qualifications prescribed for the post of a lecturer, Librarian and Physical Education Staff, have qualified in a comprehensive test to be conducted for the purpose, will be eligible for appointment. The detailed scheme for conducting the test including its design, the agencies to be employed in the conduct of the text, content, administration etc. will be worked out by the University Grants Commission keeping in view the requirement of the media of instruction followed by the. different Universities and Colleges and other relevant considerations. For purposes of recruitment to the post of Lecturer/Librarian/Director/Instructor or of Physical Education in Colleges and Principals of Colleges, the composition of the Selection Committee has already been laid down in Appendix accompanying Government Resolution, Education and Youth Services Department No. USG. 1177/129387/XXXII (Cell), dated 25th October, 1977. The same procedure should continue to be in operation till it is suitably replaced by the comprehensive test to be prescribed by the University Grants Commission.In order to enable all the members of the Selection Committee to attend the meeting a minimum notice of fifteen days from the date of issue of letter is necessary. Universities are requested to evolve, if they have not evolved, a reasonable quantified system of evaluation for the purpose of selection to the post of Lecturer/Assistant Librarian/Deputy Librarian/Director/ Deputy Director/Assistant Director of Physical Education Principal, till the details of the comprehensive test is received from the University Grants Commission. Such evaluation system should be followed by the aforesaid Selection Committees to ensure minimum standards. Similarly selection of Teachers/Assistant Librarians/Deputy Librarian/Director/ Deputy Director/Assistant Director of Physical Education in the Universities, shall continue to be made in accordance with the provisions in the respective University Acts and the Statutes made there under, till University Grants Commission communicates aforesaid procedure.

10. In order to encourage research, in continuation of Post- graduate studies, candidates, who at the time of their recruitment as Lecturers/Librarians/Physical Education Staff possess Ph.D. or M.Phil degree, will be sanctioned three and one advance increments respectively in the scale of Rs.2,200-4,000 along with the benefit of corresponding years of service for the purpose of promotion. The existing incumbents without research degree and those similarly situated, recruited in future will be eligible for a similar benefit in service for the purpose of promotion as and when they acquire research degrees, but will not be eligible for advance increments, existing incumbents with research degrees will also be eligible for a similar benefit.

11. The revised scale of pay of tutors and demonstrators is for the existing incumbents of the posts to the Universities and colleges There shall be no future recruitment to this category.

12. Career Advancement.- Every Lecturer/Assistant Librarian/Librarian/Director Instructor of Physical Education/

Assistant Director of Physical Education, in the existing scale of Rs.700-1,600 will be Placed a senior scale of Rs.3,000-5,000 if he/she has:-

(a) completed 8 years of service after regular appointment with relaxation as provided in para. 10 above;

(b) participated in two refresher courses/summer institutes, each of approximately 4 weeks duration Or engaged in other appropriate continuing education programmes of comparable quality as may be specified by the University Grants Commission;

(c) consistently satisfactory performance appraisal reports.

Explanation.- All such incumbents in the existing scale of Rs.700- 1,600, who have completed 8 years of service on 1st January 1986, will be placed through a process of screening, selection as indicated below,in the scale of Rs.3,000- 5,000. The benefit of service provided in para.10 will be available for the initial placement also.

13. Every lecturer, Library and Physical Education staff in the senior scale will be eligible for promotion to the post of Lecturer (Selection Grade) Reader/Deputy Librarian/ Deputy Director of Physical Education in the scale of pay ofRs.3,700-5,700 if he/she has :-

(a) completed 8 years of service in the senior scale provided that the requirement of 8 years will be relaxed if the total service of the lecturer is not less than 16 years;

(b) obtained a Ph.D. degree, or an equivalent published work;

(c) made some mark in the areas of scholarship and research as evidenced by self-assessment reports of referess, quality of publications, contribution to educational renovation, design of new courses and curricula; etc.

OR

made significant, contribution to the development of Library Services/Physical Education in University as evidenced by self-assessment reports of referees, professional improvement to the Library Services/Physical Education activities, etc., as the case may be;

(d) participated in two refresher courses/summer institutes, each of approximately 4 weeks duration or engaged in other appropriate continuing education programmes of comparable quality as may be specified by the University Grants Commission, after placement in the Senior scale; and

(e) consistently good performance appraisal reports.

14. Promotion to the post of Lecturer (Selection Grade)/ Reader/DeputyLibrarian/ Deputy Director of Physical Education will be through a process of selection by a Selection Committee to be set-up under the Statutes of the University concerned, in accordance with the guidelines to be laid down by the University Grants Commission. The posts of Lecturers (SelectionGrade)/Readers/DeputyLibrarians/DeputyDirectors of Physical Education, will be created for this purpose by upgrading a corresponding number of posts of lecturers in the Universities and Colleges.

15. Those incumbents in the senior scale who do not have Ph.D.degree or equivalent published work and who do not meet the scholarship and research stanards or other criteria of a Reader/DeputyLibrarian/Deputy Director of Physical Education, but fulfil the other criteria mentioned in para. 13 above and have a good record in teaching and/or participation in extension activities, will be placed in the grade or Rs.3,700- 5,700 subject to the recommendations of the Committee mentioned above. They will be designated as Lecturers/Assistant Librarians/Assistant Director of Physical Education in the Selection Grade. Posts in the Selection Grade will be created for this purpose by upgrading the posts held by them. They could offer them selves for a fresh assessment after obtaining Ph.D. and/or fulfilling other requirements for promotion as Reader and if found suitable, could be given the designation of Reader/Deputy Librarian/Deputy Director of Physical Education, as the case may be.

The University Grants Commission would evolve suitable criteria for creation of more posts of Professors and Readers in the Universities and Colleges. These guide lines, as and when communicated by the University Grants Commission, will be considered by the State Government.

16. The Librarians who were in service on or before 31st December 1972 and who are not fulfilling the condition of qualifications as prescribed by the University Grants Commission but who are entitled to the revised pay scale of Rs.2,200- 4,000 with effect from 1st January 1986 shall not be allowed to count their service prior to 1st January 1986 for the purpose of promotion to the post in senior scale or in selection grade.

17. The number of posts of Lecturers/Assistant Director/Deputy Director/Director/Instructor of Physical Education/Assistant Librarian/Librarian in the pay-scale of Rs.700- 1,600 held by the persons who are assessed to be suitable for the senior scale or promoted through process of selection as designated Reader/Lecturer(Selection Grade) or equivalent designation as mentioned in the Government of India's scheme; will depend upon the availability of suitable persons in a particular category. The number of posts will vary from year to year on account of resignation, death, superannuation, promotion and fulfilement of conditions by the persons yet to be assessed/selected for the respective pay-scale. The Universities and colleges should take annual review and take further action as per the procedure prescribed in this Government Resolution.

18. Continuing Education- Participation of teachers at regular intervals in appropriate continuing education programme is envisaged as an integral part of the professional development of teachers. The University Grants Commission, the Indira Gandhi National Open University, the State Governments and other appropriate agencies will be advised to take steps to introduce programme of continuing education fo this purpose through a variety of means. While there cannot and need not be any rigid requirement of participation informal programmes, evidence of commitment of continuing education of any recognised means, as may be specified by the University Grants Commission,will be an essential requirement for career advancement. Pending the organistion of such programmes as the quality and on the scale requirement for giving effect to the implementation of the measures envisaged in para. 21 of Appendix I of the Government of India shceme, relaxation from the requirement of participation in such programmes for specified periods and for specific categories of posts will be granted by the University concerned in accordance with guidelines to be laid down by the University Grants Commission.

19. Performance Appraisal of Teachers.- Regular and systematic appraisal of performance of teachers shall be considered as an essential element in the Managemert of Education and this has been taken into account in the design for the career development of teachers. Under Government Resolution, Education, Employment & Youth Services Department, No.MES-1080/JSG.1177/129387/XXXII (Cell), dated 29th May 1980, Government had prescribed the self-assessment form or teachers,to be used as a regular feature every year for their self-assessment. Until the respective have framed, as per the guidelines issued by the University Grants Commission, the necessary statutes ralating to the procedure (including the composition of screening/selection Committee) for promotion to the senior scale/selection grade, existing Assessment Committees (constituted to assess the performance of a teacher before he is allowed to draw the increment after the stage of Rs.1,300 in the existing pay-scale of Rs. 700-1,600) including a representative of the Director of Education (HigherEducation), Maharashtra State, Pune, wherever not already included be entrusted with the implementation of the process of selection for promotion to the senior scale as well as selection grade. While considering the placement of lectures in senior scale and selection grade, the concerned Assessment Committee/Selection Committee would take into consideration the performance of the teachers as reflected in this self-assessement form and all such recommendations should be forwarded by the .Universities concerned to the Director of Education (Higher Education), Maharashtra State, Pune.

20. The University Grants Commission had appointed a Task Force to formulate the- guidelines for evaluation of performance of teachers taking into account the statement contained in the National Policy on Education, 1986. The University Grants Commission has already circulated the report of the Task Force for. adoption by the Universities as well as by the State Government. However, till it becomes operational, the existing screening machanism/Selection procedure or those prescribed on a provisional basis by the

University/State Government will apply to all placement/ promotions to the Senior Scale/Selection Grade Lecturers and Readers.

21. Government is also pleased to direct that after a period of three years from the date of issue of this Government Resolution, it will, in consultation with the University Grants Commission, review the operation and functioning of the performance appraisal system and the effectiveness of the mechanism created there for and take suitable remedial measures in consultation with the University Grants Commission.

22. Work-Load.-22 (1) (A) Teachers in University/ College will have a work-load of not less than 40 clock hours in a week

(1) (B) (a) Out of the 40 clock hours mentioned in (A)above,a teacher in an affiliated college should be present on the official premises of the college for about 20 to 24 clock hours in a week (about four clock hours on an average)

(b) Out of the time that a teacher in an affiliated college is present on the official premises of the college as mentioned in (a) above.the time spent on lecturing, tutorials,practicals, demonstrations would be as follows :-

(i) 17 lectures + 3 Tutorials/practicals = 20 x 50minutes = 1,000 minutes.

Incase of subjects under the science faculty 20 periods of 50 minutes each would include both lectures and practicals as well as tutorials, if any.

(ii) If, unfortunately, tutorials are not held, then

18 lectures of: 50 minutes each = 900 minutes.

or

20 lectures of 45 minutes = 900 minutes.

(2) In case of demonstrators/tutors, if any doing purely practicals/demonstration or tuorials of 50 minutes each.

(3) The residual time of which a lecturer, demonstrator/tutor in an affiliated college should be present on the official premises of the college [vide B(a) above], should be devoted to seminars, co-curricular activities, extension work, esting/internal examinations, etc. as may be decided by the University.

(4) Keeping in view the regulation of the University Grants Commission vide No. F. 1-17/83(C.P.), dated 25th November 1985, and guidelines circulated by their latter No.F 1-28/84- (C.P.P.)/Vol.III. dated 18th-25th November 1988,the University should prepare a suitable pattern of work-load for University teachers from the academic year, 1989-90.

(5) The rate of remission in work-load of a teacher who is teaching both under- graduate and post-graduate classes and workload for the Principal/Vice-Priucipal and Head of the Department, shall be same as prescribed vide Government Resolution, dated 1st Junel981 and 1st September 1981 except that the duration of a period may be either 45 minutes or 50 minutes as the case may be. In other words,the total number as periods prescribed for a post of Principal/Vice-Principal/ Head ofthe Department shall remain the same.

(6) The staffing pattern (work-load pattern) for colleges of Education prescribed vide Government letter No. STC-2279/104723 (407/79)XXX1I, dated 1st July 1980. will continue to operate. As per this staffing pattern, one teacher is admissible for each 10 students duly permitted by the State Government in addition to the post of Principal.

23. Protection to teachers.- The above revised work-load should be implemented without additional staff. It should also been sured.that the services of permanently approved full time or part-time teacher or similar teacher who have been approved on hourly basis, working in clear vacancies arc not terminated merely on the ground that they have been rendered surplus as a result of the revised work-load. Such permanently approved surplus full-time or part-time or hourly basis teachers will be absorbed as such,in course of time, in the same college or any other affiliated college in the District against any fresh vacancies or additional work-load which may be created in future.

The detailed mechanism regarding operation of absorption of such surplus staff will be communicated separately.

24. Vacation.- The illustrative calendar for an academic year as laid down in sub-para (VII) of para 1 of Government Resolution. Education and Youth Services Department No. USG. 1177/129387/XXXII(Cell), dated 25th October, 1977 would continue to be in operation in future also.The number of actual teaching days in an academic year in a University or constituent or affiliated colleges of the University should not,however,be below 180 days excluding the preparation days and examination days. The teaching days shall be those days on which classes such as lectures, tutorials, seminars, laboratory work, are conducted. The admission work as well as the examination work should be so arranged by the Universities so as to enable the Principals to complete the same, during the vacations.

25. Other Conditions of service.- The period of probation of a teacher shall not exceed a period of 24 months of continuous service. A Lecturer appointed on probation should ordinarily be confirmed only after he/she has completed an appropriate short- term orientation programmes and his/her performance appraisal reports are satisfactory. The University Grants Commission has been requested to make arrangements to ensure that facilities are available for organsing orientation programmes to cover all lecturers appointed in and after the academic year 1988-89.

26. Superannuation and re-employment.- The age of superannuation for teachers should be 60 years and there after no extension in service should be given. However, it may be open to a University or a College to re-employ a superannuated teacher according to the existing guide-lines framed by the University Grants Commission, upto the age of 65 years. However salary expenditure for such re-employed period beyond 60 years of age will not be held admissible for purposes of grant-in-aid. The age of superannuation of teachers in Government Colleges and Institutes of Sciences will, however,continue to be 58 years as hitherto before.

27. Grievance Redressal Mechanism.- Appropriate mechanism for the redressal of teachers' grievances will be established in all Universities and Colleges, according to the guidelines to be issued separately.

28. Code of Conduct.- The University Grants Commission has been asked to prepare a Code of professional ethics for University and College teachers. Till such a uniform code" of professional ethics is evolved, the Code of Conduct already drawn up by the Universities in the State for its teachers as well as for those in affiliated Colleges,consistent with the rules mentioned in this Government Resolution should be held applicable to the University and College teachers.

29. Fixation of pay and preferring claim for payment of arrears.- The Universities should be requested to initiate action to frame suitable statutes under relevant provisions of the respective Universities Acts of 1974 with a view to implementing the scheme of revision of scales of pay of their own teachers as well as of teachers in constituent and affiliated colleges, after keeping in view the provisions contained in this Government Resolution.

30. The University/College authority should initiate action for fixing the pay of each individual teachers after completing the necessary formalities of obtaining an agreement and an option from each teacher for coming over to the revised scale vide para 6 above. The pay of a teacher as well as the arrears that would be due to him should then be worked out in the forms to be prescribed by the Director of Education (Higher Education), Maharashtra State, Pune. This pay fixation including the amount of arrears payable to a teacher, should be got approved from the concerned Regional Administrative Officers, Higher Education Grants. Since, the revised scales of pay will be implemented with effect from 1st January 1986,50 percent of the arrears on account of implementation of revised scales of pay would be given to the teachers in cash and the remaining 50 per cent would be credited to the General Provident Fund accounts of the respective teachers. The concerned teacher would be allowed to withdraw this amount credited to C;neral Provident Fund accounts, after a period of 3 years, except in cases of retirement, death and resignation.

31. The Universities/College shall submit a statement of expenditure every month on account of revision of scales of pay of University/College teachers to the Director of education (Higher Education), Maharashtra State, Pune in the prescribed form.

32. The Universities should be requested to initiate action to frame suitable statutes under the relevant provisions of the respective Universities Acts,1974, and take immediately all appropriate steps which may be required to implement this package scheme and scheme of revision of pay scales for the maintenance of standards in Higher Education.for their teachers and college teachers. The Vice-Chancellors of all the non-agricultural Universities in the State are requested to ensure that no part of this scheme remains unimplementcd or not implemented effectively for want of guidance in the form of statutes, ordinances, regulations, rules and criteria as may be required.

33. The Director of Education (Higher Education) shall implement the scheme of University Grants Commission recommended revised scales of pay for University/College teachers/Librarians/Directors of Physical Education/ Instructors of Physical Education. The Regional Administrative Officers.Higher Education Grants of the concerned region, shall be the authority for fixation of pay and authority for recommending arrears claims to the office of the Director of Education (HigherEducation). The Director of Education (Higher Education) should also prescribe a procedure of keeping separate account of the expenditure on account of revision of pay scales for the purpose of claiming central assistance.

Procedure to be adopted by the Universities and Director of Education (Higher Education)

34. The Director of Education (HigherEducation), Maharashtra State, Pune should send a quarterly statement to the Accountant General, Maharashtra-1, Bombay and the-Accountant General, Maharashtra-II, Nagpur and claim the grant from the Government of India before the close of every financial year. The Accountant General, Maharashtra-I, Bombay, should be requested to credit the Government of India's share under receipt Head"1601-Grant-in-aid from Central Government Education".

35. The Additional expenditure on pay proper, on account of revision of scales of pay of teachers in University, Government and non-Government Colleges as on 1st January 1986 shall be shared for the period from 1st January 1986 to 31st March 1990 between the Government of India and the State Government in the ratio of 80:20. Thereafter,the entire liability on account of this additional expenditure will be borne by the State Government. Posts which were not lying vacant for more than six months as on 1st January 1986 will be treated as posts existing as on 1st January 1986.for this purpose. The additional expenditure on pay proper on account of application of revised pay scales to all posts of teachers created after 1st January 1986 shall be borne entirely by the State Government. The Universities and non-Government Colleges should be informed that any additional expenditure on new posts of teachers created here after shall be disallowed, if proper sanction of the Director of Education (Higher Education), Maharashtra State, Pune, has not been obtained by them.

36. Budget Heads:- The expenditure on this account should be debited to the following sub-heads and detailed heads of accounts under the budget head "2202-General Education" as under:

(A) "03,University and Higher Education-

(i) 102, Assistance to Universities

(I)(a) Grants to Universities for General Education (2202 0683)

(II)(a)Grants for improvement of salary scales (2202 0092)

(ii) 103, Government Colleges and Institutes

(i)(a) Government Arts Colleges (2202 0772) 01, Salaries

(iii) 103(11) Government Science Colleges-

(a) Government Science Colleges (2202 0792) 01-SaIarics

(iv) 103(1 V) Government Commerce Collegcs-

(a) Government Commerce Colleges-(2202 0834) 01-Salaries

(v) 104 Assistance to non-Government Colleges and Institutes

(i)(a) Assistance to non-Government Colleges

(ii) Grants for introduction of U.G.C. scales(2202 0881)

(B) 02,Secondary Education

(i) 105 Teachers Training 105(l)(a) Government Colleges of Education(2202 0291)

(ii) 105(ll)(a) Assistance to non-Government Colleges of Education

(iii) Improvement of salary scales (2202 0315)

37. These orders issue with the concurrence of the Finance Department vide their unofficial reference No.CR-219/ SER.1O, dated 27th February 1989. By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

V. A. PANDIT,
Deputy Secretary to Government.

Continued from Page No. 319

(७)

IN THE HIGH COURT OF JUDICATURE APPELLATE SIDE, BOMBAY Nagpur Bench Nagpur

WRIT PETITION NO. 3973 OF 01

1) Ramzan Serubhai Virani 2) Vijay Janardhan Watile 3) Yogesh S/o Dadarao Ugale 4) Vasant S/o Nivrutti Kamble 5) Gajanan S/o Sheshrao Futane 5) Ms. Sujata Haribhau Shende 7) Maroti S/o Bhuraji Rathod ....**Petitioners**

Versus

State of Maharashtra & Ors ...... **Respondents**

R-1) The State of Mah. thr. the Secy. Department of Higher & Technical Education Mantralaya, Fort Mumbai

R -2) The Director of Higher Education Deptt of Higher and Technical Education Mantralaya, Extention fort Mumbai

R -3) The Amravati University Amravati through its Registrar Amravati

R -4) Shri Vinayak Bhau Uddeshiya Gramnin Vikas Sanatha Digras thr. its Secretary R/o Digras Distt. Yavatmal.

R -5) The Principal Shivramji Moghe Arts. Commerce and Science College Kelapur Pandharkawada Distt. Yavatmal.

R -6) The University Grants Commission Bahadur Shah Zafar Marg, New Delhi.

Wherees the abovenamed petitioner have presented to this Hon'ble High Court Bomay at Nagpur Petition praying that (prayer clause e) to stay the effect and operation of the G.R. No. CGC/1201/11015/38/01/UE-4 dt 18.10.01 (Ann XXXII) issued by the R.No.1 State of Mah. and further be pleased to restrain the respondent from terminating the services of the petitioners as Lecturers in R.No. 5 College in pursuance of the G.R. NMo. NGC/1201/11815/38/01/UE-4 dt. 18.10.01 (Ann. XXII) issued by the R.No. 1 State of Mah. during the pendency of the instant writ petititon before this Hon'ble Court pending the decision of the said W.P.

And whereas upon hearing Shri. V.A. Kothale

The advocate for the petitioner, the Court passes the following order :-

Coram
H.L. Gokhale & D.D.Sinha JJ
Dated 27.11. 2001

Heard Mr. Kothale, for the petitioners. In our vies the matter rewuires consideratin. Hence. Rule. Interim relief in terms of prayer clause (e) Though the petition is admitted, we make it clear that he petitioners must endeavour to obtain necessary Liberty to bothe the parties in the event the matter is not heard before December 2003 to take it up for final hearing.

The above Court's order be carried out.

witness Shri. B.P.Singh Chief Justice at Bombay
Aforesaid this 27th day of Nov. 01.
By the Court
Assistant Registrar

*****

(४)

Teachers in Non-Agricultural Universities, affiliated Colleges, Government Institutes of Science/Management Studies/Social Science. Revision of pay scales of teachers and other measures for maintenance of standards in Higher Education.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA : EDUCATION AND EMPLOYMENT DEPARTMENT,
Resolution No. NGC 1289/(1605)/UNI.4 Mantralaya Annexe, Bombay-400 032,
dated 15th December 1989.

READ : Government Resolution, Education and Employment Department, No. NGC 1286 /(1224)/UNI.4, dated 27th February, 1989.

RESOLUTION : Government has approved the package scheme of higher education and revision of pay scale for Univerisity and College teachers, Librarians and Physical Education staff with effect from 1st January, 1986 by Government Resolution, Education and Employment Department, No. NGC 1286/(1224)/UNI-4. dated 27th February 1989. While implementing this order, the Universities have been facing some difficulties which were experience in the meeting of Joint Board of Vice Chancellors held recently in Bombay. Government has therefore, decided to extend following concessions in the matter :-

(1) Although, generally the minimum qualifications for appointment to the post of Lecturer shall be Master's Degree in the relevant subject with atleast 55% marks or its equivalent grade and good academic records where the Universities have, after ensuring the availability of clear vacancies, workload and strict fulfilment of recruitment rules, which were actually in force and adopted during the period from 1st January, 1986 to 27th February, 1989, approved appointments, they will be continued in the manner indicated below :-

(i) Teachers appointed between 1st January 1986 and 27th February 1989, having more than 55% marks in the relevant subject at post graduation level, but without M.Phil, would be continued in those appointments, without insisting on acquiring M.Phil, as that condition has been waived;

(ii) Teachers appointed between 1st January 1986 and 27th February, 1989 with IInd Class with less than 55% marks in the relevant subject at post-graduation level but without M.Phil Degree, with the stipulation of acquiring the degree within a period of 8 years, would have to acquire the said qualification within the said period, failing which their increments in those appointments will be withheld, with permanent effect, and the next increment will be released only after the fulfilment of the said requirement; and

(iii) Teachers appointed between 1st January 1986 and 27th February 1989 with IInd Class with less than 55% marks in the relevant subject at post-graduation level, with M.Phil Degree, may be continued in those appointments.

(2) Placement/Promotion of Lecturer, Library and Physical Education Staff in the senior scale/selection grade is subject to certain conditions. One of these conditions require participation in Refresher Courses /Summer Institutes, each of approximately 4 weeks duration or engagement in other appropriate continuing education programmes of comparable quality, as may be specified by the University Grant Commission. The University Grant Commission has not so far specified the continuing education programmes of quality comparable to the Refresher Courses/Summer Institutes. The U.G.C. has also not issued guidelines for relaxation from the requirement of participation in such programmes. Consequently the Universities are not presently competent to relax the requirement of participation in such programmes. Facilities for participation in Refresher Courses/Summer Institutes of approximately 4 weeks' duration are not available to the extent required. Hence Lecturers, Library and Physical Education Staff, who fulfil, on the date of these orders all the remaining conditions, for placement in the senior scale/ promotion to the selection grade may be so placed/promoted with effect from the dates on which they satisfied all the other conditions with the stipulation that they will have to participate in Refresher Courses/Summer Institutes of requisite duration, within a maximum period of 4 years, commencing from the date of issue of these orders. Failure to participate in Refresher Courses/Summer Institutes of requisite duration, within this period of 4 years, shall entail stoppage with permanent effect of increments accruing after the said period, until the requirement is fulfilled, whereupon the next increment will be released. Persons placed in the senior scale by virtue of the above concession, who completes service of 16 years, in their respective posts, during the period of said 4 years, will be promoted to selection grade only after they fulfil the requirement of participating in two Refresher Courses/Summer Institutes of approximately 4 weeks' duration.

(3) Persons, who have already retired/expired, on the date of these orders, shall be held eligible for placement in the senior scale/promotion to the selection grade, if they satisfy all the conditions prescribed for the purpose, excepting the conditions relating to participation in the Refresher Courses/ Summer Institutes of requisite duration.

2. The Colleges/Universities should draw up a Calendar of participation of its staff in Refresher Courses/Summer Institutes of requisite duration, and report the same to the concerned Vice Chancellor and the Director of Education (Higher Education) While chalking out the programme of participation in the Refresher Courses/Summer Institutes, of requisite duration priority should be assigned to the persons, who will satisfy the service condition of 8/16 years, in their respective posts, during the period of 4 years commencing from the date of issue of these orders, as well as those, who will be placed in the Senior/Selection Grade, by virtue of the concession referred to above.

4. The Universities shall be requested to take necessary statutory steps to implement these clarifications together with the conditions attached there to.

5. This Resolution issues with the concurrence of the Finance Department vide its unofficial reference No. 7336/ PSF, dated 7th December 1989.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

Z.MUALLIN
DEPUTY SECRETARY TO GOVERNMENT.

****

(६)

Minimum qualifications for the appointments to the post of Professor, Reader and Lecturer

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

Technical Education & Employment Department, : Resolution No. NGC 1792/(2224)/UNI-4, Mantralaya Annexe, Bombay-400 032 : Dated : 27th November, 1992.

READ : (1) Government Resolution, Education & Employment Department No. NGC 1286/(1224)/ UNI-4, dated 27th February, 1989. (2) Letter No. F.1.11/87(CPP), dated 28th October, 1991, from University Grants Commission, New Delhi. (3) Letter No. TAU/ 2400/of 1991, dated 20th December, 1991 from University of Bombay. (4) Government Resolution No. NGC 1892/(2224)/Uni.4, dated 23.10.1992.

RESOLUTION :- University Grants Commission has laid down minimum qualification for the appointment to the post of Lecturers, Readers and Professors in subjects other than Fine Arts, Management, Engineering and Technology in Universities and Colleges. Government have approved the minimum qualifications laid down by the University Grants Commission and the approval to the above minimum qualifications was conveyed in Government Resolution, No. NGC 1892/(2224)/UNI-4, dated 23rd October, 1992. The copy of Notification, dated 19th September, 1991 from University Grants Commission was attached to the Government Resolution, dated 23.10.1992. The intention of Government was, however, to convey approval to the minimum qualifications laid down by the University Grants Commission in its notification, dated 19.9.1991 for the post of Professor, Reader and Lecturer only. Since the copy of Notification was attached to Government Resolution, dated 23.10.1992 it has created impression that Government has agreed to all the provisions contained in University Grants Commission Notification, dated 19.9.1991. As already stated above, the intention of Government is only to approve the minimum qualifications laid down by University Grants Commission for the post of Professor, Reader and Lecturer.

2. Taking into consideration the position stated in para one above Government, on supersession of orders contained in Government Resolution No. NGC 1892/(2224)/UNI-4, dated 23.10.92 is pleased to prisribe the minimum qualifications for the post of Professor, Reader and Lecturer in Universities/Colleges in the manner as stated below :-

PROFESSOR

An eminent scholar with published work of high quality actively engaged in research with 10 years experience in post graduate teaching and/or research at the University/ National level Institutions, including experience or guiding research at doctoral level.

or

An outstanding scholars with established reputation who has made significant contribution to knowledge.

READER (Open Selection)

Good academic record with a doctoral degree or equivalent published work. Candidates from outside the university system in addition shall also possess atleast 55% marks or an equivalent grade at the Master's degree level.

Eight years experience of teaching and/or research including upto 3 years for research degree and has made some work in the areas of scholarship as evidenced by quality of publications, contribution to educational renovation, design of new courses and curricula.

LECTURER

(a) ARTS, SCIENCE, SOCIAL SCIENCES, COMMERCE,EDUCATION, PHYSICAL EDUCATION, FOREIGN LANGUAGES AND LAW.

Good academic record with atleast 55% marks or an equivalent grade at Master's degree level in the relevant subject from an Indian University or an equivalent degree from a foreign University.

Candidates besides fulfilling the above qualifications should have cleared the eligibility test for Lecturers conducted by UGC, CSIR or similar test accredited by the University Grants Commission.

(b) JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION.

Good academic record with atleast 55% marks or an equivalent grade at Master's degree level in communication/ mass communication, journalism from an Indian University or an equivalent degree from a foreign University. Candidate besides fulfilling the above qualifications should have cleard the eligibility test for Lecturers conducted by UGC, CSIR or similar test accredited by the University Grants Commission.

OR

Atleast 55% marks or an equivalent grade at Master's degree level in Social Sciences/Sciences/ Humanities with atleast second class bachelor's degree or Post-graduate diploma in communication/ mass communication or journalism from a recognised Indian University/ National Institute.

Candidates besides fulfilling the above qualifications should have cleared the eligibility test for Lecturers conducted by UGC, CSIR or similar tests accredited by the University Grants Commission.

(c) MUSIC

Good academic record with atleast 55% marks or an equivalent grade at Master's degree level in relevant subject or an equivalent degree from an Indian/Foreign University.

Candidates besides fulfilling the above qualifications should have cleared the eligibility test for Lecturers conducted by UGC, CSIR or similar test accredited by the Univeristy Grants Commission,

OR

A traditional or a professional artist with a highly commendable professional achievement in the subject concerned.

3. Consequent upon withdrawal of the Government Resolution No. NGC 1892/(2224)/UNI-4, dated 23.10.1992 non-agricultural Universities are requested to issue fresh circulars or directives on the basis of position stated in para one & two above.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

Sd/-
(S.S.Desai)
Deputy Secretary to Government.

****

(५)

Teachers in Non-Agricultural Universities, affiliated Colleges, Government Institutes of Science/Management Studies/ Social Science/Foreign Languages/Law/ Journalism and Mass Communications/Music.Additional qualification for appointmnet to the posts of teaching staff.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

Higher & Technical Edn. & Employment Deptt.
Resolution No. NGC-1892/(2224)/UNI-4,
Mantralaya Annexe, Bombay-400 032.
Dated the 23rd Oct., 1992.

READ : (i) Government Resolution, Education & Employment Department No. NGC 1286/(1224)/UNI-4, dated the 27th February, 1989.

(ii) University Grants Commission's Notification N.F.1-11/87(CPP), dated 19th Sept., 1991.

RESOLUTION :- Government under Resolution No. NGC 1286/(1224)/UNI-4, dated 27.2.1989 have revised the pay scales of the teaching staff of the Non-Agricultural Universities and affiliated Colleges, Government Institutes of Science/Management Studies/ Social Science etc. It has also prescribed minimum academic qualifications for appointments to the various teaching posts in the Non-Agricultural Universities and affiliated Colleges, The University Grants Commission under its Notification No. F-1-11/87/(CPP), dated 19.9.1991 has framed regulations for appointment to the teaching staff of the Non-Agricultural Universities & Institutions affiliated to it. The regulations framed by the University Grants Commission under the Notification, dated 19.9.91 given in the appendix 'A' accompanied to this resolution should be made applicable for appointment to the teaching staff in all the Non-Agricultural Universities and Institutions affiliated to it, in the State, with immediate effect from the date of these Orders.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra.

Sd/-
(S.S.Desai)
Deputy Secretary to Government.

****

(७)

Teachers in Non-Agricultural Universities, affiliated Colleges, Government Institutes of Science/Management Studies/Social Science Revision of pay-scales of teachers and other measures for maintenance of Standards in Higher Education.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
Higher & Technical Education and
Employment Department,
Corrigendum No. NGC 1289/(1605) UNI-4
Mantralaya Annexe, Mumbai-400 032.
Dated the 20th July 1993.

READ : 1) Government Resolution, Education & Employment Department No. NGC 1286 /(1224)/Uni-4 dated 27.02.1989.

2) Government Resolution, Education & Employment Department No. NGC-1289 /(1605)/UNI-4, dated 15.12.1989.

CORRIGENDUM :- Condition of passing Refresher Courses in stipulated duration had been laid down in Government Resolution, Education & Employment Department No. NGC- 1286/(1224)-UNI-4, dated 27.02.1989. Subsequently, it was laid down that Refresher Courses should be completed within a maximum period of four years connecting from the date of the issue of the said orders. It has been represented to Government that the condition of participation in Refresher Courses within a period of four years should be deleted as sufficient are not available for organising these courses on a requisite scale to cover all eligible teachers.

2. The above matter was under consideration of Government for sometimes past. Government is now pleased to direct that the condition stipulated in para 1 (2) viz. the two Refresher Courses should be completed within the period of four year's duration and failure to participate in Refresher Courses within this period of four years shall entail stoppage within permanent effect of increments accruing after the said period until the requirement is fulfilled, of the Government Resolution, Education & Employment Department, No. NGC 1289/(1605)/UNI-4 dated 15.12.1989 is hereby deleted and for the condition stated above following condition should be submitted.

"If the candidate wilfully fails to participate in the two Refresher Courses in the event of opportunity having been offered to him, this shall entail stoppage of increments accruing after the said period and also other benefit. Increment and further benefit of promotion etc. shall be considered only on fulfilling the above said condition.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

Sd/-
(Dr. Munshilal Gautam)
Joint Secretary to Government.

****

(८)

महाराष्ट्र शासन
क्रमांक : युएसजी-१०९३/(२६४९)/विशि-४
उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग,
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : २ फेब्रुवारी, १९९४.

प्रति,
कुलसचिव, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती.

विषय : नॅशनल एलिजिबीलिटी टेस्ट

महोदय,

विद्यापीठ अनुदान आयोगामार्फत नॅशनल एलिजिबीलिटी टेस्ट दरवर्षी वर्षातून दोन वेळा जून व डिसेंबर महिन्यामध्ये घेण्यात येते. या परीक्षांची व्यवस्था विद्यापीठांमार्फत करण्यात येते. नॅशनल एलिजिबिलिटी टेस्ट उत्तीर्ण होणे विद्यापीठीय/महाविद्यालयीन शिक्षकांना बंधनकारक आहे. अशी परीक्षा ज्यांनी आजपर्यंत दिली नसेल किंवा त्या परीक्षेस बसूनही जे शिक्षक नापास झालेले असतील अशा शिक्षकांची महाराष्ट्रातील विद्यापीठांमध्ये किंवा महाविद्यालयांमध्ये भरती करण्यात आली असेल **अशा शिक्षकांच्या सेवा ३१ मार्च, १९९४ पर्यंत चालू ठेवण्यास शासन मंजुरी देत आहे.** सदर उमेदवार अधिव्याख्याता पदासाठी आवश्यक असलेली **पात्रता धारण करीत असेल तरच त्यांना ३१ मार्च, १९९४ नंतर सेवेत ठेवण्यात यावे.**

आपली विश्वासू
(दि.अ.कारेकर)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

****

(९)

क्रमांक : एनजीसी/एनईटी/९अ
शिक्षण संचालनालय (उ.शि.), म.रा.पुणे -१
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : ९.२.१९९४

प्रति,
कुलसचिव
सर्व अकृषी विद्यापीठे

विषय : नॅशनल एलिजिबीलिटी टेस्ट
संदर्भ : शासन पत्र क्रमांक युएसजी-१०९३/(२६४९)/विशि-४ दिनांक : २ फेब्रुवारी, १९९४.

महोदय,

शासन निर्णय क्र. युएसजी-१९९३/(२४७४)/युएनआय-४ दि. १०.१२.९३ अन्वये वरीष्ठ महाविद्यालयातील अधिव्याख्याता पदासाठी संबंधित विषयासाठी पदव्युत्तर परीक्षेत शेकडा ५५ टक्के किंवा त्यापेक्षा अधिक गुण असणे आवश्यक आहे. या व्यतिरिक्त नॅशनल एलीजिबीलीटी टेस्ट उत्तीर्ण होणे देखील आवश्यक ठरविले आहे. या शासन निर्णयातील परिच्छेद २ मध्ये दर्शविलेल्या अर्हता धारण करणाऱ्या उमेदवारांच्या बाबतीत नॅशनल एलीजिबीलीटी टेस्ट उत्तीर्ण होण्यापासून सूट देण्यात आलेली आहे. हे आपणांस विदीत आहेच.

काही विद्यापीठांनी सन १९८९-९० ते सन १९९३-९४ अखेर विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांच्या नियुक्त्या करतांना व त्यास मान्यता देतांना नॅशनल एलिजिबीलीटी टेस्ट उत्तीर्ण होण्याच्या अटींचे **पालन केलेले नाही.** असे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. अधिव्याख्यात्यांची पदे भरतांना महाविद्यालये जाहिराती देतात. ही जाहिरात प्रथम विद्यापीठाने मान्य करणे आवश्यक आहे. अशा जाहिरातींना मान्यता देतांना विद्यापीठांनी नॅशनल एलीजीबीलीटी टेस्ट उत्तीर्ण होण्याची अट जाहिरातीमध्ये नमूद केल्याची खात्री करुन घेतल्याचे दिसून येत नाही. त्यामुळे गेल्या ३/४ वर्षात नॅशनल एलिजीबीलीटी टेस्ट उत्तीर्ण न झालेल्या उमेदवारांना देखील महाविद्यालयामध्ये/विद्यापीठामध्ये नियुक्त करण्यांत आलेले आहे. त्यामुळे विद्यापीठ अनुदान आयोगाने याबाबत निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शनपर सूचनांचे व शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या **आदेशांचे उल्लंधन झालेले आहे.** अशा प्रकारे भरती करण्यांत आलेल्या शिक्षकांच्या अनियमित नेमणुकांना शासनाने ३१ मार्च, १९९४ पर्यन्त चालू ठेवण्यांत संदर्भाधीन पत्रान्वये मंजुरी दिलेली आहे.

वर नमूद केलेल्या मुदतीनंतर अशा अनियमित नेमणुका पुढे चालू ठेवता येणार नाहीत. असेही शासनाने स्पष्ट केलेले आहे. त्यानुसार कार्यवाही करण्याबाबत सर्व महाविद्यालयांना सूचना द्याव्यात. यापुढे व्याख्यात्यांच्या पदासाठी जाहिरात मान्य करुन देताना नॅशनल एलिजिबीलीटी टेस्ट उत्तीर्ण होण्याची अट समाविष्ट केली जाईल हे कटाक्षाने पहावे. तसेच निवड समितीने निवड केलेल्या व संस्थेने नियुक्त केलेल्या अधिव्याख्यात्यांना विद्यापीठाने मंजूरी देतांना संबंधित उमेदवाराने नॅशनल एलिजिबीलीटी टेस्ट उत्तीर्ण केल्याची खात्री करुन व नंतरच अशा नेमणुकांना मान्यता द्यावी.

स्थळ प्रत शिक्षण संचालक (उ.शि.) यांनी मान्य केली आहे.

स्वा/- शिक्षण संचालक (उ.शि)
यांचेकरिता

प्रत सर्व विभागीय प्रशासन अधिकारी, उच्च शिक्षण अनुदान यांना माहीतीसाठी व योग्य त्या कार्यवाहीसाठी रवाना. त्यांना विनंती करण्यांत येते की त्यांनी वरील शासन आदेशाचे पालन केले जाईल. हे पहावे. या आदेशानुसार अधिव्याख्यात्यांच्या नियुक्त्या न केल्यास अशा अधिव्याख्यात्यांचे वेतन अनुदानास पात्र धरु नये. मासिक वेतन अनुदान अदा करण्यापूर्वी ही बाब पडताळून पहावी.

प्रत मा. सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना शासन पत्र क्र. युएसजी/१०९३(२६४९)विशी-४ दि. २.२.९४ च्या संदर्भात समादराने सादर.

****

(१०)

त्वरित

महाराष्ट्र शासन

क्रमांक :- युएसजी-१०९३/(२६४९)/विशि-४
उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवायोजन विभाग
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२,
दिनांक :- ७ मार्च, १९९४.

प्रति,

कुलसचिव, १) मुंबई विद्यापीठ, मुंबई. २) एस.एन.डी.टी.महिला विद्यापीठ, मुंबई. ३) पुणे विद्यापीठ, पुणे. ४) अमरावती विद्यापीठ, अमरावती. ५) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद ६) नागपूर विद्यापीठ, नागपूर. ७) शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर. ८) यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक ९) उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव.

विषय : नॅशनल एलिजिबीलिटी टेस्ट

संदर्भ : समक्रमांकाचे दिनांक २ फेब्रुवारी ९४ चे शासन पत्र.

महोदय,

उपरोक्त विषयाच्या दिनांक २ फेब्रुवारी १९९४ च्या शासन पत्रान्वये “नॅशनल एलिजिबीलिटी टेस्ट” ही परीक्षा ज्यांनी अद्यापपर्यंत दिली नसेल, किंवा त्या परीक्षेस बसूनही जे शिक्षक अनुत्तीर्ण झालेले असतील अशा विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांच्या सेवा दिनांक ३१ मार्च १९९४ पर्यंत चालू ठेवण्यास शासनाची मंजूरी देण्यात आली आहे. **ही मुदत या पत्रान्वये आता दिनांक ३१ मार्च, १९९५ पर्यंत वाढविण्यात येत आहे.** परंतु वरील मुदतीत संबंधित शिक्षकांनी नेट परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची आवश्यकता आहे. जे शिक्षक ही परीक्षा वरील मुदतीत उत्तीर्ण होणार नाहीत, **त्यांच्या सेवा ३१ मार्च १९९५ नंतर संपुष्टात येतील.** तसेच या शिक्षकांना ही परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी कोणत्याही परिस्थितीत मुदत वाढ दिली जाणार नाही. कृपया याची संबंधित शिक्षकांनी नोंद घ्यावी.

(मा.ना.कांबळे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

****

(११)

महाराष्ट्र शासन

क्रमांक : युएसजी-१०९३/(२६४९)/विशि-४.
उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : २८ एप्रिल, १९९४.

प्रति,

(१) कुलसचिव, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई. (२) कुलसचिव, एस. एन. डी. टी. महिला विद्यापीठ, मुंबई. (३) कुलसचिव, पुणे विद्यापीठ, पुणे (४) कुलसचिव, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती (५) कुलसचिव, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद (६) कुलसचिव, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर (७) कुलसचिव, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर. (८) कुलसचिव, यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक (९) कुलसचिव, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव.

विषय : राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा

संदर्भ : १) शासनाचे समक्रमांकाचे दि.२ फेब्रुवारी ९४ चे पत्र

२) शासनाचे समक्रमांकाचे दि.९ फेब्रुवारी ९४ चे पत्र.

महोदय,

उपरोक्त विषयाच्या दिनांक ७ मार्च १९९४ च्या शासन पत्रान्वये राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा ज्यांनी अद्यापपर्यंत दिली नसेल तर किंवा त्या परीक्षास बसूनही जे शिक्षक अनुत्तीर्ण झाले असतील अशा विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांच्या सेवा दि.३१ मार्च १९९५ पर्यंत चालू ठेवण्यास शासनाची मंजूरी देण्यात आली आहे. ही मुदत आता या पत्रान्वये दिनांक ३१ मार्च १९९६ पर्यंत वाढविण्यात येत आहे. वरील मुदतीत संबंधित अधिव्याख्याते राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची आवश्यकता आहे. जे शिक्षक ही परीक्षा वरील मुदतीत उत्तीर्ण होणार नाहीत त्यांच्या सेवा दि.३१ मार्च १९९६ नंतर संपुष्टात येतील. तसेच या शिक्षकांना ही परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी कोणत्याही परिस्थितीत मुदतवाढ दिली जाणार नाही, कृपया याची संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

२. वरील परीक्षेस बसण्यास दिनांक २७.२.८९ ते दि.३१ मार्च ९० पर्यंतच्या काळात ज्या अधिव्याख्यात्यांची विद्यापीठामध्ये किंवा महाविद्यालयामध्ये भरती केलेली असेल अशांनाच राष्ट्रीय पात्रता परीक्षेस बसण्यास सूट देण्यांत येत आहे. तथा त्यांनी या परीक्षेऐवजी दिनांक २७.२.८९ पूर्वी अधिव्याख्याता भरतीसाठी जी पात्रता व शैक्षणिक अर्हता आवश्यक असेल ती पूर्ण करणे बंधनकारक राहील.

(मा.ना.कांबळे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

****

(१२)

Teachers in Non-Agricultural Universities, affiliated Colleges, Government Institutes of Science/Management Studies/Social Science. Revision of pay scales of teachers and other measurers for maintenance of standards in Higher Education.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
Higher & Technical Education & Employment Department,
Resolution No. NGC 1294/10197/(2854)/UNI-4,
Mantralaya Annexe, Bombay-400 032.
Dated the 7th July, 1994.

READ : 1) Government Resolution, Education & Employment Department, No. NGC 1286 /(1224)/UNI-4, dated 27.02.89.

2) D.O. letter No. F. 1-6/90/(ASC+ER), dated the 25th April 94 from Dr. P.H.S. Rao, Joint Secretary, University Grants Commission, New Delhi.

RESOLUTION : The Government of Maharashtra, after careful consideration, have adopted the Government of India's package scheme, 1986 for maintenance of standards in Higher Education and revised the pay scales of teachers in non-agricultural Universities and affiliated Colleges, Government Institutes of Science/Management Studies/Social Science, vide Government Resolution, dated 27th February, 1989. According to para 12 and 13 of the above mentioned Government Resolution, every Lecturer/Assistant Librarian /Librarian /Director/Instructor of Physical Education/Assistant Director of Physical Education, who have completed 8/16 years of service after regular appointment should participate in two refresher courses/summer institutes, each of approximately 4 week's duration, respectively for placement in the Senior Scale/Selection Grade.

2. The University Grants Commission, vide their D.O. letter, dated the 25th April, 1994 has now decided that the lecturers who were in service before 01.01.89 and who are eligible for placement in the Senior scale/Selection grade/ Reader in accordance with the provision of the scheme may be placed accordingly, by relaxing the above requirements, provided that such lecturers participate in Refresher Courses/ Summer Institutes upto 31.12.1995.

3. The State Government, after examining the above issue in the light of University Grants Commission's directions on this subject, have decided to adopt aforesaid U.G.C. pattern and give the same treatment to the lecturers who were in the service before 01.01.89 in Non- Agricultural Universities, Government and non-Government affiliated Colleges, Government Institutes of Science/Management Studies/Social Science, in the State.

4. All Non-Agricultural Universities and affiliated Colleges/Government Institutes of Science/Management Studies/Social Science should note the above calrifiction carefully while giving placement in the Sr.Scale/Selection Grade to the abovementioned Lecturers.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra.

(Sd/- M.N. Kamble)
Under Secretary to the Government of Maharashtra.

****

(१३)

राज्य स्तरीय पात्रता परीक्षा (सेट) प्रादेशिक भाषेतून घेण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग

शासन निर्णय, क्रमांक : युएसजी-१३९१/२०६६/विशि-४,

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०००३२.

दिनांक : १४ जुलै, १९९४.

वाचावे : १) श्री. यु.एन. चतुर्वेदी, सचिव, विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली यांचे अ. शा. पत्र क्र. फ ४-१२/८६ (नेट), दिनांक ७ ऑगस्ट, १९९१.
२) श्री. प्रो.जी. रामरेड्डी, चेअरमन, विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली यांचे क्र. फ-४ १२/८६ (नेट), दिनांक ३ जून, १९९२. चे पत्र.
३) शिक्षण संचालक, (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे अ.शा. पत्र क्र. युजीस/नेट/व्हीआयए, दिनांक १५ जानेवारी, १९९३ चे पत्र,
४) शासन पत्र, समक्रमांक दिनांक २८ एप्रिल १९९४.
५) पुणे विद्यापीठाचे पत्र क्रमांक : आर/एसईटी/१७१, दिनांक १०.०६.१९९४.

शासन निर्णय

शासन निर्णय, शिक्षण व सेवायोजन विभाग क्र. एनजीसी-१२८६/(१२२४) विशि ४, दिनांक २७ फेब्रुवारी, १९८९ अन्वये, विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या वेतनश्रेण्या दिनांक १ जानेवारी, १९८६ पासून अकृषि विद्यापीठातील संलग्न महाविद्यालयातील अधिव्याख्यात्यांना लागू करण्यात आल्या. अकृषि विद्यापीठातील व महाविद्यालयातील अधिव्याख्यात्यांना सुधारित वेतनश्रेणी लागू करण्यासाठी ज्या अटी घालण्यात आल्या होत्या, त्यापैकी एक अट अशी होती की, नव्याने नेमणूक केलेल्या अधिव्याख्यात्यांनी राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा पास होणे आवश्यक आहे. ही परीक्षा प्रादेक्षिक भाषेतून घेण्याबाबतचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता. या गोष्टींचा सांगोपांग विचार करून शासनाने आता खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे :-

१) राज्य पात्रता परीक्षा सर्व राज्यांमधील अकृषि विद्यापीठाच्या क्षेत्रात घेण्यास पुणे विद्यापीठास राज्य शासनाचे प्रतिनिधी [Nodal Agent] म्हणून प्राधिकृत करण्यात यावे,

२) पुणे विद्यापीठाने राज्य स्तरीय राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या संमतीने व त्यांच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार घेण्यात यावी,

२. या परीक्षेसंबंधी महत्वाचे धोरणात्मक निर्णय घेण्यासाठी राज्यस्तरीय सूकाणू समिती नेमण्यास शासन अनुमती देत आहे. या समितीचे सदस्य खालीलप्रमाणे असतील :-

१) कुलगुरू, पुणे विद्यापीठ, पुणे - अध्यक्ष
२) सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण, - सदस्य
३) २-३ कुलगुरू, राज्यांतील संबंधित विद्यापीठाचे असतील. (क्रमाक्रमाने)
(अ) कुलगुरू, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
(ब) कुलगुरू, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.
(क) कुलगुरू, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.
४) दोन शिक्षण तज्ञ
प्राध्यापक दर्जाचे असावेत.
(अ) प्रा. ए.एस. निगवेकर पुणे विद्यापीठ, पुणे.
(ब) प्रा. एस.एम. पवार शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

३. राज्यस्तरीय पात्रता परीक्षेसाठी एक कर्मचारी समिती नेमण्यास शासन मंजूरी देत आहे. या समितीची रचना खालीलप्रमाणे असावी १) चेअरमन (सुकाणू समितीने नामनिर्देशित केलेला असावा.)
अ) प्रकुलगुरू, पुणे विद्यापीठ, पुणे
२) सदस्य सचिव
अ) कुलसचिव, पुणे विद्यापीठ, पुणे
३) राज्य शासनाचे प्रतिनिधी.
(अ) शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण)
किंवा
त्यांचा प्रतिनिधी सहसंचालक या दर्जाचा असावा.
४) प्रत्येक विद्यापीठातील एक किंवा दोन शिक्षणतज्ञ प्राध्यापक पदापेक्षा कमी दर्जाचे नसावेत.
त्यांच्या दर्जाचे प्रतिनिधी बोलाविण्यात यावे.
४) मॉडरेशन समिती खालीलप्रमाणे नेमण्यास शासन अनुमती देत आहे :-
१) चेअरमन (सुकाणू समिती)
(अ) कुलगुरू पुणे विद्यापीठ, पुणे
२) राज्य शासनाचे प्रतिनिधी
अ) शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण) अथवा शिक्षण सहसंचालक प्रपाठक दर्जाचे त्यांचे प्रतिनिधी असावेत.
३) ३ विद्यापीठाचे ३ प्राध्यापक (क्रमाक्रमाने) (नामनिर्देशित)
४) राज्याबाहेरील विद्यापीठाचे ३ प्राध्यापक (नामनिर्देशित)
५) सदस्य-सचिव
अ) कुलसचिव, पुणे विद्यापीठ, पुणे.
६) यु-कॅट चे दोन प्रतिनिधी (यु.जी.सी. ने नामनिर्देशित केलेले)
अ) सेक्रेटरी जनरल ऑफ द.ए.आय.यु.
ब) आणखी एक प्रतिनिधी
७) यु-कॅट चे सदस्य सचिव
अ) उपसचिव (विद्यापीठ अनुदान आयोग)

५) पुणे विद्यापीठास राज्यस्तरीय पात्रता परीक्षेच्या कामासाठी खालीलप्रमाणे कर्मचारी वर्ग नेमण्यास शासन मंजूरी देण्यात येत आहे.

	पद	वेतनश्रेणी
१) सहाय्यक कुलसचिव	१	२२००-४०००
२) वरिष्ठ लिपीक	१	१२००-२०४०
३) सहाय्यक संगणक चालक	१	१२००-२०४०

याशिवाय को-ऑर्डिनेटर हे एक पद वार्षिक मानधन रू. १०,०००/- देण्याच्या अटीवर निर्माण करण्यास परवानगी देण्यात येत आहे. ६. राज्य पात्रता परीक्षा महाराष्ट्र राज्य स्तरावर मुंबई, पुणे औरंगाबाद, नागपूर, कोल्हापूर, अमरावती व जळगांव या केंद्रात घेण्यांत यावी. आवश्यकता वाटल्यास कार्यकारी समितीने सोयीनुसार जादा परीक्षा केंद्रे उघडावीत. या परीक्षेसाठी परीक्षार्थी कडून प्रत्येकी रू. ५०० फी घेण्यास मंजूरी देण्यांत येत आहे. जेणेकरून या परीक्षेसाठी लागणाऱ्या सुविधा कर्मचाऱ्यांचे वेतन इत्यादी बाबी वरील खर्च स्वावलंबी तत्वानुसार होऊ शकेल असे पहावे.

७) विद्यापीठाचे परीक्षार्थीकडून फी रुपाने जमा होणाऱ्या रक्कमेपेक्षा जादा रक्कम खर्च करावी लागल्यास तेवढी रक्कम शासनाने द्यावी. किंवा कसे याचा विचार यथावकाश केला जाईल.

८) वरील ३ पदे वेतन अनुदानावर आणण्यास शासन अनुमती देत आहे. तीन कर्मचाऱ्यांच्या पगारावरील खर्च सध्या विद्यापीठाकडे जमा होणाऱ्या फीमधून भागवयाचा असल्यामुळे विद्यापीठास दिले जाणारे वेतन अनुदान त्याप्रमाणे समायोजित करण्यात यावे. तसेच सध्या खर्चासाठी लागणारी रक्कम पुणे विद्यापीठाने त्यांच्या फंडातून अग्रीम घेवून खर्च करावी व परीक्षार्थ्यांकडून फी ची रक्कम जमा झाल्यानंतर त्याची परिपूर्ती करावी.

९) हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या संमतीने त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. १५७२/९३/व्यय-५, दिनांक ०८.०४.९४ अन्वये, दिलेल्या संमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(त्रि.ब. सेन)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन,

****

(१४)

राज्य स्तरीय पात्रता परीक्षा नेटसेट प्रादेशिक भाषेतून घेण्याबाबत ...

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग

शासन निर्णय, क्रमांक युएसजी-१३९१/२०३६ विशि-४

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक १५ सप्टेंबर १९९४.

वाचावे : १) श्री. यु.एन. चतुर्वेदी सचिव, विद्यापीठ, अनुदान आयोग नवी दिल्ली यांचे अ.शा. पत्र क्र. फ-४-१२/८६ (नेट) दिनांक ७ ऑगस्ट १९९१.

२) श्री. प्रो.जी. रामरेड्डी, चेअरमन, विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली यांचे क्र. फ- ४-१२/८६ (नेट) दिनांक ३ जून, १९९२ चे पत्र.

३) शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे अ.शा. प.क्र. युजीसी /नेट/व्हीआए, दिनांक १५ जानेवारी, १९९३ चे पत्र.

४) शासन पत्र, क्रमांक दिनांक २८ एप्रिल, १९९४

५) पुणे विद्यापीठाचे पत्र क्रमांक आर/एसईटी/१७१, दिनांक १०.०६.१९९४.

६) शासन क्रमांक युएसजी-१३९१/२०६६ विशि-४ दिनांक १४ जुलै, १९९४.

शासन शुध्दीपत्रक :- शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्रमांक युएसजी १३९१/२०६६ विशि-४ दिनांक १४ जुलै, ९४ च्या आदेशातील परिच्छेद २ मधील अनुक्रमांक ४ (ब) येथे प्रा. एस.एस. पवार शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर असे नमूद केले आहे. त्याऐवजी प्रा. (डॉ. एस.एन. पवार) समाजशास्त्र विभाग प्रमुख, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर असे वाचावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

भा. ना. कांबळेट
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन,

****

(१५)

महाराष्ट्र शासन क्र.एनजीसी-१२९४/१००५४/(२८५२)-विशि-४ ***उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवायोजन विभाग,***

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२. दिनांक : १३ ऑक्टोबर, १९९५

प्रति,
कुलसचिव, सर्व अकृषि विद्यापीठे,

विषय :- *अकृषि विद्यापीठे व संलग्नित अशासकीय महाविद्यालयातील अधिव्याख्यात्यांनी राष्ट्रीय पात्रता परिक्षा परिविक्षाधीन कालावधीत पूर्ण करणेबाबत.*

शासन निर्णय शिक्षण व सेवायोजन विभाग क्रमांक एनजीसी-१२८६/(१२२४)/विशी-४, दिनांक २७.२.८९ अन्वये अकृषि विद्यापीठे, संलग्नित महाविद्यालये शासकीय विज्ञान/व्यवस्थापन अभ्यासक्रम/समाजशास्त्र संस्थामधील शिक्षकांची वेतनश्रेणी सुधारणे व उच्च शिक्षणाचा दर्जा राखण्यासाठी इतर उपाययोजना करण्याबाबतचे आदेश दि. १.१.८६ पासून लागू करण्यात आले आहेत. या आदेशानुसार १.१.८६ नंतर अधिव्याख्याता, प्रपाठक आणि प्राध्यापक, ग्रंथपाल व शारिरीक शिक्षक यांच्या सेवाशर्ती अर्हता ठरवून देण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार अधिव्याख्याता व तत्सम पदासांठी पारंगत (पोस्टग्रॅज्युएट) परिक्षेत कमी ५५ टक्के मार्कस वा समकक्ष ग्रेड व चांगला शैक्षणिक रेकॉर्ड असणे आवश्यक आहे. याशिवाय विद्यापीठ अनुदान आयोगाने ठरवून दिलेली पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने ज्या विविध परीक्षा उत्तीर्ण असणाऱ्यांना, सदर पात्रता परिक्षा पास होण्यातून सुट दिली आहे. त्याबाबतचे आदेश राज्य शासनाकडून वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आले आहेत. या व्यतीरिक्त इतर सर्व अधिव्याख्याता वा तत्सम पदांना (नेटसेट) पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होणे अनिवार्य आहे. जे आधिव्याख्याता व तत्सम पदधारक ही परीक्षा उत्तीर्ण होणार नाहीत त्यांना ३१.३.१९९६ नंतर सेवामुक्त करण्याचे शासनाचे आदेश आहेत.

दिनांक २७.२.८९ च्या शासन निर्णयाच्या अनुक्रमांक २५ मध्ये सेवेच्या इतर अटींचा उल्लेख असुन शिक्षकांचा परिविक्षाधीन कालावधी २४ महिन्यांच्या वर जाणार नाही असे म्हटले आहे. अधिव्याख्यात्यांना सेवेमध्ये पक्के करण्यासाठी (कन्फर्म्ड) अल्पकालीन प्रशिक्षण कार्यक्रम उत्तीर्ण होणे, समाधानकारक परफॉर्मन्स अप्रेझल अहवाल या गोष्टी विचारात घेतल्या जातात.

३. **शासनाच्या असे निर्दशनास आले आहे की, विहित अर्हता प्राप्त उमेदवारांच्या नियुक्त्या जरी ते पात्रता परिक्षा उत्तीर्ण नसले तरी केल्या जातात, व त्यांना परिविक्षाधीन कालावधीनंतर ठेवण्यात येते.** या परिविक्षाधीन कालावधीत जर अशा उमेदवारांनी विहीत परिक्षा पास केली नाही तर त्यांची पुढील देय वेतनवाढ रोखण्यात येते. काही प्रकरणात ही वाढ सुरूवातीस लक्षात न घेतल्याने पुढील वेतनवाढ मंजूर करण्यात आली आहे व आता लक्षात आल्यावर त्याची वसूली करण्याचे प्रस्तावित आहे. ज्या कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत असे घडले आहे त्यांचेकडून वसूली करण्यात येऊ नये. परंतु भविष्यात अशा घटनांची पुनरावृत्ती होणार नाही याची दक्षता घेणे आवश्यक आहे.

४. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने घालून दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वानुसार शासनाकडून वेळोवेळी आदेश काढण्यात आले आहेत यापुढे अधिव्याख्याता पदावर नियुक्ती दिली जाणाऱ्या उमेदवारांने याकरिता आवश्यक शैक्षणिक अर्हता व पात्रता धारण केली आहे याची खात्री प्रथम करून घ्यावी व असे उमेदवार उपलब्ध न झाल्यामुळे जर शैक्षणिक अर्हता आहे, **परंतु पात्रता परिक्षा पास नसलेल्या उमेदवारांची नियुक्ती करावयाची झाल्यास त्यांची नियुक्ती ही तदर्थ नियुक्ती म्हणून करण्यात यावी. या नियुक्ती धारकांना सेवेचे कोणतेही लाभ (म्हणजेच एक वर्षानंतरची वेतनवाढ, नियमीत सेवा व ८ व १६ वर्षानंतर मिळणारी वरिष्ठ व निवडश्रेणी) मिळणार नाही याचीही संबंधीतांना योग्य वेळीच जाणीव द्यावी.**

(त्रि.ब.सेन)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

अकृषि विद्यापीठे/अकृषि विद्यापीठांशी संलग्न महाविद्यालये/विधी महाविद्यालये/शिक्षणशास्त्र महाविद्यालये/विज्ञान/व्यवस्थापन अभ्यासक्रम समाजशास्त्र संस्था इत्यादीमधील शिक्षक.

शिक्षकांच्या वेतनश्रेणीत सुधारणा करणे व उच्च शिक्षणाचा दर्जा राखण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजना

महाराष्ट्र शासन शासन निर्णय क्रमांक एनजीसी १७९४/७१४५/विशि-४,

उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग, मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई४०० ०३२

दिनांक २२ डिसेंबर १९९५

वाचा : *(१) शासन निर्णय शिक्षण व सेवायोजन विभाग, क्रमांक एनजीसी १२८६ /(१२२४)/विशि-४. दिनांक २७.२.१९८९.*

(२) शासन निर्णय शिक्षण व सेवायोजन विभाग, क्रमांक एनजीसी १२८९ /(१६०५)/विशि-४. दिनांक १५.१२.१९८९.

(३) शासन निर्णय शिक्षण व सेवायोजन विभाग, क्रमांक युएसजी १९९० /(१७२७)/विशि-४. दिनांक ८.१.१९९१.

(४) शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण व सेवायोजन विभाग, क्रमांक एनजीसी १८९२ /(२२८४)/विशि-४. दिनांक २३.१०.१९९२.

(५) शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण व सेवायोजन विभाग, क्रमांक एनजीसी १७९२ /(२२८४)/विशि-४. दिनांक २७.११.१९९२.

(६) शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण व सेवायोजन विभाग, क्रमांक युएसजी १९९४ /(७९४१/२८३३)/विशि-४. दिनांक ८.६.१९९४.

(७) शासन पत्र उच्च व तंत्र शिक्षण व सेवायोजन विभाग, क्रमांक युएसजी १०९३/(२६४९)/विशि-४ दिनांक २८.४.१९९४.

शासन निर्णय :- शासन निर्णय शिक्षण व सेवायोजन विभाग क्रमांक एनजीसी १२८६/(१२२४)/विशि-४ दिनांक २७.२.१९८९ अन्वये अकृषि विद्यापीठे, संलग्न महाविद्यालये, शासकीय विज्ञान, व्यवस्थापन अभ्यासक्रम, समाजशास्त्र संस्था, शिक्षण शास्त्र महाविद्यालये व विधी महाविद्यालयात काम करणाऱ्या शिक्षक कर्मचाऱ्यांच्या वेतनश्रेणीत सुधारणा करणे व शिक्षणाचा दर्जा उंचावणे यासाठी करावयाच्या उपाययोजना याबाबतचे आदेश निर्गमित करण्यात आले असून हे आदेश दिनांक १.१.१९८६ पासून शिक्षक ग्रंथपाल, शारीरिक शिक्षण संचालक/निदेशक या पदावर काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना स्नातकोत्तर पदवी परीक्षा ५५ टक्के गुणांसह उत्तीर्ण असणे व याशिवाय याकरिता असणारी पात्रता परीक्षा पास झालेली असणे ही नियुक्तीच्या वेळी आवश्यक अट असल्याचे आदेश आहेत.

२. शासन निर्णय शिक्षण व सेवायोजन विभाग क्रमांक एनजीसी १२८९/१६०५/विशि-४ दिनांक १५.१२.१९८९ अन्वये अधिव्याख्याता पदाकरिता असलेली शैक्षणिक अर्हता धारण करणारे ५५ टक्के गुणांसह पदव्युत्तर परीक्षा उत्तीर्ण **जे कर्मचारी अधिव्याख्याता पदावर दिनांक १.१.८६ ते २७.२.८९ या कालावधीत झाले आहेत** व ज्यांनी एम.फील परीक्षा उत्तीर्ण केलेली नाही, **त्यांच्या नियुक्त्या नियमित करण्याचे आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत.**

३. शासन पत्र क्रमांक युएसजी १०९३/(२६४९)/विशि-४ दिनांक २८.४.१९९४ अन्वये ज्या अधिव्याख्यात्यांच्या **नियुक्त्या दिनांक २७.२.१९८९ ते ३१.३.१९९० या कालावधीत झाल्या आहेत** व ज्यांनी दिनांक २७.२.१९८९ पूर्वी अधिव्याख्याता पदासाठी असणारी शैक्षणिक अर्हता व पात्रता धारण केली आहे **त्यांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होण्याच्या अटीतून सूट देण्यात आली आहे.**

४. जे अधिव्याख्याता पदव्युत्तर परीक्षेत ५५ टक्के किंवा त्यापेक्षा जास्त गुण मिळवून उत्तीर्ण झाले आहेत व **ज्यांची नियुक्ती दिनांक १९.९.१९९१ पर्यंत झाली आहे.** परंतु ज्यांनी एम.फील परीक्षा उत्तीर्ण केलेली नाही त्यांना एम.फील परीक्षेची अट शिथिल करण्यात आली असून **त्यांच्या नियुक्त्या नियमित करण्यात येत आहेत.**

५. शासन याव्दारे असे आदेश देत आहे की, जे अधिव्याख्याता ५५ टक्के पेक्षा जास्त गुण मिळवून पदव्युत्तर परीक्षा उत्तीर्ण झाले आहेत व **३१.१२.९३ पर्यंत** एम.फील परीक्षा उत्तीर्ण झाले आहेत व ज्यांनी पीएच.डी. चा प्रबंध सादर केला आहे व ज्यांच्या नियुक्त्या विद्यापीठाच्या सक्षम समितीमार्फत करण्यात आल्या आहेत त्यांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट देण्यात येत आहे. तसेच जे अधिव्याख्याता ५५ टक्केपेक्षा कमी गुण मिळवून पदव्युत्तर परीक्षा व्दितीय श्रेणीत उत्तीर्ण झाले आहेत व ज्यांनी ३१.१२.१९९३ पर्यंत एम.फील परीक्षा उत्तीर्ण केली आहे अथवा ज्यांनी ३१.१२.१९९३ पर्यंत पीएच.डी. चा प्रबंध सादर केला आहे **अशा अधिव्याख्यात्यांच्या विद्यापीठ सक्षम निवड समितीमार्फत दिनांक ३१.१२.१९९३ पर्यंत झालेल्या नियुक्त्या या आदेशाव्दारे नियमित करण्यात येत आहेत.**

६. शासन पत्र उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्रमांक युएसजी- १०९३/(२६४९)/विशि-४ दिनांक २८.४.१९९४ अन्वये विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांच्या सेवा जरी ते राष्ट्रीय/राज्य पात्रता (नेट/सेट) उत्तीर्ण नसले तरी ३१.३.१९९६ पर्यंत वाढविण्याचे आदेश देण्यात आले आहेत व दिनांक ३१.३.१९९६ पर्यंत जे अधिव्याख्याता नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होणार नाहीत त्यांना सेवेतून कमी करण्याचे आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत.

७. या प्रश्नाचा शासनाने गंभीरपणे विचार केला असून शासन या संदर्भात खालील प्रमाणे आदेश देत आहे. :-

(अ) **नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण करण्याची दिनांक ३१.३.१९९६ ची मुदत या आदेशाव्दारे काढून टाकण्यात येत आहे.**

(ब) जे अधिव्याख्याता दिनांक १९.९.१९९१ व त्यानंतर सेवेत आले आहेत परंतु ज्यांनी नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण केलेली नाही किंवा एम.फील. परीक्षा दिनांक ३१.१२.१९९३ पर्यंत उत्तीर्ण केलेली नाही किंवा पी.एच.डी. प्रबंध दिनांक ३१.१२.१९९३ पर्यंत सादर केलेले नाहीत **अशा सर्व अधिव्याख्यात्यांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण करणे अनिवार्य राहील.**

(क) विहित शैक्षणिक अर्हता धारक उमेदवार उपलब्ध नसल्यामुळे वरील अर्हता धारक उमेदवाराची नियुक्ती केलेली असेल अथवा करावी लागणार आहे अशा सर्व नियुक्त्या तदर्थ स्वरूपाच्या समजण्यात याव्यात. अशा नियुक्त्या तदर्थ स्वरूपाच्या असल्या **तरीही त्या नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण नाही या कारणास्तव अशा अधिव्याख्यात्यांना सेवेतून कमी करण्यात येवू नये.** परंतु अशा अधिव्याख्यात्यांना ते नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत यापुढील वार्षिक वेतनवाढ देण्यात येऊ नये. ते ज्यावर्षी नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होतील त्या तारखेपासून त्यांना रोखून ठेवण्यात आलेली वेतनवाढ देण्यात यावी. मात्र यामुळे देय होणारी थकबाकी त्यांना अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच तदर्थ नेमणुकीवर काम करणाऱ्या अधिव्याख्यात्यांची सेवा वरिष्ठ श्रेणीसाठी किंवा निवडश्रेणीसाठी विचारात घेतली जाणार नाही. वरिष्ठ किंवा निवड श्रेणीसाठी त्यांची सेवा ते ज्या तारखेला नेट/सेट परीक्षा पास करतील त्या तारखेपासून गणली जाईल. तसेच जे अधिव्याख्याते नेट/सेट परीक्षा आधी पास करतील ते इतरांपेक्षा ज्येष्ठ मानले जातील.

सर्व अकृषि विद्यापीठांनी वरील आदेश आपल्या क्षेत्रातील महाविद्यालयांच्या निदर्शनास आणावेत व त्यांची अंमलबजावणी यथायोग्य होते की नाही याची खबरदारी घ्यावी.

मागासवर्गीय उमेदवारांसाठी राखीव असलेल्या जागांसाठी त्या संवर्गातील उमेदवार उपलब्ध न झाल्यामुळे बिगर मागासवर्ग उमेदवार नियुक्त केला जातो. अशा नियुक्त्या शासन निर्णय दिनांक १९.१.१९९५ च्या आधीन राहतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(त्रि.ब.सेन)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन.

****

(१७)

महाराष्ट्र अकृषि विद्यापीठे व संलग्नीत महाविद्यालये-अधिव्याख्याता पदावरील नियुक्त्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवायोजन विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक : एनजीसी १७९४/७९४५/[२८२५अ] विशि-४

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई,-४०० ०३२.

दिनांक : २० फेब्रुवारी, १९९६.

वाचा :- १) शासन निर्णय, शिक्षण व सेवायोजन विभाग क्र. एनजीसी-१२८६/[१२२४]/विशि-४, दिनांक २७.०२.१९८९.

२) शासन निर्णय, उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवायोजन विभाग, क्रमांक : एनजीसी १७९४/७९४५/विशि-४, दिनांक २२.१२.९५.

परिपत्रक

शासन निर्णय, शिक्षण व सेवायोजन विभाग, क्रमांक : एनजीसी १२८६/(१२२४)/विशि-४, दिनांक २७.०२.८९ अन्वये महाराष्ट्रातील अकृषि विद्यापीठे व संलग्नीत महाविद्यालयातून कार्यरत असणाऱ्या शिक्षक संवर्गातील पदांच्या वेतनश्रेण्या व सेवेच्या अटी व शर्ती यात सुधारणा करण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार अधिव्याख्याता या पदाकरीता ५५ टक्के मार्कासह स्नातकोत्तर पदवी परीक्षा उत्तीर्ण असणे व विद्यापीठ अनुदान आयोगाने ठरवून दिलेली पात्रता परीक्षा (राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा नेट वा राज्य परीक्षा सेट) उत्तीर्ण असणे ही आवश्यक अट आहे. मधल्या काळात ह्या अटी पूर्ण करणारे उमेदवार पुरेशा प्रमाणात उपलब्ध न झाल्यामुळे ज्या उमेदवारांच्या अधिव्याख्याता पदावर नियुक्त्या झाल्या आहेत, त्या कशा प्रकारे व कोणत्या कालावधी पर्यंतच्या नियमित कराव्यात याबाबतचे आदेश शासन निर्णय, उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्रमांक : एनजीसी १७९४/७९४५/विशि-४, दिनांक २२.१२.१९९५ अन्वये निर्गमित करण्यात आले आहेत. शासनाकडे अशा प्रकारच्या तक्रारी प्राप्त झाल्या आहेत की, नेट/सेट अर्हता प्राप्त उमेदवार उपलब्ध असतांनाही त्यांना डावलून शैक्षणिक अर्हता/पात्रता नसलेल्या उमेदवारांच्या नियुक्त्या केल्या जातात. सर्व अकृषि विद्यापीठांना कळविण्यांत येते की, बिगर शैक्षणिक अर्हता/पात्रता उमेदवारांच्या नियुक्त्या यापुढे कुठल्याही प्रकारे केल्या जाणार नाहीत, याची त्यांनी खात्री करून घ्यावी व त्याप्रमाणे त्यांनी त्यांच्या परिनियमात योग्य ती सुधारणा करावी. जर कुठल्याही विवक्षित कारणामुळे त्यांना बिगर शैक्षणिक पात्रता प्राप्त उमेदवारांच्या नियुक्त्या कराव्या लागल्या तर उमेदवारांच्या नियुक्ती आदेशात दिनांक २२.१२.१९९५ च्या शासन निर्णयातील शर्ती व अटींचा उल्लेख न चुकता करावा.

तसेच जे उमेदवार ५५ टक्के मार्कासह स्नातकोत्तर पदवी परीक्षा उत्तीर्ण असणारे व ज्यांना शैक्षणिक अहवाल चांगला आहे (गुड ॲकेडमिक रेकॉर्ड) व ज्यांनी दिनांक ३१.१२.१९९३ पर्यंत एम.फील. परीक्षा उत्तीर्ण केली आहे व ज्यांनी दिनांक ३१.१२.९३ पर्यंत पी.एच.डी. चा प्रबंध सादर केला आहे अशा उमेदवारांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण करणेतून सुट आहे. अशा उमेदवारांच्या निवड समितीकडून होणाऱ्या/झालेल्या नियुक्त्या नियमित कराव्यात.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

त्रि.ब. सेन

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

****

(१८)

प्रेषक :

प्रा.बी.टी.देशमुख, वि.प.स.

विदर्भ महाविद्यालयाजवळ, अमरावती-४४४ ६०४.

C:\win\sai.pm5-52 : Date : 16.04.1998

प्रति,

मा. श्री. दत्ताजी राणे,

उच्च शिक्षणमंत्री, महाराष्ट्र राज्य,

मुंबई.

विषय :- नेट सेट परीक्षेबाबत शासनाने घेतलेली चुकीची भूमिका व मा. दिल्ली उच्च न्यायालयाच्या खंडपिठाचा निर्णय.

मा. महोदय

स.न.वि.वि.

१३ मे १९९३ रोजी मा. दिल्ली उच्च न्यायालयाच्या खंडपिठाने दिलेला एक निवाडा मी मुद्दाम आपल्या लक्षात आणून देत आहे.

२. सी.डब्ल्यु.पी.नं. ३५७० ऑफ १९९२ अँड सी.एम. नं. ६६७५ ऑफ १९९२ या प्रकरणात नेटसेटच्या अटीबाबत "This will however, not apply to the appointments already made" अशा प्रकारचा स्पष्ट निवाडा दिलेला आहे.

३. विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या सचिवांनी महाराष्ट्राच्या उच्च शिक्षण सचिवांना १५ जुन १९९३ रोजी एक पत्र लिहून "नेटसेटची पुरेशी व्यवस्था करा व परिनियमात बदल करुन ही अट सक्तीची करा" असे कळविले. त्याच पत्रामध्ये "ही अट उमेदवारासाठी आहे" हेही स्पष्टपणे कळविले आहे.

४. याच पत्रासोबत दिल्ली उच्च न्यायालयाच्या उपरोक्त निवाड्याची प्रतसुद्धा विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या सचिवांनी महाराष्ट्राच्या उच्च शिक्षण सचिवांना पाठविली आहे. मा. उच्च न्यायालयाच्या या निवाड्यामध्ये या अटीबाबत "This will however, not apply to the appointments already made" अशा प्रकारचा स्पष्ट उल्लेख आहे.

५. एखादी गोष्ट सक्तीची करावयाची असेल तर प्रथम त्यासाठी कायदा करावा लागतो. प्रथम सक्ती व नंतर कायदा, हे कायद्याच्या राज्याचे लक्षण समजले जात नाही. गेल्या १० वर्षात जे करायला पाहिजे होते ते शासनाने केले नाही व करायला नको होते ते करण्याचा असा जोरदार सपाटा लावला की त्यातुन "वार्षिक वेतनवाढ देवू नका, तदर्थ नेमणूका द्या, सेवा धरु नका" यासारख्या 'कौतुकास्पद' अटी अखिल भारतीय स्तरावर कोणताही आधार नसतांना महाराष्ट्रात लागू करण्यात आल्या.

६. वरील बाबी आपल्या लक्षात आणून देण्यासाठी मी मुद्दाम आपणास हे पत्र लिहीले आहे.

आपला विनीत

बी.टी.देशमुख

विधानपरिषद सदस्य

पत्राची प्रतिलिपी **मा. श्री. ना.स.फरांदे,** उपसभापती महाराष्ट्र विधानपरिषद यांना माहितीसाठी समादराने अग्रेषित.

(१९)

MINISTER FOR HIGHER AND TECHNICAL EDUCATION GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

Mantralaya, Mumbai 400 032.

No. UGC 1298/18306/(4485)/UNI-4

Dt. 6th May, 98.

TO,

Dr. Murli Manohar Joshi,
Hon'ble Minister for Human Resources Development, Department of Education, Shastri Bhavan, Government of India,
NEW DELHI.

Subject : Eligibility conditions for appointment to the posts of lecturers in universities and affiliated colleges.

Sir,

This has reference to your letter No.F.1-21/87-UI, dated 17th June 1987 and subsequent letter of even number dated 22nd July 1988, Whereunder the pay-scales of teachers in Universities and Colleges were revised and other measurers for maintenance of standards in Higher Education have been promulgated from 1st of January, 1986. This State Government has accepted the package scheme introduced by the Government of India, Ministry of Human Resources Development.

As per the provisions, the University Grants Com-

mission has issued a notification on 19th September 1991, whereunder the qualification for the posts of teaching staff have been prescribed. The U.G.C., New Delhi, has also been constantly insisting upon the strict observance of this above laid criteria at the time of selection of the suitable candidates for the posts of teachers. The State Government, however has been finding several difficulties in implementing the conditions prescribed. While meeting the demands, such as, necessary appointments to be made in time so as to make teachers available for teaching in Colleges and Universities in the event of non-availability of qualified teachers [with NET/SET] as per UGC norms, the Government of Maharashtra has allowed temporary, ad-hoc appointments with certain conditions.

However, these measures which the Government of Maharashtra enforced, though temporarily till the appointed teachers [candidates] fulfil the necessary conditions laid down by UGC-the Teachers' Organisation in the State MFUCTO, [Maharashtra Federation of University and College Teachers' Organisation] is constantly agitating against the measures which the Government has adopted. In several discussions held with the leaders of the Organisation, the method of making temporary/ad-hoc appointments has not been found acceptable. The leaders have been insisting upon making all full proof arrangements available first for holding the NET/SET examination, re- structuring the examination pattern and syllabus content of the eligibility examination, etc. The Organisation is also constantly raising the legality of the words "Candidate-Teacher'' used in several of the UGC letters, addressed to the Universities and the Government. According to the Organisation's interpretation, the NET/SET criteria is applicable to only those teachers who are new entrants and not for those who are already in service. They also have pointed out the so- called concessions offered by some other States as far as the eligibility conditions are concerned.

In view of this, I feel a detailed discussion on all the above issues needs to be held as early as possible so as to find an amicable solution to the problem. It would also be appropriate if the Chairman, University Grants Commission, New Delhi, along with the higher officials of the UGC are invited at the time of the meeting. I would highly appreciate if an early date and venue for the meeting is conveyed to me.

Thanking you,

Yours sincerely,
[Datta Rane]

****

(२०)

विद्यापीठे व विद्यापीठाशी संलग्नित कला, विज्ञान, वाणिज्य, शिक्षणशास्त्र, समाजशास्त्र, विधी इ. महाविद्यालये व विज्ञान, व्यवस्थापन संस्था इ.मधील शिक्षक शिक्षकांच्या वेतनश्रेणीत सुधारणा करणे व उच्च शिक्षणाचा दर्जा राखण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजना

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक - एनजीसी १२९८/(४५६२)/विशि.४

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ३२

दिनांक - २२ मे, १९९८

वाचा : *१) शासन निर्णय, शिक्षण व सेवायोजन विभाग, क्रमांक एनजीसी १२८६/१२२४/विशि.४ दिनांक २७.२.१९८९*

२) शासन निर्णय, उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवायोजन विभाग, क्रमांक - एनजीसी /१७९४/७९४५/विशि.४, दिनांक २२.१२.१९९५

शासन निर्णय : विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालयात अधिव्याख्याता पदाच्या नियुक्तीकरिता विद्यापीठ अनुदान आयोगाची अर्हता पात्रता परीक्षा (नेट/सेट परीक्षा) उत्तीर्ण असणे आवश्यक असले तरी, ती पात्रता असणारे उमेदवार उपलब्ध होत नसल्यामुळे नेट/सेट पात्रता नसलेले उमेदवार, ही पात्रता संपादन करण्याच्या अटीवर, अधिव्याख्याता पदांवर नियुक्त करण्यांत येतात. क्रमांक एनजीसी १७९४/७९४५/विशि-४, दिनांक २२.१२.९५ च्या शासन निर्णयानुसार अशा नियुक्त्या तदर्थ स्वरुपाच्या समजण्यांत येतात, तसेच असे अधिव्याख्याते नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत त्यांची वार्षिक वेतनवाढ रोखण्याचे आदेशही या शासन निर्णयाने देण्यात आलेले आहेत.

२. या संबंधात पुनर्विचारांती, उपरोक्त अधिव्याख्यात्यांच्या रोखलेल्या वेतनवाढी दिनांक १.४.९८ पासून, एक सवलत म्हणून मुक्त करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे. त्यांच्या दिनांक १.४.९८ पूर्वीच्या वेतनवाढी रोखल्याच नव्हत्या असे समजून या दिनांकास त्यांची वेतन निश्चिती करण्यांत यावी व त्यानुसार वाढीव वेतन त्यांना दिनांक १.४.९८ पासून अदा करावे. तसेच या दिनांकापासून पुढे नेट/सेट उत्तीर्ण नसल्याच्या कारणास्तव तदर्थ नियुक्तीवरील अधिव्याख्यात्यांच्या वार्षिक वेतनवाढी रोखण्यात येऊ नयेत. रोखलेल्या वेतनवाढी मुक्त करतांना संबंधित अधिव्याख्यात्यांना दिनांक १.४.९८ पूर्वीची थकबाकी मात्र देय होणार नाही.

३. तदर्थ नियुक्तीवरील नेट/सेट अनुत्तीर्ण अधिव्याख्यात्यांना वार्षिक वेतनवाढ देण्याची सवलत दिली तरी त्यामुळे त्यांच्या नियुक्त्या नियमित झाल्या असे गृहित धरु नये.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(दी.अ.कारेकर)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई., शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (१० प्रती), शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे, संचालक, तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई, महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२,मुंबई/नागपूर, महालेखापाल (लेखा परीक्षआ) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर, सर्व विद्यापीठांचे कुलगुरु/कुलसचिव, सर्व शिक्षण सहसंचालक, (उच्च शिक्षण) /सर्व सहसंचालक (तंत्रशिक्षण), उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, कार्यासन विशि-१ ते विशि-५, मशि-१ ते मशि-६ आणि तांशि-१ ते तांशि-६, मंत्री/राज्यमंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, प्राचार्य, सर्व संलग्नित महाविद्यालये (शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण पुणे यांनी हे आदेश संबंधितांच्या निदर्शनास आणावेत), निवड नस्ती - विशि.४

(२३)

Teachers in Non-Agricultural Universities Affiliated Colleges, Government Institutes of Science / Management Studies / Social Science

Revision of pay scale of teachers and other measures for maintenance of standards in Higher Education.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

Higher & Teachnical Education Department,

Resolution No.NGC-1298/(4619)/UNI.4,

Mantralaya Annexe,Mumbai-400 032

Dated : 11th December,1999.

Read :- ***(i)*** *Government Resolution, Education and Employment Department, No.NGC.1286/(1224), dated 27th February,1989.* ***(ii)*** *Government Resolution, Higher and Technical Education and Employment Department, No.USG.1494/(2713),UNI-4,dated 25th March,1994.* ***(iii)*** *Government Resolution, Higher and Technical Education and Employment Department, No.NGC.1295/(3050),UNI-4,dated 8th March,1995.* ***(iv)*** *Government Resolution, Higher and Technical Education and Employment Department, No.USG.1496/4602/(4098),UNI.4,dated 8th October,1996.* ***(v)*** *Government Resolution, Higher and Technical Education and Employment Department, No.USG.1396/4109/(4075),UNI-4, dated 26th March,1997.* ***(vi)*** *Letter No.F,1-22/97-U,I, dated 27th July 1998 from Government of India, Ministry of Human Resource Development, (Department of Education), New Delhi, and subsequent letters of even number, dated 22nd September,1998 and 6th November,1998.* ***(vii)*** *University Grants Commission's letter No.F.3-1/94(P.S.), dated 24th December,1998.* ***(viii)*** *D.O.Letter No.1-32/98-U 1 dated the 6th October,1999 from Shri. Nirmal Singh, Deputy Secretary to Govt. of India Deptt. of Education Ministry Human Resources Department, New Delhi.* ***(ix)*** *Letter No.F1-40/89(PS) dated the 15th October,1999 from the University Grants Commission New Delhi.*

RESOLUTION

Government of Maharashtra had approved the implementation of revised pay scales for University and College teachers with effect from 1st January,1986 vide Government Resolution, Education and Employment Department No.NGC 1286/(1224)/UNI.4,dated 27th February,1989. After appointment of the Fifth Pay Commission for Central Government employees, the University Grants. Commission had appointed a Committee under Chairmanship of Prof.Rastogi to examine the present structure of emoluments and conditions of service of University and College teachers. After considering the Rastogi Committee's Report, the University Grants Commission submitted its recommendations to the Government of India. After examination of this report, Government of India evolved a scheme of pay revision for the University and College Teachers and other measures for improvement of standards in higher education. By their letter dated 27th July, 1998, and subsequesnt letters dated 22nd September, 1998 and 6th November,1998, the Government of India accepted and approved the recommendations of UGC to Central Universities and Colleges thereunder. Similarly, the Government of India recommended to the State Government to implement this scheme in the State Universities and affiliated Colleges. The question of implementing Government of India's scheme of revision of pay scales of University and College teachers and other relevant guidelines and notifications issued by U.G.C. from time to time was under consideration of the State Government. After careful consideration of the Government of India's Package Scheme,1996 for maintenance of standards in Higher Education, the State Government has now decided to implement the revised pay scales and the terms and conditions of service as detailed below.

2. Coverage.- The revised pay scales and other measures for improvement of standards in higher education are applicable to all categories of full-time teachers employed by the non-Agricultural Universities, Government and non-Government Colleges in the faculties of Arts, Science, Commerce, Law and Education in the State, Government Institutes of Science/Government Institute of Management Studies/Social Sciences. The revised scales of pay are also applicable to the teachers/librarians/instructors of Physical Education in the affiliated but unaided Colleges of Arts,Science,Commerce,Law and Education in the State. However, these unaided colleges will not be entitled for any financial assistance from the State Government and similarly in case of aided institutes the Government assistance will only be limited to the posts approved by the Government from time to time. The revised scales are not applicable to teachers who retired on or before31st December 1995 and who worked on reemployment on that date, including those whose period of re-employment was extended after that date.

3. Date of effect.- The revised scales of pay will be implemented with effect from 1st January, 1996.

4. Pay scales .- The revised scales of pay effective from 1st January 1996 are given in **Appendix-I.**

5. Manner of Fixation of Pay .- The formula and principles for fixation of pay of teachers in the revised scale shall be as indicated in **Appendix II.** The pay of the individual teacher and the date of increment should be fixed in accorcdance with such formula.

6. Option for the revised scales of pay.- Within a period of one month from the date of the issue of this Government Resolution, the Teachers/Librarians/Physical Education staff will have to opt in the prescribed form **(Appendix III)** for the revised pay scales. The teachers opting for the new scales will have to enter into an agreement as mentioned in **Appendix IV** with the University/College Managements about their acceptance of terms and conditions mentioned in this Government Resolution. The option once exercised shall be final. Those who do not exercise the option within the period of one month from the date of issue of Government Resolution shall be deemed to have opted for the revised scales.

Note .- (1) The Teachers/librarians /Directors of Physical Education/Instructors of Physical Education who were in service on 1st January,1996 and who were not in service after 1st January,1996 on account of termination,death,discharge on the expiry of the sanctioned posts, resignation, dismissal or discharge on disciplinary ground and could not exercise the option within the time-limit will be deemed to have opted for the revised scale of pay with effect from 1st January, 1996 and should be held entitled to the benefit of these rules.

7. Recruitment and Qualifications.- The direct recruitment to the post of Lecturers, Readers and Professors in the Universities and Lecturers in Colleges shall be on the basis of merit through all India advertisement and selections by the duly constituted Selection Committees to be set up as prescribed in UGC's Notification, dated 24th December, 1998 under the Statutes/Ordinances of the concerned University. Such Committees should have a minimum of three experts,

the head of the concerned Department and the Principal of the concerned College (in case of selection of college teachers)

Recruitment of Teachers in Government Colleges and Institutes of Sciences will be regulated by respective recruitment rules prescribed by the State Government in consultation with Maharashtra Public Service Commission.

The minimum qualifications required for the post of Lecturers, Readers, Professors, Assitant Directors of Physical Education, Deputy Directors of Physical Education, Directors of Phycical Education, Assistant Librarians, Deputy Librarians, Librarian, and Registrars, will be those as prescribed by the University Grants Commission & accepted by State Govt. from time to time.

The minimum requirements of a good academic record, 55% of the marks at the master's level and qualifying in the National Eligibility Test, or an accredited test, shall remain for the appointment of Lecturers. It would be optional for the University to exempt Ph.D. holders from NET or to require NET in their case either as desirable or essential qualifications for appointment as Lecturers in the University Departments and Colleges. The minimum requirement of 55% should not be insisted upon for Professors, Readers, Registrars, Librarians, Deputy Librarians,Directors of Physical Education, Deputy Directors of Physical Education for the existing incumbents who are already in the University system. However, these marks should be inisted upon for those entering the system from outside and those at the entry point of Lecturers, Assistant Librarians, Assistant Director of Physical Education.

A relaxation of 5% may be provided, from 55% to 50% of the marks, at the master's level for the SC/ST category.

A relaxation of 5% may be provided, from 55% to 50 % of the marks to the Ph.D.degree holders who have passed their Master's degree prior to 19th September, 1991.

B in the 7 point scale with letter grades O,A,B,C,D,E & F shall be regarded as equivalent of 55% wherever the grading system is followed.

The Ph.D.shall continue to be a compulsory requirement for the designation of Reader. However, for other categories, like those of Registrars, Librarians and Physical Education Directors, the Ph.D.should be a desirable and not an essential qualification.

8. Direct recruitment

(२१)

महाराष्ट्र शासन

तातडीचे

क्रमांक-विपआस/१०९८/(३००४५)/(४५६३)विशि.४

उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग,

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक :- २७ मे, १९९८.

प्रति,
सचिव (१)
महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय,
विधान भवन, मुंबई-४०००३२.

विषय :- नेट-सेट परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या अध्यापकांची बढती व वेतनवाढ रोखण्याबाबत....

महोदय,

उपरोक्त विषयावरील आपले पत्र क्रमांक-१७९७१/मविपआस/ई-२, दिनांक १२ मे, १९९८ पहावे. या संदर्भात मला आपणांस असे कळविण्याचा आदेश आहे की, अधिव्याख्याता या पदाकरीता चौथ्या वेतनआयोगाच्या शिफारशीनुसार विद्यापीठ, अनुदान आयोगाने/केंद्र शासनाने वेळोवेळी ठरवून दिलेल्या शैक्षणिक अर्हतेबाबतच्या आदेशांच्या प्रती, तसेच या अनुषंगाने राज्य शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशांच्या प्रती सोबत पाठविण्यात येत आहेत. (मुद्दा क्रमांक-१ ते ६ बाबतची माहिती)

२. मुद्दा क्रमांक- ७ च्या अनुषंगाने, नेट-सेट परीक्षा उत्तीर्ण न झालेल्या अधिव्याख्यात्यांच्या रोखलेल्या वेतनवाढी दिनांक ०१.०४.१९९८ पासून एक सवलत म्हणून मुक्त करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला असून या बाबतचे आदेश शासन निर्णय, दिनांक २२ मे, १९९८ अन्वये निर्गमित करण्यात आले आहेत (सदर आदेशांच्या २५ प्रती सोबत जोडल्या आहे.) आपल्या दिनांक १३ मे, १९९८ च्या पत्रास जोडलेल्या सहपत्रातील मुद्दा क्रमांक-११ च्या संदर्भात आपणास कळविण्यात येते की, नेट-सेट परीक्षा उत्तीर्ण असणे ही अधिव्याख्याता पदावर येण्यापूर्वी धारण करावयाची पात्रता आहे. याबाबतची विद्यापीठ अनुदान आयोगाची दिनांक १९ सप्टेंबर, १९९१ ची अधिसूचना सोबत जोडली आहे. (२५ प्रतीत)

३. मुद्दा क्रमांक-१२ बाबत, डिसेंबर, १९९३ नंतर पी.एच.डी. चा प्रबंध सादर केलेल्या अधिव्याख्यात्यांना नेट-सेट परीक्षेतून सूट देण्यात यावी किंवा कसे, अशी विचारणा केंद्र शासनाकडे या विभागाच्या दिनांक ८ ऑगस्ट, १९९६ पत्रान्वये केली होती. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक ४ डिसेंबर, १९९६ च्या पत्रान्वये असे कळविले आहे की, विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अधिसूचनेमध्ये विहित करण्यात आलेली पात्रता अधिक शिथिल करण्यास आयोगाची संमती नाही. (वरील पत्रांच्या २५ प्रतीसोबत जोडल्या आहेत.)

४. मुद्दा क्रमांक-१३ व १४ बाबत मा. मंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण यांच्या सहीने मा. मानव संसाधन मंत्री, केंद्र शासन यांना दिनांक ६ मे, १९९८ रोजी पाठविलेल्या पत्रान्वये नेट-सेट अर्हताबाबत चर्चा करण्याकरीता बैठक आयोजित करण्याची विनंती करण्यात आली आहे तथापि केंद्र शासनाकडून याबाबत अद्याप बैठकीची तारीख कळविण्यात आलेली नाही.

आपला विश्वासू,
(अ.मा. भट्टलवार)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

****

(२२)

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-३२

क्रमांक : संकिर्ण-२०९८/९७८०/(४५९१)/ विशि-४

दिनांक : २७ जून, १९९८

प्रति
कुलसचिव
(सर्व विद्यापीठे)

विषय : विद्यापीठ व संलग्नीत महाविद्यालयातील अधिव्याख्याता पदावरील नियुक्त्यांबाबत...

श्री पी.प्रकाश,उपसचिव,विद्यापीठ अनुदान आयोग,नवी दिल्ली यांच्या दिनांक २७-५-९८ च्या पत्राची प्रत त्याच्या सहपत्राच्या प्रतीसह सोबत जोडली आहे.

२. श्री विनयकुमार सिंग यांनी त्यांच्या दि. ८-४-९८ च्या पत्रात अशी तक्रार केली आहे की, अधिव्याख्याता पदावर नियुक्ती देतांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण असणाऱ्या उमेदवारांना डावलून विगर नेट/सेट उमेदवारांना नियुक्ती दिली जाते. याबाबत ३-४ महाविद्यालयातील नियुक्त्यांची उदाहरणेही देण्यात आली आहेत.

३. शासनाचे असे आदेश आहेत की, विद्यापीठ अनुदान आयोगाने, अधिव्याख्याता पदासाठी ठरवुन दिलेली अर्हता असलेल्या उमेदवारांनाच, नियूक्ती देण्यात यावी, तथापि नेट/सेट उमेदवार पुरेशा प्रमाणात उपलब्ध होत नसल्याने काही प्रकरणात बिगर नेट/सेट उमेदवारांना नियुक्ती दिली जाते.परंतु नेट/सेट उमेदवार उपलब्ध असतांनाही त्यांना डावलून ही अर्हता नसलेल्या उमेदवारांना नियुक्ती दिली जाते, असे सोबतच्या तक्रारीवरुन दिसते. अशा प्रकारे नेट/सेट अर्हताप्राप्त उमेदवार अधिव्याख्याता नियुक्तीपासुन डावलले जाऊ नयेत यासाठी विद्यापीठाने दक्षता घेणे आवश्यक आहे.

४. आपणांस विनंती की, विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या आदेशांचे काटेकोरपणे पालन करावे व केलेल्या कार्यवाहीबाबत शासनास कळवावे. कुलसचिव, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई यांना विनंती की, पत्रातील तक्रारीची चौकशी करून त्याबाबतचा अहवाल शासनास १५ दिवसांत सादर करावा.

सही/-अस्पष्ट
(अ.मा. भट्टलवार)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रतः *शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१, सर्व विभागीय सहसंचालक (उच्चट शिक्षण), निवड नस्ती-विशि-४*

The following qualifications, are prescribed for the posts mentioned below-

Post: Professor

Qualification:

An eminent scholar with published work of high quality, actively engaged in research, with 10 years of experience in postgraduate teaching , and / or experience in research at the University/National Level institutions, including experience of guiding research at doctoral level.

OR

An outstanding scholar with established reputation who has made significant contribution to knowledge.

In exceptional cases, the teachers with 15 years of UG teaching/research experience could also be considered.

Post : Reader

Qualification:

Good academic record with a doctoral degree or equivalent published work. In addition to these, candidates who join from outside the university system, shall also possess at least 55% or an equivalent grade of b in the 7 point scale with latter grades O,A,B,C,D & F at the Master's degree level.

Five years of experience of teaching and /or research, excluding the period spent for obtaining the research degrees and has made some work in the areas of scholarship as evidenced by quality of publications, contribution to educational innovation, design new courses and curricula.

Post: Lecturer

Humanities, Social Sciences, Sciences, Commerce, Education, Physical Education, Foregn Languages and Law.

Qualification:

Good academic record with at least 55% of the marks or ,an equivalent grade of b in the 7 point scale with latter grades O,A,B,C,D,E & F at the Master's degree level in the relevent subject from an Indian Univerisity, or, an equivalent degree from a foreign University.

Besides fulfilling the above qualifications, candidates should have cleared the eligibility test(NET) for lecturers conducted by the UGC, CSIR or similar test accredited by the UGC.

Journalism and mass communication

Qualification:

Good academic record with at least 55% of the marks, or, an equivalent grade of B in the 7 point scale with latter grades,O,A,B,C,D,E & F at the Master's degree level in communication/mass communication, journalism, from an Indian University, or an equivalent degree from a foreign University.

Besides fulfilling the above qualifications, candidates should have cleared the eligibility test(NET) for lecturers conducted by the UGC, CSIR or similar test accredited by the UGC.

At least 55% of the marks, or, an equivalent grade of B in the 7 point scale with latter gradess O,A,B,C,D,E & F at the Master's degree level in the Humanities, Social Sciences/ Sciences with at least a second class Bachelor's degree, or Post-graduate Diploma in communication/mass communication or journalism, from a recognised Indian University/National Institute.

Besides fulfilling the above qualification, candidates should have cleared the eligibility test(NET) for Lecturers conducted by the UGC, CSIR or similar test accredites by the UGC.

Music

Qualification:

Good academic record with at least 55% of the marks, or, an equivalent grade of b in the 7 point scale with latter grades O,A,B,C,D,E & F at the Master's degree level,in the relevent subject or an equivalent degree from an Indian/ Foreign University.

Besides fulfilling the above qualifications, candidates should have cleared the eligibility test(NET) for Lecturers conducted by the UGC, CSIR or similar test accredited by the UGC.

OR

A traditional or a professional artist with a highly commendable professional achievement in the concerned subject.

For professional subjects like education, social work and performing arts etc.a separate detailed regulation on qualification would be issued. Till then, the Regulations, hitherto in force for direct recruitment to the post of Lecturer, Reader and Professor, will continue.

9. Seven point scale

GRADE	GRADE POINT	PERCENTAGE EQUIVALENT
O= Outstanding	5.50-6.00	75-100
A= Very good	4.50-5.49	65-74
B= Good	3.50-4.49	55-64
C= Average	2.50-3.49	45-54
D= Below Average	1.50-2.49	35-44
E= Poor	0.50-1.49	25-34
F= Fail	0-0.49	0-24

The minimum qualifications for the post of Librarians, Deputy Librarians, Assistant Librarians may be seen at **Appendix-V.**

The minimum qualifications for the post of Registrar may be seen at **Appendix-VI**

The minimum qualifications for the post of Director, Physical Education, Deputy Director, Physical Education and Assistant Director, Physical Education may be seen at **Appendix-VII.**

10. Selection committees

University Grants Commission has separate guidelines on constitution of Selection Committees which may be referred to by Universities/affiliated non-Government Colleges (copy enclosed as **Appendix-VIII)**.A representative of the SC/ST, women and physically handicapped persons, should be in the Selection Committee whenever a candidate from any of these categories appears for the interview.

It is optional for the University or College to utilise the Seminar or Colloquium as a method for the selection of Lecturer, Reader or Professor.

Selection Committees for the recruitment of Teachers in Government Colleges and Institutes of Science will be such as constituted by the Maharashtra Public Service Commission.

11. Incentives for Ph.D./M.Phil.

Four and two advance increments will be admissible to those who hold Ph.D. and M.Phil. degrees, respectively, at the time of recruitment as Lecturers. Candidates with D./ Litt/D.Sc. should be given benefit on par with Ph.D. and M.Litt. on par with M.Phil. One increment will be admissible to those teachers with M.Phil. who acquire Ph.D.within two years of recruitment.

A Lecturer with Ph.D. will be eligible for two advance increments when she/he moves into Selection Grade/Reader.

A teacher will be eligible for two advance increments as and when she/he acquires a Ph.D.degree in her/his service career.

12. Career advancement

Minimum length of service for eligibility to move into the grade of Lecturer (Senior Scale) would be four years for those with Ph.D. five years for those with M.Phil, and six years for others at the level of Lecturer, and for eligibility to

move into the Grade of Lecturer (Selection Grade)/Reader, the minimum length of service as Lecturer (Senior Scale) shall be uniformly five years.

For movement into grades of Reader and above, the minimum eligibility criterion would be Ph.D. Those without Ph.D. can go upto the level of Lecturer (Selection Grade).

A Reader with a minimum of eight years of service in that grade will be eligible to be considered for appointment as a Professor.

The Selection Committees for Career Advancement shall be the same as those for Direct Recruitment for each category.

The existing scheme of Career Advancement for Assistant Director of Physical Education, Assistant Librarian would continue.

13. Lecturer (Senior Scale)

A Lecturer will be eligible for placement in a senior scale through a procedure of selection, if she/he has;

(i) Completed 6 years of service after regular appointment with relaxation of one year and two years, respectively, for those with M.Phil. and Ph.D.

(ii) Participated in one orientation course and one refresher course of approved duration or engaged in other appropriate continuing education programmes of comparable quality as may be specified or approved by the Univesity Grants Commission. (Those with Ph.D.degree would be exempted from one refresher course.)

(iii) Consistently satisfactory performance appraisal reports.

14. Lecturer (Selection Grade)

Lecturer in the Senior Scale who do not have a Ph.D. degree or equivalent published work and who do not meet the scholarship and research standards, but fulfil the other criteria given above for the post of Reader and have a good record in teaching and , preferably, have contributed in various ways such as to the corporate life of the institution, examination work, or thorugh extension activities will be placed in the Selection Grade, subject to the recommendations of the Selection Committee which is the same as for promotion to the post of Reader. They will be designated as Lecturer in the Selection Grade. They could offer themselves for fresh assessment after obtaining Ph.D.and/or fulfilling other requirements for promotion as Reader and, if found suitable, could be given the designation of Reader.

15. Reader (Promotion)

A Lecturer in the Senior Scale will be eligible for promotion to the post of Reader if she/he has;

(i) Completed 5 years of service in the Senior Scale.

(ii) Obtained a Ph.D. degree or has equivalent published work;

(iii) Made some mark in the areas of scholarship and research as evidenced e.g.by self-assessment, reports of referees, quality of publications, contribution to educational innovation, design of new courses and curricula and extension activities.

(iv) After placement in the Senior scale participated in two refresher courses/summer institutes of approved duration or engaged in other appropriate continuing education programmes of comparable quality as may be specified or approved by the Univesity Grants Commission, and

(v) Possess consistently good performance appraisal reports.

Promotion to the post of Reader will be through a process of selection by a Selection Committee to be set up under the Statutes/Ordinances of the concerned University or other similar Committees set up by the appointing authorities.

16. Professor (Promotion)

In addition to the sanctioned position of Professors, which must be filled in through direct recruitment through all india advertisement, promotions may be made from the post of Reader to that of Professor after 8 years of service as Reader.

The Selection Committee for promotion to the post of Professor should be the same as that for direct recruitment. For the pormotion from Reader to Professor, the following method of promotion may be followed.

a) Self-appraisal reports (required)

b) Research contribution/books/articles published

c) Any other academic contributions.

The best three written contribution of the teacher (as defined by her/him) may be sent in advance to the Experts to review before coming for the selection. The candidate should be asked to submit these in 3 sets with the application.

d) Seminars/Conferences attended.

e) Contribution to teaching/academic environment/ Institutional corporate life.

f) Extension and field outreach activities.

The requirement of participation in orientation/refresher courses/summer institutes, each of at least 3 to 4 weeks duration, and consistently satisfactory performance appraisal reports, shall be the mandatory requirement for Career Advancement from Lecturer to Lecturer(Senior Scale) and from Lecturer(Senior Scale) to Lecturer(Selection Grade). Wherever the requirement of orientation/refresher courses has remained incomplete, the promotions would not be held up but these must be completed by the year 2000.

The requirment for completing these courses would be as follows:

i) For Lecturer to Lecturer (Senior Scale), one orientation course would be compulsory for University and College teachers. Those without Ph.D.would be required to do one refresher course in addition.

ii) Two refresher courses for Lecturer (Senior Scale) to Lecturer (Selection Grade.)

iii) The senior teachers like Readers/Lecturers (Selection Grade) and Professors may opt to attend two Seminars/ Conferences in their subject area and present papers as one aspect of their promotion/selection to higher level or attend refresher courses to be offered by ASCs for this level.

If the number of years required in a feeder cadre are less than those stipulated in this notification, thus entailing hardship to those who have completed more than the total number of years in their entire service for eligibility in the cadre, may be placed in the next higher cadre after adjusting the total number of years.

Selection Committee for the purpose of promotion to be made from the post of Reader to that of Professor in case of Government Teachers will be such as prescribed by the State Government.

17. Part time teachers:

The minimum qualifications for appointment of part time teachers should be the same as that of regular teachers and selected by regularly constituted Selection Committees. The part time teachers should be appointed only in exceptional circumstances when it is appropriate to the requirements of the Institutions in terms of subjects to be taught or workload. They can be appointed on a contract appointment, if only for a short period or as permanent half time/proportionate time employees against half/proportionate salary of the scale (and should include proportionate increments, dearness allowance and other permissible benefits.) Such permanent part time teachers will also be entitled to the scheme of career advancement from Lecturer to Senior Scale lecturer, Selection Grade Lecturer/Reader and Professor, However, they will be entitled to half/proportionate amount of the basic of the scale and proportionate increments, dearness allowances and any other permissible benefits.

18. Creation of posts:

UGC recognised autonomous colleges/Institutions may create posts of Professors on the basis of felt needs subject to provision contained in Sec.8(a) of Maharashtra Universities Act,1994 (Maharashtra Act XXXV of 1994.) In general, one post of Professor may be created, if there are already four Readers and twelve Lecturers and it is felt that the creation of a post of Professor is academically necessary. The procedure of selection of Professor will be through direct recruitment as in the University, other colleges of similar standard will be identified by the UGC as per the scheme of

Govt.of India.

19. Teaching Days:

The University must observe at least 180 actual teaching days i.e. there should be a minium 30 weeks of actual teaching in a 6 day week. Of the remaining period 12 weeks may be devoted to admission and examination activities and non-instructional days (e.g.for sports, University day,etc) 8 weeks for vacation and 2 weeks may be attributed to various public holidays. If the University adopts a 5 day week pattern, then the number of weeks should be increased correspondingly to ensure equivalent of 30 weeks with a 6 day week. The above is summarised as follows:

	NO. OF WEEKS University	College
Teaching	30 (180 days)	30 (180 days)
Admissions/Examinations preparation for examinations	12	10
Vacation	8	10
Public holidays (to increase and adjust teaching days)	2	2
Total :	52	Total : 52

20. Workload :

The workload of the teacher in full employment should not be less than 40 hours a week for 30 working weeks (180 teaching days) in an academic year. It should be necessary to the teacher to be available for at least 5 hours daily in the University. The direct teaching hours should be as follows:

Lecturer/Sr.Lecturer/Lecturer (Selection Grade)	16 hours
Readers and Professors	14 hours.

However, a relaxation of two hours in the workload may be given to the Professors who are actively involved in Research, Extension and Administration.

The workload of the teacher will be as prescribed by the University Grants Commission. However, the exemption shall be granted to the teachers working in Undergraduate and Postgraduate teaching as well as to Principals and Vice Principals and Heads of the Departments, as given in Government Resolution dated 1st June 1981 and 1st September 1981.

The staffing pattern (workload pattern) for Colleges of Education prescribed vide Government letter No.STC 2279/ 104723/(407/79)/XXVII, dated 1st July 1980 will continue to operate. As per this staffing pattern, one teacher is admissible for each 10 students duly permitted by the State Government in addition to the posts of Principals.

21. Protection to teachers-

The workload prescribed by the University Grants Commission should be implemented without any additional staff. It should also be ensured that the services of permanently approved full-time or part-time teachers or similar teachers who have been approved on hourly basis working in clearly approved vacancies, are not terminated merely on the ground that they have been rendered surplus as a result of workload. Such permanently approved surplus full-time or part-time or hourly basis teachers will be absorbed as per the existing procedure in force.

22. Superannuation and re-employment:

The age of superannuation of teachers shall be 60 years and thereafter no extension in service shall be given. However, it may be open to a University or a College to re-employ a superannuated teacher according to the existing guidelines framed by the University Grants Commission, upto the age of 65 years. However, salary expenditure for such re-employed period beyond 60 years of age shall not be held admissible for purposes of grant-in-aid. The age of superannuation of teachers in Government Colleges and institutes of Science shall, however, continue to be 60 years subject to the conditions laid down under Government Resolution No.SCT-1089/68588/(4672)/ADM-2, dated 20.12.90.

Age of superannuation of Registers,Librarians, Physical Education personnel, who are being treated at par with the teachers will be 60 years. No re-employment facility is recommended for the Registrars, Librarians and Directors of Physical Educaton. The persons appointed to the post of Registrar other than teachers will be retired at the age of 58 years.

23. Grievance redressal mechanism:

As per Section 57 of the Masharashtra Universities Act, 1994, (Masharashtra Act No.XXXV of 1994.) the Grievance Reddressal mechanism is established at University level.

24. Period of probation and confirmation thereafter

Keeping in view the practice in some of the Universities, the minimum period of probation may continue to be 1 year, extendable by a maximum period of 1 more year in case of unsatisfactory performance. However, the Universities which are already having probation period of 2 years may continue to do so.

It is optional for the Universities to introduce the provision that a teacher may offer herself/himself for assessment at any point of time for confirmation, within the period of two years, but the university may consider a minimum period after which such cases would be considered. At senior positions, it is optional for the University to decide on confirmation at any time from the time of appointment to the end of the statutory period of probation.

The confirmation should not be linked to the completion of orientation course, but efforts should be made to send the teacher either before joining, or immediately thereafter, but in any case, the orientation course should be completed within a period of the first two years.

Since the time required for Career Advancement has now been reduced, an extension may be provided till 31.12.2000 to all candidates for completing refresher courses.

The University may devise a mechanism for ensuring that the Head of the University Department /College Principal sponsors the teacher for the required orientation and refresher course, and such opportunity is not denied to the teacher, except on sufficient grounds to be specified in writing to the University. The University should also bring to the attention of the UGC any complaints received from University or College teachers that they did not get admission to the courses for which they applied with details (name of teacher, name of institution where employed, course applied for, ASC or Department where applied, dates of course and reasons given for refusal).

25. Superannuation benefits

The benefit in service, up to a maximum of 3 years, should be provided for the teachers who have acquired Ph.D. degree at the time of entry, so that, almost all teachers get full retirement benefits which are available after 33 years of service, subject to the overall age of superannuation.

Other conditions with respect to superannuation Benefits may be given as per Central/State Government Rules.

26. Service agreement.

At the time of recruitment in Universities and Colleges, service agreement should be signed between the University/ College and the Teacher which should be lodged with the Registrar/Principal with a copy to the concerned teacher. The self-appraisal of performance should be a part of the service agreement.

27. Code of professional ethics

Each University should evolve its own professional ethics after full discussion in the academic bodies and associations and should incorporate it in its Act, Statutes and Ordinances

and it should be applicable to all teaching and and non-teaching staff including administrators.

28. Accountability

The self-appraisal of performance should be adopted as a mandatory part of the Career Advancement scheme and should be implemented with the new pay scales within the time-frame of 1 year, if not already implemented. It would be optional for the institution to consider introducing student evaluation as a method of assessment of the teacher, particularly in small institutions, post-graduate departments, professional colleges and autonomous colleges.

29. M.C.S.R.applicable to Government Teachers

All service matters in case of teachers in Government Colleges and Institutes of Science will be governed by Maharashtra Civil Service Rules as prescribed from time to time.

30. Fixation of pay and preferring claim for payment of arrears.

The Universities should initiate action to frame suitable statutes under a relevant provison of the Maharashtra Universities Act, (XXXV of 1994)., 1994 with a view to implementing the scheme of revision of scales of pay of their own teachers as well as of teachers in constituent and affiliated college, after keeping in view the provisions contained in this Government Resolution.

The University/College authority should initiate action for fixing the pay of each individual teacher after completing the necessary formalities of obtaining an agreement and an option for each teacher for coming over to the revised scale vide para 6 above. the pay of a teacher as well as the arrears that would be due to him should then be worked out in the forms to be prescribed by the Director of Education (Higher Education) Maharashtra State, Pune.This pay fixation including the amount of arrears payable to a teacher, should be got approved from the concerned Regional Joint Directors of Higher Education. Since the revised scales of pay will be implemented with effect from 1st January 1996, the arrears of pay to which the teacher may be entitled in respect of the period from 1st january, 1996 to 30th September, 1998 (both days inclusive) under these rules shall be credited to the provident fund account of the concerened teacher after adjusting the amount of the third installment of interim relief and shall not be permitted to be withdrawn for three years up to 31st December, 2001 except in case of teachers who have retired or have seized to be in service during this period. The arrears of allowances like HRA, CLA,TA from 1st August,1997 to 30th September 1998 (both days inclusive) shall be credited to the provident fund account of the teacher and shall not be permitted to be withdrawn for the period ending 31st March,2002. Also no interest on account of the aforesaid amount credited to the GPF account of the concerned teacher will be given for the period up to 31st March,2002 except in case of teachers who have retired or seized to be in service during this period. The concerened teacher would be allowed to withdraw this amount credited to General Provident Fund accounts, after a period of 3 years, except in cases of retirement, death and resignation.

The University/College shall submit a statement of expenditure every month on account of revision of scale of pay of University/College teachers to the Director of Education (Higher Education), Maharashtra State, Pune in the prescribed form.

The Universities should initiate action to frame statutes under the relevant provisions of the Maharashtra University Act,(Act XXXV of 1994) 1994 and take immediately all appropriate steps which may be required to implement this package scheme and scheme of revision of pay scales for the maintenance of standards in Higher Education, for their teachers and college teachers. The Vice-Chancellors of all the non-agricultural Universities in the State are requested to ensure that no part of this scheme remains unimplemented or not implemented effectively for want of guidance in the form of statutes, ordinances, regulations, rules and criteria as may be required.

The Director of Education (Higher Education) shall implement the scheme of Univesity Grants Commission recommended revised scales of pay for University/College teachers/Librarians/Directors of Physical Education / Instructors of Physical Education. The Joint Directors of Higher Education of the concerned region, shall be the authority for fixation of pay and authority for recommending arrears claims to the office of the Director of Education (Higher Education) The Director of Education (Higher Education) should also prescribe a procedure of keeping separate account of expenditure on account of revision of pay scales for the purpose of claiming Central assistance.

31. Procedure to be adopted by the Universities and Director of Education (Higher Education) :

The Director of Education (Higher Education) Maharashtra State, Pune, should send a quarterly statement to the Accountant General, Maharashtra-I, Mumbai and the Accountant General, Maharashtra-II, Nagpur and claim the grant from the Government of India before the close of every financial year. The Accountant General, Maharashtra-I, Mumbai, should be requested to credit the Government of India's share under receipt Head "1601-Grant-in-aid from Central Government -Education."

The additional expenditure on pay proper on account of revision of scales of pay of teachers in University, Government and non-Government Colleges as on 1st January 1996 shall be shared for the period from 1st January 1996 to 31st Mrach 2000 between the Government of India and the State Government in the ratio of 80:20. Thereafter the entire liability on account of this additional expenditure will be borne by the State Government. Posts which were not lying vacant for more than six months as on 1st January 1996 will be treated as post existing as on 1st January 1996, for this purpose. The additional expenditure on pay proper, on account of application of revised pay scales to all posts of teachers created after 1st January 1996 shall be borne entirely by the State Government. The Universities and non-Government Colleges should be informed that any additional expenditure on new posts of teachers created hereafter shall be disallowed, if proper sanction of the Director of Education (Higher Education), Maharashtra State,Pune has not been obtained by them.

Budget Heads : The expenditure on this account should be debited to the following sub-heads and detailed heads of accounts under the budget head "2202-General Education" as under:

(A) 03, University and Higher Education-
102, Assistance to Universities
(i) (a) Grants to Universities for General Education (2202 0683)
(ii) (a) Grants for improvement of salary scales (2202 0692)
103, Government Colleges and Institutes
(i) (a) Government Arts Colleges (2202 0772)
01,Salaries
103 (II) Government Science Colleges-
(01) Government Science Colleges (2202 0792)
01-Salaries
103 (iii) Government Law Colleges
(a) Government Law Colleges- (2202 0816)
-01 Salaries
103(IV) Government Commerce Colleges-
(a) Government Commerce Colleges (2202 0834)
01- Salaries
104 Assistance to non-Government Colleges and Institutes
(i) (a) Assistance to non-Government Colleges
(ii) Grants for introduction of U.G.C. scales (2202 0881)
(B) 02, Secondary Education
(i) 105 Teachers Training
105(I)(a) Government Colleges of Education (2202 0291)
(ii) 105 (II) (a) Assistance to non-Government Colleges of Education
(ii) Improvement of salary scales (2202 0315)

These orders issue with the conqurrence of the Finance Department vide their unofficial reference No.23516/SER-10 dated the 4th December, 1999.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra;

M.A.SARPOTDAR
Deputy Secretary to Government.

****

(२५)

शिक्षण संचालनालय, उच्च शिक्षण महाराष्ट्र राज्य, पुणे -१ दिनांक २१ मार्च २०००

प्रति,

१. विभागीय सहसंचालक (उच्च शिक्षण) (सर्व विभाग) २. वरिष्ठ लेखा परीक्षक (सर्व विभाग)

विषय : अकृषि विद्यापीठे व संलग्न महाविद्यालये, शासकीय विज्ञान/व्यवस्थापन शिक्षण/समाजविज्ञान संस्थामधील शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाच्या सुधारित वेतनश्रेणी लागू करणे.

संदर्भ : शासन निर्णय उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग (१) क्र. एनजीसी १२९८/(४६१९)/यूएनआय-४ दिनांक ११ डिसेंबर, १९९९.

२. शासनाचे शुद्धीपत्रक क्र. एनजीसी/१२९८/(४६१६)युनि-४ दिनांक ३ मार्च २०००.

अकृषि विद्यापीठे व संलग्न महाविद्यालयामधील शिक्षकांना संदर्भाधीन दिनांक ११ डिसेंबर १९९९ च्या शासन निर्णयाद्वारे पाचव्या वेतन आयोगाच्या सुधारित वेतनश्रेणी लागू करण्यात आल्या या शासन निर्णयातील तरतुदींच्या अर्थविवरणा संदर्भात काही शंका असल्यास त्यांचे समाधान करून उद्भवणाऱ्या अडचणीचे निराकरण करून निर्णयाची तात्काळ अमलबजावणी व्हावी या दृष्टिकोनातून एम्फक्टोचे पदाधिकारी, सर्व विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण विभागातील प्रशासन अधिकारी, विभागीय वरिष्ठ लेखा परीक्षक, शासनाचे उपसचिव, अवरसचिव यांची संयुक्त बैठक दिनांक १४ मार्च २००० रोजी, सिडनहॅम व्यवस्थापकीय व उद्योजकीय शिक्षण आणि संशोधन संस्था, मुंबई येथे मा. उच्च शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या अध्यक्षतेखाली आयोजित करण्यांत आली होती. सदर बैठकीमध्ये या शासन निर्णयाच्या अंमलबजावणी बाबत विस्तारित चर्चा करून मार्गदर्शन करण्यांत आले. या बैठकीत निश्चित केल्याप्रमाणे या शासन निर्णयाची त्वरेने व प्रभावीपणे अंमलबजावणी होण्याकरिता आपल्या मार्गदर्शनार्थ खालील सूचना देण्यात येत आहेत.

१. १ जानेवारी, १९९६ पूर्वीच्या दिनांकापासून ज्या अधिव्याख्यात्यांच्या

(२४)

विद्यापीठे व महाविद्यालयीन शिक्षकांना ५ व्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेणी लागू करण्याबाबत स्पष्टीकरणात्मक खुलासा.

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्र.एनजीसी १२००/७३३९६/(१७/२०००)/विशी-४ : मंत्रालय विस्तार भवन मुंबई ४०० ०३२

दिनांक: १३ जून २०००

वाचा:- शासन निर्णय, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग क्र. एनसीजी १२९८/(४६१९)/विशि-४, व समक्रमांकाचे शुध्दीपत्र दिनांक ३ मार्च २०००

शासन निर्णय :- शासन निर्णय, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग क्र.एनजीसी १२९८/(४६१९)/विशि-४, दिनांक ११ डिसेंबर १९९९ व समक्रमांकित शुध्दीपत्र दिनांक ३ मार्च २००० अन्वये विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालयातील शिक्षक कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या वेतनश्रेण्या विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार सुधारणा करण्याबाबत आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत. या आदेशांनुसार व त्या अनुषंगाने शिक्षक संघटनाच्या प्रतिनिधीकडून प्राप्त झालेल्या निवेदनांनुसार व केंद्र शासनाच्या मानव संसाधन विकास मंत्रालय व विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून या संदर्भात वेळोवेळी प्राप्त झालेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार खाली दर्शविल्याप्रमाणे विविध मुद्यांवर खुलासा करण्यात येत आहे.

२. भारत सरकारच्या मानव संसाधन विकास, मंत्रालय (शिक्षण विभाग) दिनांक २४ मार्च, १९९९ च्या पत्र क्र. एफ-१/२२/९७ यु १ अन्वये पाचव्या वेतन आयोगाची अंमलबजावणी करताना प्रपाठक/अधिव्याख्याता निवडश्रेणी यांची वेतननिश्चिती कशा प्रकारे करण्यात यावी याबाबत खुलासा करण्यात आला आहे. याची प्रत सोबत जोडली आहे. त्यामधील मुद्दा क्र.८ मध्ये असे स्पष्टीकरण करण्यात आले आहे की, **फक्त सुधारित वेतनश्रेणी पूर्वलक्षी प्रभावाने म्हणजे १ जानेवारी, १९९६ पासून लागू करण्यात आली आहे.** इतर सर्व अनुषांगिक लाभ हे संबंधित आदेश/सूचना निर्गमित केल्याच्या दिनांकापासून द्यावयाच्या आहेत. त्यानुसार **करिअर अडव्हान्समेंटच्या योजनेचा लाभही दिनांक २७ जुलै १९९८ पासुन लागू होईल.**

३. भारत सरकारच्या दिनांक २२ जुलै १९९९ च्या पत्र क्र. एफ-१-४/९९/यु १ अन्वये वरिष्ठ शिक्षकाचा पगार कनिष्ठ शिक्षकापेक्षा कमी होत असल्यास तो कशा प्रकारे निश्चित करावयाचा याबाबत खुलासा करण्यात आला आहे. या पत्राची प्रत सोबत जोडली आहे. त्यानुसार एखाद्या प्रकरणी कनिष्ठ अधिव्याख्यात्याचा पगार हा वरिष्ठ अधिव्याख्यात्याच्या पगारापेक्षा जास्त होत असेल तर तो या पत्राच्या सूचनांनुसार विनियमित करण्यात यावा.

४. केंद्र शासनाच्या दिनांक २० ऑगस्ट १९९९ च्या पत्रान्वये दिनांक २४ मार्च १९९९ च्या पत्रातील काही मुद्यांचा खुलासा पुन्हा करण्यात आलेला आहे. त्याची प्रत सोबत जोडली आहे. त्यानुसार वेतन निश्चिती करताना वेतन वाढी केंव्हा लागू होतील याबाबत स्पष्टीकरण देण्यात आलेले आहे. त्याप्रमाणे पुढील कार्यवाही करावी.

५. केंद्र शासनाने त्यांच्या दिनांक ११ मे १९९९ च्या पत्र क्र. एफ-१-७/९९ यु-१ अन्वये रू. ३७००-५७०० या पूर्व सुधारित वेतनश्रेणीत कार्यरत असणाऱ्या प्राचार्यांना रू. १२०००-१८३०० या वेतनश्रणीतील रू. १४९४० या किमान वेतनाचा लाभ केंव्हा देता येईल याचा स्पष्टीकरणात्मक खुलासा केलेला आहे. जे प्राचार्य रू.१२०००-१८३०० या वेतनश्रेणीत आहेत व वरील पत्रातील तरतूदींनुसार विहित अटी व शर्ती पूर्ण करत असतील त्यांना ते ज्या दिनांकाला ३७००-५७०० या वेतनश्रेणीतील ५ वर्ष सेवा पूर्ण करतील त्या दिनांकाला किंवा दिनांक १.१.१९९६ रोजी ते ही अट पूर्ण करत असतील तर त्या दिनांकाला किमान वेतन रू. १४९४० त्यांना देण्यात यावे.

६. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक २३ फेब्रवारी २००० च्या अर्ध शासकीय पत्र क्र. एस-२/९९/पीएस अन्वये अग्रिम वेतन वाढीबाबतचा खुलासा केला असून अग्रिम वेतनवाढ पीएच.डी. पदवीधारकांना अग्रिम वेतनवाढ हा सुधारित वेतनश्रेणीचा भाग असल्यामुळे दिनांक १.१.१९९६ पासून लागू होतील असा खुलासा केला आहे. जे पीएच.डी. पदवीधारक अधिव्याख्याते वरील पत्रातील अटी व शर्ती दिनांक १.१.१९९६ वा त्यानंतर पूर्ण करतील त्यांना पी.एच.डी. धारण केली असल्यामुळे आगाऊ वेतनवाढ देण्याबाबतची कार्यवाही करावयाची आहे.

७. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक ४ एप्रिल, २००० च्या पत्र क्र. एफ.३-१/२०००-(पीएस) अन्वये ५ व्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेणीनुसार **प्राध्यापक, प्रपाठक पदांकरीता असणारी शैक्षणिक अर्हता तसेच अधिव्याख्याता पदाकरीत असणारी संबंधित विषयातील पदव्यूत्तर पदवी किमान ५५ टक्के मार्कासह उत्तीर्ण असणे. चांगला शैक्षणिक अहवाल व नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण असणे याबाबतची अधिसूचना जारी केली आहे. ही अधिसूचना, विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालयांतील शिक्षकांना शासनाने स्पष्टीकरणात्मक जारी केलेले निर्णय लक्षात घेऊन विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अधिसूचनेच्या निर्गमनाच्या दिनांकापासून म्हणजेच दिनांक ४ एप्रिल, २००० पासून लागू करण्यात येत आहे.** संबंधित विद्यापीठांनी याची नोंद घ्यावी व त्यांच्या अधिनस्थ असणारी कोणतीही महाविद्यालये व विद्यापीठे ही स्वतः या अधिसूचनेतील व शासन निर्णयातील अटी व शर्तीचा भंग करणार नाहीत याची कृपया त्यांनी खात्री करून घ्यावी. जर शिक्षकांच्या झालेल्या नियुक्त्या वरील अटी व शर्तीचा भंग करणाऱ्या असतील असे आढळल्यास अशा शिक्षकांच्या वेतनावरील अनुदान शासनाकडून दिले जाणार नाही. महाविद्यालयीन शिक्षकांच्या नियुक्त्या करतांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अधिसूचनेतील शर्तीचे काटेकोरपणे पालन करण्याची जबाबदारी संबंधित महाविद्यालयावर राहील याची त्यांनी नोंद घ्यावी.

८. केंद्र शासन व विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून यासंदर्भात वेळोवेळी जे आदेश राज्य शासनाला प्राप्त होतील त्या आदेशांनुसार राज्य शासन वेळोवेळी जे आदेश काढेल त्यांची अंमलबजावणी न चूकता करावयाची आहे याचीही सर्व विद्यापीठांनी व महाविद्यालयांनी कृपया नोंद घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(अ. मा. भट्टलवार)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

वरिष्ठ श्रेणीत, निवडश्रेणीत **स्थाननिश्चितीच्या** शिफारसी प्राप्त झाल्यात त्यांच्या स्थाननिश्चिती दिनांक २७.२.८९ च्या शासननिर्णयातील तरतुदीप्रमाणे करण्यात याव्यात. दिनांक १.१.१९९६ ते ११.१२.१९९९ दरम्यानच्या काळात दिनांक २७.२.८९ च्या शासन निर्णयातील तरतुदीप्रमाणे ज्यांच्या स्थाननिश्चितीच्या शिफारसी विद्यापीठाकडून प्राप्त झाल्यात त्यांच्याही स्थाननिश्चिची तूर्त जुन्याच पद्धती प्रमाणे कराव्यात. दिनांक १.१.१९९६ व ११.१२.१९९९ पर्यंतच्या काळातील **स्थाननिश्चिती** सुधारित निर्देशाप्रमाणे करण्यासंदर्भात शासनाकडून स्पष्टीकरणात्मक आदेश मागविण्यात आले असून सदर आदेश प्राप्त होताच आपणांस नंतर कळविण्यात येईल. त्यानुसार संबंधितांनी पुनश्च स्थाननिश्चिती करून सुधारित वेतनाचा त्यांना लाभ देण्यात येईल. अशा प्रकरणी स्थाननिश्चिती संदर्भात विद्यापीठीय, मूल्यनिर्धारण समित्याव्दारा, शासनाने वेळोवेळी दिलेल्या मार्गदर्शक सूचना परिपत्रकाव्दारे विह्त केलेली कार्यवाही पूर्ण झालेली असावी.

२. दिनांक १.१.१९९६ रोजी रु. ३७००-५७०० ह्या वेतनश्रेणीत निवडश्रेणी अधिव्याख्याता-पदनामीत प्रपाठक पदावर ज्यांची ५ वर्षाची सेवा पूर्ण झालेली आहे. अशा **सहा ते नवव्या टप्प्यावरील** वेतन घेणाऱ्या अधिव्याख्यात्याचे वेतन रु. १४,९४० वर निश्चित करण्यात यावे. त्यांना त्यांच्या नियमित दिनांकास **पुढील वेतनवाढ** मिळेल. **दहा ते तेराव्या वेतनटप्प्यावरील** ह्या निवडश्रेणीतील अधिव्याख्यात्यांना एक वेतनवाढ मिळून त्यांचे वेतन रु. १५,३६० निश्चित होईल. मात्र दिनांक १.१.१९९६ रोजीच १ वेतनवाढ दिल्याने त्यांची **पुढील वेतनवाढ** १२ महिन्यांनी म्हणजे १.१.१९९७ रोजी असेल. **चौदाव्या व पंधराव्या टप्प्यावरील** ह्या निवडश्रेणी अधिव्याख्यात्यांना दोन वेतनवाढी मिळून त्याचे वेतन रु. १५,७८० निश्चित होईल. त्यांनाही १२ महिन्यानंतर **पुढील वेतनवाढ** मिळेल.

३. **प्राचार्य पदी** नियुक्त होण्यापूर्वी जे निवडश्रेणी अधिव्याख्याता पदनामीत प्रपाठक म्हणून कार्यरत होते, त्यांचेही त्यांच्या निवडश्रेणीतील कार्यकाळास ५ वर्षे पूर्ण झाल्यावर उपरोक्त प्रमाणे रु. **१४,९४०** वेतन निश्चित करावे. महाविद्यालयीन शिक्षण संस्थेतून **सहसंचालक, उच्च शिक्षण** पदावर नियुक्त झालेल्या निवडश्रेणी अधिव्याख्याता/प्रपाठकांनाही असाच लाभ देण्यात यावा.

४. दिनांक **१.१.९६ व त्यानंतर** ज्यांनी पी.एच.डी. अर्हता प्राप्त केली असेल त्यांना २ अग्रिम वेतनवाढीचा लाभ मिळेल. दिनांक **१.१.१९९६ नंतर प्रथमतःच सेवेत आलेल्यानांही** परिच्छेद ११ नुसार अग्रिम वेतनवाढीचा हा लाभ मिळेल. मात्र दिनांक **१.१.१९९६ पूर्वी ज्यांनी पी.एच.डी.** पदवी प्राप्त केली. त्यांच्या बाबतीत शासनाकडून स्पष्टीकरणात्मक निदेश मागविले असून ते प्राप्त झाल्यावर संबंधीतांना त्यानुसार लाभ देण्याबाबत कार्यवाही करण्यात यावी.

५. **प्रयोगशाळा निदेशक, ट्युटर, मेथड मास्टर** : शासन निर्णय, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग क्र. एनजीसी-१३९२/६३३८०(२४०१) विशि-४ दिनांक १६.२.१९९९ व्दारे रु. १७४०-३००० वेतनश्रेणीत कार्यरत असलेल्या प्रयोगशाळा निदेशक, ट्युटर, मेथडमास्टर यांनी रु. २७०० ह्या टप्प्यावरील दक्षतारोध पार केल्यानंतर, त्यांना रु. २२००-४००० ही वेतनश्रेणी विशिष्ट अटीवर देण्यात आली होती. ह्या २२००-४००० वेतनश्रेणी दिलेल्या पदधारकांना त्याच अटींवर रु. ८००० ते १३६०० वेतनश्रेणी देण्यात यावी. मात्र पूर्वीच्याच अटीप्रमाणे दिनांक १.१.१९९८ पर्यंतचा रु. ८०००-१३५०० वेतनश्रेणीतील काल्पनिकरित्या निश्चित केलेल्या वेतनवाढीच्या थकबाकीचा लाभ अनुज्ञेय असणार नाही. त्याचा रु. ५,५०० ते ९००० वेतनश्रेणीत त्यांना जे वेतन मिळाले असेल त्याचा लाभ दिनांक ३१.१२.१९९७ पर्यंत मिळेल व ८,००० ते १३,५०० वेतनश्रेणीची थकबाकी दिनांक १.१.१९९८ नंतरच्या कालावधीसाठी मिळेल.

६. शासन निर्णय एनजीसी-१७९४/७९४५/विशी-५४ दिनांक २२.१२.१९९५ च्या तरतुदीनुसार **नेट/सेर्ट उत्तीर्ण न झालेल्या** तदर्थ स्वरुपाच्या नियुक्त्यावरील अधिव्याख्यात्यांची वेतननिश्चिती शासन निर्णय क्र. एनजीसी/१२९८/(४५६२)विशि-४ दिनांक २२ मे, १९९८ च्या तरतुदीनुसार त्यांची काल्पनिकरित्या वेतनवाढ मुक्त केल्यामुळे देय होणाऱ्या वेतनमानानुसार दिनांक १.१.१९९६ ची वेतननिश्चिती करून पुढील १.४.१९९८ पर्यंतच्या वेतनवाढी काल्पनिकरित्या देण्यात याव्यात. ह्या अधिव्याख्यात्यांना सुधारित वेतनश्रेणीमुळे दिनांक १.४.१९९८ पर्यंत देय होणारी थकबाकीची रक्कम कशी द्यावी. याबाबत शासनाचे निर्देश मागविण्यात आलेले आहेत. ते प्राप्त झाल्यावर त्यानुसार कार्यवाही करण्यात यावी.

७. मागावसर्गीय संवर्गासाठी आरक्षित जागी तसेच प्रतिनियुक्तीवरील अधिव्याख्यात्यांची वेतननिश्चिती प्रचलित नियमानुसार समकक्ष वेतनश्रेणीत करण्यात यावी.

८. शासकीय आस्थापनात महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या कक्षेत येणाऱ्या पदावर स्थानिकरित्या अथवा तात्पुरत्या स्वरूपात नियुक्त केलेल्या अधिव्याख्यात्यांची दिनांक १.१.१९९६ ची स्थाननिश्चिती प्रचलित नियमानुसार करावी. **महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या शिफारशीवर नामनिर्देशनाचे परिविक्षाधिन** म्हणून नियुक्ती झाली असल्यास महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम १९८१ किमान टप्प्यावर (पी.एच.डी.- एम.फील असल्यास त्यासाठीच्या अग्रीम वेतनवाढी द्याव्यात) वेतननिश्चिती करावी. परिविक्षाकाल समाधानकारकरित्या पूर्ण केल्यानंतर शासन निर्णय दिनांक २३ मार्च १९९४ च्या तरतुदीप्रमाणे वित्त विभागाच्या सहमतीने वेतननिश्चिती करण्याची कार्यवाही संबधित संस्थाव्दारे करण्यात यावी.

९. **न्यायप्रविष्ठ प्रकरणाबावत** न्यायालयाचे, विद्यापीठ न्यायाधिकरणाचे त्यांच्या वेतनासंदर्भात काही अंतरिम आदेश असल्यास यथास्थिती त्यानुसार समकक्ष वेतनश्रेणीत वेतननिश्चिची करावी. न्यायालयाच्या ह्या बाबतच्या आदेशाचा कोणताही प्रकारे भंग होणार नाही ह्याची संबंधितांनी दक्षता घ्यावी.

१०. **अर्धवेळ अधिव्याख्याता :** शासन निर्णय क्र. युजीसी.१२९०/(१६७५)/ युनि-४ दिनांक १७.८.१९९१ व शुद्धीपत्रक दिनांक १३.९.१९९१ नुसार रु. ११००-२००० वेतनश्रेणीत कार्यरत अर्धवेळ, अधिव्याख्यात्यांची संदर्भाधीन शासन निर्णय दिनाक ११.१२.१९९९ च्या परिच्छेद १७ नुसार वेतननिश्चिती करतांना तूर्त रु. ८०००-२७५-१३५०० च्या वेतनश्रेणीच्या निम्मे म्हणजे रु. ४०००-१३७.५०-६७५० वेतनमानात निश्चिती करावी. त्यांच्या स्थाननिश्चिती तद्‌भवत अंशकालीका बाबतीत शासनाचे तपशीलवार आदेश प्रतिक्षाधिन आहेत. ते प्राप्त झाल्यावर त्यानुसार कार्यवाही करावी.

११. शासन निर्णय क्र. एनजीसी-१२९९ (२१६६७) युनि-४ दिनांक ३०.३.९४ नुसार विधी महाविद्यालयांना सुधारित वेतनश्रेणी लागू करण्यांत आल्यात. **विधी महाविद्यालयातील अधिव्याख्यात्यांचीही** उपरोक्त दिनांक ११.१२.१९९९ च्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार वेतननिश्चिती करावी.

१२. **शारीरिक शिक्षण संचालक व ग्रंथपाल :** शारिरीक शिक्षण संचालक व ग्रंथपालांच्या वेतननिश्चिती संदर्भात शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले आदेश व परिपत्रके यांच्या आधारे आपल्या विभागातील शिक्षक वर्गाच्या वेतननिश्चितीचे पुनरावलोकन करुन वेतननिश्चिती योग्यप्रकारे झाली असल्याची खात्री करुन घ्यावी व सुधारित वेतनश्रेणीत वेतननिश्चिती करावी. न्यायप्रविष्ठ प्रकरणी न्यायालयाने दिलेल्या अंतरिम आदेशानुसार योग्य ती कार्यवाही करुन समकक्षश्रेणी वेतनमानात निश्चित करावे. ती निश्चिती न्यायालयाच्या अंतिम निर्णयाधीन राहील. अशाप्रकरणी न्यायालयाच्या आदेशाचा कोणत्याही प्रकारे अवमान होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

१३. वरील शासन निर्णयात काही पदांचा नामनिर्देश नाही. पण प्रत्यक्ष शिक्षक संवर्गातील व्यक्तीच्या नियुक्तीने भरलेली शैक्षणिक पदे विद्यापीठांत अस्तित्वात आहेत ह्या पदांना पूर्वी युजीसी वेतनश्रेणी दिली असेल तर त्यांचीही वेतननिश्चिती समकक्ष सुधारित वेतनश्रेणीत करावी. या बाबतीत काही अडचणी शंका असल्यास लेखी स्पष्टीकरण घेऊन निराकरण करून घ्यावे. मात्र अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेच्या वेतनश्रेणी लागू असणारी पदे दिनांक ११.१२.१९९९ च्या शासन निर्णयात अंतर्भूत नाहीत ह्याची स्पष्ट नोंद घ्यावी. सबब त्यांची सुधारित वेतनश्रेणीतील वेतननिश्चिती करण्याचा तूर्त प्रश्न उद्‌भवत नाही.

१४. दिनांक ११.१२.१९९९ च्या शासन निर्णयाच्या परिच्छेद १६ (पृ. ९) प्रोफेसर (प्रमोशन) ह्या शिर्षकाखालील “The requirement of participation” पासून सुरू होणार आणि पृष्ठ १० वर “by the State Government” ह्या वाक्यांशाने संपणारे तीन उपपरिच्छेदांना स्वतंत्र परिच्छेद समजण्यात यावा त्याला १६(अ) क्रमांक द्यावा.

१५. उपरोक्त दिनांक ११.१२.१९९९ च्या शासन निर्णयासोबतचे शिघ्रगणक तक्ता शासन शुद्धीपत्रक दिनांक ३ मार्च २००० द्वारे बदलण्यात आले असून सुधारित तक्त्यांचा वापर करावा.

१६. सहसंचालककाकडून वेतननिश्चिची झाल्यानंतर वरिष्ठ लेखापरिक्षकांनी तपासून त्यांच्या स्वाक्षरीने सेवापुस्तकामध्येही प्रमाणित करावी.

१७. मानव संसाधन मंत्रालयाची क्र.एफ-१/२२/९७-यु-१ दिनांक २०.८.९९ व २४ मार्च १९९९ ची पत्रे सोबत माहितीसाठी जोडली आहेत. त्याखेरीज शासनाकडून ज्या मार्गदर्शक सूचना मिळतील त्या आपणास पाठविण्यात येतील. ही वेतननिश्चिती अत्यंत शिघ्रपणे दिनांक ३१ मार्च २००० पूर्वी पूर्ण करावयाची असल्याने आपल्या प्रशासन अधिकाऱ्यांना तद्वत वरिष्ठ लेखा परिक्षकांना उपरोक्त काळात कोणत्याही प्रकारची रजा उपभोगता येणार नाही. व रजेवर आहेत त्यांचा सत्वर रुजू होण्याचे आदेश द्यावेत. अन्यथा त्यांच्यावर जबाबदारी निश्चित करून कार्यवाही करण्यात येईल याची जाणीव करून द्यावी. विभागीय पातळीवर सहसंचालक व वरिष्ठ लेखापरीक्षकांच्या कार्यालयात समन्वय राखण्यात यावा. सुधारित वेतनश्रेणीतील वेतननिश्चिती कार्यक्रमाबावत विभागीय पातळीवर देण्यात आलेल्या सूचना वरिष्ठ लेखापरीक्षकांनी पाळाव्यात. ज्या विभागाचे काम वेळेत किंवा मुदतीपूर्वी पूर्ण होईल त्या विभागाच्या अधिकाऱ्यांच्या गोपनिय अभिलेखात त्याची नोंद घेण्यात येईल.

१८. वेतननिश्चितीची अमलबजावणी करतांना काही अपवादात्मक बाबी समोर येतील. अशा प्रकरणांची यादी करण्यात यावी. अशी प्रकरणे शिक्षण संचालकांच्या अध्यक्षतेखालील पुढील सदस्यांचा समावेश असलेल्या उपसमितीसमोर सादर करावीत आणि या समितीने मान्य केल्यानंतरच ती प्रकरणे निकाली काढावीत.

उपसमिती

१. डॉ. एस.एन. पठाण, उच्च शिक्षण संचालक – अध्यक्ष
२. श्री. सुभाष नाफडे, सहसंचालक, उच्च शिक्षण, जळगाव विभाग
३. श्री. अ.म. भट्टलवार, अवर सचिव, उच्च शिक्षण विभाग - सदस्य
४. श्री. अ.म.सावंत प्रशासन अधिकारी, मुंबई विभाग - सदस्य
५. श्री. बी.के. गुप्ता, वरिष्ठ लेखापरिक्षक, - सदस्य
६. श्री. एस.एन.माळोदे, शिक्षण उपसंचालक, - सदस्य सचिव

शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण)
महाराष्ट्र राज्य - पुण

****

(२७)

विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन अधिव्याख्याता पदाकरिता बिगर नेट/सेट अर्हताधारक अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा पुढे चालू ठेवणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : एनजीसी-१२०१/११८१५/(३८/०१)विशि-४

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२ : दिनांक : १८ ऑक्टोबर २००१

वाचा :- (१) शासन निर्णय शिक्षण व सेवायोजन विभाग क्रमांक एनजीसी १२८६/(१२२४) विशि-४, दिनांक २७.२.१९८९ (२) शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्रमांक एनजीसी १८९२/(२२२४) विशि-४ दिनांक २३.१०.१९९२ (३) शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्रमांक एनजीसी १७९२/(२२२४) विशि-४, दिनांक २७.११.१९९२. (४) शासन निर्णय उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग क्रमांक एनजीसी १२९८/((४६१९) विशि-४, दिनांक ११.१२.१९९९ (५) शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग क्रमांक एनजीसी १२००/७३३९६/(१५/२०००) विशि-४, दिनांक १३.६.२०००

प्रस्तावना - विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक १९.९.१९९१ रोजी निर्गमित केलेल्या अधिसूचनेतील विनियमानुसार कला, विज्ञान, वाणिज्य, विधी, शिक्षणशास्त्र, सामाजिक शास्त्रे, शारीरिक शिक्षण व परकीय भाषा या शाखातील अशासकीय व शासकीय महाविद्यालयातील अधिव्याख्याता पदावरील नियुक्तीकरिता किमान शैक्षणिक अर्हता खालीलप्रमाणे विहित केली आहे. :-

अ) उमेदवाराने चांगल्या शैक्षणिक अहवालासह संबंधित विषयातील पदव्युत्तर पदवी किमान ५५ टक्के मार्कासह उत्तीर्ण केली असली पाहिजे.

ब) याशिवाय विद्यापीठ अनुदान आयोगाची राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा वा विद्यापीठ अनुदान आयोगाने अधिस्वीकृती दिलेली राज्यस्तरीय पात्रता परीक्षा (नेट/सेट) उत्तीर्ण केली असली पाहिजे.

२. दिनांक १९.९.१९९१ नंतर अधिव्याख्याता पदावर नियुक्ती दिल्या जाणाऱ्या प्रत्येक उमेदवाराने वरील शैक्षणिक अर्हता/पात्रता धारण करणे विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या विनियम १९९१ अनुसार बंधनकारक आहे.

३. विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या शिफारसीनुसार विद्यापीठे व महाविद्यालयीन शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेणी शासन निर्णय दिनांक ११.१२.१९९९ अन्वये लागू करण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार अधिव्याख्याता पदावरील नियुक्ती करीता खालीलप्रमाणे शैक्षणिक अर्हता/ पात्रता लागू करण्यांत आली आहे.

१) उमेदवाराने चांगल्या शैक्षणिक अहवालासह संबंधित विषयातील पदव्युत्तर पदवी किमान ५५ टक्के मार्कासह उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे. याशिवाय

२) उमेदवाराने विद्यापीठ अनुदान आयोगाची राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा वा अधिस्वीकृती दिलेली राज्यस्तरीय पात्रता परीक्षा (नेट/सेट) उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे.

४. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक ४.४.२००० च्या अधिसूचनेद्वारे निर्गमित केलेले विनियम २००० मध्ये वरीलप्रमाणे शैक्षणिक अर्हता / पात्रता अट अंतर्भूत केली आहे. शासन निर्णय दिनांक १३.६.२००० अन्वये हे विनियम सर्व विद्यापीठे व महाविद्यालयांना लागू केले आहेत. या आदेशाद्वारे सर्व विद्यापीठे व महाविद्यालयांना असेही सूचित करण्यांत आले आहे की, यापुढे दिनांक ४.४.२००० नंतर राज्यातील महाविद्यालयांत / विद्यापीठांत अधिव्याख्याता पदावर बिगर अर्हताधारक उमेदवारांच्या नियुक्त्या कोणत्याही परिस्थितीत करू नयेत अशा नियुक्त्या केल्यास त्यावर मान्यता व अनुदान दिले जाणार नाही. तसेच ४.४.२००० पासून अशा नियुक्त्या दिल्या असल्यास त्या तात्काळ रद्द कराव्यात.

५. दिनांक १९.९.१९९१ ते ११.१२.१९९९ या कालावधीत महाविद्यालयीन अधिव्याख्याता पदावर त्यावेळेच्या विहित निवड समितीच्या शिफारसीनुसार बिगर नेट/सेट उमेदवारांच्या करण्यांत आलेल्या नियुक्त्या वेळोवेळी शासनाकडून पुढे चालू ठेवण्यांत आल्या होत्या.

शासन निर्णय :-राज्यामध्ये अकृषि विद्यापीठे व महाविद्यालयांमधून १९.९.१९९१ ते ११.१२.१९९९ पर्यंत नियुक्त झालेल्या बिगर नेट/सेट अधिव्याख्यात्यांची संख्या ६००० च्या आसपास होते. हे लक्षांत घेऊन, तसेच या अधिव्याख्यात्यांच्या नियुक्त्यांना ७ ते ८ वर्षे झाली असल्यामुळे त्यांच्या सेवा पुढे सुरू ठेवण्याबाबत लोकप्रतिनिधींनी वेळोवेळी केलेले प्रयत्न व त्यामुळे अंशतः शासन निर्णयांत केलेले बदल लक्षात घेऊन विद्यार्थ्यांचेही शिक्षकांवाचून नुकसान होऊ नये या कारणास्तव राज्यातील १९.९.१९९१ नंतर लागलेल्या बिगर नेट/सेट परीक्षा धारकांबाबतचा धोरणात्मक निर्णय शासनाने घेतला आहे. तो पुढील प्रमाणे आहे.:-

१. शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्रमांक एनजीसी १७९४/७९४५/विशि-४, दिनांक २२.१२.१९९५ रोजी जे आदेश काढले आहेत ते रद्द करण्यांत येत आहेत.

२) खालील अटींवर दिनांक १९.९.१९९१ ते ११.१२.१९९९ या कालावधीत अनुदानित, विना अनुदानित महाविद्यालयातून व संस्था यामधून त्यावेळेच्या निवड समितीमार्फत नियुक्त झालेल्या अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा खंडित होणार नाहीत. :-

अ) या कालावधीतील नियुक्त्या झालेल्या सर्व (बिगर नेट/सेट) अधिव्याख्यात्यांनी डिसेंबर २००३ पर्यंत नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे.

ब) वर नमूद केलेल्या मुदतीत नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या अधिव्याख्यात्यांना त्यांच्या सेवानियुक्ती पर्यंत अधिव्याख्याता पदाच्या वेतनवाढी व्यतिरिक्त इतर कोणतेही आर्थिक लाभ (जसे पदोन्नती, वरिष्ठ श्रेणी/ निवड श्रेणी) देण्यात येऊ नयेत. सेवानिवृत्त होईपर्यंत ते रु. ८०००-१३५०० या वेतनश्रेणीतच वेतन घेतील.

क) हे बीगर नेट सेट अधिव्याख्याता ज्या तारखेला नेट/सेट परीक्षा पास करतील त्या तारखेपासून त्यांची सेवा वरिष्ठ श्रेणी/निवड श्रेणीच्या लाभासाठी ग्राह्य धरली जाईल. तसेच जे अधिव्याख्याते नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होतील त्यांचे नांव ज्येष्ठतासूचीत नियमानुसार समाविष्ट केले जाईल.

ड) शासकीय महाविद्यालयातील अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या सहमतीने पुढे चालू ठेवण्यात येतील.

इ) दिनांक ११.१२.१९९९ नंतर सेवेत आलेले बिगर नेट/सेट अधिव्याख्यात्यांना या सवलती देय असणार नाहीत. तसेच, त्यांच्या सेवा परिविक्षा कालावधी पूर्ण होण्याच्या आत संपुष्टात आणाव्यात.

३. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक ४.४.२००० च्या अधिसूचनेद्वारे निर्गमित केलेले विनिमय २००० मध्ये वरीलप्रमाणे शैक्षणिक अर्हता/पात्रता अट अंतर्भूत केली आहे. शासन निर्णय दिनांक १३.६.२००० अन्वये हे विनियम सर्व विद्यापीठे व महाविद्यालयांना लागू केले आहेत. या आदेशाव्दारे सर्व विद्यापीठे व महाविद्यालयांना असेही सूचित करण्यांत आले आहे की, यापुढे दिनांक ४.४.२००० नंतर राज्यातील महाविद्यालयांत/विद्यापीठात अधिव्याख्याता पदांवर बिगर अर्हताधारक उमेदवारांच्या नियुक्त्या कोणत्याही परिस्थितीत करू नयेत अशा नियुक्त्या केल्यास त्यावर मान्यता व अनुदान दिले जाणार नाही. तसेच ४.४.२००० पासून अशा नियुक्त्या दिल्या असल्यास त्या तात्काळ रद्द कराव्यात. हे आदेश सर्व महाविद्यालयांना बंधनकारक असून, त्याप्रमाणे कार्यवाही न झाल्यास त्याची जबावदारी संबंधित महाविद्यालयाची / विद्यापीठाची राहील.

४. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीनंतर त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ६८५/२००१/व्यय-५, दिनांक १८.१०.२००१ अन्वये निर्गमित करण्यांत येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अ.मा.भट्टलवार)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

(२६)

महाविद्यालयीन अधिव्याख्याता पदावरील नियुक्त्यांबाबत

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक : एनजीसी १२०१/२०६११/(१४४/०१) विशि-४

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२. :

दिनांक : २८ सप्टेंबर २००१

परिपत्रक : विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार महाविद्यालयीन अधिव्याख्याता पदांवरील नियुक्त्यांकरीता उमेदवाराने संबंधित विषयातील किमान शैक्षणिक अर्हते व्यतिरिक्त राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा/ राज्यस्तरीय पात्रता परीक्षा (नेट/सेट) उत्तीर्ण असणे ही आवश्यक अट आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने ही अट नियुक्ती करीता अनिवार्य ठरविली आहे. शासन निर्णय दिनांक १३.६.२००० अन्वये सर्व विद्यापीठांना/ महाविद्यालयांना सूचित करण्यांत आले आहे की, **दिनांक ४.४.२००० नंतर महाविद्यालयांत बिगर नेट/सेट उमेदवारांच्या नियुक्त्या कोणत्याही परिस्थितीत करण्यांत येऊ नयेत.** या परीक्षा प्रत्येकी वर्षातून दोन वेळा घेतल्या जातात. सेट परीक्षा घेण्याकरिता पुणे विद्यापीठाला नोडल एजन्सी म्हणून नियुक्त करण्यांत आले असून त्यांच्यामार्फत सेट परीक्षा घेतल्या जातात. परीक्षांचे निकाल वेळोवेळी सर्व विद्यापीठांना कळविले जातात. असे असूनही महाविद्यालयांमधून नेट/सेट उमेदवार उपलब्ध नाहीत ही सबब सांगून बिगर अर्हता धारकांना नियुक्त्या दिल्या जातात असे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे ही अतिशय गंभीर स्वरुपाची बाब आहे. **शासन महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा १९९४ मधील नियम ८ (४) अन्वये सर्व विद्यापीठांना असे निर्देश देत आहे की,** महाविद्यालयांकडून पदे भरण्याबाबतची मागणी पत्रे त्यांच्याकडे प्राप्त झाल्यावर त्यांच्याकडे उपलब्ध असलेल्या नेट/सेट अर्हताधारकांची यादी महाविद्यालयांना उपलब्ध करून द्यावी व या यादीतून निवड समितीच्या माध्यमातून पात्र उमेदवारांचीच नियुक्ती करावी. अपात्र उमेदवारांच्या नियुक्त्यांना विद्यापीठाने कोणत्याही परिस्थितीत मान्यता देऊ नये.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(अ.मा. भट्टलवार)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

भाग : २

विद्यापीठ अनुदान आयोग व केंद्र शासनाशी संबंधीत दस्तैवज

(१)

NO.F.1-21/87-UI

GOVERNMENT OF INDIA

MINISTRY OF HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT
DEPARTMENT OF EDUCATION

New Delhi, the 17th June, 1987

To,
The Secretary Education
Government of Maharashtra,
Bombay-400032.

Subject : Revision of pay scales of teachers in Universities and Colleges and other measures for maintenance of standards in Higher Education.

Sir,

I am directed to say that in fulfilment of the constitutional responsibility for coordination, determination and maintenance of standards in higher education, the Central Government and the University Grants Commission have taken from time to time several measures. As a part of these efforts the Central Government have revised the pay scale of teachers in Universities and Colleges in order to attract and retain talent in the teaching profession. The National policy of Education-1986 and sages efforts to reach the desirable objective of inform emoluments, service condition and grievance removal mechanism for teachers throughout the country. The policy also visualises the creation of an open, participative and data-based system of teacher evaluation. It also suggests reorganisation of methods of recruitment, introduction of programmes of teacher orientation and continuing education, filling up of posts in Universities and colleges on the basis of merit, etc.

2. Following the appointment of the Fourth Central Pay Commission for Central Government employees, the University Grants Commission had appointed a Committee under the Chairmanship of professor R.C. Mehrotra, Professor Emeritus, University of Rajasthan, to examine the present structure of employments and conditions of service of University and College teachers, taking into account the total packet of benefits such as superannuation, medical and housing facilities etc. and to make recommendations on them having regard to the necessity of attracting and retaining talented persons in the teaching profession and The Committee had submitted its report to the University Grant Commission in May 1986. The UGC considered contained in the report, made certain observations on them and requested the Government of India to consider implementation of the report. A copy of was report the forwarded to the State Government vide this Ministry's letter No. E-1/19/86-U-I dated February 10, 1987.

3. The Government of India have carefully examined the various recommendation contained in the report and the recommendation of the UGC and have decided to implement revision of pay scales of teacher in Universities and colleges w.e.f. January I 1998 A copy of the scheme is attached (Appendix)

4. The scheme is being implemented in the control Universities and other institutions fully financed by the central Government. The government of India have also to adopt and implement the scheme of revision of pay scales, subject to the following terms and conditions.

i) The central Government will provide assistance to the state Governments to extent of 80% of the additional expenditure involved in giving effect to the revision of scales of pay.

ii) The Central assistant to the extent indicated above will be available for the period January 1, 1986 to March 31, 1990.

iii) The State Governments will meet the remaining 20% of the expenditure from their own resources and will not pass on the liability or any portion thereof the Universities or the managements of private colleges.

iv) The state Governments will take over the entire responsibility for maintaining the revised scales of pay w.e.f. April 1, 1990.

v) Central assistance will be restricted to the revision of pay scales of the posts which were in existence on January, 1, 1986.

5. The State Governments, after taking local conditions considerations, may also decide in their discretion, to introduce scales of pay different from those mentioned in scheme, and may give effect to the revised scales of pay January 1, 1986 or a letter date. In such cases, the details of the modifications proposed either to the scales of pay or the date from which the scheme is to be implemented, should be furnished to the Government of India for its approval and subject to the approval being accorded to the modifications. Central assistance on the same terms and conditions as indicated above will be available to the State Governments for implementation of the scheme with such modifications, provided that the modified scales of pay are not higher than these approved under the scheme.

6. The payment of Central assistance for implementation of scheme is also subject to the condition that the entire scheme of revision of pay scales, together with all the conditions attached to it, is implemented by the State Government as a composite scheme without any modification and to the date of implementation and the scales of pay as indicated above. In addition, it shall be necessary for Universities and managements of Colleges to make necessary changes in their statues, ordinances, rules, regulations etc. to incorporate the provisions of this scheme.

7) The detailed proposal for implementation of the scheme on the lines indicated above may kindly be formulated immediately and sent to the Department of Education in the Ministry of Human Resource Development for examination so that Central assistance to the extent indicated above can be sanctioned for its implementations.

8) The proposal for revision of pay scales of Librarians and Directors of Physical Education is still under consideration

and a separate communication will follow.

9) Anomalies, if any, in the implementation of the scheme may be brought to the notice of Department of Education, in the ministry of Human Resource Development for clarification.

10) The receipts of this letter may kindly be acknowledged.

Your's faithfully,

(C.R. PILLAI)

Deputy Secretary to the Government of India.

APPENDIX

to the letter No. F. 1-21/87-U-I dt. 17.06.87 regarding the Scheme of Revision of Pay Scales of Teachers in Universities and Colleges-1986 and other Reasures for Maintenance of Standards in Higher Education.

COVERAGE :

1. This scheme applies to teachers in all Universities (excluding Agricultural Universities), and colleges (excluding Agricultural, Medical and Veterinary Science College) admitted to the privileges of the universities unless they specifically exercise an option in writing to remain out of this scheme as provided in para 19 hereafter.

Explanation :

(i) The scheme will apply to teachers in the faculties of Agriculture, Medicine and Veterinary Science in the Central Universities.

(ii) The scheme of revision of pay scales of teachers in technical institutions (including Engineering Colleges and other Institutions offering courses only in Technical Education) will be communicated separately.

Date of Effect

2. The revised scales of pay will be effective from January 1, 1986.

Pay Scales :

3. The revised scales of pay effective from 01.01.1986 are given in Annexure-I

4. The revised scales of pay are inclusive of the basic pay the dearness pay, the dearness allowance, additional dearness allowance, and the interim relief, if any, admissible to teachers as on 01.01.1986.

5. The revised scale of pay of Tutors and Demonstrators is for the existing incumbents of these positions in the Universities and Colleges. There shall be no fresh recruitment to this category.

6. The Principals of Colleges may be placed in the scale of pay of Reader or Professor on the basis of criteria to be laid down by the State Government.

Recruitment and Qualifications :

7. Recruitment to the posts of Lecturers, Readers and Professors in Universities and Colleges shall be on the basis of merit through all-India advertisement and selection.

8. The minimum qualifications required for appointment to the posts of Lecturers, Readers and Professors will be those prescribed by the U.G.C. from time to time. Generally, the minimum qualifications for appointment to the post of Lecturer shall be Master's degree in the relevant subject with at least 55% marks or its equivalent grade, and good academic record.

Explanation :

(i) M. Phil. and Ph.D. in the relevant subject may be prescribed in appropriate cases, as a desirable qualifications for recruitment to the posts of Lecturers in Colleges and Universities respectively.

(ii) The minimum qualifications should not be relaxed even in respect of candidates who have research degrees like M.Phil./Ph.D.

9. Only those candidates who, besides fulfilling the minimum academic qualifications prescribed for the post of Lecturers, have qualified in a comprehensive test, to be specially conducted for the purpose, will be eligible for appointment as Lecturers. The detailed scheme for conducting the test including its design, content and administration will be worked out and communicated by for the U.G.C.

10. A Lecturer in a College or a University, who does not obtain an M.Phil./Ph.D. degree, as the case may be, or does not have to his /credit research work of equivalent standard, shall not be contained to draw the annual increments beyond the stage of Rs. 3,400/- in the scale of pay of Rs. 2200-4000.

Explanation :

The U.G.C. will review the facilities available for M.Phil./ Ph.D. in each discipline and will grant appropriate resolution, either permanently or for specified periods, from the fulfilment of this requirement. The operation of this para will remain suspended until such notifications are issued by the U.G.C.

Explanation :

The U.G.C. will review the facilities available for M.Phil/ Ph.D. in each discipline and will grant appropriate relaxation, either permanently or for specipied periods froj the fulfilment of this requirement. The operation of this para will remain suspended until such notification are issued by the U.G.C.

CAREER ADVANCEMENT

11. Every Lecturer will be eligible for placement in a senior scale of Rs.3000-5000 if he/she has:

(a) Completed 8 years of service after regular appointment or has reached a basic pay of Rs. 2800/-, whichever is earlier;

(b) obtained a M.Phil. or Ph.D. degree, as the case may be, or has to his/her credit research work of equivalent standards;

(c) attended two refresher course/summer institutes each of at least four weeks duration; and

(d) consistently satisfactory performance appraisal reports.

12. The requirement of participation in two refresher courses/summer institutes would be suitably relaxed till arrangements for Courses/institutes are made. The requirement of M.Phi./Ph.D. will not apply in the case of Lecturers who were appointed prior to the implementation of the 1973 revision.

Explanation :

(i) All Lecturers in the existing scales of Rs.700-1600, who have completed 8 years of service on 01.01.1986, will be eligible for placement in the scale of Rs.3000-5000 in accordance with the provisions in paras 11 and 12. The benefit of the relaxation mentioned in the explanation under para 10 will also be available to them.

(ii) A regular and systematic appraisal of the performance of teachers should become operational from the academic year 1988-89, Till then, the existing sercening mechanisms/selection procedure will apply for placement in the Senior Scale. There will be no relaxation in any case from the requirement of consistantly satisfactory performance appraisal for placement in the Senior Scale beyond 1989-90.

13. Every Lecturer in the Senior Scale will be eligible for placement in a Selection Grade of Rs. 3700-5300 if he/ she has :

(a) Completed 12 years of service in the senior scale or has reached a basic pay of Rs. 1375/-, whichever is earlier;

(b) attended two refresher courses/summer institutes after placement in the senior scale and

(c) Consistantly satisfactory performance appraisal reports.

14. Placement in the Selection Grade will be through a process of selection by a Selection Committee to be set up under the Statutes of the university concerned or other similar Committee set up by the appointing authorities in accordance with the guideline to be laid down by the U.G.C.

15. Lecturers in the existing Selection Grade of Rs. 1200-1900 in Colleges will be eligible for placement at the appropriate stage in the revised selection grade of Rs. 3700-5300 in accordance with the pay fixation formula under this scheme, The relaxation envisaged in the the case of Lecturers for placement in the Senior scale in respect of participation

in refresher courses/summer institutes performance appraisal will also apply to placement the Selection Grade.

16. Readers who have completed 8 years of service, and have given good account of themselves in teaching/research/ extension, will be eligible for placement in the Senior Scale of Rs.4500- 5700. Placement in this grade will be on the basis of selection by Selection Committee constituted under the relevant statutes of the Universities or other similar Committees set up by the appointing authorities in accordance with the guidelines to be laid down the by U.G.C.

17. The Senior Scale for reader will restricted to one third of the total strength of reader in a University or College where such posts are sanctioned. In the case of State Government colleges, one- third of the strength of readers is to be determined on the basis of the total number of post sanctioned for all such colleges.

18. The scheme of career advancement mentioned in paras 11 to 17 above will apply to all teachers appointed on or after the date of implementation of this scheme. It will also to apply to all existing incumbents except those who specifically opt in favour of the Merit Promotion Scheme introduced by the University Grants Commission in 1980.

19. The existing teachers in Universities and Colleges where the Merit Promotion Schemes formulated by the U.G.C. in 1983. or any other similar schemes are in operation will have an option to continue to be governed by the provision of those scheme provided that they exercise that option in writing prior to their pay fixation under this scheme. They will also be entitled to the designation envisaged for various categories of teachers in those schemes, but the scales of pay will be as follows :-

(i) Lecturer -Rs. 2200-4000

(ii) Reader/Lecturer (Selection Grade) -Rs. 3000-5000

(iii) Professor -Rs. 4500-5700

20. In order to provide an incentive for high quality and original work by teachers, the number of positions Professors and Readers in the Universities and Colleges will be reviewed from time to time by the agencies who sanction their maintenance expenditure.

21. Posts of Readers and Professors will be instituted in suitable and deserving colleges. The U.G.C. would evolve suitable criteria for identifying college where such posts could be instituted and communicate them in due course.

22. The criteria and mechanism for selection and appointment to the positions of Professor of Eminence will be worked out in consultation with the University Grant Commission and communicated later.

continuing education and appraisal of performance

23. Participation at regular intervals in appropriately designed refresher courses/summer institutes is envisaged as an interval part of the professional development of teachers. The University Grants Commission, the Indira Gandhi National open university, the State Governments and other appropriate agencies will be advised to take steps to introduce programmes of continuing education for this purpose. A explained above pending the organisation of such programmes on the quality and scale required for giving effect to the implementation of the measures envisaged in this scheme, relaxation from the requirements participation in such programmes for specific period, and specific categories of posts, will be granted.

24. Regular and systematic appraisal of performance of teachers is to be an essential elements in the management of education and this has been taken into account in the design for the career development of teachers. The U.G.C. has been requested to formulate the guidelines for the evaluation of performance of teachers, taking into account the statements contained in the National Policy on Education-1986 and the Programme of Action for its implementation so that a regular system of evaluation-open, participative and data-based becomes operational from 1988-89.

other conditions of service

Probation

25. The period of probation of a teachers shall not normally exceed a period of 24 months. A Lecturer appointed on probation should be confirmed only after he/she has completed on appropriate short-term orientation programme and his/her performance appraisal reports are satisfactory. The U.G.C. should make arrangements to ensure that facilities are available for organising orientation programmes to cover all Lecturers appointed in and after 1988-89.

Superannuation and re-employment

26. The age of superannuation for teachers should be 60 years and thereafter no extension in service should be given. However, it will be open to a university or college to re-employ a superannuated teacher according to the existing guidelines framed by the U.G.C., upto the age of 65 years.

Grievance Redressal Mechanism

27. Appropriate mechanism for the redressal of teachers grievance will be established in all Universities and Colleges, in respect of which guidelines will be issued separately.

Code of Professional Ethics :

28. National level associations of teachers should prepare a code of Professional Ethics for Teachers in consultation with the U.G.C., all concerned should see to the observance of the code.

Allowances :

29. The revised scale of pay on 01.01.1986 is inclusive of the dearness pay and dearness allowance admissible on that date. any dearness allowance that might become due after that date will have to be sanctioned by the agencies which are meeting the maintenance expenditure of the concerned Universities and Colleges.

Pay fixation Formula :

30. The pay of teachers in the revised scale on 01.01.1986 will be fixed in accordance with the formula recommended by the fourth pay commission while revising pay scales of the Central Government employees. The details of the pay fixation formula are given in Annexure II Degree Allowance and other benefits :

31. Teachers in the Central Universities and institutions financed by the Central Government are sanctioned dearness allowances the rates applicable to Central Government employees drawing corresponding pay. They are also sanctioned other benefits like House Rent Allowance, House Building Advance Medical facilities, retirement benefits leave travel concession, group insurance, etc., on the pattern of similar benefits available to corresponding categories of Central Government employees. The State Governments may consider providing comparable benefits in the light of the statement made in the National Policy on Education 1986.

Annexure - I

SCALES OF PAY

Designation	Existing scale of pay	Revised scale of pay
University		
Lecturer	700-1600	2200-75-2800-100-4000
Lecturer (Sr. Scale)	Not Existing	3000-100-3500-125-5000
Lecturer (Selection Grade)	1200-1900	3700-125-4700-150-5300
Reader	1200-1900	3700-125-4700-150-5300
Reader (Senior Scale)	Not existing	4500-150-5700
Professor	1500-2500	4500-150-5700-200-7300
Professor of Eminence	3000 (fixed)	8000 (fixed)
Vice-Chancellor	3000 (fixed)	7300-100-7600
College		
Lecturer	700-1600	2200-75-2800-100-4000
Lecturer (Sr.Scale)	Not existing	3000-100-3500-125-5000
Lecturer (Selection Grade)	1200-1900	3700-125-4700-150-5300
Principal	(i) 1200-1900 (ii) 1500-2500	Revised scale of Reader or Professor.
Tutors/Demonstrators in Universities and College. (existing incumbents only)	500-900	(1740-3000) 1740-60-2700

****

****

(२)

NO. F. 1-21/87-U.1

GOVERNMENT OF INDIA

MINISTRY OF HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT
(DEPARTMENT OF EDUCATION)

New Delhi, Dated 22nd July, 1988

To,
Education Secretaries of
all the States/U.T.s

Subject : Revision of pay scales of teachers in Universities and Colleges and other measures for maintenance of standards in Higher Education.

Sir,

I am directed to say that vide this Department's letter of even number dated June 17, 1987, the decisions of the Government of India on the revision of pay scales of teachers in universities and colleges with effect from January 1, 1986 and provision of financial assistance to the State Governments to adopt and implement the scheme, were communicated to all State Goverments and Union Territories. Subsequently, this Department had, vide Education Secretary's D.O. letter of even number dated September 7, 1987, addressed to Education Secretaries of all the State Governments, communicated certain modifications/clarifications relating to some of the provisions of the scheme announced on June 17, 1987, However, in the letter of September 7, 1987 there was no mention of the selection grade for Lecturers; it was also mentioned that the revision of pay scales of Librarians and Physical Education Personnel was under consideration.

2. The Government have since considered all these matters. It has been decided to make the following amendments to the scheme appended to this Ministry's letter of even number dated 17, 1987 :

Scale of pay

(i) The two scales of pay of Readers mentioned in Annexure I to the scheme are combined into a single scale of Rs. 3700-125-4950-150-5700. Consequently all existing Readers and Selection Grade Lecturers in Colleges in the scale of Rs.1200-1900 will be placed in the revised scale of Rs. 3700-5700. The revised Selection Grade for Lecturers will also be Rs. 3700-5700.

(ii) The revised pay of the Vice-Chancellor will be Rs.7600 (fixed). This revised pay is applicable to Central Universities. The State Governments may, if they so wish, adopt this pay for States Universities also, But no financial assistance will be available from the Central Government for this purpose.

(iii) The Scheme of Professor of Eminence is being further examined and a decision in this regard will be communicated in due course.

Recruitment and Qualifications

(iv) Para 10 of the Scheme together with its explanation is deleted. Instead, the following provision is added.

"In order to encourage research, in continuation of postgraduate studies, candidates who at the time of recruitment as lecturers, possess Ph.D. or M.Phil. degree (hereinafter called jointly as the "research degrees''), will be sanctioned three and one advance increments respectively in the scale of Rs. 2200-4000 alongwith the benefit of the corresponding years of service for the purpose of promotion. The existing Lecturers without research degrees and those similarly situate recruited in future will be eligible for a similar benefit in service for the purpose of promotion as and when they acquire research degrees, but will not be eligible for advance incrementer. Existing Lecturers with research degrees will also be eligible for similar benefit.

(v) Consequently, explanations (i) and (ii) below para 8 of the Scheme are also deleted.

Career advancement

(vi) Sub clause (b) of para 11 of the Scheme which provides for possession of M.Phil. or Ph.D. degree to become eligible for placement in the Senior Scale is deleted.

Participation in two refresher courses/summer institutes should each be of approximately four weeks duration, and other appropriate continuing education programmes of comparable quality as may be specified by the University Grants Commission may also be adopted for this purpose.

(vii) Every Lecturer in the Senior Scale will be eligible for promotion to the post of Reader in the scale of Rs. 3700-5700 if he/she has :

(a) completed 8 years of service in the senior scale, provided that the requirement of 8 years will be relaxed if the total service of the lecturer is not less than 16 years;

(b) obtained a Ph.D. degree, or an equivalent published work;

(c) made some mark in the areas of scholarship and research as evidenced by self- assessment, reports of referees quality of publications, contribution to educational renovation, design of new courses and curricula, etc.

(d) Participated in two refresher courses/summer institutes each of approximately 4 weeks duration, or engaged in other appropriate continuing education programmes of comparable quality as may be specified by the UGC, after placement in the Senior Scale; and

(e) Consistently good performance appraisal reports.

(viii) Promotion to the post of Reader will be through a process of selection by a Selection Committee to be set up under the statutes/ordinances of the University concerned or other similar Committee set up by the appointing authorities in accordance with the guidelines to be laid down by the UGC.

(ix) Those Lecturers in the Senior Scale who do not have Ph.D. degree or equivalent published work and who do not meet the scholarship and research standards, but fulfil the other criteria prescribed for promotion to the post of Reader and have a good record in teaching and/or particapation in extension activities, will be placed in the grade of Rs. 3700-5700 subject to the recommendations of the Selection Committee for promotion to the post of Reader. They will be designated as Lecturers in the Selection Grade. They could offer themselves for fresh assessment after obtaining Ph.D. and or fulfilling other requirement for promotion as Readers, and if found suitable, could be given the designation of Reader.

(x) For placement of lecturers in the Senior Scale and Selection Grade as well as for promotion to the post of Readers, the required number of positions would be created by upgrading the posts held by the incumbents concerned.

(xi) Promotion made under the Merit Promotion Scheme of the UGC, or any other similar schemes before the announcement of the revised scales on 17.06.1987 will not be reopened. However, in such cases the benefits of revision will be available to teachers only from the date of their promotion.

3. For facility of reference, the scheme incorporating all the amendments and also such changes as are consequential or incidental to the amendments is attached to this letter as Appendix-I.

4. The revised pay scale of Librarians and Physical Education Personnel are the same as are approved for teachers. The revised scales will be admissible only to those Librarians and Physical Education Personnel who have been sanctioned the scales of pay Lecturers, Readers and Professors under the 1973 revision namely Rs. 700-1600, Rs.1200- 1900 and Rs.1500-2500. The cases of existing Librarian and physical Education personnel who are on scales of pay lower than Rs. 700-1600 will be considered separately after. Making as assessment of their Existing scales of pay, the qualifications and other relevant factors obtaining in various States. The revised scales of pay now approval are not, therefore, admissible on the basis of designations alone, they have to he sanctioned keeping also in view the existing scales of pay. Since the qualifications method of recruitments and criteria for career advertisement are slightly different in the occurs of Librarians and Physical Education Personnel, in

the light of the requirment of their profession, the relevant provisions of the scheme as for as they relate to these matters are marginally different from those applicable to teachers. The revised pay scales and the relevant conditions relating to recruitment, qualifications and career advancement approved by the Government for Librarians and Physical Education Personnel are given in Appendix-II to this letter.

5. All other terms and conditions for revision of pay scales of Librarians and Physical Education personnel are the same as indicated in Appendix-I to this letter. The terms and conditions for payment of Central assistance to the State Governments for the revision of pay scales of Librarians and Physical Education personnel in the Universities and Colleges will be the same as those mentioned in this Departments even number dated June 17, 1987.

6. Several state Government have already issued orders regarding the implementation of the provision of pay scales of teachers. They are requested kindly to review the orders already issued by them in the light of amendments new made and incorporate appropriate changes in the order issued by them. Such amendments may kindly be sent for consideration in for this Department so that Central assistance to the extent admissible can be sanctioned.

7. The receipt of this letter may kindly be acknowledge

Your's faithfully,
(C.R. PILLAI)
Deputy Secretary to the Government of India

Copy to :

1. Registrars of all Central Universities.
2. Secretary, University Grants Commission, Bahadur Shah Zafer Marg, New Delhi.
3. Secretary, Indian Council of Agricultural Research, Krishi Bhavan, New Delhi.
4. Secretary, Ministry of Health & Family Welfare, Department of Health, New Delhi.
5. All Buroau Heads in the Department of Education.

(C.R. PILLAI)
DEPUTY SECRETARY TO THE GOVERNMENT OF INDIA.

APPENDIX I

Appendix I to Ministry of Human Resource Development (Department of Education) letter No. F. 1-21/87-U. I dated July 22, 1988 regarding the Scheme of Revision of Pay Scales of Teachers in Universities and Colleges, 1986 and other Measures for Maintenance of Standards in Higher Education.

Coverage :

1. This Scheme applies to teachers in all Universities (excluding Agricultural Universities), and Colleges (excluding Agricultural, Medical and Veterinary Science College) admitted to the privileges of the Universities unless they specifically exercise an option in writing to remain out of this scheme as provided in para 19 hereafter. All teachers appointed after the date from which the Scheme has been given effect will be governed by the provisions the schemes.

Explanation :

(i) The Scheme will apply to teachers in the faculties of Agriculture, Medicine and Veterinary Science in the Central Universities.

(ii) The Scheme of revision of pay scales of teachers in technical institutions (including Engineering Colleges and other Institutions offering courses only in Technical Educational) will be communicated separately.

Date of Effect :

2. The revised scales of pay will be effective from January 1, 1986 are given in Annexure-I

Pay Scales :

3. The revised scales of pay effective from 01.01.1986 are given in Annexure-I.

4. The revised scales of pay are inclusive of the basic pay, the dearness pay the dearness allowances, additional dearness allowance, and the interim relief, if any, admissible to teachers as on 01.01.1986.

5. The revised scale of pay of Tutors and Demonstrators is for the existing incumbents of these positions in the Universities and Colleges. There shall be no fresh recruitment to this category.

6. The Principles of Colleges may be placed in the scale of pay of Reader or Professor on the basis of criteria to be laid down by the State Governments.

7. The revised pay for Vice-Chancellors indicated in Annexure-I is applicable to Central Universities. The State Government may, if they so wish adopt this pay for State Universities also. But, no financial , assistance will be available from the Central Government for this purpose.

8. The Scheme of Professors of Eminence is being further examined and a decision in this regard will be communicated in due course.

Recruitment and Qualifications :

9. Recruitment to the posts of Lecturers, Readers and Professors in Universities and Colleges shall be on the basis of merit through all-India advertisement and selection provided that lecturers who fulfil the criteria prescribed in this scheme will be eligible for promotion to the posts of Readers.

10. The minimum qualifications required for appointment to the posts of Lecturers, Readers and Professors will be those prescribed by the UGC from time to time. Generally, the minimum qualifications for appointment to the post of lecturer in the scale of pay of Rs. 2200-4000 shall be Master's degree in the relevant subject with at least 55% marks or its equivalent grade, and good academic record.

11. Only those candidates who, besides fulfilling the minimum academic qualifications prescribed for the post of Lecturer, have qualified in a comprehensive test, to be specially conducted for the purpose, will be eligible for appointment as lecturers The detailed scheme for conducting the test including its design, the agencies to be employed conduct of tests, content administration, etc. will be worked out by the UGC, keeping in view the requirements of the media of instruction followed by the different Statutes Universities/Colleges, and other relevant considerations.

12. In order to encourage research, in continuation of Post-graduate studies, candidates who, at the time of their recruitment as Lecturers, possess Ph.D. or M.Phil. degree, will be sanctioned three and one advance increments respectively in the scale of Rs. 2200-4000 along with the benefit of corresponding years of service for the purpose of promotion. The existing Lecturers without research degrees, and those similarly situate, recruited in future will be eligible for a similar benefit in service for the purpose of promotion as and when they acquire research degrees, but will not be eligible for advance increments. Existing Lecturers with research degrees will also be eligible for a similar benefit.

Career Advancement :

13. Every Lecturer will be placed in a senior scale of Rs. 3000-5000 if he/she has:

(a) Completed 8 years of service after regular appointment with relaxation as provisions in para 12 above

(b) Participated in two refresher course/summer institutes, each of approximately 4 weeks duration or engaged in other appropriate continuing education programmes of comparable quality as may be specified by the UGC;

(c) Consistently satisfactory performance appraisal reports.

Explanation :

All Lecturers in the existing scale of Rs. 700-1600, who have completed 8 years of service on 01.01.1986, will be placed through a process of screening/selection as indicated in para 22 below, in the scale of Rs. 3000-5000. The benefit of service provided in para 12 will be available for the initial placement also.

14. Every Lecturer in the Senior scale will be eligible for promotion to the post of Reader in the scale of pay of Rs. 3700-5700 if he/she has:

(a) Completed 8 years of service in the senior scale, provided that the requirement of 8 years will be relaxed if the total service of the lecturer is not less than 16 years;

(b) Obtained a Ph.D. degree, or an equivalent published work;

(c) made some mark in the areas of scholarship and research as evidenced by self- assessment, reports of referees, quality of publications, contribution to educational renovation, design of new courses and curricula, etc.

(d) Participated in two refresher courses/summer institutes each of approximately 4 weeks' duration or engaged in other appropriate continuing education programmes of comparable quality as may be specified by the UGC, after placement in the Senior Scale; and

(e) Consistently good performance appraisal reports.

15. Promotion to the post of Reader will be through a

process selection by a Selection Committee to be set up under the Statutes/Ordinances of the University concerned or other similar Committee set up the appointing authorities in accordance with the guidelines to be laid down by the UGC. Posts of Readers will be created for this purpose by upgrading a corresponding number of posts of lecturers in the Universities and Colleges.

16. Those Lecturers in the Senior Scale who do not have Ph.D. degree or equivalent published work and who do not meet the scholarship and research standards of a Reader. but fulfil the other criteria mentioned in para 14, and have a good record in teaching and/or participation in extension activities, will be placed in the grade of Rs. 3700-5700 subject to the recommendations of the Committee mentioned in para 15 above. They will be designated as Lecturer in the Selection Grade. Posts in the Selection Grade will be created for this purpose by upgrading the posts held by them. They could offer themselves for a fresh assessment after obtaining Ph.D. and or fulfilling other requirements for promotion as Reader, and if found suitable, could be given the designation of Reader.

17. Lecturers in the existing Selection Grade of Rs. 1200-1900 in the Colleges will be placed at the appropriate stage in the revised Selection Grade of Rs. 3700-5700 in accordance with the pay fixation formula under this scheme. Existing Lecturers, who have completed or will complete, a total period of sixteen years of service on 01.01.1986 or therafter will be eligible for promotion to the post of Reader or placement in the Selection Grade in accordance with the provisions in paras 14, 15 and 16. They will also be entitled to the relaxation in the years of service by 3 years and 1 year respectively if they hold Ph.D. or M.Phil. degrees as mentioned in para 12.

18. More posts of Professors and Readers will be created in the Universities and Colleges to broaden the channel of open selection. The UGC would evolve suitable criteria for this purpose. The requirements of qualifications and experience for posts to be filled up through open selection will be prescribed by the UGC from time to time. Universities will have the freedom, to seek out brilliant people, independent of their seniority, from within the Universities and Colleges, and provide them opportunities for joining the teaching profession at appropriate levels.

19. The existing teachers in Universities and Colleges where the Merit Promotion Scheme formulated by the UGC in 1983, or any other similar schemes are in operation have an as option to continue to be governed by the provisions of these scheme provided that they exercise that option in writing prior to their pay fixation under this scheme.

They will also be entitled to the designations envisaged for various lategories of teachers in those schemes, but the scales of pay. will be as follows:

(i) Lecturer	-Rs. 2200-4000
(ii) Reader/Lecturer (Selection Grade)	-Rs. 3000-5000
(iii) Professor	-Rs. 4500-5700

20. The promotions made before the announcement of the revised scales on 17.06.1987, will not be reopened. However, in such cases, the benefit of revision will be available to teachers only from the date of their promotion.

Continuing education and appraisal of performance

21. Participation of teachers at regular intervals in appropriate continuing education programmes is envisaged as an integral part of the professional development of teachers. The University Grants Commission, the Indira Gandhi National Open University, the State Governments and other appropriate agencies will be advised to take steps to introduce programmes of continuing education for this purpose through a variety of means. While there cannot and need not be any rigid requirement of participation in formal, programmes, evidence of commitment to continuing education of any recognised means, as may be specified by the UGC will be an essential requirement for career advancement. Pending the organisation of such programmes on the quality and scale required for giving effect to the implementation of the measures envisaged in para 13 to 17 of this scheme, relaxation from the requirement of participation in such programmes for specific periods and for specific categories of posts, will be granted by the university concerned in accordance with guidelines to be laid down by the UGC.

22. Regular and systematic appraisal of performance of teachers is to be an essential element in the management of education and this has been taken into account in the design for the career development of teachers. The UGC has been requested to formulate the guidelines of the evaluation of performance of teachers, taking into account the statement contained in the National Policy on Education-1986. Such a system should become operational with effect from academic screening mechanism/ selection procedures or those prescribed on a provisional basis by the Universities/State Government concerned will apply to all placements/ promotions referred to in paras 13 to 17

Other Conditions of Service probation

23. The period of probation of a teacher shall not exceed a period of 24 months. A Lecturer appointed probation should ordinarily be confirmed only after he/she has completed an appropriate short-term orientation programmes and his/her performance appraisal reports are satisfactory. The UGC has been requested to make arrangements to ensure that facilities are available for organising orientation programmes to cover all lecturers appointed in and after 1988-89.

Superannuation and re-employment

24. The age of superannuation for teachers should be 60 years and thereafter no extension in service should be given. However, it will be open to a University or College to re-employ a superannuated teacher according to the existing guidelines framed by the UGC, upto the age of 65 years.

Grievance Redressal Mechanism :

25. Appropriate mechanism for the redressal of teachers grievances will be established in all Universities and Colleges, in respect of which guidelines will be issued separately

Code of Professional Ethics :

26. The UGC will prepare a Code of Professional Ethics for teachers in consultation with the representative of national level associations of teachers; all concerned should see to the observance of the Code.

Pay fixation formula :

27. The pay of teachers in the revised scale on 01.01.1986 will be fixed in accordance with the formula recommended by the Fourth Pay Commission while revising pay scales of the Central Government employees. The details of the pay fixation formula are given in Annexure-II.

Dearness Allowance and other benefits :

28. (a) The revised scale of pay on 01.01.1986 is inclusive of the dearness pay and dearness allowance admissible on that date. Any dearness allowance that might become due after that date will have to be sanctioned by the agencies which are meeting the maintenance expenditure of the concerned Universities and Colleges.

(b) Teachers in the Central Universities and institutions financed by the Central Government are sanctioned dearness allowance at the rate applicable to Central Government employees drawing corresponding pay. They are also sanctioned other benefits like House Rent Allowance, House Building Advance, medical facilities, pension and other retirement benefits, leave travel concession, group insurance, etc, on the pattern of similar benefits available to corresponding categories of Central Government employees. The State Governments may consider providing comparable benefits in the light of the statement made in the National Policy on Education-1986.

Anomalies :

29. Anomalies, if any in the implementation of the scheme may be brought to the notice of the Department of Education in the Ministry of Human Resource Development for classification.

****

Annexure - I and II Not printed

Appendix II (its Annexure I and II) Not printed

(४).

(December 18, 1989/ Revised March, 1990)

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG
NEW DELHI-2

* GUIDELINES FOR CAREER ADVANCEMENT OF LECTURERS IN UNIVERSITIES AND COLLEGES

I. Lecturer (Senior Scale)

Every Lecturer in the scale of pay of Rs. 2200-4000 will be placed in the senior scale of Rs. 3000-5000 if he/she has:

(A) Completed 8 years of service after regular appointment; (see note (i) and (ii) at the end.

(B) Participated in two refresher courses/summer institutes each of approximately 4 weeks'

duration or engaged in other appropriate continuing education programme of comparable

quality as may be specified by the UGC; and (see note (iii) at the end).

(C) Consistently satisfactory performance appraisal reports.

Note : All lecturers in the existing scale of Rs. 700-1600 who have completed 8 years of

service on 01.01.1986; will be placed through a process of screening/selection based on regular and systematic appraisal of performance and other mechanism prescribed by the University concerned in the scale of Rs. 3000-5000.

Lecturer (Selection Grade/Reader

1. Every Lecturer in the Senior Scale of Rs. 3000-5000 will be eligible for promotion to the

post of Lecturer (Selection Grade/Reader in the scale of pay of Rs. 3700-5700 if he/she

has:

(a) completed 8 years of service in the senior scale provided that the requirement of 8 years

will be relaxed if the total service of the lecturer is not less than 16 years; (see note (i) and

(ii) at the end;

(b) obtained a Ph.D. degree, or an equivalent published work;

(c) made some mark in the areas of scholarship and research as evidenced by self-

assessment, reports of reference, quality of publications, contribution to educational

renovation, design of new courses and curricula, etc;

(d) participated in two Refresher Courses/Summer institutes each of approximately 4 weeks

duration or engaged in other appropriate continuing education programmes of comparable

quality as may be specified by the UGC after placement in the Senior Scale; (see note (iii) at

the end).

(e) consistently good performance appraisal reports.

2. Promotion to the post of lecturer (Selection grade)/ Reader will be through a process of

selection by a Selection Committee to be set up under the Statutes/Ordinances of the

university concerned or other similar committees set up by the appointing authorities. Posts will stand created for this purpose by upgrading a corresponding number of posts of lecturers in the universities and colleges.

3. These lecturers in the Senior Scale who do not have a Ph.D. degree or equivalent published work and who do not meet the scholarship and research standards of a Reader but fulfil the other criteria mentioned in para 1 and have a good record in teaching and/or participation in extension activities, will be placed in the grade of Rs. 3700-5700 subject to the recommendations of the Committee mentioned in para 2. They will be designated as Lecturers in the Selection Grade. Posts in the Selection Grade will be created for this purpose by upgrading the posts held by them. They could offer themselves for a fresh assessment after obtaining a Ph.D. degree and/or fulfilling other requirements for promotion as Reader, and if found suitable, could be given the designation of Readers.

Note (i) Lecturers in the existing selection Grade (pre-revised of Rs. 1200-1900 in the colleges will be placed at the appropriate stage in revised selection grade of Rs. 3700-5700 in accordance with fixation formula under this scheme. Existing Lecturers of (pre-revised) Rs. 700-1600, who have completed or will complete a total period of 16 years of service on 01.01.1986 or thereafter will be eligible for promotion to the post of Reader or placement in the Selection Grade in accordance with the provisions in paras 1,2 and 3 of II.

(ii) Lecturers (pre-revised Rs. 700-1600 or revised Rs. 2200-4000) for promotion to Lecturer (Senior Scale) (Rs. 3000-5000) and/or Lecturer (Selection Grade) /Reader Rs. 3700-5700 will also be entitled to the relaxation in the years of services by 3 years and 1 year respectively, if they hold Ph.D. or M. Phil. degree.

(iii) The lecturers who were in service before 01.01.1986 and who are eligible for placement in the Senior Scale/ Selection Grade/Reader in accordance with the above provisions, may be placed accordingly by relaxing provisions under I(b) and the refresher courses latest by December, 1991. This relaxation will not be allowed to the lecturers appointed on and after

1.1.1986.

....

* These guidelines are in accordance with Government of India notifications No. F. 1-21/87-U.I dated 17th June 1987/ 22nd July, 1988 with particular reference to para 13-17 of the second notification.

****

(३)

S.K. KHANNA, SECRETARY
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
No. F. 1-28/84(CPP)(VOl.III)
November 26, 1988

The Registrar

All Universities/Institutions deemed to be Universities

Sir,

In exercise of the powers conferred by clause (b) of sub -section (i) of section 26 of the University Grants Commission Act, 1956 (No.3 of 1956) the UGC notified regulations regarding the minimum standards of instruction for the grant of the first degree which came into force on June 1, 1986. In accordance with Section 5 (3) of the said regulations the UGC has already laid down guidelines regarding the minimum number of actual teaching days performance of examination reform and workload for teachers etc. This matter was regain considered by the Commission recently and as desired by the Commission, a copy of these guidelines is being sent to you once again. These guidelines are expected to be implemented by the Universities/Colleges in accordance with the UGC regulations.

The Universities should circulate the guidelines to their affiliated college also for in their implementation.

The universities/colleges management while implementing these guidelines will ensure that there will be no retrenchment of any teacher, in view of the fact that the the teaching/learning and extension programmes have to be expanded in the context of fast expanding knowledge, need for redesigning of curricula and for introduction of innovative methods of teaching etc. as emphasised in the new Policy on Education, 1986.

Your's faithfully,
Sd/- S.K. KHANNA

****

(७).

UGC GUIDELINES FOR ACCREDITATION OF TESTS FOR ELIGIBILITY FOR LECTURESHIP (STATE, UT GOVERNMENTS/AGENCIES) UNIVERSITY GRANTS COMMISSION NEW DELHI 1990.

S.K. KHANNA, VICE CHAIRMAN

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002

D.O. No. F. 4-2/90 (NET) : December 29, 1990

Dear Education Secretary,

Please find herewith UGC Guidelines for Accreditation of Tests in respect of Eligibility for Lectureship to be conducted by States/Union Territories.

These guidelines are required to be followed rigidly for conduct of the examination. Kindly do not hesitate to contact us for any assistance and the Commission will be pleased to extend all help as required.

With regards,

Yours sincerely,
[S.K. Khanna]
The Education Secretariesof all States/Union Territories

CONTENTS

Background

1. Design of Test, 2. Curricula & Syllabi, 3. Organisation & Committees, 3.1 Structure and Persons, 3.1 (a) Steering Committee/Advisory Committee, 3.1 (b) Co-ordination/Implementation Committee, 3.1 (c) Moderation Committee

Annexures :- (i) List of the members of Accreditation Committee (U-CAT) (ii) Proforma for Accreditation of Test for Eligibility for Lectureship to be conducted by the state.(Not printed)

****

(८).

UGC GUIDELINES FOR ACCREDITATION OF TESTS FOR ELIGIBILITY FOR LECTURESHIP (STATE, UT GOVERNMENT/AGENCIES)

BACKGROUND

Government of India notification dated 22nd July, 1988 regarding revised pay scales stated that only those candidates who besides fulfilling the minimum academic qualifications prescribed for the post of Lecturer, have qualified in a comprehensive test, to be specifically conducted for the purpose will be eligible for appointment as Lecturers". UGC discussed the question of qualifying test for first appointment as Lecturer with a group of academics, State Education Secretaries. in pursuance of the above decision.

Accordingly, the UGC conducted the test for Junior Research Fellowship and eligibility for Lectureship on 24th December, 1989 and 29th April, 1990 in the subjects falling under Humanities and Social Sciences including languages. The CSIR conducted the Joint UGC-CSIR Test for JRF and eligibility for Lectureship on 31st December, 1989. Results of both these tests have been declared. Simultaneously, the UGC asked the State Governments and Union Territories about their option to conduct their own test or alternatively adopt UGC and UGC/CSIR tests. In the event they opt equivalent to UGC and UGC/CSIR tests and these tests shall require accreditation by the UGC. In response to this proposal, some of the States opted to conduct their own tests.

The Commission at its meeting held on 25th May, 1990 decided to constitute a UGC Committee on Accreditation of Test (U-CAT) with the membership of eminent educationists as given at Annexure-I. The terms of reference of U-CAT are as under:

1. Guidelines for holding tests
2. Accreditation of tests of be conducted by agencies other than UGC/CSIR/GATE.
3. Monitoring of the tests conducted by other agencies and suggest follow up measures.
4. Extend guidance and help to State level agencies in the organisation of tests.

Based on the recommendations made by U-CAT, following guidelines are given to the States regarding design of test, course content organization of the lest etc.

1.0 DESIGN OF TEST

(a) The test will consist of Paper I, II and III. All the three papers will be held on one day in two separate sessions.

(b) Paper-I will be of general natural intended to assess the teaching/research aptitude of candidate. It will primarily be designed to test reasoning ability and to assess the breath of general awareness of the candidate at about the twelve-year Senior Secondary level in the areas falling within the scope of this test. Questions in the areas in the interface of the Humanities/ Social Sciences and Society may also be asked. The Paper-II and Paper III where selected by the candidates from one of the subjects in which Test would be held by the concerned state agency. The Paper-II and Paper-III will-correspond to knowledge at the post-graduate level in that subject.

Paper-I will be of 1-1/4 hours duration and will carry maximum of 100 marks. This paper will consist of a test booklet containing objective type items (questions) and 50 items are to be attempted. The candidates will have to mark correct response for each item on the answer sheet provided at the end of the test booklet. Marks are deductible for wrong answers.

Paper-II will be 1-1/4 hour duration and will carry a maximum of 100 marks. This paper will consist of a test booklet containing 50 objective type questions as per syllabus on the subject selected by the candidate, out of the subjects in which Test would be held by the concerned state agency. The candidates will have to mark correct response on the answersheet provided at the end of the test booklet. Marks are deductible for wrong answers. Paper-II will be held along with the paper-I in the first session of three hours duration.

(९).

PROF. S.K. KHANNA, SECRETARY

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION

BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002

D.O.NO. F. 1-6/90(P.S.)

January 29, 1990.

Dear Sir,

As you are aware the revised pay scales of Lecturers vide Government of India notification No. F. 1-21/87-U.I dated the 17th June, 1987 and 22nd July, 1988 inter-alia provided for a scheme of Career Advancement leading to the senior scale (Rs. 3000-5000 p.m.) and Selection grade (Rs. 3700-5700 p.m.) for Lecturers of the universities and colleges.

The Commission has finalised the guidelines for the implementation of senior scale and selection grade for Lecturers and these are enclosed. The Universities are requested to ensure the implementation of the career advancement schemes as stipulated in these guidelines.

The Commission in its meeting held on 18th December, 1989 agreed that the experience of a person before appointment as a Lecturer in the university or college in equivalent grade in other universities/colleges and the National Laboratories or R&D Organisation (CSIR / ICAR,DRDO, UGC etc.) and UGC Research Scientists be counted as qualifying service for placement in the senior scale/Selection grade.

Kindly acknowledge the receipt of the letter.

with regards

Your's sincerely,
SD/- (S.K. Khanna)

Paper-III consist of only descriptive type of questions from the syllabus on the subject selected by the candidates out of those in which Test would be held by the concerned state agency. The paper will be held in second session of 2 1/2 hours duration and will carry a maximum of 200 marks The candidates will be required to attempt questions in this paper on the space provided in the answer booklet.

Paper-III will be evaluated only of those candidates who secure a minimum of such aggregate marks in Paper-I and II, The minimum marks will be fixed by U-CAT for every test, However this marks limit will not be applicable to SC/ST candidates.

2.0 CURRICULLA AND SYLLABII

In order to achieve the equivalence of the test conducted by the States with the national tests of UGC and UGC/CSIR. It is recommended that the curriculum and syllabii for these tests should be essentially similar in content and in standard to those of syllabii adopted in the national level tests of UGC/CSIR.

3.0. ORGANIZATION AND COMMITTEES

The State Govt. will identify the State Agency to conduct the tests and the agency may fill up the appended proforma (Annexure-II) intended to give all information for advance preparation, method of conducting examination, syllabii and curriculum, question paper setting, evaluation, moderation and declaration of results. There should be only one State Agency for all the universities and colleges in the State.

3.1 Structure and Persons :

Each State Agency will constitute the following Committee:

a. Steering/Advisory Committee

b. Co-ordination/Implementation Committee

c. Moderation Committee

The Chairman of the Steering/Advisory Committee will be appointed by the State Govt., he/she will not be full time officer, the tenure of the post will be of three years. The Chairman of the Steering/Advisory Committee will also be the Chairman of the Moderation Committee.

The member Secretary (state agency) of all the three committees (Steering/Advisory Committee, Co-ordination/ Implementation Committee and Moderation Committee) will be appointed by the State Govt. He will be of full time officer of the organisation. The other supporting staff may be appointed by the State Govt. as per the requirement of the Co- ordination/Implementation Committee.

3.1 (a) Steering Committee/Advisory Committee : This Committee will be an overall supervisory policy making body and it should lay down policy frame guidelines and exercise overall supervision on the conduct of the test and declaration of results. It should approve and lay down the syllabii and curricula, the nature and design of question papers, the centres of examination and all such matters pertaining to the conduct of the examination. U-CAT would depute one Observer who shall report in writing about the deliberations for the conduct of examination to the U-CAT.

The Steering/Advisory committee should be constituted broadly as under:

- Chairman
- Two or three Vice-Chancellors of the concerned State Universities-in rotation.
- Two academics not below the rank of Professors
- Chairman of the Co-ordination Committee/Implementation Committee (para 3.1.b.)
- Member Secretary (of the designated agency)
- One representative of the U-CAT (nominated by UGC)

3.2 (b) Co-ordination/Implementation Committee : The Committee would coordinate and Implement the policies and guidelines laid down by the Steering/Advisory Committee. The Committee shall have a Chairman who will also be an ex-officio member of the Steering/Advisory Committee. The Co-ordination/Implementation committee shall recommend to the Steering/Advisory Committee the syllabii and curricula, design of question papers, schedule of examination viz. the date of examination, location of centres, dates of moderation, date of results and other related matters.

The Chairman, Co-ordination/Implementation Committee and Member Secretary (agency) shall prepare a panel of Experts for framing of syllabii and item writings, paper setters and evaluators for the approval of the Steering/Advisory Committee. As a general principle, in paper setting and evaluation atleast 33% of Experts may be involved from persons belonging to the States outside the respective State.

The Chairman Co-ordination/Implementation Committee and the Member Secretary (agency) shall also be responsible for maintaining the confidentiality of the examination and shall select the paper-setters and examiners from the approved panels by the Steering/Advisory Committee of the State agency and undertake to do such other administrative jobs as are necessary for the smooth conduct of test.

Co-ordination/Implementation Committee should be constituted broadly as under :

1. Chairman (To be nominated by Steering/Advisory Committee)
2. Member Secretary (designated agency)
3. State Government Representative
4. One/two academics from each university of the respective State not below the rank of Professor (to be nominated by the respective Vice-Chancellor)

3.1(c) Moderation Committee : The Committee will help in deciding the cut-off marks in each subject for declaring the result The Committee will consist of the following :

1. Chairman of Steering/Advisory Committee
2. State Government Representative
3. Three Professor of the three State, Universities in rotation
4. Three Professors from outside the State,
5. Member Secretary (state agency)
6. Two nominees of the U-CAT (nominated by UGC)

---

(६).

P.L. MALIK, DEPUTY SECRETARY
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
D.O.No. F. 1-6/ 90 (P.S.)
27th November, 1990.

Dear Sir,

Kindly refer to para 3 of this office letter of even number dated 29th January, 1990 containing the decision of the Commission regarding counting the experience of a person before appointment as a lecturer in the university/college rendered in equivalent grade in other universities/colleges and the national laboratories or R&D organisations (CSIR/ICAR/DRDO, UGC etc.) and UGC Research Scientist, as qualifying service for placement in the Senior Scale/selection grade.

The Commission in consultation with the Ministry of Human Resource Development (Department of Education) reconsidered the matter at its meeting held on 11th oct., 1990 and received revised guidelines as follows for counting of previous service for the purpose of senior scale/selection grade under the career advancement scheme for lecturers :

1. Previous service without any break as a Lecturer or equivalent in a university, college, national lab or other scientific organisations (CSIR, ICAR, DRDO, UGC etc.) and as a UGC Research scientists should be counted for placement of lecturers in Senior Scale/Selection grade provided that :-

A) the post was in an equivalent grade/scale of pay as the post of a Lecturer;

B) the qualification for the post were not lower than the qualifications prescribed by UGC for the post of Lecturer;

C) the Lecturer concerned possessed the minimum qualifications prescribed by UGC for appointment as Lecturers;

D) the post was filled in accordance with the prescribed selection procedure as laid down by the university/State Government.

E) the appointment was not adhoc or in a leave vacancy of less than one year duration.

No distinction should be made with reference to the nature of management of the institution where previous service was rendered (private/local body/Government) if the above criteria are satisfied.

You are requested to bring the above decision to the head of the colleges under your jurisdiction also.

kindly acknowledge the receipt of the letter.

with regards,

Yours sincerely,
sd/- (P.L. Malik)

*****

7. Member Secretary U-CAT

The States Agency may also have additional test/criteria for qualifying candidates for Lectureship in the universities/ colleges in the respective States in view of different regional languages or other special needs. The information received in the prescribed proforma will be examined by U-CAT and if in order, UGC would allow then to conduct the test for one year in the first instance.

LIST OF THE MEMBERS OF ACCREDITATION COMMITTEE (U-CAT)

1. Prof. V.G. Bhide Convenor
Ex-Vice-Chancellor,
University of Poona, Pune- 411007.
2. Prof. M. Malla Reddy
Vice-Chancellor
Osmania University, Hyderabad-500007.
3. Prof. N.K. Choudhary
Vice-Chancellor
Gauhati University, Guwhati-781014.
4. Prof. T.N. Kapoor
Vice-Chancellor
Panjab University, Chandigarh-160014.
5. Dr. M. Anandakrishan
Vice-Chancellor
Anna Univeristy, Sardar Patel Road,
Guindy, Madras-600075.
6. Dr. Rame Gowda
Vice-Chancellor
Karnatak University, Pavate Nagar
Dharwad-580003.
7. Prof. M.S. Sodha
Vice-Chancellor
University of Lucknow, Lucknow-226007.
8. Prof. V.C. Shah
Vice-Chancellor
M.S. University of Baroda, Vadodara- 390002.
9. Dr. K.K. Singh Vice-Chancellor
Jiwaji University, Gwalior-474011.
10. Prof. Sushil Kumar, Nominee
CSIR, New Delhi,
11. Prof. K.B. Pawar A.I.U. New Delhi
12. Representative of GATE
13. Dr. P.B. Mathur, Nominee
ICAR, New Delhi Members secratary
14. Dr. N.K. Jain Deputy Secretary
UGC, New Delhi.

****

(९).

Y.N. CHATURVEDI, SECRETARY,
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
TELEX : 31-65913 GRAMS : UNIGRANTS PHONE 331 8849
D.O. No. F. 4-12/86 (NET)
14 March, 1991.

Dear

The scheme of UGC pay scales which have become effective from 01.01.1986, stipulates (item No. 9 of the appendix to letter No.F. 1-21/87-U. 1 dated 17.06.1987) that besides the minimum academic qualifications prescribed for the post of Lecturer, they will have to qualify in a comprehensive test specifically conducted for the purpose, in accordance with a scheme worked out by the UGC.

In pursuance of this the UGC, in collaboration with CSIR, has been conducting eligibility test at National level (NET). However, recongnising that some states may have difficulty in accepting in to the national test, the UGC had framed guidelines for accreditation of test at State/Regional level for eligibility for lecturership in 1990 and had circulated the same on 29th December, 1990 to all States/Union Territories and to the Universities.

You would observe that the UGC guidelines recognised that it may not be feasible for a unified national test to be applicable uniformly all over the country and therefore, the guidelines envisaged accredited state/regional test, which of course will have to maintain the standards set for the National level Test (NET).

We have not so far received acceptance from your state for setting up such state/regional test. For ensuring acceptable standard of those who get selected as Lecturers in colleges/ universities, setting up such a facility is essential and it would be appropriate that there is no delay in this regard. Specifically, the following actions are required :

1. Acceptance by the State Government in consultation with universities of either the UGC- CSIR test (NET) or a State/Regional test as a necessary qualification for recruitment as Lecturer in all the Universities/Colleges in the State.

2. Amendment of relevant university statutes for prescribing this as a minimum qualification.

3. Prescribing similarly for each private college, and including this as a condition in the grant-in-aid rules for the private colleges.

4. Amendment of recruitment rules for Government colleges that qualifying in the UGC-CSIR or State/Regional test is a minimum qualification for recruitment as lecturer in Government colleges.

5. Designating an appropriate agency in the State for conducting this test. In many States there are arrangements for conducting premedical/pre-engineering selection tests. This or some other similar organization could conduct the State/Regional test without adding to administrative expenses.

The State agency may not find it feasible to conduct tests in all the possible subjects and therefore, either the State Government may accept the UGC-CSIR test for its applicability in the State or may set up State/Regional test system and simultaneously approve UGC-CSIR test for the subjects which may not be covered by State/Regional test. We would suggest that till you set up the State/Regional test, you may enforce the UGC-CSIR test in your State to ensure adequate standard among those selected for the posts of Lecturers.

We would appreciate if you would please give urgent consideration to this important matter and apprise us of the decision/action taken by you in this regard.

With regards,
14.3.91 Your's sincerely,
Sd/-Y.N. Chaturvedi

****

(१०).

Y.N. CHATURVEDI, SECRETARY
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
Telex 3165913 Grams Univrants Phone Off. 331 8849
D.O. No. F. 4-12/86 (NET)
7 Aug. 1991

Dear Smt. Bensal,

I had addressed a D.O. letter No. F. 4-12/86 (NET) dated 14th March, 1991 requesting you to set up in your State a mechanism for State/Regional test on the lines of National Educational Test (NET) for ensuring that selections to teaching posts in universities and colleges in the State are made only out of candidates found eligible through such a test. This has been proposed to ensure acceptably high standards in the selection of candidates for the teaching posts. A copy of my earlier letter is attached.

We have not heard from you in this regard so far. I will be grateful if you would please advise of the action taken in the matter so far.

With regards,

Yours sincerely
(Sd/- Y.N. Chaturvedi)

Encl : As above
Smt. Kumud Bensal, Secretary, Technical Education
Government of Maharashtra
Mantralaya Annexe, Bombay- 400032.

****

(११)

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI - 2
D.O. No. F.1-11/87(CPP)
28th October 1991

Subject :- Minimum qualifications prescribed for the appointment of Lecturers, Readers and Professors in subject other than Fine Arts, Management, Engineering and Technology in Universities and Colleges.

Dear Sir/Madam,

I am directed to say that in pursuance of the revision of scales of pay of University and College Teachers as notified by the Government of India, Ministry of Human Resource Development, Deptt. of Education vide letter No. F.1-21/87-UI dt 22.07.1988 the University Grants Commission had under consideration the revision of minimum qualifications required for the recruitment of teachers (Lecturers, Readers and Professors) in Universities and colleges. These qualifications have since been finalised and approved by the Commissions in consultation with the Ministry of Human Resource, Development, Department of Education, New Delhi.

The Regulations framed by the Commission for qualifications required of a person to be appointed to the teaching staff of a University and institution(s) affiliated to it have been Notified in the Gazette of India on 5th October, 1990.

It may please be noted that instructions as contained in UGC letter No. F. 4-12/86 (NET) dated 30th January, 1999 stands without any change.

A copy of the Notification is enclosed herewith for information and necessary action. It is requested that the contents of the letter may please be brought to the notice of colleges affiliated to your University.

Receipt of this letter may please be acknowledged.

Yours faithfully,
Sd/- Gurcharan Singh)
Under secretary,

Encl : As above.

****

(१२)

U.G.C. Regulations, 1991
REGARDING MINIMUM QUALIFICATIONS FOR APPOINTMENT OF TEACHERS' IN UNIVERSITIES AND COLLEGES.

To be published in the Gazette of Indian 5th Oct. 1991. Part III Section 4

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI - 2
No. F.1-11/87 (CPP)
19th Sept. 1991

NOTIFICATION

In exercise of the powers conferred by clause (e) of Sub section (1) of section 26 read with section 14 of University Grants Commission Act, 1956 (3 of 1956) and in Suppression of the Regulations issued under University Grants Commission letter No.1-93/74(CP) part (V)dated 13th June, 1983 and Notifications No. 1-93/47(CP) dated 19th February 1985 and 26th November, 1985, the University Grants Commission hereby makes the following regulations, namely :

1. Short title, application and commencement

(i) These regulations may be called the University Grants Commission (colifications required of a person to be appointed to the teaching staff of a University and institutions affiliated to it) Regulations, 1991.

(ii) They shall apply to every University established or incorporated by or under a Central Act. Provincial Act or State Act every institution including a constituent or an affiliated college recognised by the Commission, in consultation with the University concerned under Clause (f) of Section 2 of the University Grants Commission Act, 1956 and every institutions deemed to be a university under section 3 of the said Act.

(iii) They shall come into force with immediate effect.

2. Qualifications :

No person shall be appointed to a teaching post in University or in any of institutions including constituent or affiliated colleges recognised under clause (f) of section 2 of the University Grants Commission Act, 1956 or in an institution deemed to be a university under section 3 of the said Act in a subject if he does not fulfil the requirements as to the qualification for the appropriate subject as provided in the Schedule I.

Provided that any relaxation in the prescribed qualifications can only be made by a University in regard to the posts under it or any the institutions including constituent or affiliated colleges recognised under clause (f) of section 2 of the aforesaid Act or by an institution deemed to be a university under Section 3 of the said Act with the prior approval of the the University Grants Commission.

Provided further that these regulations shall not be applicable to such cases where selections through duly constituted selection committees for making appointments to the teaching posts have been made prior to the enforcement of these regulations.

3. Consequences of failure of University to comply with recommendations of the Commission as per provision of section 14 of the University Grants Commission Act, 1956 :

If any University grants affiliation in respect of any course of study to any college referred to in subsection (5) of section 12.A in contravention of the provision of that substation of fails within a reasonable time to comply with any recommendation at made by the Commission under section 12 or section 13 or contravenes the provisions of any rule m made under clause (f) or clause(c) of subsection (2) of section (25) or of any regulation made under clause (c) or clause (f) or clause (a) of section 23, the commission, after taking, into consideration the clause, if any, shown by the University for such failure or contravention may withhold from the university the grants proposed to be made out of the Fund of the Commission.

Sd/-
(Y.N. Chaturvedi)
Secretary,

To,
The manager
Government of India Press,
Faridabad.

****

(१३)

Schedule-I

Minimum qualifications for the posts of Professors, Readers and Lecturers in subjects other than Fine Arts, Management, Engineering and Technology in universities or colleges for appointment of persons through open advertisement and for promotion of persons as Reader and placement in selection grade and Senior scale lecturer.

(1) Professor

An eminent scholar with published work of high quality actively engaged in research with 10 years of experience in post graduate teaching, and/or research at the University/ National level institutions, including experience or guiding research at doctoral level.

or

An outstanding scholar with established reputation who has made significant contribution to knowledge.

2) (A) Reader (open selection)

Good academic record with doctoral degree or equivalent published work. Candidates from outside the university system in addition shall also possess atleast 55% marks or an equivalent grade at the Masters Degree level.

Eight years experience of teaching and/or research including upto 3 year for research degree and has made some mark in the areas of scholarship as evidenced by quality of publications, contribution to educational renovation design of new courses and curricula.

2 (b) Reader (Promotion)

(a) As regards the promotion to the post of Reader in accordance with the scheme of revision of pay scales of teachers in Universities and Colleges notified by the Government of India vide notification No. F1-21/87-U.I. dated the 22nd July, 1988, the guidelines are circulated by the University Grants Commission vide its letter No. F1.6/90 (ps Cell) dated the 29th January 1990.

(b) Every Lecturer in the Senior Scale will be eligible for promotion to the past of Reader if he/she has:

(i) Completed 8 years of service in the Senior Scale, provided that the requirement of 8 years will be relaxed if the total service of the lecturer is not less than 16 years.

(iii) Made some mark in the areas of scholarship and research as evidenced by self-assessment, reports, of referees, quality of publications, contribution to educational renovation, design of new courses and curricula.

(iv) Participated in two refresher courses/summer institute of approved duration, or engaged in other appropriate continuing education programmes of comparable quality as may be specified by the UGC after placement in the Senior Scale; and

(v) Consistently good performance appraisal reports.

(c) Promotion to the post or reader will be through a process of selection by a Selection Committee to be setup under the statutes/Ordinances of the University concerned similar Committees set up by the appointing authorities.

(2) (c) Lecturer (Selection Grade)

Lecturer in the Senior Scale who do not have Ph.D. degree or equivalent published work and who do not meet scholarship and research standards, but fulfil the other criteria prescribed in (2) B (b) above to the post of Reader and have a good record in teaching and / or participation in extension activities, will be placed in the Selection grade subject to the recommendation of the election committee for promotion to the post of Reader. They will be designated as Lecturers in the Selection Grade. They could offer themselves for fresh assessment after obtaining to Ph.D. and / or fulfilling other requirements for promotion as Readers and if found suitable could be given the designation of Reader.

3 (A) Lecturer

(a) Arts, Sciences, Social Sciences, Commerce, Education, Foreign Languages and Law.

Good academic record with atleast 55% marks or an equivalent grade at Masters degree level in the relevant subject from an Indian University or an equivalent degree from a foreign University.

Candidates besides fulfilling the above qualification should have cleared the eligibility test for lecturers conducted by UGC, CSIR or similar test accredited by the UGC.

(b) Journalism and Mass Communication

Good academic record with at least 55% Marks or an equivalent grade at Masters degree level in communication/ mass communication, journalism from an Indian University or an equivalent degree from a foreign University.

Candidates besides fulfilling the above qualifications should have cleared the eligibility test for lecturers conducted by the UGC, CSIR or similar test accredited by the UGC,

OR

Atleast 55 % marks or an equivalent grade at Master's degree level in Social Sciences/Humanities Sciences with atleast second class bachelors degree or Post graduate diploma in communication/mass communication or journalism from a recognised Indian University/National institute.

Candidates besides fulfilling the above qualifications should have cleared the eligibility test for lecturers conducted by UGC, CSIR or similar tests accredited by the U.G.C.

(C) Music

Good academic record with atleast 55 % marks or an equivalent grade at Master's degree level in relevant subject of an equivalent degree from an Indian/Foreign Universities.

Candidates besides fulfilling the above qualification should have cleared the eligibility test for Lecturers conducted by UGC,CSIR or similar test accredited by the UGC.

OR

A Traditional or a professional artist with a highly commendable professional achievement in the subject concerned

(3) (B) Lecturer (Senior Scale)

Every Lecturer will be eligible for placement in a senior scale or Rs. 3000-5000 through a procedure of screening/ Selection laid down by the University in accordance with guidelines of UGC referred in para 28 (a) above, if he has;

(i) Completed 8 years of Service after regular appointment with relaxation as provided in Notes (2) & (3) below.

(ii) Predicated in two refresher Courses /summer institutes, of approved duration or engaged in other appropriate continuing education programmes of comparable quality as may be specified by the UGC.

(iii) Consistently satisfactory performance appraisal reports.

1) For placement of Lecturers in Selection Grade as well as for promotion to the post of Reader, the required number of positions woulds be created by upgrading the posts hold by the incumbents concerned.

2) In order to encourage research, in continuation of Post-Graduate studies, candidates who, at the time of recruitment as lecturers, possess, Ph.D. of M.Phil. Degree called jointly as the research degrees) will be sanctioned three and one advance increments respectively in the scale of the 2200-4000 alongwith the benefit of the corresponding years of service for the purpose of promotion. The existing Lecturers without research degrees, and those similarly situate recruited in future will be eligible for a similar benefit in service for the purpose of promotion as and when they acquire research degrees, but will not be eligible for advance increments. Existing lecturers with research degrees will also be eligible for similar benefit.

3) Counting of previous service for the post of placement in Senior Scale/Selection grade will be in accordance with UGC Guidelines issued vide circular No. F-1.6/90 (PS Cell) Dated November, 27, 1990.

****

(१४)

Y.N. CHATURVEDI, SECRETARY
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
Telex 31 65913 Grams : Unigrants Phone : Off. 3118849
D.O. No. F. 14-1/92/(CPP-2)
2 June, 1992.

Dear Education Secretary,

You are perhaps aware that the University Grants Commission in collaboration with CSIR is holding National Educational Test (NET) on all India basis for determining the eligibility for appointment to the post of lecturers.

It has been brought to the notice of the Commission that the candidates who have already qualified in the eligibility test for the lecturership are again being asked to appear at a written test by the State Government for selection of lecturers which is done either through the State Public Service Commission or the State Selection Board.

You will appreciate that once a candidate qualifies at a National Level Test, it is not necessary for him to appear in another written test in terms of UGC Regulations (Copy enclosed). I would, therefore, request you that you may consider this matter in consultation with the State Public Service Commission/State Selection Board as the case may be and exempt the NET qualified candidate from appearing at another written examination. They should be directly called to appear in interview for the purpose of selection.

With regards,

Yours sincerely,
(Sd/- Y.N. Chaturvedi)

Shri. S.R. Kakodkar, Principal
Secretary, Education Deptt.
Mantralaya Annexe, Bombay - 400 032.

****

(१५)

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION

BAHADURSHAH ZAFAR MARG, NEW DELHI 110 002.
PHONE : 331 7143 GRAMS : UNIGRANTS TELEX : 316 5913
FAX : 331 5288
D.O.No. F.4-12/90 (NET)
June 3, 1992

Prof. G. Ram Reddy
Chairman,

The revised pay scales for university and college teachers, called UGC scales, as approved/circulated by the Government of India to all States in 1987 envisaged appointment of only those candidates as Lecturers who have passed the National Education Test(NET). This requirement is now part of the regulations under the UGC Act which has the force of law and, therefore, has to be compulsorily followed by all universities/colleges.

The UGC has been conducting NET twice a year. For humanities and social sciences the UGC does it itself, and

for science it does in collaboration with the CSIR.

The requirement of NET is to ensure objectivity in the selection of teachers and a minimum standard for those who are selected therefore, NET qualification is an important measure for ensuring quality of higher education. The UGC regulations are now legally binding on all universities/ colleges.

Although the UGC conducts the NET for students from all over the country, it is observed that successful candidates are not evently distributed among the States. The test is conducted in English and Hindi. Because of the medium of the test and for giving a better opportunity to their candidates it is natural to expect that most States would like to conduct their own test. UGC has been advocating this and saying that each State should either adopt UGC NET if it so wishes or set up its own testing system with accreditation from the UGC. The three actions required for operationalising it are:-

I. The universities must be persuaded and urged by the State Government to amend their statutes forthwith requiring appointment of Lecturers through interview only out of the candidates who have passed UGC of State-NET.

2. Amendment of recruitment rules for Government college teachers to prescribe selection by interview out of the UGC or State NET qualified candidates through the designated recruiting agency.

3. Identification of a suitable examining body in the State and entrusting it with the responsibility of developing and accrediting the test with the UGC and then to hold State level NET once or twice a year.

UGC has been urging the State Governments and the universities to set up such a mechanism. This was discussed and there was general agreement about the desirability of such a system in the Conference of Education Secretaries of the State Governments in April, 1992. I would like to point out that because of the requirement of NET qualifications in the UGC regulations universities/colleges which are not enforcing this qualification may run into the problem of illegality of selections they may make.

I am writing this letter to seek your intervention in the matter for ensuring that the mechanism of UGC-NET State-Net becomes operational and is prescribed in university's statutes/recruitment rules for Government Colleges at the earliest. The UGC would be happy to extend whatever assistance the State Government may require by may of technical help and advice.

With regards,

Yours sincerely,
(Sd/- G. Ram Reddy)

Shri Anantrao Thopte
Minister of Education, Technical
Education and Rehabilitation
BOMBAY 400 032.

****

(१७)

S.P. GUPTA, ADDITIONAL SECRETARY
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
D.O. No. 4-2/90 (NEt) : 8th June 1994

Dear Secretary,

In continuation of our D.O. letter No. F. 4-2/90 (NET) dated 15th June, 1993, I am to say that the UGC has Repeatedly pointed out that the provisions of the UGC regulations (Minimum qualifications prescribed for appointment of Lecturers, Readers and Professors) vide Gazettee notification dated 05.10.1991, which stipulate that for appointment to the post of Lecturer :

(1) Recruitment should be made by open selection.

(2) The candidate should have atleast 55% marks at PG level.

(3) The candidate should have passed National Educational Test or accredited State level NET.

However, candidates who will submit their Ph.D. thesis upto 31.12.1993 and candidates who have done M.Phil. upto 31.12.1992 have been exempted from passing NET examination for lecturership.

The UGC has been pointing out that unless the selections in the Universities and Colleges are made in this manner, they can be called into question in the court of law and are likely to be set aside because the UGC Regulations have the

(१६)

Y. N. CHATURVEDI, SECRETARY,
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
Telex 3165913 Grams Univrants Phone Off. 331 8849 Fax 331 5288
D.O. No. F. 4-2/90 (NEt)
15th June, 1993

Dear Secretary,

The UGC has repeatedly pointed out the provisions of the UGC Regulations (Minimum qualifications prescribed for appointment of Lecturers, Readers and Professors in subjects other than Fine Arts, Management, Engineering and Technology in universities and colleges) which stipulate that for appointment to the post of Lecturer :

(1) Recruitment should be made by open selection.

(2) The candidate should have atleast 55% marks at PG level

(3) The candidate should have passed National Education Test or accredited State level NET.

However, candidates who will submit their Ph.D. thesis upto 31.12.1993 and candidates who have done M.Phil upto 31.12.1992 have been exempted from passing NET.

The UGC has been pointing out that unless the selections in the universities and colleges are made in this manner, they can be called into question in the court of law and are likely to be set aside because the UGC Regulations have the force-of-law.

The UGC has been advising the State Governments/ Universities to set up an accredited NET at State level by :

(1) Designating an agency which will conduct NET at State level with the assistance of UGC to ensure standards.

(2) University Statutes must be amended to reflect teacher's qualifications and eligibility requirements prescribed in UGC Regulations.

(3) The recruitment rules for Government colleges should be modified to reflect teacher's qualifications and eligibility requirements prescribed in UGC Regulations.

However, the matter of setting up an accredited State level NET is still pending consideration in many States/ Universities.

We would like to bring to your notice a recent interim order of the Delhi High Court in which a candidate had questioned the selections made in Delhi University. The Delhi High Court has held in its Interim Order of 13th May, 1993 that the university is bound to follow the requirements of UGC Regulations while selecting Lecturers. Accordingly, the selections made by the Delhi University, though in accordance with its Statutes, have been set aside. Copy of the Interim Order delivered by the Delhi High Court is annexed alongwith a copy of UGC regulations.

I wish to again point out that unless an accredited State level NET is set up. University Statutes and Government college recruitment rules are amended and selections are made in accordance with the UGC Regulations, there is a strong possibility that any candidate challenging the selections made in the University/Government college will succeed in a court of law. I trust you would ensure action on priority so that the selections made in your University/ State are not subject to such a challenge.

with regards,

Yours sincerely,
(Sd/-Y.N. Chaturvedi)

Encls : as above
Smt. Kumud Bensal
Secretary, Technical Education,
Government of Maharashtra,
Bombay - 400 032.

force of law.

The UGC has been advising the State Government/ Universities to set up an accredited NET at State level by :

(1) Designating an agency which will conduct NET at State level with the assistance of UGC to ensure standards.

(2) University Statutes must be amended to reflect teacher's qualifications and eligibility requirements prescribed in UGC Regulations.

(3) The recruitment rules for Government Colleges should be modified to reflect teacher's qualifications and eligibility requirements prescribed in UGC Regulations.

However, the matter of setting up an accredited State level NET may be decided at the earliest.

We would like to bring to your notice a recent order dated 15.04.1994 of the Supreme Court in which the orders of the High Court dated 13.05.1993 will continue to operate till the final disposal of this opinion. The Delhi High Court has held that the Notification dated 19.09.1991 issued by the University Grants Commission is valid and mandatory and D87elhi University is obliged under law to comply with the same.

with regards,

Yours sincerely,
(Sd/-Dr. S.P. Gupta)

Encl : As above.
Sh S.R. Kakodkar
Principal Secretary, Education Department
Mantralaya Annexe, Bombay - 400032.

****

(१८)

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
No. F. 1-11/87 (PS) : 21 June, 1995

The Registrar,
All Universities/Institutions deemed to be universities.

Subject : Amendment to the UGC Regulations of 1991 regarding qualifications prescribed for the appointment of Lecturers, Readers and Professors in the universities and colleges.

Dear Sir/Madam,

In continuation of this office letter of even number dated 28.10.1991 on the above subject, please find enclosed a copy of the notification No. F. 1-11/87 (CPP) dated 21st June, 1995 which amends the earlier notification of even no. dated 19.09.91. This has been sent to the Manager, Government of India Press, Faridabad, for publication in the Gazette of India.

It is requested that the amendments in the UGC Regulations, 1991 may also be brought to the notice of the Institutions/Colleges affiliated to your University.

The receipt of this letter may please be acknowledged.

Yours faithfully,

Sd./-
(Mrs. Pankaj Mittal)
Deputy Secretary,

Encls : As above

****

(१९)

TO BE PUBLISHED IN THE GAZETTE OF INDIA
PART III- SECTION 4
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
N.O. F. 1-11/87 (CPP) : 21 June, 1995

NOTIFICATION

In exercises of powers conferred by clause (c) of Sub-Section (1) of Section 26 of the University Grants Commission Act, 1956 (3 of 1956), and in partial modification of the Regulations issued under notification No. F. 1-11/87 (CPP) dated 19th September, 1991, the University Grants Commission hereby makes the following Regulations further to amend the University Grants Commission (qualification required of a person to be appointed to teaching staff of a University Grants Commission (qualifications required of a person to be appointed to the teaching staff of a University and institutions affiliated to it,) Regulations, 1991, namely :-

(1) These Regulations may be called the University Grants Commission (qualifications required of a person to be appointed to the teaching staff of a university and institution affiliated to it) (Ist Amendment) Regulations, 1995.

(2) They shall come into force with immediate effect.

(3) In the University Grants Commission (qualifications required of a person to be appointed to the teaching staff of a University and Institutions affiliated to it) Regulations 1991, in Schedule I, Item (3) A; after the words

"Candidates besides fulfilling the above qualifications should have cleared the eligibility test for lecturers conducted by UGC, CSIR or similar test accredited by the UGC''

Wherever they occur, the following proviso shall be added;

"- provided that candidates who have submitted Ph.D. thesis or passed the M.Phil. examination by 31st December, 1993 are exempted from the eligibility test for lecturers conducted by UGC, CSIR or similar test accredited by UGC"

(INDERJIT KHANNA)
SECRETARY

To :
The Manager, Govt. of India Press, Faridabad.

****

(२०)

GRAMS : UNIGRANTS
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
Dr. Ramesh P. Gangurde, Additional Secretary-II
D.O. No. F. I-II/85 (PS) : 22nd November 1995

Dear Sir,

As you are aware the Commission had formulated the Regulations for the qualifications required for appointment to the teaching post in the universities and institution affiliated or constituent to it, and deemed to be universities.

These regulations have been notified by the UGC on 19.09.1991 and circulated to the universities vide letter No. F. 1-11/87 (CPP) dated 28th October, 1991.

As provided in the regulations :

No person shall be appointed to a teaching post, if he/ she does not fulfil the required qualifications for the appropriate subjects as provided in the regulations.

Provided that any relaxation in the prescribed qualification can only be made by a university with the prior approval of the University Grants Commission.

Provided further, that these regulations shall not be applicable to such cases where selection through duly constituted selection committees for making appointment to the teaching posts have been made prior to the enforcement of these regulations.

The qualifications amongst others, included that a candidate is eligible for appointment to the post of lecturer in the universities/colleges only if; he/she possesses a good academic record with at least 55% marks or an equivalent grade at Masters degree level in the relevant subject from an Indian university, or an equivalent degree from a foreign university.

And

He/she should have cleared the eligibility test for lecturership conducted by the UGC/CSIR or a similar test accredited by the UGC.

The Commission has been receiving representation from various teachers associations as well as institutions seeking clarification/relaxations in respect of the minimum qualifications required for the recruitment of teachers.

The Commission has been issuing various circulars, from time to time, regarding the minimum qualifications required for the appointment of lecturers in universities/colleges. Alll those relaxations are reproduced in an integrated manner in the enclosed Annexure to facilitate you to take action in the matter. You are requested to bring them to the notice of all the colleges affiliated to your university.

With regards.

Yours sincerely,
(Sd/- Dr. R.P. Gangurde)

****

(२१)

MINIMUM QUALIFICATIONS REQUIRED FOR APPOINTMENT OF LECTURERS IN ART, SCIENCES, SOCIAL SCIENCES, COMMERCE, EDUCATION, PHYSICAL EDUCATION, FOREIGN LANGUAGES AND LAW.

i) Good academic record with atleast 55% marks or equivalent grade at Master's degree level in the relevant subject from an Indian University or an equivalent degree from a foreign university.

ii) Candidates, besides fulfilling the above qualifications, should have cleared the eligibility test for lecturers conducted by UGC/CSIR or similar test accredited by the UGC.

OR

should have submitted their Ph.D. thesis, or completed their M.Phil. degree by 31st December, 1993

The regulations of 1991 for the appointment of lecturers are not applicable to the teachers who were appointed through a duly constituted Selection Committee before 19th September, 1991.

Also if a candidate was appointed on the recommendations of a duly constituted Selection Committee before 19th September, 1991, and is still working, he/she may be eligible to apply for a post of lecturer without fulfilling the qualifications prescribed in the Regulations of 1991.

The Commission has also provided relaxation of the minimum marks at the PG level from 55% to 50% for appointment as Lecturer to the candidates who have cleared the JRF examination conducted by UGC/CSIR only, prior to 1989, when the minimum marks required to appear for JRF exam were 50%.

If there is any other specific case, which is not covered under the above points, the matter may be referred to the Commission with specific facts supporting the reasons for seeking relaxations from case of case basis.

****

(२२)

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
No. NGC-1796/3535/4129/UNI-4
Higher & Technical Education and Employment Department, Mantralaya Annexe, Mumbai-400032.
Dated 8th August, 1996.

To,
The Secretary,
University Grants, Commission,
Bahadurshah Zafar Marg,
NEW DELHI - 1100011.

Subject :- Exemption of passing NET/SET Examination for subject like Journalism, Music (Drama).

Sir,

I am directed to forward herewith the copy of letter dated 18th June, 1996 from Dr. Pratap Bajirao Patil, Member Zilla Parishad, Sangali, on the above mentioned subject.

In his letter, he has mentioned that only two person have obtained degree in Mass Communication in the State of Maharashtra. The persons who have obtained Ph.D. Degree in Mass communication/Music or submitted their thesis for Ph.D. till the end of 31st December 1995 have requested to be exempted from passing NET/SET Examination. I, therefore, request you to kindly communicate your orders in this matter to this State Government.

YOURS FAITHFULLY,
(Sd/-T.B. SEN)
Deputy Secretary to Govt.

****

(२३)

Dr. RAMESH P. GANGURDE, SECRETARY,
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
Telex 316 65913 Grams : Unigrants Phone : Off. 3239659 Res. 4670485 Fax : 3236288
October 8, 1996.
D.O. No. F. 1-11/85 (PS)

Dear Sir,

In continuation of my DO letter of even number dated 4th December, 1995 the following relaxation may also be added in an integrated manner in the enclosed Annexure to facilitate you to take action in the matter.

"The University should first make an attempt to fill up all the reserved vacancies from the eligible SC/ST candidates. In case such candidates are not available, the University may take prior approval of the Commission for relaxing the minimum requirement of 55% to 50% of marks at Master's degree level.''

You are requested to kindly bring this to the notice of all the colleges affiliated to your university.

With regards,

Yours sincerely,
(Sd/- R.P. Gangurde,)

Encl : As above.

****

(२४)

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG
NEW DELHI 110 002.
No. F.1-2(4)/96(PS) 4 Dec. 1996

Shri. T.B. Sen
Deputy Secretary
Govt. of Maharashtra
Higher and Technical
Education and Employment
Department, Mantralaya, Annexe,
Mumbai 400 032.

Sub : Exemption of passing NET/SET Examinations for subject like Journalism Music (Drama)

Sir,

With reference to your letter No. NGC-1796/3535/4129/UNI-4 dtd. 08.08.96 on the above subject I am directed to say that UGC is not in favour of further relaxation and to enclose copies of our Regulations of 1991, Ist Amendment and integrated circular for your information.

Yours faithfully,

(Sd/-D.B. Singh)
Under Secretary,

Encl : As above.

****

(२५)

L.S. MEHRA, JOINT SECRETARY
GRAMS : UNIGRANTS
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG NEW DELHI 110 002
12 JULY, 1997.
D.O.No. F. 1-6/90 (ASC/DR)

Dear Sir,

This has reference to the matter regarding relaxation of conditions for participation of Lecturers in the refresher course/summer Institute for placement in senior scale/selection grade/Reader beyond 31.12.1995 under the career advancement scheme.

In this connection, I would like to say that the Commission had relaxed the condition for participation of Lecturers in the refresher courses/summer institute for placement in senior scale/selection grade upto 31.12.1995, for those lectures who were in service before 01.01.1986. The relaxation will not be allowed to the Lecturers appointed on and after 01.01.1986. The Commission may consider the further relaxation beyond 31.12.1995, keeping in view the number of lecturers and their subject, who were in service before 01.01.1986 and could not attend the requisite courses (refresher courses/summer institute) due to various reason.

I shall be grateful if you kindly let us have the information regarding number of Lecturers and their subjects for whose the relaxation is needed as early as possible so that matter may be considered.

This may be treated as urgent please.

with regards,

Yours sincerely,
(Sd/- L.S. Mehra)

Smt. Kumud Bansal
Secretary (School Education), Govt. of Maharashtra.
BOMBAY 400 032.

****

(२६)

DR.(MRS.) PANKAJ MITTAL, Deputy Secretary GRAMS : UNIGRANTS / Phone No.3232055

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION

Bahadurshah Zafar Marg : New Delhi - 110 002

D.O.No.F.3-1/2000 (PS) : March,2000 / 4 April, 2000

Sub : UGC Regulations on minimum qualifications for appointment and for Career Advancement of Lecturers, Readers and Professor in the universities & colleges.

Dear Sir/Madam,

In supersession of UGC Regulation No.F.1-11/87(CPP-II) dated 19th September,1991 and Notification No.F.3-1/94(PS) dated 24th December, 1998, the UGC has made the Regulations for minimum qualifications required for the appointment and career advancement of teachers in universities and institutions affiliated to it.

The Regulations have been sent to Assistant Controller (Commercial), Government of India, Department of Publication, (Urban Development and Employment) Civil Lines, Delhi, for publication in the Gazette of India.

The provision contained in the UGC Notification of 24th December, 1998 mentioning that it would be optional for the university to exempt Ph.D. degree holders from NET or to require NET in their case as a desirable or essential qualification for appointment as lecturer has been withdrawn. NET shall remain the compulsory requirement for appointment as Lecturer even for candidates having PH.D. degree. However, the candidates who have completed M.Phil. degree or have submitted Ph.D. thesis in the concerned subject upto 31st December,1993, are exempted from appearing in the NET examination.

The proviso in the Regulation, 1991 which reads as follows :-

Provided that any relaxation in the prescribed qualifications can only be made by a University in regard to the posts under it or any of the institutions including constituent or affiliated colleges recognised under clause (f) of Section 2 of the aforesaid Act or by an institution deemed to be a university under Section 3 of the said Act with the prior approval of the University Grants Commission.

has been dropped and is replaced by the following proviso :-

Provided that any relaxation in the prescribed qualifications can only be made by the University Grants Commission in a particular subject in which NET is not being conducted or enough number of candidates are not available with NET qualifications for a specified period only. (This relaxation, if allowed, would be given based on sound justification and would apply to affected Universities for that particular subject for the specified period. No individual applications would be entertained.)

The Regulations issued by the UGC are mandatory in nature and all the universities are advised to strictly comply with them. It shall be necessary for the universities and the management of colleges to make the necessary changes in their statutes, ordinances, rules, regulations, etc. to incorporate these Regulations.

A copy of the Regulations is enclosed for information and necessary action. It is requested that the contents of the above letter may be brought to the notice of the colleges affiliated to your university.

Receipt of this letter may please be acknowledge.

With regards,

Yours sincerely,
Sd/-PANKAJ MITTAL

To, The Registrar, ...

****

(२७)

UGC Regulations, 2000 regarding Minimum Qualifications for Appointment and Career Advancement of Teachers in Universities and Colleges.

To be published in the Gazette of India Part III Sector 4

University Grants Commission : Bahadur Shah Zafar Marg : New Delhi - 110 002.

No.F.3-1/2000 (PS) **NOTIFICATION** March,2000

In exercise of the powers conferred by clause (e) & (g) of sub-section (1) of Section 26 read with Section 14 of University Grants Commission Act, 1956 (3 of 1956), and in supersession of the Regulations issued under University Grants Commission letter No.F.1-93/74 (CPP) Part (v) dated 13th June,1983 and No.F.1-11/87 (CPP-II) dated 19th September,1991 and Notification No.1-93/74(CP) dated 19th February, 1985, 26th November, 1985 and No.F.3-1/94 (PS) dated 24th December, 1998, the University Grants Commission hereby makes the following regulations, namely :-

1. ***Short Title, application and commencement :***

(i) These regulations may be called the University Grants Commission (minimum qualifications required for the appointment and Career Advancement of teachers in Universities and institutions affiliated to it) Regulations, 2000.

(ii) They shall apply to every university established or incorporated by or under a Central Act, Provincial Act or a State Act, every institution including a constituent or an affiliated college recognised by the Commission, in consultation with the university concerned under Clause (f) of Section 2 of the University Grants commission Act, 1956 and every institution deemed to be a university under Section 3 of the said Act.

(iii) They shall come into force with immediate effect.

2. ***Qualifications :***

No person shall be appointed to a teaching post in university or in any of institutions including constituent or affiliated colleges recognised under clause (f) of Section 2 of the University Grants Commission Act, 1956 or in an institution deemed to be a university under Section 3 of the said Act in a subject if he/she does not fulfil the requirements as to the qualifications for the appropriate subjects as provided in the Annexure.

Provided that any relaxation in the prescribed qualifications can only be made by the University Grants Commission in a particular subject in which NET is not being conducted or enough number of candidates are not available with NET qualifications for a specified period only. (This relaxation, if allowed, would be given based on sound justification and would apply to affected Universities for that particular subject for the specified period. No individual applications would be entertained.)

Provided further that these regulations shall not be applicable to such cases where selections of the candidates having had the then requisite minimum qualification as were existing at that time through duly constituted Selection Committees for making appointments to the teaching posts have been made prior to the enforcement of these regulations.

3. **Consequences of failure** of universities to comply with recommendations of the Commission; as per provisions of Section 14 of the University Grants Commission Act, 1956.

If any university grants affiliation in respect of any course of study to any college referred to in sub-section (5) of Section 12-A in contravention of the provisions of that sub-section or fails within a reasonable time to comply with any recommendations made by the Commission under Section 12 or Section 13, or contravenes the provisions of any rule made under clause (f) or clause (g) of sub-section (2) of Section 25 or of any regulations made under clause (e) or clause (g) of sub-section (1) of Section 26, the Commission after taking into consideration the clause, if any, shown by the university for such failure or contravention, may withhold from the university the grants proposed to be made out the Fund of the Commission.

Sd/-**(R.P.Gangurde)**
Secretary,

To, The Assistant Controller, Publication Division, Government of India, Urban Development Ministry, Civil Lines, Delhi - 110 054.

****

भाग : ३

विधान मंडळातील चर्चेची अधिकृत प्रतिवेदने

(१)

राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची प्राध्यापकांवर करण्यात आलेली सक्ती

पहिले अधिवेशन १९९४ : गुरुवार, दिनांक १७ मार्च १९९४ : महाराष्ट्र विधानपरिषद कार्यवाही
अधिकृत प्रतिवेदन, खंड १०१, क्रमांक ३, पृष्ठ ४५

सर्वश्री सुधीर जोशी, प्रमोद नवलकर, दत्ताजी साळवी, घनःश्याम दुबे, वसंतराव मालधुरे, नितीन गडकरी, वसंत बापट, श्रीमती संजीवनी रायकर यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री.सुधीर जोशी (मुंबई स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : अध्यक्ष महाराज, मी आपल्या अनुमतीने नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्यांनी याबाबत निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"महाराष्ट्र शासनाने दिनांक ९ फेब्रुवारी १९९४ रोजी काढलेल्या परिपत्रकानुसार येत्या ३१ मार्च १९९४ पूर्वी प्राध्यापकांना 'राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा' उत्तीर्ण होणे सक्तीचे केल्यामुळे मराठवाड्यातील २०३ महाविद्यालयातील सुमारे २०० प्राध्यापकांवर बेकारीची कुऱ्हाड कोसळण्याची निर्माण झालेली भिती व शैक्षणिक क्षेत्रात उडालेली प्रचंड खळबळ, हे आदेश रद्द करण्याची प्राध्यापकांच्या संघटनांनी केलेली मागणी, या संबंधात शासनाने केलेली वा करावयाची कारवाई."

श्री.प्र.ना.धारकर (उच्च व तंत्रशित्रण मंत्री) : अध्यक्ष महाराज, या लक्षवेधी सूचनेवरील निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना अगोदरच वितरित करण्यात आल्या आहेत. त्या निवेदनात मला एक छोटीशी दुरुस्ती करायची आहे. निवेदनात ३१ मार्च १९९५ अशी मुदत जेथे दिलेली आहे तेथे ती "३१ मार्च १९९६" असे वाचावे. याप्रमाणे निवेदन दुरुस्त करुन वितरीत केले असल्याने मी हे निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

शासन निर्णय, दिनांक २७ फेब्रुवारी १९८९ अन्वये राज्यातील अकृषि विद्यापीठे व त्यास संलग्न असलेल्या शासकीय/अशासकीय महाविद्यालये यामधील शिक्षकांना नवीन वेतनश्रेणी लागू करण्यात आल्या आहेत. या वेतनश्रेणी लागू करित असताना, विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या शिफारशीप्रमाणे उच्च शिक्षणाचा दर्जा सुधारण्यासाठी काही दंडक घालून देण्यात आले आहेत. त्यानुसार विद्यापीठामध्ये व अशासकीय महाविद्यालयामध्ये अधिव्याख्यात्यांची भरती करताना अधिव्याख्यात्यांची शैक्षणिक पात्रता खालीलप्रमाणे असावी. असे ठरविण्यात आले आहेः-

(१) उमेदवाराने पदव्युत्तर परीक्षेत ५५ टक्के गुण अथवा तत्सम गुणवत्ता आणि चांगली शैक्षणिक पात्रता धारण करणे आवश्यक आहे.

(२) उमेदवाराने राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे.

२. राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा (National Eligibility Test) विद्यापीठ अनुदान आयोग आयोजित करते. या परीक्षेचे माध्यम राष्ट्रीय पातळीवर इंग्रजी व हिंदी असे ठेवण्यात आले आहे. ही परीक्षा अधिव्याख्यात्यांची भरती करतेवेळी विद्यापीठे व महाविद्यालये यांचेवर बंधनकारक असून त्याप्रमाणे शासन निर्णय, दिनांक ८ जानेवारी १९९१ व १० डिसेंबर १९९३ अन्वये, तसे आदेश सर्व संबंधितांना देण्यात आले आहेत. त्यामधून खालील पात्रता धारण करणाऱ्या उमेदवारांना राष्ट्रीय पात्रता परीक्षेमधून सूट देण्यात येते :-

(१) ज्या उमेदवारांनी युजीसी/सीएसआयआर/आयआरएफ परीक्षा उत्तीर्ण केली आहे.

(२) ज्या उमेदवारांनी पी.एच.डी.प्राप्त केली आहे.

(३) ज्या उमेदवारांनी एम.फिल.दिनांक ३१ मार्च १९९१ पर्यंत प्राप्त केली आहे.

(४) ज्या उमेदवारांनी डिसेंबर १९९३ पर्यंत पी.एचडी. साठी प्रबंध सादर केले आहेत.

(निवेदन)

३. विद्यापीठ अनुदान आयोगामार्फत दरवर्षी सर्वसाधारण दोनवेळा, जून व डिसेंबर मध्ये या परीक्षा घेण्यात येतात. १९८९ सालापासून ही परीक्षा घेण्यास विद्यापीठ अनुदान आयोगाने सुरुवात केली आहे. या परीक्षेची व्यवस्था प्रत्येक विद्यापीठ क्षेत्रात करण्यात येते. राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होणे, विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांना बंधनकारक आहे, अशी परीक्षा ज्यांनी अद्यापपर्यंत दिली नसेल किंवा त्या परीक्षेस बसून जे अधिव्याख्याते नापास झालेले असतील अशांची विद्यापीठे अथवा महाविद्यालयांमध्ये भरती करण्यात आली असेल अशा अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा दिनांक ३१ मार्च १९९४ पर्यंत चालू ठेवण्यास शासनाची मंजुरी देण्यात आली होती. ही मुदत आता दिनांक * ३१ मार्च १९९६ पर्यंत वाढविण्यात आली आहे. वरील मुदतीत संबंधित शिक्षकांनी राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे. जे विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन अधिव्याख्याते वरील मुदतीत राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होणार नाहीत. त्यांच्या सेवा ३१ मार्च १९९६ नंतर संपुष्टात येतील असेही संबंधितांना कळविण्यात आले आहे.

४. राष्ट्रीय पात्रता परीक्षेची भाषा राष्ट्रीय स्तरावर इंग्रजी व हिंदी माध्यमाची असते. अभ्यासक्रम विद्यापीठ अनुदान आयोगाने ठरविलेला असतो. त्याप्रमाणे परीक्षेची पध्दतीसुध्दा आयोगाने ठरविलेली असते.

वरील परिस्थितीमध्ये प्राध्यापक वर्गामध्ये असंतोष व चिंतेचे वातावरण निर्माण होण्याचे काही कारण दिसत नाही. तथापि, राज्यपातळीवरील अशीच परीक्षा मराठी माध्यमातून घेण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन आहे.

श्री.सुधीर जोशी : अध्यक्ष महाराज, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. या ठिकाणी निवेदनाच्या शेवटी नामदार मंत्र्यांनी म्हटले आहे की, वरील परिस्थितीमध्ये प्राध्यापक वर्गामध्ये असंतोष व चिंतेचे वातावरण निर्माण होण्याचे काही कारण दिसत नाही. अध्यक्ष महाराज, आपण या बाबत नेहमीच सूचना केलेल्या आहेत की, अशा प्रकारे निवेदनामध्ये शेवटी भाष्य असू नये. जर त्या ठिकाणी असंतोष नसता तर हा प्रश्न आलाच नसता. प्राध्यापकांमध्ये असंतोष आहे म्हणूनच हा प्रश्न येथे आणला गेला आहे असे असता प्राध्यापकात असंतोषाचे वातावरण नाही असे म्हणणे बरोबर आहे काय?

सभापती : नामदार मंत्र्यांना मी सांगू इच्छितो की, यापूर्वीही मी अनेकदा येथे सांगितले आहे की, अशा पध्दतीचे वाक्य आपण निवेदनाच्या शेवटी घालू नये. पण प्रत्येक वेळेस सेक्रेटरी आपली अशी वाक्ये घालतात ते काही बरोबर नाही. आता याही बाबतीत आपण प्राध्यापकांना परीक्षा सक्तीची केल्याने त्यांच्यात असंतोषाचे वातावरण निर्माण झालेलेच असणार कारण त्यांच्या मनात यामुळे बेकार होण्याची भिती निर्माण होण्याची शक्यता आहे. तेव्हा आपण यापुढे याबाबत योग्य ती दक्षता घ्यावी.

श्री.प्र.ना.धारकर : अध्यक्ष महाराज, या ठिकाणी हे वाक्य घालण्याचे कारण एवढेच होते की, त्या ठिकाणी जे परीक्षेला बसणार नाहीत, जे पात्रताधारक होते त्यांचेकडून कोठल्याही प्रकारचे निवेदन शासनाकडे अधिकृतरित्या आलेले नाही.

श्री.वसंतराव मालधुरे : अध्यक्ष महाराज, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. नामदार मंत्र्यांनी या निवेदनात दुरुस्ती करुन ३१ मार्च १९९६ पर्यंत मुदत वाढवून दिली आहे. पण पुढे पृ.३ वर "त्यांच्या सेवा दिनांक ३१ मार्च १९९५ नंतर संपुष्टात येतील" असे म्हटले आहे तेथेही ही दुरुस्ती होणे आवश्यक आहे. तरी तेथेसुध्दा दुरुस्ती करण्यात येणार काय?

श्री.प्र.ना.धारकर : अध्यक्ष महाराज, मी केलेली दुरुस्ती ही दोन्हीसाठी आहे. एकूण याची मुदतच ३१ मार्च १९९६ पर्यंत आपण वाढवून दिलेली आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, येथे मुदत वाढवून देणे हा प्रश्नच नाही. या निवेदनातील ज्या मूळ चुका आहेत त्याबद्दल मला प्रश्न विचारावयाचे आहेत. युजीसी ची ही वेतनविषयक योजना आपल्याकडे आली ती केंद्र सरकारच्या आदेशानुसार आली आणि केंद्र सरकारने यामध्ये ८० टक्के ॲरिअर्स देण्याचे मान्य केले आहे. २२ जुलै १९८८ चे हे केंद्र शासनाचे

आदेश आहेत. "Revised Government Order on revision of pay scales." असे त्या आदेशाचे नाव आहे. यामध्ये असे स्पष्टपणे म्हटले आहे की, "The detailed scheme for conducting the test including its design, the agency to be employed in the conduct of tests, content, administration etc., will be worked out by the UGC keeping in view the requirements of the media of instructions followed by the different States/Universities/ Colleges, and other relevant consideration." महाराष्ट्रमध्ये शिक्षणाचे माध्यम मोठ्या प्रमाणात मराठी आहे हे लक्षात घेऊन युजीसीने ही व्यवस्था करावयाची आहे. ती त्यांनी अजुनही केलेली नाही. १८ जानेवारी १९८९ रोजी मा.मुख्य मंत्र्यांशी झालेल्या चर्चेमध्ये स्पष्टपणे असे ठरले आहे की,"The Goverment of India's suggestions on revision of pay scales for teachers in Universities and Colleges dated 17th June 1987 and Government of India's suggestions dated 22nd July 1988 would be implemented by the State Government with the recommended scales of pay." त्याप्रमाणे दिनांक २७ फेब्रुवारी १९८९ चा शासन निर्णय निर्गमित झाला आहे. मा.मुख्य मंत्र्यांशी झालेल्या समझोत्याप्रमाणे हा शासन निर्णय झाला आहे. या ठिकाणी आताच्या या निवेदनामध्ये जी दुसरी अट आहे तिला पर्याय २७ फेब्रुवारी १९८९ च्या शासन निर्णयामध्ये दिला आहे. तो पर्याय या ठिकाणी या निवेदनात का नमूद करण्यात आला नाही?

श्री.प्र.ना.धारकर : अध्यक्ष महाराज, यू.जी.सी.ने ज्या गाईड लाईन दिलेल्या आहेत, त्या ॲक्सेप्ट केलेल्या आहेत. हे पॅकेज डील होते. यामध्ये त्रुटी राहिल्या आहेत. यू.जी.सी. ज्या परीक्षा घेते त्या इंग्रजी आणि हिंदी भाषेच्या माध्यमातून घेत असते. त्यामुळे आपल्याकडे पास होण्याचे प्रमाण अल्प आहे. ही गोष्ट शासनाच्या निदर्शनास आली आहे. त्यामुळे पुणे विद्यापीठाला नुडल एजन्सी म्हणून नेमले आहे. त्यांच्याकडून आता या परीक्षा घेण्याच्या दृष्टीने कारवाई करण्यात येणार आहे. त्या दृष्टीने आता याबाबत निर्णय शासन घेणार आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : मा.मुख्य मंत्र्यांच्या बरोबर झालेल्या चर्चेनुसार तसेच केंद्र शासनाच्या सूचनेप्रमाणे दिनांक २७ फेब्रुवारी १९८९ रोजी याबाबतचा शासन निर्णय निर्गमित झाला. इलिजीबिलिटी टेस्टला विरोध असणारा मी माणूस नाही. परंतु आपणाला ते पूर्वलक्षी प्रभावाने करता येणार नाही. या राज्यात त्या दृष्टीने यु.जी.सी. ने मराठी माध्यमाची व्यवस्था आजही केलेली नाही. हे माननीय मंत्रिमहोदयांनी कबूल केले आहे. या ठिकाणी ही जी दुसरी अट होती, त्याबाबत या निवेदनात उल्लेख का झाला नाही. २७ फेब्रुवारी १९८९ रोजीच्या जी.आर.मध्ये याचा स्पष्ट उल्लेख आहे. दुसऱ्या अटीच्या पर्यायाबाबत या निवेदनात उल्लेख का करण्यात आलेला नाही?

श्री.प्र.ना.धारकर : अध्यक्ष महाराज, या ठिकाणी पर्याय दिला आहे. या ठिकाणी मराठीकरण करावयाचे आहे. तसेच ही परीक्षा मराठीमध्ये घ्यावयाची आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, केंद्राच्या २२ जुलै १९८८ च्या आदेशात या ठिकाणी दुसरी अट अशी आहे की,"Only the candidates, who besides fulfilling the minimum qualification prescribed for the post of a lecturer, Librarian and Physical Education Staff, who have qualified in a Comprehensive test to be conducted for the purpose will be eligible for appointment." व त्यातच पुढे पर्याय दिलेला आहे. केंद्राची ही अट पर्यायासह महाराष्ट्राच्या शासन निर्णयामध्ये आली आहे. अध्यक्ष महाराज, दि.२७ फेब्रुवारी १९८९ च्या जी.आर.च्या परिच्छेद क्रमांक ९ मध्ये असे म्हटले आहे की, "The detailed scheme for conducting the test including its design, the agencies to be employed in the conduct of the test content, administration etc. will be worked out by the University Grants' Commission keeping in view the requirement of the media of instruction followed by the different Universities and Colleges and other relevant considerations. For the purposes of recruitment to the post of Lecturer/Director/Industructor of Physical Education in Colleges and Principals of Colleges, the Composition of the Selection Committee has already been laid down in Appendix accompanying Government Resolution, Education and Youth Services Department, No.USG.1177/129387/ XXXII (Cell), dated 25th October 1977. The same procedure should continue to be in operation till it is suitably replaced by the comprehensive test to be prescribed by the University Grant's Commission." १९७७ च्या शासन निर्णयाने घालून दिलेली निवड प्रक्रिया "सुटेबल रिप्लेस्ड" झाली काय? हा खरा प्रश्न आहे आणि मराठी माध्यमातून टेस्ट अजुनही युजीसीने सुरु केलेल्या नसल्यामुळे त्याचे 'नाही' असे उत्तर आहे.

अध्यक्ष महोदय, हे सर्व duelly and lawfully selected लोक आहेत. या ठिकाणी मुदतवाढ देण्याचा काहीही प्रश्न नाही. शासनाने २७ फेब्रुवारी १९८९ चा जी.आर. काढला त्याप्रमाणे सगळ्या विद्यापीठाने स्टॅट्युट केले. मा.राज्यपालांची चान्सलर म्हणून त्याला असेंट आहे. हे तीन साडेतीन हजार प्राध्यापक कायद्याप्रमाणे विद्यापीठाकडून जाहीरात ॲप्रुव्ह करुन घेऊन सिलेक्शन कमिटीसमोर जाऊन सिलेक्ट झालेले आहेत. त्याना यथोचित मान्यता मिळालेली आहे. आता प्रश्न एवढाच आहे की, जुन्या प्रक्रियेच्या जागी या नवीन टेस्ट आपण केव्हा सुरु करणार? या टेस्ट केव्हा सुरु करायच्या असतील तेव्हा आपण सुरु करा. पण आता १९८९ मध्ये असे ठरले होते की, जोपर्यंत हे ठरत नाही तोपर्यंत जुन्या सिलेक्शन कमिटीज काम करतील. जुनी १९७७ ची निवड प्रक्रिया चालू राहील. आज तीनचार हजार लोकांचा प्रश्न आहे आणि जी टेस्ट अजून इन्ट्रोड्युस झालेली नाही ती टेस्ट पूर्वलक्षी प्रभावाने लावली जात आहे. हे चूक आहे. कोणत्या तारखेपासून मराठी माध्यमातून ही टेस्ट लावायची ते आपण ठरवा. पण त्यापूर्वी आज त्यास शासनाने जो पर्याय मान्य केला आहे त्याप्रमाणे निवड झालेल्या शिक्षकांना ही टेस्ट त्यापूर्वी असणार नाही. असे स्पष्ट आदेश निर्गमित करण्याची गरज आहे. ते आपण केव्हा करणार आहात? हाच माझा प्रश्न आहे?

श्री.प्रभाकर धारकर : अध्यक्ष महाराज, मी सुरुवातीस सांगितले आहे की, न्युडल एजन्सी म्हणून पुणे युनिव्हर्सिटी ह्यासाठी नेमली आहे. पुणे युनिव्हर्सिटीचे व्हाईस चान्सलर आहेत त्यांच्या अध्यक्षतेखाली मिटींग होऊन ह्या परीक्षा कशा प्रकारे घेतल्या जाव्यात. मराठीकरण कसे केले जावे हे ठरवून ह्या बाबतीत शक्य तितक्या लवकर निर्णय घेऊ. हा निर्णय घेतल्यानंतर तातडीने तो अंमलात आणला जाणार आहे. हे जे शिक्षक आहेत. त्यांच्यावर बेरोजगार होण्याची समस्या निर्माण होऊ नये यासाठी १९९६ पर्यंत मुदतवाढ दिली आहे.

श्री.सुधीर जोशी : अध्यक्ष महोदय, यात मुदतवाढ देण्याचा प्रश्न नाही. जोपर्यंत मराठीमधून परीक्षा घेण्याची आपली तयारी पूर्ण होत नाही तोपर्यंत या शिक्षकांना मुदतवाढ मिळालेलीच आहे. आपली तयारी झाल्याबरोबर ते शिक्षक परीक्षेस बसतील ते पास होतील किंवा नापास होतील, ती गोष्ट वेगळी तोपर्यंत आता मुदत कसली वाढविता? ही मुदत वाढलेलीच आहे.

श्री.प्रभाकर धारकर : अध्यक्ष महोदय, १९८९ साली हे ॲग्रीमेंट केले आहे त्यावेळी जे शिक्षक घेण्यात आले त्यांच्या बाबतीत कंडीशन घातली होती की, ही परीक्षा त्यांनी पास होणे जरुरीचे आहे. आपल्या बऱ्याच प्राध्यापकांनी परीक्षा पास केलेली नसल्यामुळे १९९६ पर्यंत आपण मुदत वाढवून दिली आहे.

श्री.रा.सू.गवई : अध्यक्ष महाराज, ही परीक्षा पास झाली पाहीजे यात दुमत नाही. हे स्पष्ट आहे. क्वालिटीशी ॲडजेस्टमेंट नाही. पर्यायी व्यवस्था कशी करायची याबाबतीत मा. मुख्य मंत्री महोदयांबरोबर संघटनेने बोलणे केलेले आहे त्यांना आश्वासन दिलेले आहे की, परीक्षा मराठीमधून घाव्यात. पण ती यंत्रणा नाही. माझे म्हणणे असे आहे की, त्यांना परिक्षेमधून एक्झॉम करु नये आणि असे कोणीही म्हणणार नाही. त्यांनी परीक्षा पास केली पाहिजे. पण परीक्षा पास करण्याचा मेडिया साऊथ इंडियामध्ये इंग्रजी असू शकतो उत्तर भारतात हिन्दी असू शकतो आणि महाराष्ट्रात मराठी मेडिया आहे. पण तुमची तयारी जोपर्यंत होत नाही तोपर्यंत परीक्षेस बसण्यास प्रश्न येत नाही. ती तयारी पूर्ण करावी आणि पूर्ण झाल्यानंतर मुदत द्यावी की, एक वर्षात परीक्षा पास केली नाहीतर नोकरीमधून काढून टाकू. आता कसे म्हणता की काढून टाकू? ही मुदतवाढ इरिलिव्हंट आहे.

श्री.प्रभाकर धारकर : अध्यक्ष महोदय, प्रथम आपण १९९५ पर्यंत मुदतवाढ दिलेली आहे. ह्या ठिकाणी स्पष्ट करावयास पाहीजे होते म्हणून स्पष्ट केले आहे की, न्युडल एजन्सी म्हणून आपण पुणे युनिव्हर्सिटी नेमली आहे. ती या कारणाकरिता नेमली आहे की परीक्षा कशी असावी? ती आपण तयारी करीत आहोत. याकरिता १९९६ पर्यंत मुदतवाढ दिली आहे.

सभापती : १९९६ पर्यंत आपली तयारी पूर्ण झाली नाही तर पुन्हा मुदतवाढ देणार काय?

श्री.शरद पवार : अध्यक्ष महाराज, ह्या सर्व प्रकरणाचा तपशील माझ्याकडे नाही. पण मा.सदस्य श्री.रा.सू.गवई यांनी जे मत व्यक्त केले आहे त्यांच्याशी मी पूर्णपणे सहमत आहे की, परीक्षेमध्ये ते पास झाले पाहिजेत. मुलाना शिकवणाऱ्यांनी परीक्षेत नापास होऊन चालणार नाही. एक गोष्ट खरी आहे की, यामध्ये हिंदी आणि इंग्रजी माध्यमातून परीक्षेच्यासंबंधी सुविधा केलेली दिसते आणि त्यामध्ये पर्यायी मराठीमध्ये घेण्याची सुविधा करण्याची आवश्यकता आहे आणि तशा प्रकारची मान्यता यापूर्वी देण्यात आली आहे असे सदनामध्ये सांगितले. होय की नाही?

काही सन्माननीय सदस्य : होय.

श्री.शरद पवार : अध्यक्ष महाराज, ते बरोबर नाही. पर्यायी व्यवस्था आणि ती

(२)

नेट किंवा सेट या परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या महाविद्यालयीन अध्यापकांच्या वेतनवाढी रोखल्याबाबत शासनाने दिलेले आदेश.

महाराष्ट्र विधानपरिषद : : पहिले अधिवेशन १९९८

गुरूवार, दिनांक २६ मार्च १९९८

सर्वश्री. व्यंकाप्पा पतकी, पी.जी.दस्तुरकर, बी.टी.देशमुख, सुरेश पाटील, व्ही.यु.डायगव्हाणे, श्रीमती संजीवनी रायकर, सर्वश्री. अशोक मोडक, दिवाकर पांडे, प्रकाश जावडेकर, धरमचंद चोरडीया, हुसेन दलवाई विधानपरिषद सदस्य यांनी महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम १०१ नुसार दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री. व्यंकाप्पा पतकी (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांव्दारा निर्वाचित) : सभापती महोदय, मी नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"राज्य सरकारने नेट किंवा सेट या परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या महाविद्यालयीन अध्यापकांची सेवा अस्थायी (ॲडव्हाक) ठरविण्याबाबत दिलेले आदेश, नेट किंवा सेट परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या अध्यापकांना बढती, वेतनवाढी या सारख्या सेवेतील फायद्यांपासून वंचित रहावे लागेल असाही दिलेला आदेश, दि. १८.१.८९ रोजी महाराष्ट्र अध्यापकाच्या संघटनेशी मा. मुख्यमंत्र्यांनी केलेल्या समझोत्यामध्ये या परीक्षांची सक्ती पुरेशी व्यवस्था केल्यानंतर परिनियमांनी करण्याचे शासनाने दिलेले आश्वासन, तसे न करता २७.२.८९ च्या शासन निर्णयाचा व सदर कराराचा भंग करून नव्याने काढलेले आदेश, या आदेशास विरोध दर्शविण्यासाठी दि. २.४.९८ पासून राज्यातील महाविद्यालयीन अध्यापकांनी आंदोलन करण्याचा दिलेला इशारा, या आदेशामुळे पाच सहा वर्षाहून अधिक सेवा झालेल्या अध्यापकांना बढती व वेतन वाढीपासून वंचित रहावे लागणे, त्यामुळे अध्यापक वर्गात निर्माण झालेले तीव्र असंतोषाचे वातावरण, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कारवाई व शासनाची भूमिका."

श्री.दत्ता राणे (उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरीत केलेल्या आहेत. यामध्ये मला थोडीशी दुरुस्ती करावयाची आहे. दि. १९.१.९१ नंतर दि. ३१.१२ जेथे आहे तेथे ३१.३.१९९६ नंतर असे वाचावे. या दुरुस्तीसह मी ते निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले.

मा. मंत्री उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे निवेदन

केंद्र शासनाच्या मानव संसाधन विकास विभागाने दिनांक १७.६.१९८७ व २२.७.१९८८ च्या पत्रान्वये विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालयातील शिक्षकांच्या वेतनश्रेणीत सुधारणा करणे व उच्च शिक्षणाचा दर्जा राखण्याकरिता इतर उपाययोजना करणे याबाबतचे आदेश राज्य शासनास कळविले होते. सदर आदेशानुसार अधिव्याख्याता व तत्सम पदांकरिता शैक्षणिक अर्हता खालीलप्रमाणे ठरवून देण्यात आलेली आहे. :-

५५ टक्के मार्कासह संबंधीत विषयातील पदव्युत्तर पदवी व चांगला शैक्षणिक अहवाल आणि विद्यापीठ अनुदान आयोगाने सुचविलेली पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे.

राज्य शासनाने केंद्र शासनाची ही पॅकेज स्कीम स्वीकारलेली असून चौथ्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेणीची अंमलबजावणी करण्याचे आदेश शासन निर्णय दिनांक २७.२.१९८९ अन्वये निर्गमित करण्यात आले आहेत. सदर शासन निर्णयाच्या परिच्छेद ९ मध्ये पात्रता परीक्षेचा स्पष्टपणे उल्लेख करण्यात आलेला आहे.

एमफक्टो या संघटनेशी दिनांक १८.१.१९८९ रोजी या संदर्भात जो समझोता झाला आहे त्यानुसार केंद्र शासनाच्या दिनांक १७.६.१९८७ व २२.७.१९८८ च्या पत्रान्वये घालून देण्यात आलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वानुसार वेतनश्रेणीची अंमलबजावणी करावयाची आहे व त्या अनुषंगाने वरील आदेश निर्गमित झाले आहेत.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक १९.९.१९९१ च्या अधिसुचनेव्दारे अधिव्याख्याता व तत्सम पदाची अर्हता ठरवून दिली आहे. त्यानुसार अधिव्याख्याता पदाकरिता ५५ टक्के मार्कासह संबंधित विषयातील पदव्युत्तर पदवी व चांगला शैक्षणिक अहवाल याशिवाय अधिव्याख्याता पदाकरिता पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होणे ही आवश्यक अट आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने असेही कळविले आहे की, कोणतीही सूट द्यावयाची झाल्यास त्यास विद्यापीठ अनुदान आयोगाची पूर्व अनुमती घेणे आवश्यक आहे. तसेच विद्यापीठ अनुदान आयोगाने वेळोवेळी राज्य शासनास पाठविलेल्या पत्रामध्ये पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होणे ही अट आवश्यक असल्याचे स्पष्ट केले आहे.

दिनांक १९.९.१९९१ पूर्वी जे अधिव्याख्याता त्यावेळी अस्तित्वात असलेली शैक्षणिक अर्हता धारण करीत असतील त्यांना नेट सेट परीक्षा उत्तीर्ण होण्यातून सूट देण्यात आली आहे. तसेच ज्या अधिव्याख्यात्यांनी ३१.१२.१९९३ पर्यंत एम फील परीक्षा उत्तीर्ण केली आहे वा ज्यांनी ३१.१२.१९९३ पर्यंत

मराठीमध्ये करण्याच्या संबंधीची यामध्ये सुविधा आहे असे याठिकाणी सांगितले आणि आज माननीय मंत्री महोदयांनी आपल्या उत्तरामध्ये सांगितल्याप्रमाणे पर्यायी व्यवस्थेच्या संदर्भात पुणे विद्यापीठाचे व्हाईस चान्सलर यांच्या अध्यक्षतेखाली कमिटी नेमली आहे आणि त्यांच्याकडून अद्यापि काम झालेले नाही. याचा अर्थ स्वच्छ असा दिसतो की, जी परीक्षा त्यांनी पास झाली पाहिजे, उत्तीर्ण झाले पाहिजे अशा प्रकारची आपली अपेक्षा आहे ती परीक्षा घेण्याचा प्रबंध, व्यवस्था अद्यापि करण्यात आलेली नाही. ती जोपर्यंत पुरेशी करण्यात येत नाही तोपर्यत या तारखेच्यानंतर सेवा समाप्त केल्या जातील अशा प्रकारची जी भूमिका घेतलेली आहे त्यामध्ये बदल केला जाईल.

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, याठिकाणी घोटाळा होत आहे की, या निवेदनामध्ये परीक्षा कन्डक्ट करण्यासाठी मुदतवाढ दिलेली आहे. माझे म्हणणे असे आहे की, जी टेस्ट आहे. ती रिक्रुटमेंटची एक वेगळी पध्दत आहे. ती पध्दत जोपर्यंत अमलात येत नाही तोपर्यंत परिनियमानुसार झालेली रिक्रुटमेंट १०० टक्के लॉ फुल आहे. माननीय चान्सलर यांच्या सहीने आपण ते ठरविले आहे. जो २७ फेब्रुवारी १९८९ चा जी.आर.काढला त्याप्रमाणे स्टॅट्युट झालेले आहे. या सर्व ॲडव्हॅटाईजमेंट ॲप्रुव्ह झालेल्या आहेत. नियमाप्रमाणे त्या सर्व रिक्रुटमेंट फरफेक्टली लॉ फुल अशा झालेल्या आहेत. ज्यादिवशी आपण नवीन व्यवस्था, नवीन अल्टरनेट ॲरेंजमेट कराल त्या दिवसापासून ते लागू होईल "सुटेवली रिप्लेसड" होईल अशी खरी गोष्ट आहे. यामध्ये आज सेवेत असलेले जे शिक्षक आहेत त्यांना मुदत वाढवून देण्याचा प्रश्न नाही. त्यांच्या नेमणूक पत्रामध्ये तसे नाही. त्यांना कधी तसे सांगितले नाही. जाहिरातीमध्ये तसे जाहिर केले नाही, आपण असे म्हणालो की, जेव्हा आमची नवीन पध्दत येईल. मराठी मिडियममध्ये एकही टेस्ट अजूनही कन्डक्ट झाली नाही, म्हणजे अजून ती आली नाही, तेव्हा जुनी पध्दती बदलेल. तोवर १९७७ सालची जुनी निवड प्रक्रिया चालू राहील. तेव्हा त्यांना मुदत वाढवून देण्याचा प्रश्न नाही. ही नवीन व्यवस्था केव्हा सुरु करणार? आपण १९९६ असे सांगत आहात पण मी म्हणतो की, त्यापूर्वी करा. विद्यापीठ अनुदान आयोगाला सांगा, मराठी माध्यमातून या टेस्ट कंटक्ट करायला, ते इतक्या लवकर त्याना शक्य होईल असे दिसत नाही. पण ते केव्हा करायचे ते आपण पहा व करा. पण ते जुन्या आज सेवेत असलेल्या लोकांना लागू होत नाही. कारण त्यांचे सिलेक्शन लॉ-फुल आहे. ते कंडीशनल नाही. लॉ-फुली कॉन्स्टीट्युटेड सिलेक्शन कमिटीच्या मार्फत चान्सलरांच्या स्टॅट्युटप्रमाणे ते रिक्रुट झालेले आहेत. त्यांना कॉम्पीटन्ट ॲथोरिटीची मान्यता आहे. त्यांना ते लागू होत नाही. सेवेत असलेल्या लोकांना लागू करण्याचे आपण या २-४ महिन्यात आदेश काढले ते आपण केव्हा मागे घेणार असा प्रश्न आहे. याचे माननीय मंत्री महोदय उत्तर देतील का?

श्री.शरद पवार : अध्यक्ष महाराज, याच्यामध्ये आता बरेच प्रश्न निर्माण झालेले दिसतात. खरे म्हटले तर याचा कधीतरी विचार केला पाहिजे. कारण येथे सर्व शिक्षक प्रतिनिधी सन्माननीय सदस्य आहेत. आमच्या सर्वापेक्षा जी.आर. चे नंबर, इतर बारीकसारीक त्यांना माहित आहे. पण या सर्व प्रश्नातून तात्पर्य असे दिसते की, पर्यायी व्यवस्था करण्याच्या संबंधीची जी काही जबाबदारी आहे ती अद्यापी पार पडलेली दिसत नाही आणि ती नसताना त्यांची सेवा समाप्तीच्या संदर्भात संकट निर्माण झालेले आहे. राज्य शासनाची भूमिका स्वच्छ राहील की, मराठीची व्यवस्था केल्याशिवाय पर्यायी व्यवस्था होणार नाही हे याठिकाणी सूचविले आहे. तशा प्रकारची तरतूद असेल तर ती केली जाईल आणि तिसरी गोष्ट म्हणजे जे यापूर्वी शिक्षक झालेले आहेत आणि त्यांना याची आवश्यकता नाही. असे सन्माननीय सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख सांगत आहेत. तर ती वस्तुस्थिती असेल तर त्यासंबंधीचा अपवाद करण्याची तयारी, रीहील फक्त तत्पूर्वी माझी एवढीच सूचना राहिल की, सन्माननीय शिक्षण मंत्री, खात्याचे सचिव आणि आपल्या प्रतिनिधीबरोबर या आठवड्यामध्ये माझ्यासमक्ष बसून याची आम्ही शहानिशा करतो आणि ते म्हणतात तशी प्रकारची सुविधा असेल तर तशा प्रकारचा अनुकूल निर्णय घेतला जाईल.

सभापती : लक्षवेधी सूचनेवरील चर्चा संपली आहे.

******

पीएच. डी चा प्रबंध सादर केला आहे, **त्यांनाही नेट सेट परीक्षा उत्तीर्ण होण्यातून सूट देण्यात आली आहे. दि. १९.९.१९९१ नंतर जे अधिव्याख्याता सेवेत आले आहेत व वरीलप्रमाणे ज्यांना नेट सेट परीक्षा उत्तीर्ण होण्यातून सूट देण्यात आलेली नाही असे अधिव्याख्याता सदर परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास दिनांक ३१.०३.१९९६ नंतर** त्यांच्या सेवा संपुष्टात आणाव्यात असे आदेश देण्यात आले होते. एमफक्टो संघटनेच्या प्रतिनिधींबरोबर या विषयासंबंधी चर्चा झाली व सेवेत असलेल्या अधिव्याख्यात्यांना पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण नाही या कारणासाठी सेवेतून काढल्यास बऱ्याच अधिव्याख्यात्यांवर बेकारीचे संकट कोसळण्याची शक्यता असल्याने शासन निर्णय दि. २२.१२.१९९५ अन्वये सेवेत असलेल्या अधिव्याख्यात्यांना सेवेतून न काढता जोपर्यंत ते पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होत नाहीत तोपर्यंत अशा नियुक्त्या तदर्थ स्वरूपाच्या समजाव्यात तसेच त्यांना वार्षिक वेतनवाढ देऊ नये व ही सेवा वरीष्ठ व निवड वेतनश्रेणीसाठी ग्राह्य धरू नये असे आदेश काढण्यात आले. हे आदेश काढण्यामागचा मुख्य हेतू असा की, सेवेत असलेल्या अधिव्याख्यात्यांना सेवामुक्त न करता त्यांनी पात्रता परीक्षा लवकरात लवकर उत्तीर्ण व्हावी. **तसेच बिगर शैक्षणिक अर्हता/ पात्रता उमेदवारांच्या नियुक्त्या न करण्याच्या व त्याबाबतचे परिनियम तयार करण्याच्या सूचना विद्यापीठांना देण्यात आल्या.**

सन १९९१-९२ पासून केंद्र शासनामार्फत वर्षातून दोनदा नेट परीक्षा घेतली जाते. या परीक्षेचे माध्यम इंग्रजी व हिंदी असे असते. ही परीक्षा मराठी माध्यमातून घेण्यासाठी १९९४-९५ पासून सेट परीक्षेची सुरुवात करण्यात आली आहे. जानेवारी १९९५ ,जून १९९५, नोव्हेंबर १९९५, जुलै १९९६ व मार्च १९९७ मध्ये या परीक्षा घेण्यात आल्या होत्या. मार्च १९९७ मध्ये घेण्यात आलेल्या परीक्षेच्या निकालाची टक्केवारी ७ टक्के इतकी आहे. केंद्र शासनामार्फत डिसेंबर १९९६ मध्ये घेतलेल्या नेट परीक्षेचा पुणे केंद्राचा निकाल ७.४ टक्के इतका आहे सेट परीक्षेच्या निकालाची टक्केवारी ५ टक्क्यावरून ७ टक्क्यावर गेली आहे.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या नियमानुसार अधिव्याख्यात्यांना नेट/ सेट परीक्षा उत्तीर्ण होणे बंधनकारक असल्याने सध्याच्या आदेशात कोणतेही बदल करणे शक्य होणार नाही.

श्री. व्यंकाप्पा पतकी : सभापती महोदय, याठिकाणी नेट आणि सेटच्या परीक्षा यासंबंधी राज्यसरकारने जो नुकताच जी.आर. काढलेला आहे. या जी.आर. चा परिणाम, जेमतेम ५-७ टक्के लोक या परीक्षांमध्ये उत्तीर्ण होतात, हे सरकारला माहिती आहे. पुरेशी परीक्षांची संधी नाही, हेही सरकारला माहिती असतांना सरकारने आदेश काढला आहे. त्यामुळे शिक्षकांवर गंडांतर आणले आहे. कायम सेवा नाकारता, मॅटर्निटी लीव्ह सुद्धा नाकारली आहे. बढतीला लायक असलेल्या शिक्षकांना रिफ्रेशरच्या कोर्सला पाठवीत नाही, कारण परीक्षा पास नाही. म्हणून इतका अन्याय झालेला आहे. या निवेदनामध्ये म्हटलेले आहे की, तसेच बिगर शैक्षणिक अर्हता/पात्रता उमेदवारांच्या नियुक्त्या न करण्याच्या व त्याबाबतचे परिनियम तयार करण्याच्या सूचना विद्यापीठांना देण्यात आल्या. म्हणजे परिनियम तयार नाहीत. ते आपण तयार करीत आहोत. जोपर्यंत आपण परिनियम तयार करीत नाही तोपर्यंत अशा पद्धतीने या शिक्षकांच्या सेवा या तदर्थ स्वरूपाच्या समजून वार्षिक वेतनवाढ लागू न करण्याचे आदेश काढलेले आहेत, हे आदेश ताबडतोबीने शासन पाठीमागे घेणार आहे काय?

श्री.दत्ता राणे : सभापती महोदय असे आदेश काढले गेलेले आहेत. दिनांक १८.१.८९ रोजी एमफक्टो या संघटनेच्या पदाधिकाऱ्यांबरोबर मुख्यमंत्र्यांशी चर्चा झालेली आहे. त्या चर्चेतील पहिल्या पॅरेग्राफमध्ये असे म्हटलेले आहे की,

Government of India suggestions on revision of pay-scales for teachers in Universities and Colleges dt. 17 June 87 as amended by subsequent agreement dt. 4th and 5th October 1987 and Govt. of India suggestions dt. 20 July 88 would be implemented by the State Government with the recommended scales of pay including element of promotions involved theirin as composite scheme.

ही कंपोझीट स्कीम आहे. या स्कीममधील ९ क्रमांकाची अट अशी आहे की,

"The post of lecturer, have qualified in comprehensive test to be conducted for the purpose will be eligible for appointment as lecturer."

सभापती महोदय, या प्राध्यापक शिक्षकांच्या संदर्भातील परिनियमाचा सन्माननीय सदस्यांनी उल्लेख केला. त्या संबंधी विद्यापीठांना परिनियम तयार करण्यास सांगितले. तत्पूर्वी ज्यावेळेस वेतनआयोगाच्या संदर्भात आदेश दिनांक २७.२.१९८९ ला काढले. त्यावेळेस एमफक्टो आणि त्यावेळचे शासन यांचा करार झालेला होता त्याप्रमाणे ते मान्य केलेले आहे. दिनांक २२ जुलै आणि त्यानंतर १७ जून १९८७ ची कॉम्पोझिट स्कीम मान्य केलेली आहे.

The payment of central assistance for the implementation of the scheme is also subject to the condition with the entire scheme of revision of pay scale together with all the conditions attached to it is implemented by the state Government as a composite without any modification."

याचा अर्थ असा आहे की, या स्कीममध्ये नेट सेट परीक्षेसंबंधी आग्रह धरलेला आहे. कारण या कॉम्पोझिट स्कीममधील ९ व्या परिच्छेदामध्ये अशाप्रकारच्या इलिजीबल कॉम्प्रेहेन्सीव टेस्ट् घेतल्या पाहिजेत असे आहे. त्याप्रमाणे शासनाने टेस्ट् घेण्याचे ठरविले काही ठिकाणी ॲडव्हाक सेवा समजल्या गेल्या. परंतु मध्यंतरी असा निर्णय आला की या संपुष्टात येतील. या ठिकाणच्या उत्तरामध्ये देखील सांगितलेले आहे....

उपसभापती : आपण नेमके उत्तर द्या.

श्री. दत्ता राणे : त्यामुळे या संबंधात परिनियम करण्यासंबंधीची कार्यवाही केली जात आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, या मंत्रिमहोदयांनी आपल्या निवेदनात करार झाला म्हणून वाचून दाखविले. त्यांनी पॅरेग्राफ ९ चा उल्लेख या निवेदनात केला परंतु त्यांनी सुरुवातीचे एक वाक्य वाचून दाखविले त्यामधील मी त्यापुढचे वाक्य वाचून दाखवितो. या क्रमांक ९ च्या परिच्छेदात पुढे असे म्हटले आहे की :-

"For the purpose of recruitment to the post of lecturer, librarian, Director, Instructer of physical Education in Colleges and Principals of Colleges, the composition of selection committee has already been laid down in appendix accompanying Government resolution Education and youth services Department dt. 25th October, 1977. **The same procedure should continue to be in opertion till it is suitably replaced by the comprehensive test to be prescribed by the University Grants Commission."**

म्हणजे १९७७ ची ही सिलेक्शन पद्धत चालू राहील. २७.२.८९ च्या शासननिर्णयातील हा ९ नंबरचा परिच्छेद आहे. "The same procedure should continue to be in operation till it is suitably replaced by the comphrehensive test to be precribed by the UGC" जुनी पद्धती सुटेबली रिप्लेसड झाली काय? हा खरा प्रश्न आहे व त्याचे उत्तर "नाही" असे आहे.

युनिव्हर्सिटी ग्रांट कमिशनने यांना रिपिटेडली सांगितले की, तुम्ही तुमच्या राज्यामध्ये नेट-सेट ची व्यवस्था करा. दुसरे असे सांगितले की, कायद्यात हे टाका, परिनियमामध्ये टाका, अध्यक्ष महाराज, आपल्याला माहीत आहे की, परिनियम ५१ (८) प्रमाणे विद्यापीठ करू शकते. महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा १९९४ चे कलम ८ (३) प्रमाणे स्टॅंडर्ड कोडच्या माध्यमातून राज्य शासन करू शकते. शासनाने ते आजपर्यंत सुद्धा केलेले नाही. या शिक्षकांच्या सेवाशर्थी या स्टॅट्युटने ठरल्या जातील असे कायद्यामध्ये म्हटले आहे. असे असतांना सुद्धा ही कार्यवाही आजपावेतो पूर्ण केली नाही. माध्यम लक्षात घेवून एकही परीक्षा महाराष्ट्रात झाली नव्हती आणि त्यांनी हुकूम काढले. काय हुकूम काढले? मोठा गमतीचा भाग आहे. या सभागृहाला हा सर्व प्रकार माहीत आहे दोन महिन्यामध्ये यांनी तीन हुकूम काढले २.२.१९९४ "३१ मार्च ९४ पर्यंत हे नेट सेट नाही केले तर सेवेतून काढून टाका" असा हुकूम काढला. ७ मार्च १९९४ ला दुसरा हुकूम काढला की "३१ मार्च ९५ पर्यंत नाही केले नेटसेट तर काढून टाका" पंधरा दिवसात २० मार्च १९९४ ला तिसरा हुकूम काढला की ३१ मार्च १९९६ पर्यंत नेट सेट नाही केले काढून टाका" मग एक दिवशी २२ डिसेंबर ९५ ला तिसरा हुकूम काढला की, "नेटसेट ३१ मार्च ९६ पर्यंत केले नाही तर काढून टाका ही अट काढून टाकली आहे." योग्य केले. अध्यक्ष महाराज, या ठिकाणी चर्चा झाली. १७ मार्च १९९४ ला मा. मुख्यमंत्री स्वतः येथे आले आणि त्यांनी स्वतः येथे येवून सांगितले की, "यापूर्वी शिक्षक झाले त्यांना याची आवश्यकता नाही असे मा. सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख सांगत आहे ती जर वस्तुस्थिती असेल तर यासंबंधीचा अपवाद करण्याची तयारी राहील. फक्त त्यासंबंधी माझी एवढीच सूचना आहे की, मा. शिक्षण मंत्री, त्या खात्याचे सचिव आणि आपले प्रतिनिधी यांच्याबरोबर समक्ष बसून याची शहानिशा करतो." अध्यक्ष महाराज, त्यावेळेला घोषित केल्याप्रमाणे मा. मुख्यमंत्र्यांनी बैठक घेतली त्याच आठवड्यात, आणि स्पष्ट सांगितले की, "यु.जी.सी. मध्ये हे कोठे आहे ते दाखवा नाही तर काढून टाका." परंतु ब्युरॉक्रॉसी ने १७-१८ महिने काही केले नाही. त्यानंतर मा. विद्यमान मंत्रिमहोदय आल्यानंतर एमफक्टोची बैठक त्यांनी बोलाविली चर्चा केली आणि त्यांनी त्यानंतर २२ डिसेंबर १९९५ चे आदेश काढले आणि "३१ मार्च ९६ पर्यंत नेट सेट न केल्यास काढून टाका ही अट काढून टाकली." परंतु आता काय अटी टाकल्या आहेत? अध्यक्ष महाराज या अटींना ना कराराचा आधार आहे, ना समझोत्याचा आधार आहे,

ना युजीसीच्या पत्राचा आधार आहे, ना गव्हर्न्मेंट ऑफ इंडियाच्या पत्रात त्याला आधार आहे. या अटी अतिशय दुर्दैवी अशा आहे. **संबंध भारतात कोठे नाही असा हा मसाला आहे. याठिकाणी महाराष्ट्राच्या ब्युरॉक्रॉसीचे हे टोटली लोकल प्रॉडक्शन आहे. काय नमुनेदार अटी आहेत पहा, तदर्थ नेमणुका द्या त्यांना, पुढील वेतनवाढ त्यांना देवू नका, त्यांना सेवा जेष्ठता देवू नका, त्यांच्या सेवा जेष्ठता वरिष्ठ व निवडश्रेणी साठी धरू नका, अशा या अटी आहेत,** माझे असे म्हणणे आहे की, करारा मध्ये जर अटी कोठेही नाहीत, तुम्ही कराराची दोन पत्रे वाचली. ठरले असे आहे की, पॅकेज म्हणून मान्य करा. परंतु त्या पॅकेजमध्ये तुम्ही म्हणता हे कोठेही नाही, उलट आहे. तुम्ही जे वाचले ते माझ्याजवळ आहे. त्यामध्ये असे आहे की, दोन वर्षाचे वर प्रोबेशन चालणार नाही, कन्फर्मेशन दिले पाहिजे. तुम्ही सांगितले, तदर्थ नेमणुका द्या म्हणून. इन्क्रीमेंट देवू नका. मला कळत नाही हा मसाला तुम्ही आणला कोठून? ज्या चार गोष्टी मी आता सांगितल्या तुमच्या शासन निर्णयातील, **त्या करारामध्ये नाही. विद्यापीठ अनुदान मंडळाच्या सूचनांमध्ये नाही. तसेच केंद्र सरकारच्या शासन निर्णयात नाही. त्यामुळे या अटी ताबडतोब मागे घेण्यात याव्या नाही तर त्याचा आधार काय आहे ते सांगावे. कारण हे तुमच्या नोकरशाहीचे लोकल प्रॉडक्शन आहे. तुम्ही घुसाडलेल्या या अटींचे आधार काय ते सांगा?**

श्री.दत्ता राणे : सभापती महोदय, यासंबंधी चौथ्या वेतन आयोगाने काही जबाबदाऱ्या शासनावर सोपविल्या आहेत. ज्यावेळेला ८० टक्के ग्रॅन्ट शासनाला येते त्यावेळेला या सगळ्या जबाबदाऱ्या शासनावर असतील आणि या ज्या अटी आहेत त्या अटीप्रमाणे काम करावे लागते. म्हणून मघाशी मी ज्या पत्राचा उल्लेख केला त्यामध्ये performance apraisal of teachers, career advancement, work-load superannuation

वगैरे वगैरे ज्या अटी आहेत त्यामध्ये ही सुद्धा एक आहे. शिक्षकांच्या पात्रतेसंबंधीची गुणवत्ता टिकावी आणि त्यामुळेच ८० टक्के अनुदान आपल्याला केंद्राकडून मिळते. त्यासंबंधीच्या अटी आमच्याकडून पूर्ण झाल्या नाहीत तर मला असे वाटते की, पाचव्या वेतन आयोगाला सुद्धा यु.जी.सी. विचारेल की, तुम्ही सगळ्या अटी प्रमाणे काम करत नसाल तर त्या अनुदानात सुद्धा फरक पडेल. आणि म्हणून या दृष्टीने या गोष्टी केल्या आहेत.

श्री.बी.टी.देशमुख : चौथ्या वेतन आयोगाचा याच्याशी काहीही संबंध नाही. कृपया चुकीची माहिती देऊ नये. हक्कभंग आणण्यास आम्हाला भाग पाडू नका. माननीय मंत्री महोदयांनी माहिती दुरुस्त करावी.

श्री. दत्ता राणे : केंद्र शासनाकडून ८० टक्के अनुदान मिळते हे तरी मान्य आहे की नाही?

श्री. बी.टी.देशमुख : ते मी मान्य करतो. ८० टक्क्याचे बरोबर आहे. ते या पत्रातच आहे आणि केंद्रानेच असे म्हटले आहे. सभापती महोदय, चौथ्या वेतन आयोगाचा याच्याशी काहीही संबंध नाही. सबंध आहे मेहरोत्रा कमिटीचा. संबंध आहे यु.जी.सी.चा, संबंध आहे गव्हर्नमेंट ऑफ इंडियाचा. तुम्ही जी दोन पत्रे वाचून दाखविली. १७ जून १९८७ व २२ जुलै १९८८ ती पत्रे माझ्याही जवळ आहेत. त्यांचा संबंध आहे हे एकदम मान्य. सभापती महोदय, तांत्रिक चुकांवर मी जात नाही. ठीक आहे चौथा वेतन आयोग आपण सोडून देवू. आपण म्हटले ते बरोबर आहे. ८० टक्के अरिअर्सचा भार सहन करण्याचे केंद्र शासनाने मान्य केलेले आहे हे मान्य आहे. त्यांनी काही अटी घातल्या. माझे ठाम म्हणणे असे की, त्यात ह्या चारही अटी कोठेही नाहीत मग त्या तुम्ही आणल्या कुठून? हे ब्युराक्रेटीक प्रॉडक्शन आहे, महाराष्ट्रात फक्त आमच्या नोकरशाहीने करायला नको ते केले आहे. करायला पाहिजे होते ते केले नाही. काय करायला पाहिजे होते? सभापती महोदय, यु.जी.सी. ने त्यांना जे लिहिले आहे ते मी सांगतो. १४ मार्च १९९१ ला असे लिहिले की, विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या सचिवांनी आमच्या सचिवांना लिहिले "It would be appropriate that there is no delay in this regard. specifically following actions are required Acceptance by the State Government ....." ही पहिली अट आहे व दुसरी अट त्यांनी टाकली "Amendment of relevant university statutes for prescribing this as minimum qualification" १४ मार्च १९९१ ला आमच्या सचिवांना त्यांनी एक पत्र लिहिले त्यानंतर १५ जून १९९३ ला युजीसीच्या सचिवांनी आमच्या सचिवांना पुन्हा पत्र लिहिले व १९९३ मध्ये पुन्हा हेच म्हटले आहे त्यामुळे मी पुन्हा ते वाचून दाखवित नाही. माझे म्हणणे हे आहे की आपण म्हणता ते बरोबर आहे. ८० टक्के असिस्टन्स दिला हे ज्या पत्रांनी दिले त्यामध्ये नेमणुका तदर्थ हे कुठेच नाही. इन्क्रीमेंट देऊ नका हे कुठेच नाही सेवा धरू नका हे कुठेच नाही, नेट सेट रिक्रुटमेंट लेव्हलला कायदा करून कंपलसरी कॉलिफीकेशन म्हणून तुम्ही प्रिस्क्राइब करा त्यासाठी स्टॅट्युट करा असे म्हटले आहे. ते करा तुम्ही. त्याला आमची मनाई नाही. मी मागेही म्हणालो की, मुदत वाढवू नका, उद्या करा ना? "Amendment of relevant University statute for prescribing this as minimum qualification" असे युजीसीने म्हटले ते तुम्ही करा तुम्ही कायदा अजूनही केला नाही. कायद्याने जे प्रिस्क्राईब करावयाचे आहे ते न लावता बेकायदेशीरपणे लावणे बरोबर नाही. आणि म्हणून माझ पुन्हा म्हणणे आहे की चार गोष्टी युजीसी च्या कोणत्या पत्रामध्ये आहेत? टेम्पररी या लोकांना वर्षानुवर्षे नेमा. इन्क्रीमेंट देऊ नका हे कुठे आहे युजीसी मध्ये ते सांगा?

श्री. दत्ता राणे : यासंबंधी शासनावर ज्या जबाबदाऱ्या सोपविल्या आहेत त्याची अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने शासनाने या अटी घातल्या आहेत.

उपसभापती : सदस्यांनी ज्या तीन अटी सांगितल्या त्या युजीसी च्या कोणत्या पॉलिसीमध्ये आहेत ते सांगा?

श्री.दत्ता राणे : केंद्र सरकारकडून ८० टक्के अनुदान मिळते. त्यामुळे शासनावर या जबाबदाऱ्या आहेत. या जबाबदाऱ्यामुळे अशा तऱ्हेच्या पात्रता प्रत्यक्षात याव्यात आणि त्या येण्याकरिता शासनाने या अटी घातल्या आहेत. नाही तर त्या परीक्षा होणारही नाहीत.

श्री.पी.जी.दस्तुरकर : सभापती महोदय, ३ डिसेंबरला हजारो प्राध्यापकांनी सम्राट हॉटेलपुढे धरणे धरले. नऊ जानेवारीला मास कॅज्युवल लिव्ह घेतली. याठिकाणी सन्माननीय सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख यांनी सगळे वाचून दाखविले. माननीय मंत्री महोदयांनी उल्लेख केला म्हणून रिपीट करतो. २७ फेब्रुवारी, १९८९ चा शासन निर्णय आहे त्यामध्ये असे म्हटले आहे की, तोवर ही जुनीच प्रक्रिया चालू राहिल तर सभापती महोदय, इंग्रजीमध्ये मी पुन्हा रिपीट करतो. you do your duty first and then make it compulsory.

हे सुटेबल रिप्लेसमेंट त्या ठिकाणी झाले नसेल तर, ह्या ज्या अटी लावल्या आहेत त्या लावण्याचे काय कारण आहे? त्या अटी रद्द करणार आहात काय?

श्री.दत्ता राणे : मी मघाशीच सांगितले की, शासनाने यासंबंधीची शिक्षकांची पात्रता असावी यासंबंधीच्या ८० टक्के अनुदानाच्या संबंधीच्या शासनावर ज्या जबाबदाऱ्या आहेत त्यामधून ह्या गोष्टी आलेल्या आहेत आणि त्या शासनाने ठरविल्या आहेत.

श्री. पी.जी.दस्तुरकर : माझ्या प्रश्नाचे उत्तर आले नाही. सुटेबली रिप्लेसमेंट केले काय हे मी विचारले पण त्यांनी त्याबद्दल काहीही सांगितले नाही.

श्री. दत्ता राणे : मार्च १९९७ मध्ये घेण्यात आलेल्या परीक्षेच्या निकालाची टक्केवारी ७ टक्के इतकी आहे. ८ ठिकाणी नेट आणि १३ ठिकाणी सेट परीक्षा होते. सेट परीक्षेच्या निकालाची टक्केवारी ५ टक्क्यावरून ७ टक्क्यावर गेली आहे.

डॉ.अशोक मोडक : अध्यक्ष महोदय, मुळातच अत्यंत महत्त्वाचा आणि सगळ्या प्राध्यापकांना सतावणारा विषय तदर्थ या शब्दामध्ये आहे. मुंबई आणि पुणे विद्यापीठाच्या कुलगुरुंनी सुद्धा त्यासंदर्भात प्राध्यापकांना दिलासा देणारा एक आदेश प्रसृत केलेला आहे. या ठिकाणी "तदर्थ" या शब्दावर आणि सगळ्या शर्तीवर भर देण्यात आला आहे. आणि पुणे आणि मुंबई विद्यापीठाच्या कुलगुरुंनी मात्र सवलत दिली आहे. म्हणून यासंदर्भात खुलासा झाला पाहिजे अशी माझी इच्छा आहे. दुसरा महत्त्वाचा प्रश्न असा आहे की, ५ टक्क्यावरून ७ टक्क्यावर रिझल्ट लागले आहेत असे मंत्री महोदयांनी या ठिकाणी सांगितले ते लटके समाधान आहे असे म्हणावे लागते. या मागचा जो हेतू आहे त्यावर प्रदीर्घ लेख येवून गेले आहेत Are we interested in conducting examinations on elemination grounds?

प्राध्यापकांना आपल्या ज्ञानामध्ये भर घालता येते. २०- २० वर्षे उलटून गेल्यानंतर त्याचा परिणाम विद्यार्थ्यांवरही होतो. म्हणून माझ्या दोन सूचना आहेत. एक तर या परीक्षांचे सिलॅबस केलेले नाही. दुसरे असे की, अगोदरच्या परीक्षेच्या प्रश्नपत्रिकांचे संच उपलब्ध करून ठेवले तर त्याचा उपयोग होऊ शकतो आणि यासंदर्भात कोचिंग क्लासेसची व्यवस्था असेल तर ती गोष्टही चांगली आहे म्हणून माझा पहिला प्रश्न असा आहे की, मुंबई आणि पूणे विद्यापीठाने या "तदर्थ" शब्दाचा जाच होऊ नये म्हणून प्राध्यापकांना दिलासा दिला आहे ही वस्तुस्थिती आहे काय? सुटेबल रिप्लेसमेंट यासंदर्भात जी मागणी आहे ती आपण पूर्ण करणार काय?

श्री. दत्ता राणे : या ठिकाणी पुणे विद्यापीठाच्या संदर्भात अशा तऱ्हेचे आहे मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, अशा तऱ्हेचे अभ्यासक्रमाचे माहिती पुस्तक पुणे विद्यापीठाने काढलेले आहे. तदर्थ च्या संदर्भात पुणे विद्यापीठाने जे केले आहे त्यासंबंधीच्या सूचना विद्यापीठांनी कराव्यात अशी अपेक्षा आहे.

उपसभापती : पुणे आणि मुंबई या दोन विद्यापीठांच्या कुलगुरुंनी काही रिलॅक्सेशन केले आहे असे सन्माननीय सदस्य डॉ. अशोक मोडक यांनी सांगितले. तरी अशा प्रकारचे रिलॅक्शेशन महाराष्ट्रातील इतर विद्यापीठांनी केले आहे काय?

श्री.दत्ता राणे : त्यांनी केले नसेल तर त्यासंबंधीच्या सूचना त्यांना देता येतील. त्यानंतर मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, कोचिंग क्लास आणि पेपर यासंबंधी विद्यापीठांच्या कुलगुरुंच्या बैठकीमध्ये आग्रह धरून या गोष्टी पूर्ण

करण्याचा आम्ही प्रयत्न करू.

उपसभापती : हा प्रयत्न केव्हा करणार?

श्री.दत्ता राणे : कुलगुरुंची पुढील बैठक होईल त्यावेळी.

श्री. जयप्रकाश बाविस्कर : केंद्र सरकार ८० टक्के अनुदान देते आणि देत असतांना काही अटी घालते. शैक्षणिक दर्जा सुधारावा म्हणून या अटी आहेत काय? कोणत्या अटींचा भंग होत आहे हे माननीय मंत्रिमहोदय सांगतील काय?

श्री.दत्ता राणे : सभापती महोदय, याबाबत मी मघाशी सांगितले आहे. दि. २७ फेब्रुवारी १९८९ चे पत्र आहे त्यामध्ये फार मोठ्या सूचना दिल्या आहेत ८० टक्के अनुदानामध्ये शासनाच्या जबाबदाऱ्या फिक्स केल्या आहेत. त्याप्रमाणेच अंमलबजावणी असते अशी अपेक्षा आहे. त्याप्रमाणेच शासन काही गोष्टी करत आहे.

श्रीमती संजीवनी रायकर: सभापती महोदय, १९९३ च्या पुर्वी या त्या कारणाने सेट व नेटच्या परीक्षांना सूट होती. आता ते प्राध्यापक काम करीत आहेत ते डेलीवेजेसवर काम करीत आहेत. त्यांना आज कोणत्याही प्रकारचे इन्क्रीमेंट दिले जात नाही. मला या ठिकाणी असे सांगावयाचे आहे की, आणि त्यानंतर ज्या नवीन अपॉइंटमेंट करणार आहात त्याबाबत आपण नवीन धोरण स्वीकारा. परंतु आतापर्यंत जे लोक काम करीत आहेत त्यांना मात्र सूट दिली पाहिजे. तशी सूट हे शासन देणार आहे काय?

श्री. दत्ता राणे : सभापती महोदय, हे असे नसते तर काय परिणाम दिसले असते ते पहा ना? आज चांगल्या प्रकारचे रिझल्ट आले आहेत, विद्यार्थांची संख्या वाढलेली आहे. म्हणून अशा प्रकारची सवलत यामध्ये दिली जाणार नाही.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, आम्हाला सवलत वगैरे नको. हा हक्काचा व कायद्याचा प्रश्न आहे. या ठिकाणी चार अटी कोठे आहेत. माननीय मंत्रिमहोदयांनी या ठिकाणी ज्या चार अटी लादलेल्या आहेत त्या कोठे आहेत? मध्यवर्ती सरकारने २२ जुलै १९८८ च्या पत्रान्वये २९ अटी घातल्या आहेत त्या आम्हाला मान्य आहेत. त्यामध्ये या अटी कोठे आहेत? २४ महिन्यापेक्षा जास्त काम केल्यानंतर त्यांना कनफर्म करण्यात यावे असे आहे त्यामध्ये तर यानी तदर्थ नेमा असा जी.आर. काढला आहे. ही अट त्यामध्ये कोठे आहे? या ठिकाणी केंद्र सरकारने ८० टक्के असिस्टंन्स दिले आहे ते शासन आपल्याला सांगत आहे की नेटसेटची व्यवस्था करा. कायदे बदला.

That is the suitable replacement of old system by new system.

या ठिकाणी आज आपण ते केलेले नाही. या ठिकाणी स्टॅट्युट न करता सारे चालू आहे. दोन वर्षाने कन्फर्म करा असा परिनियम आहे. त्याबाबतीत आज स्टॅट्युट आहेत म्हणून या शासनाने घातलेल्या अटी या ठिकाणी केंद्र शासनाने वा युजीसी ने ज्या अटी घातल्या नाहीत त्या अटी मध्ये हे नाही. या सरकारने ह्या कोठून काढल्या आहेत ब्युरॉक्रसीनेच हे सगळे काही केले आहे. मी यापूर्वी म्हणालो ते पुन्हा म्हणू इच्छितो. It is totally local production produced by mantralaya in Maharashtra. हे सरकार मात्र या चार अटी या ठिकाणी टाकू इच्छित आहे. २४ महिने नोकरी केल्यानंतर कन्फर्म करण्यात येते. या ठिकाणी थेट रिक्रुटमेंटला तुम्ही तुमचे कायदे करा. या ठिकाणी केंद्र सरकारने ८० टक्के असिस्टंन्स दिला आहे. म्हणून या ठिकाणी या सरकारने या ज्या चार अटी घातलेल्या आहेत, त्या ताबडतोबीने मागे घेण्याची गरज आहे. कारण या ठिकाणी केंद्र सरकारच्या अटीचा भंग होत आहे. सभापती महोदय, यातील एकही अट केंद्र शासनाने किंवा युजीसीने घातलेली नाही.

श्री. दत्ता राणे : सभापती महोदय, याबाबतीत मी सुरुवातीलाच सांगितलेले आहे ८० टक्के अनुदानासंबंधीचा प्रश्न आहे. नेट सेट परिक्षेसंबंधात या शासनाने अटी घातलेल्या आहेत त्याच्या मागे असा हेतू आहे की, विद्यापीठाने याबाबत परिनियम करावेत. कायद्यामध्ये बदल करावा. म्हणून या बाबतच्या सर्व बाबी उत्तरात आलेल्या आहेत.

श्री.बी.टी.देशमुख : त्याचा आधार काय आहे?

उपसभापती : ८० टक्के अनुदान मिळणार आहे, त्याच्या पोटी आलेल्या या अटी आहेत काय?

श्री.दत्ता राणे : त्याचा आधार असा आहे की, ८० टक्के जे अनुदान मिळते त्याच्या आधारावर.....

गोंधळ

उपसभापती : त्या अटी युजीसी च्या आहेत काय?

श्री.दत्ता राणे : त्यासंबंधी युजीसीच्या अटी नसल्या तरी महाराष्ट्र सरकारने....

(गोंधळ)

सभापती महोदय, मी सुरुवातीलाच वाचून दाखविले आहे जो करार झाला त्या करारामध्ये म्हटले आहे कंपोझीट स्कीममध्ये या सर्व गोष्टी.....

(गोंधळ)

श्री. अरुण मेहता : सभापती महोदय माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. मा. सदस्य डॉ अशोक मोडक, मा. सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख आणि इतर सहकारी सातत्याने हा मुद्दा मांडीत आहेत की जे ८० टक्के असिस्टन्स मिळते त्याच्याकरिता केंद्र सरकारने किंवा युजीसी ने अटी घातलेल्या नाहीत त्या अटी महाराष्ट्र सरकार कशा घालू शकते? ज्या अटी घातल्या आहेत त्यांना अनुलक्षून अटी घातल्यावर त्याला कुणाचाही विरोध नाही. आपणही त्या विषयी विचारले आहे. तेव्हा पहिल्यांदा ज्या कोणत्या ८० टक्के असिस्टन्सच्या संदर्भात अटी असतील तर त्या समोर येवू द्या. याला कारण असे की एका बाजूला सातत्याने सांगितले जाते की या अटी नाहीत आणि परिच्छेदच्या परिच्छेद उधृत करतांना माणसे दिसतात. दुसऱ्या बाजूने आपण म्हणता की त्यामध्ये ८० टक्के असिस्टन्सच्या संदर्भात अटी आहेत. त्या वाचून दाखविणे क्रमप्राप्त आहे. म्हणून माझा हरकतीचा मुद्दा असा की, या अटी सभागृहासमोर आल्या की, सेट नेटच्या संदर्भात सर्व सेटराईट होईल.

श्री. दत्ता राणे : त्या अटी आता माझ्याजवळ नाहीत त्या मी सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

श्री. अरुण मेहता : तर मग लक्षवेधी सूचना राखून ठेवा.

(गोंधळ)

उपसभापती : माननीय सदस्य नेमका प्रश्न असा विचारीत आहेत की युजीसी कडून, केंद्र सरकारकडून वाढीव पगारासाठी ८० टक्के अनुदान येते त्याबाबतीत कोणत्याही प्रकारच्या अटी नाहीत असे ते अतिशय खात्रीपूर्वक ठामपणे सांगत आहेत. अशाप्रकारच्या कोणत्याही अटी युजीसी च्या परिपत्रकामध्ये नाहीत आणि आपण सांगत आहात त्या अटी आहेत परंतु त्या माझ्याजवळ आता नाहीत.

श्री.दत्ता राणे : सभापती महोदय, याबाबत शासनाला युजीसी बरोबर कन्सल्ट करावे लागेल. त्यानंतर यासंबंधी निर्णय घेतो.

श्री. अरुण मेहता : नाही.

(गोंधळ)

प्रा.बी.टी.देशमुख : युजीसी ने स्पष्ट सूचना दिल्या आहेत. त्यांच्या बरोबर कन्सल्ट करण्याचा प्रश्नच नाही. त्यांनी जे सांगितले नाही ते तुम्ही केले आता त्यांना कशासाठी कन्सल्ट करता? विथड्रा युवर लोकल प्रॉडक्शन फर्स्ट. माझ्याजवळ त्या अटी आहेत. आमचे हे दुर्दैव की त्या तुमच्या जवळ नाहीत. तर मग ही लक्षवेधी सुचना राखून ठेवा.

उपसभापती : युजीसी च्या स्कीममध्ये नाही ते त्यांनी मान्य केले.

श्री. पी.जी.दस्तुरकर : म्हणूनच ही लक्षवेधी राखून ठेवा.

प्रा.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, केंद्र शासनाच्या व युजीसी च्या त्या अटींमध्ये या गोष्टी नाहीत म्हणून माझे असे म्हणणे आहे की ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवा.

गोंधळ

श्री. अरुण मेहता : सभापती महोदय, माझ्या हरकतीच्या मुद्यावर उत्तर आले नाही. आपण सांगितले व माननीय सदस्यांनीही म्हटले की आपण अटी वाचून दाखवा. परंतु त्यांच्याजवळ नाहीत माझा हरकतीचा मुद्दा अपहेल्ड झाला. म्हणून त्या आधारावर आपण लक्षवेधी सूचना राखून ठेवली पाहिजे.

श्री.सुरेश पाटील : सभापती महोदय, ज्या तीन अटी सांगितल्या आहेत त्या अटींचा आधार घेवून मंत्रिमहोदय वारंवार सांगत आहेत त्या काय आहेत त्या सांगाव्यात अन्यथा ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवावी.

उपसभापती : त्या अटी त्यांच्याजवळ नाहीत म्हणून ते सांगू शकत नाहीत.

श्री. अरुण मेहता : तर मग ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवा.

गोंधळ

श्री. अरूण मेहता : सभापती महोदय when the minister concerned has incomplete information about the issue

तेव्हा लक्षवेधी सुचना राखुन ठेवली पाहीजे दुसरा काय पर्याय आहे.

उपसभापती : याला दुसरा काहीच पर्याय नाही.

प्रा.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय माननीय मंत्रीमहोदयांचे सारे आर्ग्युमेंट ८० परसेंटच्या संबंधात आहे. पण त्याच्या संबंधातील ज्या अटी आहेत त्याची त्यांच्याकडे काहीच माहिती नाही.

श्री.दिवाकर पांडे : सभापती महोदय या नेट सेट परिक्षेच्या संदर्भात महाराष्ट्र शासनाने अटी घाटल्या आहेत. वार्षिक वेतनवाढ देऊ नये ही सेवा वरिष्ट निवड श्रेणीसाठी ग्राहय धरू नये. नेट सेट परीक्षा परत परत होत असल्यामुळे इतर राज्यांनीही या अटी घातल्या आहेत काय?

उपसभापती : दुसऱ्या राज्यामध्ये चालू असण्याची शक्यता आहे मुळ प्रश्न असा आहे की युजीसी मध्ये या अटी आहेत की नाही? या मध्ये सरळसरळ असे दिसते की, प्राध्यापकांची वेतनश्रेणी युजीसी खालील आहे. एखादी कमिटी नेमलेली असते आणि त्यातुन दहा वर्षासाठी वेतनश्रेणी निश्चित

(३)

नेट किंवा सेट या परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या महाविद्यालयीन अध्यापकांच्या वेतनवाढी रोखल्याबाबत शासनाने दिलेले आदेश.

महाराष्ट्र विधानपरिषद :   : पहिले अधिवेशन १९९८
शुक्रवार, दिनांक ३ एप्रिल १९९८

सर्वश्री. व्यंकाप्पा पतकी, पी.जी.दस्तुरकर, बी.टी.देशमुख, सुरेश पाटील, जयवंत ठाकरे, व्ही.यु.डायगव्हाणे, श्रीमती संजीवनी रायकर, सर्वश्री. अशोक मोडक, दिवाकर पांडे, प्रकाश जावडेकर, धरमचंद चोरडीया, हुसेन दलवाई यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री. व्यंकाप्पा पतकी (विधानसभेने निवडलेले) : अध्यक्ष महोदय, मी नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो व त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"राज्य सरकारने नेट किंवा सेट या परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या महाविद्यालयीन अध्यापकांची सेवा अस्थायी (ॲडव्हाक) ठरविण्याबाबत दिलेले आदेश, नेट किंवा सेट परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या अध्यापकांना बढती, वेतनवाढी या सारख्या सेवेतील फायद्यांपासून वंचित रहावे लागेल असाही दिलेला आदेश, दि. १८.१.८९ रोजी महाराष्ट्र अध्यापकाच्या संघटनेशी मा. मुख्यमंत्र्यांनी केलेल्या समझोत्यामध्ये या परीक्षांची सक्ती पुरेशी व्यवस्था केल्यानंतर परिनियमांनी करण्याचे शासनाने दिलेले आश्वासन, तसे न करता २७.२.८९ च्या शासन निर्णयाचा व सदर कराराचा भंग करून नव्याने काढलेले आदेश, या आदेशास विरोध दर्शविण्यासाठी दि. २.४.९८ पासून राज्यातील महाविद्यालयीन अध्यापकांनी आंदोलन करण्याचा दिलेला इशारा, या आदेशामुळे पाच सहा वर्षाहून अधिक सेवा झालेल्या अध्यापकांना बढती व वेतन वाढीपासून वंचित रहावे लागणे, त्यामुळे अध्यापक वर्गात निर्माण झालेले तीव्र असंतोषाचे वातावरण, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कारवाई व शासनाची भूमिका."

श्री.दत्ता राणे (उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरीत केलेल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले.

मा. मंत्री उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे निवेदन

केली जाते. कोणत्याही वेतन आयोगाशी, चौथ्या वेतन आयोगाशी, पाचव्या वेतन आयोगाशी प्राध्यापकांच्या वेतनश्रेणीचा संबंध नाही. प्राध्यापकांची वेतनश्रेणी युजीसी ने प्रिस्क्राईब केल्याप्रमाणे मिळते. तेव्हा वेतन आयोगाचा जो संदर्भ देण्यात आला आहे पण त्याच युजीसी च्या रिकमेंडेशनशी संबंध नाही. केंद्र शासनाच्यावतीने वेतनासंबंधीच्या कामासाठी ८० टक्के रक्कम येते तेव्हा त्या सोबत अटी देखील आलेल्या आहेत का? असा सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारलेला आहे त्या अटी या ठिकाणी दिल्या पाहिजेत त्याप्रमाणे ॲडव्हाक बेसिसवर द्यावे इयरली देऊ नका. यासंबंधात माननीय मंत्री महोदयांना विचारले की अशा प्रकारच्या अटी आहेत की नाही? तर त्यासंबधीची माहीती आता माझ्याकडे नाही असे त्यांनी सांगीतले

श्री. दत्ता राणे : सभापती महोदय, ही माहिती सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : या सबंध लक्षेवधीचा सुचनेचा नेमका तोच प्राण आहे. लक्षवेधी सुचनेच्या विषयामध्ये जे आहे तीच माहीती सभागृहासमोर येत नसल्यामुळे ही लक्षवेधी सुचना मी राखून ठेवतो.

****

केंद्र शासनाने विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालये यातून काम करणाऱ्या शिक्षकांच्या वेतनश्रेणीत सुधारणा करण्यासाठी नेमलेल्या महरोत्रा समितीने अधिव्याख्याता या पदाकरिता शैक्षणिक अर्हता खालील प्रमाणे सुचविली होती :-

१. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने, किंवा विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्य केलेल्या अभिकर्त्यामार्फत (एजन्सी मार्फत) अधिव्याख्याता पदाकरिता घेतलेली राष्ट्रीय स्तरावरील परीक्षा उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे.

२. संबंधित विषयातील कमीत कमी ५५ टक्के मार्कासह पदव्युत्तर पदवी किंवा त्याच्याशी समान असलेली श्रेणी (ग्रेड) आणि चांगला शैक्षणिक अहवाल

३. सेवाप्रवेशाचे वेळी उमेदवारांनी जरी एम.फील/पी.एच.डी. परीक्षा उत्तीर्ण केली असेल तरीही वर उल्लेख केलेली किमान शैक्षणिक अर्हता शिथिल करण्यात येऊ नये.

४. अधिव्याख्याता या पदाकरिता निवड करतांना त्यासाठी स्थापन केलेल्या निवड समितीमार्फत अखिल भारतीय पातळीवर व गुणवत्तेवरच करण्यात यावी. निवड समितीमध्ये विद्यापीठाशी संबंधित नसलेले कमीत कमी दोन तज्ञ असणे आवश्यक आहे.

५. परिविक्षा कालावधी :- अधिव्याख्यात्यास सर्वसाधारणपणे दोन वर्षाच्या कालावधीकरिता परीविक्षाधीन ठेवण्यात यावे. शिक्षण पद्धती व शिक्षण तंत्रज्ञान या विषयाचे तीन ते चार आठवड्यांचे प्रशिक्षण प्रत्यक्ष पूर्ण केल्यावर व परफॉर्मन्स ॲप्रेझल अहवाल समाधानकारक असेल तरच त्याचा परीविक्षाधीन कालावधी समाप्त करून त्याला सेवेत नियमित करावे.

केंद्र शासनाच्या मानव संसाधन विकास मंत्रालयाने मेहरोत्रा समितीची ही शिफारस स्वीकारलेली असून दिनांक १७.६.८७ व २२.७.८८ च्या पत्रान्वये सर्व राज्यांना कळविली होती.

दिनांक १७.६.१९८७ च्या केंद्र शासनाच्या पत्रातील संबंधित भाग खालीलप्रमाणे उद्धृत करण्यात येत आहे :-

I am directed to say that in fulfilment of the constitutional responsibility for coordination, determination and maintenance of standards in Higher Education, in Central Government and the University Grants Commission have taken from time to time several measurers. As a part of these efforts Central Government have revised the payscales of teachers in University and colleges in order to attract and retain talent in teaching profession. The National policy on Education - 1986 envisages efforts to reach the desirable objectives of uniform emoluments, service conditions and grievance removal mechanism for teachers throughout the country. The policy also visualises the creation of an open participative data based system of teacher evaluation. It also suggests reorganisation of methods of recruitment, introduction of programme of teacher orientation and continuing education, filling of a post in University and Colleges on the basis of merits etc.

The Payment of central assistance for implementation of the scheme is also subject to the condition that the entire scheme of revision of payscale together with all these

conditions attached to it, is implemented by the State Governments as a composite scheme without any modification except to the date of implementation and the scales of pay as indicated above, In addition it shall be necessary for the **Universities and Managements of Colleges to make necessary changes in their statutes, ordinances, Rules, Regulations etc. to incorporate the provisions of the scheme.**

राज्य शासनाने १८.१.८९ रोजी एमफुक्टो संघटनेशी झालेल्या समझोत्यानुसार या अटी स्वीकारून दिनांक २७.२.१९८९ अन्वये आदेश निर्गमित केले. त्यातील परिच्छेद ९ अनुसार अधिव्याख्याता व तत्सम पदांवरील नियुक्तीकरिता पात्र ठरण्यासाठी कॉम्प्रेहेन्सिन्ह टेस्ट उत्तीर्ण असणे आवश्यक असल्याचे स्पष्ट केले आहे. तथापि या परीक्षेची योजना विद्यापीठ अनुदान आयोगामार्फत ठरविली जाईल असे या आदेशात स्पष्ट केले आहे. **या आदेशानुसार संबंधित विद्यापीठांनी आवश्यक ते परिनियम तयार करावेत अशाही सूचना विद्यापीठांना दिल्या होत्या.** विद्यापीठांनी त्यानुसार वेतनश्रेणीची अंमलबजावणी केलेली आहे. ही पॅकेज स्कीम असल्यामुळे वेतनश्रेणीबरोबरच शैक्षणिक अर्हता/ पात्रता अटी स्वीकारणे विद्यापीठांवर आपोआप बंधनकारक आहे त्यातून विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालयाला कोणतीही सवलत मिळणार नाही.

या आदेशानुसार अधिव्याख्याता या पदावर नियुक्ती करण्यांकरिता विद्यापीठ अनुदान आयोगामार्फत घेतली जाणारी नेट परीक्षा किंवा विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या अभिकर्त्यामार्फत (एजन्सी) घेतली जाणारी नेटसमकक्ष परीक्षा ही आवश्यक अट आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक १९.९.१९९१ च्या अधिसुचनेव्दारे सर्व विद्यापीठांना शैक्षणिक अर्हता बंधनकारक असल्याचे खालीलप्रमाणे कळविले आहे. :-

No person shall be appointed to a teaching post in University or any of institutions including constituent or affiliated colleges recognised under clause (f) of Section 2 of the University Grants Commission Act, 1956 or in an institutions deemed to be a University under Section 3 of the said act in a subject if he does not fulfil the requirements as to the qualifications for the appropriate subject as provided in the Schedule I

Provided that any relaxation in the prescribed qualifications can only be made by a University in regard to the posts under it or any of the institutions including constituent or affiliated colleges recognised under clause (f) of section 2 of the aforesaid Act or by an institutions deemed to be a university under section 3 of the said Act with the prior approval of the University Grants Commission.

Provided further that these regulations shall not be applicable to such cases where selections through duly constituted selection committees for making appointments to the teaching posts have been made prior to the enforcement of these regulations.

Schedule I Qualification for the post of Lecturer

* Good academic Record with at least 55 percent marks or an equivalent grade at Master's degree level in the relevant subjects from an Indian University or an equivalent degree from a foreign University.

* Candidates besides fulfilling the above qualifications should have cleared the eligibility test for lecturers conducted by UGC, DSIR or similar tests accredited by the UGC.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक १९.९.१९९१ पासून वरील शैक्षणिक अर्हता व पात्रता लागू केली असल्याने या तारखेपूर्वी सेवेत आलेल्या व तत्कालीन विहित अर्हता धारण करणाऱ्या अधिव्याख्यात्यांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होण्यातून सूट देण्यात आली आहे. तसेच ज्या अधिव्याख्यात्यांनी दिनांक ३१.१२.१९९३ पर्यंत एम.फील. परीक्षा उत्तीर्ण केली आहे वा पीएच.डी.चा प्रबंध सादर केला आहे अशांनाही नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होण्यातून सूट दिली आहे.

सन १९९१-९२ पासून केंद्र शासनामार्फत वर्षातून दोनदा नेट परीक्षा घेतली जाते. या परीक्षेचे माध्यम इंग्रजी व हिंदी असे असते. ही परीक्षा मराठी माध्यमातून घेण्यासाठी १९९४-९५ पासून सेट परीक्षेची सुरुवात करण्यात आली आहे. जानेवारी १९९५, जून १९९५, नोव्हेंबर १९९५, जुलै १९९६ व मार्च १९९७ मध्ये या परीक्षा घेण्यात आल्या होत्या. मार्च १९९७ मध्ये घेण्यात आलेल्या परीक्षेच्या निकालाची टक्केवारी ७ टक्के इतकी आहे. केंद्र शासनामार्फत डिसेंबर, १९९६ मध्ये घेतलेल्या नेट परीक्षेचा पुणे केंद्राचा निकाल ७.४ टक्के इतका आहे. सेट परीक्षेच्या निकालाची टक्केवारी ५ टक्क्यावरून ७ टक्क्यांवर गेली आहे.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने १९९१ च्या अधिनियमातील तरतुदी वेळोवेळी संबंधित विद्यापीठांच्या निदर्शनास आणून दिल्या आहेत. या तरतुदीनुसार पात्रता धारण न केलेल्यांना अधिव्याख्याता पदावर मुळात नियुक्ती देता येत नाही. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक ४.१२.१९९५ रोजी पाठविलेल्या पत्रान्वये पुन्हा वरील सूचना उद्धृत केली आहे.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने अधिव्याख्याता या पदाकरिता नेट परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासंबंधीची अट घातली असल्यामुळे ही परीक्षा उत्तीर्ण नसणाऱ्यांनी ३१.३.१९९६ पूर्वी परीक्षा उत्तीर्ण केली नाही तर त्यांना सेवेतून कमी करण्यात यावे असे आदेश दिनांक ३.९.१९९४ च्या पत्राने सर्व विद्यापीठांना कळविण्यात आले. विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या नियमानुसार, अधिव्याख्याता पदावर कार्यरत असलेल्या, परंतु नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण न झालेल्या अपात्र उमेदवारांच्या सेवा जास्त काळ चालू ठेवणे उचित नसल्याने वरील आदेश काढले होते. **विद्यापीठ अनुदान आयोगाने तदर्थ नियुक्त्या करणे, नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत वेतनवाढी रोखून ठेवणे, अपात्र अधिव्याख्यात्यांना जोपर्यंत ते पात्र ठरत नाहीत तोपर्यंतची त्यांनी सेवा वरिष्ठ श्रेणी वा निवडश्रेणीसाठी ग्राह्य धरणे याबाबत वेगळे आदेश दिले नाहीत.** तथापि, **अपात्र उमेदवारांच्या (नेट/ सेट परीक्षा उत्तीर्ण न झालेले उमेदवार) नियुक्त्यांच करू नयेत असे विद्यापीठ अनुदान आयोगाने वेळोवेळी विद्यापीठांना व राज्य शासनास कळविले आहे. वास्तविकतः अशा अपात्र उमेदवारांना सेवेत ठेवणे हेच विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या नियमाच्या विरुद्ध आहे.** तथापि एम.फुक्टो संघटनेच्या पदाधिकाऱ्यांबरोबर १९९५ मध्ये झालेल्या बैठकीत अपात्र अधिव्याख्यात्यांबाबत शासनाने सहानुभूतीपूर्वक दृष्टिकोन स्वीकारावा अशी विनंती करण्यात आली होती. संघटनेच्या वरील विनंतीचा सहानुभूतीपूर्वक विचार करून अशा अपात्र अधिव्याख्यात्यांना कार्यमुक्त न करता त्यांच्या नियुक्त्या तदर्थ स्वरूपाच्या ठेवण्यात आल्या असून जोपर्यंत ते पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होणार नाहीत तापर्यंत त्यांच्या सेवा २२.१२.१९९५ च्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार चालू रहातील.

पाचव्या वेतन आयोगाच्या संदर्भात वेतनात सुधारणा करण्याकरिता नियुक्त केलेल्या रस्तोगी समितीने अधिव्याख्याता या पदाकरिता खालीलप्रमाणे शिफारस केलेली आहे.:-

अधिव्याख्याता पदावर नियुक्ती होण्यासाठी, चांगला शैक्षणिक अहवाल व ५५ टक्के मार्कासह संबंधित विषयातील पदव्युत्तर पदवी व नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण असणे या अटी आवश्यक राहतील.

हे लक्षात घेता जे अधिव्याख्याता सेवेत आहेत व जे नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण नाहीत त्यांनाही नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण करणे बंधनकारक आहे अन्यथा वेतन पुनर्रचना होतेवेळी केंद्र शासनाकडून मिळणारा अतिरिक्त खर्चाच्या ८० टक्के निधी राज्य शासनास मिळणार नाही. वरील वस्तुस्थिती विचारात घेता हे स्पष्ट होईल की, अधिव्याख्यात्यांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण असणे हे आवश्यक व बंधनकारक आहे ही परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यानंतरच त्या दिनांकापासून त्यांची सेवा नियमित गणली जाईल.

श्री.दत्ता राणे : अध्यक्ष महोदय, मी आपल्याला या संबंधीचे पत्र दिलेले आहे. या लक्षवेधी सूचनेवर अधिक साकल्याने चर्चा आणि विचार करण्याची गरज शासनाला वाटत आहे. म्हणून आपण या सूचनेसाठी १० दिवसाची मुदत द्यावी अशी माझी आपल्याला विनंती आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, १० दिवसानंतर ही लक्षवेधी सूचना चर्चेला घ्यावी अशी मा. मंत्रिमहोदयांनी आपल्याला विनंती केली आहे त्याला आमची काही हरकत नाही.

उपसभापती : ठिक आहे. आता सभागृहाची बैठक मध्यंतरासाठी स्थगीत होईल आणि दुपारी ३.३० वाजता पुनः भरेल.

****

(४)

नेट किंवा सेट या परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या महाविद्यालयीन अध्यापकांच्या वेतनवाढी रोखल्याबाबत शासनाने दिलेले आदेश.

महाराष्ट्र विधानपरिषद : : पहिले अधिवेशन १९९८
गुरुवार, दिनांक २३ एप्रिल १९९८

सर्वश्री. व्यंकाप्पा पतकी, पी.जी.दस्तुरकर, बी.टी.देशमुख, सुरेश पाटील, व्ही.यु.डायगव्हाणे, श्रीमती संजीवनी रायकर, सर्वश्री. अशोक मोडक, दिवाकर पांडे, प्रकाश जावडेकर, धरमचंद चोरडीया, हुसेन दलवाई विधानपरिषद सदस्य यांनी महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम १०१ नुसार दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री. व्यंकाप्पा पतकी (विधानसभेने निवडलेले) : अध्यक्ष महोदय, मी नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"राज्य सरकारने नेट किंवा सेट या परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या महाविद्यालयीन अध्यापकांची सेवा अस्थायी (ॲडव्हाक) ठरविण्याबाबत दिलेले आदेश, नेट किंवा सेट परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या अध्यापकांना बढती, वेतनवाढी या सारख्या सेवेतील फायद्यांपासून वंचित रहावे लागेल असाही दिलेला आदेश, दि. १८.१.८९ रोजी महाराष्ट्र अध्यापकाच्या संघटनेशी मा. मुख्यमंत्र्यांनी केलेल्या समझोत्यामध्ये या परीक्षांची सक्ती पुरेशी व्यवस्था केल्यानंतर परिनियमांनी करण्याचे शासनाने दिलेले आश्वासन, तसे न करता २७.२.८९ च्या शासन निर्णयाचा व सदर कराराचा भंग करून नव्याने काढलेले आदेश, या आदेशास विरोध दर्शविण्यासाठी दि. २.४.९८ पासून राज्यातील महाविद्यालयीन अध्यापकांनी आंदोलन करण्याचा दिलेला इशारा, या आदेशामुळे पाच सहा वर्षाहून अधिक सेवा झालेल्या अध्यापकांना बढती व वेतन वाढीपासून वंचित रहावे लागणे, त्यामुळे अध्यापक वर्गात निर्माण झालेले तीव्र असंतोषाचे वातावरण, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कारवाई व शासनाची भूमिका."

श्री.अनिल देशमुख (उच्च व तंत्रशिक्षण राज्यमंत्री) : अध्यक्ष महाराज, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रति माननीय सदस्यांना आधीच वितरीत केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

मा. मंत्री उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे निवेदन

शासन निर्णय दिनांक २२.१२.१९९५ अन्वये जे अधिव्याख्याता दिनांक १९.९.९१ नंतर विद्यापीठ महाविद्यालयाच्या सेवेत आले आहेत व ज्यांनी विद्यापीठ अनुदान आयोगाने विहित केलेली नेट/सेट परीक्षा (अर्हतेचा एक भाग म्हणून) उत्तीर्ण केलेली नाही. त्यांना रोखलेली वेतनवाढ १.४.१९९८ व त्या तारखेच्या नंतर एक सवलत म्हणून अदा करण्याचा निर्णय राज्य शासनाने घेतला आहे.

तसेच या सर्व कर्मचाऱ्यांना समतुल्य राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांप्रमाणे रजा व इतर सवलती शासनाच्या प्रचलित आदेशाप्रमाणे देण्याचा विचार केला जाईल.

अधिव्याख्यात्यांच्या अर्हतेसंबंधी काही बाबीचा विचार विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे अजून प्रलंबीत असल्यामुळे इतर बाबीसंबंधी आयोगाबरोबर राज्य शासन संपर्क साधेल.

श्री. व्यंकाप्पा पतकी : अध्यक्ष महाराज, नेट किंवा सेट परीक्षा उत्तीर्ण न होणाऱ्या महाविद्यालयातील अध्यापकांची सेवा अस्थायी ठरविण्याबाबत शासनाने जे आदेश दिले होते ते आदेश सरकारने आता मागे घेतलेले आहे. नेट आणि सेट परीक्षेच्या बाबतीत एम्फक्टो आणि मुक्टो या संस्थांनी निवेदन आंदोलन केले होते. प्राध्यापक सर्व रस्त्यावर आले होते आणि त्यानंतर सरकारने हा निर्णय घेतला की, या परीक्षांच्या संदर्भात प्राध्यापकांच्या सेवा अस्थायी ठरविण्याच्या बाबतीत सरकारी आदेश मागे घेण्यात येत आहे. जे शिक्षक प्राध्यापक सेवेत रुजू झालेले आहेत त्यांना कायम करावयास पाहिजे. त्या संदर्भात शासनाला वारंवार आदेश काढावे लागतात. सन्माननीय सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख यांना सरकार बरोबर जोरदार लढाई करावी लागते. ही लढाई केल्यानंतर आणि प्राध्यापकांनी आंदोलन केल्यानंतर सरकारने आपले आदेश मागे घेतलेले आहेत. हे प्रकार वारंवार घडत असतात तेव्हा जे सेवेत रुजू झालेले आहेत त्यांना कायम करण्यासाठी परीक्षा नाहीत. हे यापूर्वी एकदा सरकारने ठरविलेले आहे. यानंतर मला असे विचारावयाचे आहे की, या प्राध्यापकांची जी रोखलेली वेतनवाढ आहे ती दिनांक १.४.१९९८ व त्या तारखेनंतर अदा करण्याचा निर्णय सरकारने घेतलेला आहे. तेव्हा दिनांक २२.१२.१९९५ रोजी शासनाने जो निर्णय घेतलेला आहे त्याने १९९६/९७ मध्ये रोखलेल्या वेतनवाढी एक महिन्यात अदा करण्यात येणार आहेत काय?

श्री. दत्ता राणे : अध्यक्ष महाराज, वेतनवाढ देण्यासंबंधीचा निर्णय त्यामध्ये दिलेला आहे. १९९६-९७ मध्ये मागच्या सुद्धा रोखलेल्या वेतनवाढी गृहीत धरून दिनांक १.४.१९९८ नंतर दिल्या जातील.

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, १९९६-९७ मध्ये रोखलेल्या वेतनवाढी दिनांक १.४.१९९८ नंतर दिल्या जातील असे आता सांगण्यात आलेले आहे. याबाबतीत माझे असे म्हणणे आहे की, शासनाला आतापर्यत चारपाच वेळा निवेदने देण्यात आलेली आहेत. मी स्वतः या सभागृहामध्ये हा आरोप करतो की, या नेटसेटबाबत सरकारने जे करावयास पाहिजे ते सरकार करीत नाही आणि जे करावयास नको ते सतत करीत असते. त्याच्या पुढची कडी अशी आहे की, आता रोखलेल्या वेतनवाढी देतील पण ॲडव्हाक अपॉईंटमेंटस सुरूच राहणार आहेत. व्यवस्थापनाच्या हातामध्ये तदर्थ नेमणुका करण्यासंबंधीचे जे कोलीत आहे ते काही मागे घेतलेले नाहीत. मंत्रालयातील अधिकाऱ्यांनी जे करावयाला पाहिजे ते केले नाही असे माझे म्हणणे आहे. यु.जी.सी. ने त्यांना वारंवार सांगितले होते. त्याचबरोबर जो काही करार करण्यात आला होता त्या करारामध्ये सुद्धा असे ठरले होते, २७.२.८९ च्या शासन निर्णयात नमूद आहे की जुनीच पद्धत सुरू राहील.

"The same procedure, as prescribed by 1977 G.R., should continue to be in operation till it is suitably replaced by the comprehensive test to be prescribed by the University Grants Commission."

अध्यक्ष महाराज, युजीसी ने यांना चार वेळा सांगितले आहे. पैकी १४ मार्च ९१ ला सांगितले आहे की, तुम्ही तुमचे परिनियम दुरुस्त करा अध्यक्ष महाराज, युजीसीच्या सचिवांचे उच्च शिक्षण सचिवांना हे पत्र आहे.

"Amendement of relevant university statutes for prescribing this as minimum qualification."

ही या पत्रातील दुसरी महत्त्वाची अट आहे. ७ ऑगस्ट १९९१ ला पुन्हा पत्र लिहिले युजीसीच्या सचिवांनी उच्च शिक्षण सचिवांना तुम्ही हे करायला पाहिजे, ते करीत नाही. तुम्ही ते कंप्लसरी करा. व्यवस्था करा. तेही त्यांनी केले नाही. शेवटी युजीसीच्या अध्यक्षांनी या राज्याच्या मा. उच्च शिक्षण मंत्र्यांना लिहिले. "तुमचे सचिव १९९२ मध्ये झालेल्या अखिल भारतीय सचिवांच्या बैठकीमध्ये हजर होते. पण त्या बैठकीत ठरलेले असले तरी ते काहीही करीत नाहीत." त्यावेळी सन्माननीय श्री. अनंतराव थोपटे हे उच्च शिक्षण विभागाचे मंत्री होते. त्यांना हे पत्र ३ जून १९९२ या तारखेचे युजीसीच्या अध्यक्षानी दिले आहे. कारण काय तर सचिव पातळीवर हे होत नाही. सचिव ऐकत नाहीत म्हणून ते आपल्या ३ जून १९९२ च्या पत्रात म्हणतात की....

"This was discussed and there was general agreement about the desirability of such a system in the conference of Education Secretaries of the state Governments in April 1992. I am writing this letter to seek your intervention in the matter for ensuring that the mechanism of UGC NET, State NET becomes operational and is prescribed in University's Statutes/recruitment rules for Govt. Colleges at the carliest."

तेव्हा माझा प्रश्न असा आहे की, हे वारंवार सांगूनही ज्यांनी केले नाही त्यांचेवर आपण आता काय कारवाई करणार आहात?

श्री. दत्ता राणे : अध्यक्ष महाराज, माझ्याकडेही या संदर्भातील एक पत्र आहे आणि हे मी येथे वाचून दाखविले तर त्यात १० मिनिटे जातील म्हणून वाचून दाखवित नाही....

उपसभापती : आपण ते संपूर्ण पत्र वाचण्याची गरज नाही. त्याचा आशय थोडक्यात सांगितला तरी चालेल.

श्री. दत्ता राणे : अध्यक्ष महाराज, त्या पत्राचा आशय असा आहे की, दुसऱ्या ओळीमध्ये यात म्हटले आहे की, अधिव्याख्यात्यांच्या अर्हतेसंबंधी बाबीचा विचार युजीसीकडून अद्याप प्रलंबीत असल्याने इतर बाबींसंबंधी राज्य सरकार आयोगाबरोबर संपर्क साधील. याचा अर्थ तुमच्या विचारांशी आम्ही सहमत आहोत. परंतु आयोगाने जे आमच्यावर बंधन घातले आहे... ते पत्र देखील मी येथे वाचून दाखवू शकेल. **तेव्हा तूर्त आम्ही ही सवलत मागे घेतली आहे आणि बाकीच्या दोन सवलती आहेत अर्हतेबाबतीत आणि बढतीसंबंधात... त्याबाबतीत आयोगाशी आम्ही बोलतो आहोत आणि आयोगाकडून याबाबत मार्गदर्शन मिळेल त्याप्रमाणे करण्यात येईल.**

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, याबाबत आयोगाशी बोलण्याची गरज नाही. तसा हा विषय नाही. त्यांनी जे सांगितले नाही ते आपण करता आहात आपण तदर्थ नेमणुका द्या असे कोठे विद्यापीठ अनुदान आयोगाने सांगितले आहे? इन्क्रीमेंट देऊ नका असे कोठे सांगितले आहे? अध्यक्ष महाराज. हायकोर्टानेसुद्धा निर्णय दिलेला आहे आणि तो निर्णय युजीसीने त्यांना कळविला आहे. हायकोर्टाने आपल्या निर्णयात म्हटले आहे की,

"This will however, not apply to the appointments already made." ही गोष्ट खरी आहे काय?

उपसभापती : सन्माननीय सदस्यांनी हे लक्षात घ्यावे की, युजीसीने जे सांगितले नाही ते सरकारने केले आहे, ते आता काढून टाकले आहे, तर मग ही आनंदाची आणि समाधानाची बाब आहे की नाही?

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, ९६/९७ च्या रोखलेल्या वेतनवाढी देणार. आता यापुढे वेतनवाढ त्यांची रोखणार नाही असे यांनी म्हटले. अध्यक्ष महाराज, ही गोष्ट खरी आहे. उशीराने का होईना सरकारने तो निर्णय मागे घेतला ही समाधानाची बाब आहे. जे योग्य आहे त्याला योग्यच म्हणावे लागेल. मी पुन्हा एकदा स्पष्टपणे विचारू इच्छितो ते इतर बाबतीत. तदर्थ नेमणुका, सेवा धरू नका, हे माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या पातळीवर झालेल्या गोष्टी देखील नंतर खालच्या पातळीवर बदलल्या आहेत. अध्यक्ष महाराज, हायकोर्टाने निर्णय दिला आहे की, हे तुम्ही बंधनकारक करा. व पुढे त्यात निर्णय असा आहे की, "This will however, not apply to the appointments already made" दिल्ली हायकोर्टाने हा निर्णय दिलेला आहे ही गोष्ट खरी आहे की नाही?

श्री.दत्ता राणे : अध्यक्ष महाराज, यामध्ये दोन प्रश्न आहेत. सुटेबल रिप्लेसमेंटचा हा मुद्दा आहे आणि वेतनवाढीच्या बाबतीत तर सन्माननीय सदस्यांचा विरोध नाही....

श्री.बी.टी.देशमुख : निश्चितच नाही. पण नेटसेट भरती झालेल्या लोकांना लागूच नाही असे दिल्ली उच्च न्यायालयाच्या मा. खंडपीठाने म्हटले आहे. "This will however, not apply to the appointments already made." त्याचे काय?

श्री. दत्ता राणे : म्हणून या ठिकाणी नोव्हेंबर, १९९५ मधील जे युजीसीचे पत्र होते त्यात त्यांनी म्हटले आहे की....

श्री.बी.टी.देशमुख : युजीसीचे कशाला सांगता? मी प्रश्न सरळ विचारला आहे. बाकीचे तुम्ही सांगा. तुम्हाला ते सांगण्याचा अधिकार आहे. परंतु प्रश्न विचारण्याचा व त्याला उत्तर मिळविण्याचा मला अधिकार आहे. "This will, however, not apply to the appointments already made," असा हायकोर्टाचा सरळसरळ निर्णय आहे. हे सेट नेट सक्तीचे करा असे त्यांनी म्हटले. परंतु त्यानंतर उपरोक्त प्रमाणे निर्णय झाला ही गोष्ट खरी आहे की नाही?

श्री. दत्ता राणे : यासंबंधीचा निर्णय असेल तर तो तपासून घेवू.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, **मी स्वतः मा. मंत्रिमहोदयांच्या कार्यालयाला याची प्रत दिली व त्याची रिसिट घेतली आहे. तसेच उपसभापती महोदय मी त्या पत्राची आपल्यालाही प्रत दिली आहे.** माझे म्हणणे असे की, संबंध महाराष्ट्रातील ७ हजार लोकांचा विनाकारण छळ यांनी सुरू केला आहे. पहिली सेट परीक्षा महाराष्ट्रात घेण्यासाठी युजीसीने यांना परवानगी दिली. पुणे युनिव्हर्सिटीला नेट-सेट परीक्षा सुरू करण्यासाठी त्यांना एक चपरासी घरून पाच जागा पाहिजे होत्या, त्याकरिता मंत्रालयातील शिक्षण विभागाला मंत्रालयातील वित्त विभागाने १५ महिने मान्यता दिली नाही. हे यांचे कर्तव्य आहे. मग तुम्ही त्यासाठी लोकांना पनिशमेंट कां देता? मंत्रालयातल्या मंत्रालयात एका विभागाची दुसऱ्या विभागाला मान्यता मिळायला १५ महिने लागतात व आम्ही सभागृहात भांडण काढल्यावर मान्यता मिळाली. या ठिकाणी तुम्ही जे करायला नको ते केले आहे या ठिकाणी ज्या अटी आहेत त्यामध्ये हे नाही. **जे करायला नको ते केले आहे आणि जे करायला पाहिजे ते अजूनही करीत नाही.** याबाबतचे हे सर्व मुद्दे आपण माननीय उपसभापतींसमोर मांडा. हे महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाला त्यांचे म्हणणे मांडायला सांगा आणि ते मांडल्यानंतर एक महिन्यात मा. उपसभापती समक्ष निर्णय घ्या. युजीसी ने करायला सागीतले नव्हते ते तुम्ही केले. इन्क्रीमेंट रोखले. ते बरोबर केले नाही. आता युजीसीला काय विचारायचे आहे? त्यांच्या अटी माझ्याजवळ आहेत. दोन वर्षाच्या वर त्यांना प्रोबेशन नको. दोन वर्षानंतर त्यांना कन्फर्म करा, अशाप्रकारच्या अटी त्यांनी पाठविल्या. तुम्ही त्यांना सांगितले की, तदर्थ नेमण्याची अट पालन करा. माझे असे म्हणणे आहे की, एक महिन्याच्या आत तुम्ही मा. उपसभापतीसमोर आपले, शासनाचे म्हणणे मांडा आणि एमफक्टोचे याबाबतचे म्हणणे मांडण्याची संधी द्या? सर्व कागदपत्रे दाखवा व १ महिन्यांत निर्णय करायला काही अडचण आहे कां?

श्री. दत्ता राणे : उत्तरामध्ये सांगितले आहे की, विद्यापीठ अनुदान आयोगासंबंधी आमची चर्चा सुरू आहे. त्यांच्याबरोबर विचारविनिमय होईल.माझ्याकडे सुप्रिम कोर्टाचे निवेदन आले आहे. ते मी आपल्याला वाचून दाखवितो. त्यांनी पत्र दिले आहे. त्यामध्ये म्हटले आहे की,

"The High Court on 13th May, 1993 had passed an order whereby the appellant University was prevented from appointing any one to the post of lecturer unless he/she had the qualification and also passed the national elegibility test as prescribed by the university Grants Commission."

प्रा.बी.टी.देशमुख : तो दिल्ली हायकोर्टाचा १३ मे १९९३ चा निर्णय आहे.

श्री.दत्ता राणे : ते प्रत्यक्ष त्या ठिकाणी हजर झाले....

श्री. बी.टी.देशमुख : १३ मे च्या दिल्ली हायकोर्टाच्या निर्णयात त्याच्या पुढचे वाक्य असे आहे की, "This will, however, not apply to the appointments already made." तुम्ही जे वाचले त्याच्या पुढचे वाक्य आहे....

श्री. व्यंकाप्पा पतकी : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. कोर्टाचा निकाल वाचतांना तो पूर्ण वाचला पाहिजे. या ठिकाणी कोर्टाच्या निकालातील अर्धवट वाक्य वाचून दाखवून मंत्रिमहोदय सभागृहाची दिशाभूल करीत आहेत....

प्रा.बी.टी.देशमुख : मा. मंत्रिमहोदय वाचतांना तुम्ही १३ मे १९९३ ही निर्णयाची तारीख सांगितली आहे. तो निर्णय माझ्याकडे आहे. cwp No./ 3570/92 and cm No./6675/92, या प्रकरणातील तो निर्णय आहे. आपण म्हणता ते वाक्य त्यामध्ये आहे. आपण म्हणता त्याच्या पुढचे वाक्य मी वाचून दाखवितो. "This will, however, not apply to the appointments already made."

उपसभापती : हे वाक्य आपल्या प्रतीमध्ये आहे काय ते पहा?

श्री.दत्ता राणे : मी संपूर्ण वाचून दाखवितो.

"That order will continue to operate till the final disposal to this appeal. List the appeal on 9.8.94 subject to overnight part heard. printing dispensed with liberty to file additional documents, if any." एवढीच माहिती माझ्याजवळ आहे.

उपसभापती : पुढचे त्यांच्याकडे नाही.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, मग माझा प्रश्न असा आहे की, दि. १३ मे ९३ रोजी "राजसिंग रिप्रेझेन्टेड बाय अहलुवालिया विरुद्ध युजीसी" यांच्याबाबतीत दिल्ली हाय कोर्टाच्या मा. जस्टीस वधवा आणि जस्टीस जैन यांच्या खंडपीठाने जो निर्णय दिला आहे त्यामध्ये "This will, however, not apply to appointments already made." असे म्हटलेले आहे ही गोष्ट खरी आहे की नाही?

श्री. दत्ता राणे : सभापती महोदय, या ठिकाणी मी पी.बी.सावंत आणि एन.टी.सिंग यांच्याबाबतीतील निर्णय वाचून दाखवला. याबाबतीत तपशिलामध्ये जावे लागेल. **त्यामुळे याबाबतीत आयोगाबरोबर बसून चर्चा करावी लागेल, त्यावेळी सन्माननीय सदस्यांनाही बोलवू. ही कायदेशीर लढाई आहे.**

डॉ.अशोक मोडक : सभापती महोदय, मुळामध्ये तीन शर्तींच्या बाबतीत असंतोष निर्माण झालेला होता. नेमणुका तदर्थ आहेत, दुसरे म्हणजे वेतनवाढ

रोखलेली आहे आणि तिसरे म्हणजे त्यांना पुढे कोणत्याही प्रकारे वरिष्ठ वेतनश्रेणी किंवा निवड श्रेणी दिली जाणार नाही. याठिकाणी माननीय मंत्री महोदयांनी जे निवेदन केले त्यामध्ये केवळ एका शर्तीच्या बाबतीत उल्लेख आहे. बाकीच्या दोन शर्तीच्या बाबतीत सुद्धा शासनाने असे धोरण पत्करलेले आहे का? असा माझा पहिला प्रश्न आहे. मघाशी आपण किंवा इतर कोणीही बोललेले असले तरी आज वेळ अशी आली आहे की, नेट किंवा सेट परीक्षांचे स्वरूप बदलण्याची गरज आहे. कारण नेटमध्ये "The word "E" stands for eligibility, what are held are competitive tests and not eligibitity tests. म्हणून महाराष्ट्र शासनाने याबाबतीत पुढाकार घेऊन विशेष तज्ज्ञांची एक समिती करावी आणि त्या समितीच्या शिफारसी आयोगाकडे पाठविण्याची गरज निर्माण झालेली आहे. अन्यथा ही तलवार सतत टांगती रहाण्याचा मला धोका दिसतो. तेव्हा माझे दोन प्रश्न असे आहेत की, बाकीच्या दोन शर्तीच्या बाबतीत शासनाने काय धोरण पत्करलेले आहे आणि या परीक्षांचे स्वरूप बदलण्यासाठी महाराष्ट्र शासन पुढाकार घेऊन यु.जी.सी. ला कळविणार आहे का?

श्री. दत्ता राणे : सभापती महोदय, पहिल्या प्रश्नाच्या बाबतीत सांगावयाचे तर या ठिकाणी निवेदनामध्ये म्हटले आहे की, "शासन संपर्क साधत आहे." म्हणजे अजून तो विचार आम्ही सोडलेला नाही. दुसरी गोष्ट अशी की, **सन्माननीय सदस्यांची जी सूचना आहे ती आम्ही स्वीकारीत आहोत. तशा प्रकारे तज्ज्ञांचा सल्ला घेऊन यु.जी.सी. ला पत्र पाठविण्याची व्यवस्था करू.**

श्री.पी.जी.दस्तुरकर : सभापती महोदय, माननीय मुख्यमंत्र्यांनी त्यावेळी याबाबतीत चर्चा करून निर्णय दिला त्याठिकाणी त्यांच्या बरोबर चर्चा होऊन जो समझोता झाला त्याप्रमाणे झालेले नाही याबद्दल मी खंत व्यक्त करतो. सभापती महोदय, मी आपला आभारी आहे. काही दिवसापूर्वी आपण आपल्या चेंबरमध्ये बैठक बोलाविली होती. त्यावेळी माननीय मंत्री महोदय, विभागाचे सचिव, सन्माननीय सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख यांना बोलाविले होते. आपण सभागृहामध्ये आदेश दिले होते की, एकदा या बाबतीत बसून चर्चा करून निर्णय घेऊ. नेट/सेट परीक्षेची अट रिक्रुटेड टिचरला नाही तर ती कॅन्डीडेटला आहे. जो ऑलरेडी रिक्रुट झालेला आहे त्याला ही अट नाही. अशा प्रकारचे युजीसी चे आदेश नाहीत. केंद्र शासनाचे आदेश नाहीत, राज्य शासनाने आदेश दिलेले नाहीत. म्हणून तदर्थ अपॉईंटमेंट करणे आणि इन्क्रीमेंट बंद करणे या चुकीच्या गोष्टी आहेत आणि या गोष्टी आम्हाला पटतात असे समाधानकारक उत्तर त्यावेळी दिले होते. त्यादिवशी आपल्यासमोर मान्य केले. तेव्हा कोणत्याही कायद्याचा आधार नसतांना, स्टॅट्युट तयार केलेले नसतांना ज्या अटी कँडीडेटला लावावयाच्या त्या टिचरला लावल्या आहेत त्याविशी चर्चा होऊन सुद्धा तदर्थ अपॉईटमेंट रद्द करण्याचा निर्णय घेतलेला नाही. तेव्हा त्याबद्दल माननीय मंत्री महोदयांनी सांगावे की, तदर्थ अपॉईंटमेंट करणे ही अट राहीलेली नाही, ज्या अपॉईंटमेंट झालेल्या आहेत त्या कन्फर्म आहेत. नेट/सेटची गरज नाही असे माननीय मंत्री महोदय सांगणार आहेत का?

श्री. दत्ता राणे : सभापती महोदय, आपल्याबरोबर जी बैठक झाली त्यावेळी याबाबतीत निश्चित स्वरूपाचा निर्णय घेतलेला नव्हता. सहज आपल्याला मी भेटायला आलो होतो आणि तेथे चर्चा झाली. ही शासकीय बैठक ठरलेली नव्हती. माननीय सदस्यांनी जरी येथे उल्लेख केला असला तरी ही बैठक मी बोलविली नव्हती. पण मी त्यांच्याबरोबर बोललो. चर्चा केली. आणि सहज आपण भेटू शकतो. त्या बैठकीमध्ये आपण अशा तऱ्हेचा निर्णय घेतला होता. हे जे काही माननीय सदस्यांनी सांगितले आहे, हे काही बरोबर नाही. **मी वेळोवेळी सांगत आहे की, यासंबधी आयोगाशी सल्लामसलत करणे आवश्यक आहे.** कारण यासाठी ८० टक्के अनुदान त्यांच्याकडून येत आहे. त्याच्याशी विचारणा न करता आपण जर काही गोष्टी केल्या तर आपल्या अनुदानाबद्दल त्यांच्याकडून विचारणा होईल. म्हणून मी या ठिकाणी अजूनही सांगतो की, आयोगाशी बोलत आहोत. आज **एक सवलत जशी मान्य केली आहे. तसे अर्हता आणि बढतीसंबंधी लवकरात लवकर १-२ महिन्यामध्ये प्रत्यक्ष चर्चा करून त्यांनी केलेला पत्रव्यवहार त्यांना दाखवून जर ते शिथील करीत असतील तर तसे करू.**

श्री. बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, यासाठी ८० टक्के अनुदान त्यांच्याकडून मिळते हे माननीय मंत्रिमहोदयांनी जे सांगितले, त्याच्याशी मी सहमत आहे. त्यांच्या अटी मान्य करण्याचे आपण ॲग्रिमेंट केलेले आहे. २२ जुलै १९८८ च्या त्यांच्या पत्रामध्ये २९ अटी आहेत. सभापती महोदय, या निवेदनामधील एक वाक्य मी आपल्याला वाचून दाखवितो. "तसेच या सर्व कर्मचाऱ्यांना समतुल्य राज्य शासकीय कर्मचाऱ्याप्रमाणे रजा व इतर सवलती शासनाच्या प्रचलित आदेशाप्रमाणे देण्याचा विचार केला जाईल" आता हे निवेदनामध्ये कशाला आले आहे हे समजत नाही.

उपसभापती : त्याचा मूळ लक्षवेधी सूचनेशी संबंध नाही.

श्री.बी.टी.देशमुख : हे कोठून आणले आहे? कशासाठी आणले आहे? हा मसाला आम्ही विचारला नाही. रजा विचारली नाही, इतर सवलती विचारल्या नाहीत. ज्या गोष्टी आम्ही विचारल्या नाहीत, त्या खरे म्हणजे येथे टाकायला नको होत्या. त्या तुमच्या निदेशानुसार काढून टाका, नाही तर राहू द्या, उगीच जास्तीचे सांगितले आहे. सभापती महोदय, मूळ प्रश्न असा आहे की, या तीन अटी यामध्ये नाहीत. युजीसीला आपल्याला विचारता येईल. पण जे करायला नको होते ते काळेसावळे आपण करून टाकले आहे. आता ही धुलाई करायची आहे. ते उजळ करायचे आहे. महाराष्ट्र राज्यातील वातावरण या अटींमुळे अकारण अत्यंत खराब झालेले आहे. नेटसेट केलेली नाही म्हणून अनेकांची वेतनवाढ रोखली होती. इतर अटी आहेत. आता युजीसी बरोबर आपण जरूर बोला पण खरोखरच तेथे जाण्याची गरज आहे काय? हे आपल्यासमोर यांनी मांडले पाहिजे की, तुमच्या अटी काय आहेत, कोणत्या अटीप्रमाणे तुम्ही केले? त्याचे आधार काय? हे आपल्यासमोर त्यांनी, यांनी, युजीसीच्या खऱ्या अटीसह मांडावे. एम्फक्टोचेही त्यावेळी ऐकून घ्यावे. याला माननीय मंत्रिमहोदयांची काय हरकत आहे?

श्री. दत्ता राणे : सभापती महोदय, याठिकाणी केंद्र शासनाने जे पत्र दिले होते. त्याच्यामधील एक वाक्य मी आपल्याला वाचून दाखवितो. "I am directed to say that the fulfilment of the constitutional responsibility for coordination, determination and maintanance of standard in higher education in Cerntral Govt. the U.G.C. have taken, from time to time, several measures." आता स्टँडर्ड मेंटेन करण्यासाठी काही उपाययोजना केली तर तुम्ही हे कोठून काढले? कोठून आणले? हे विचारणे बरोबर नाही.

उपसभापती : युजीसी च्या आदेशामध्ये ते नाही.

श्री. दत्ता राणे : सभापती महोदय, मी केंद्र शासनाच्या परिपत्रकामधील सांगत आहे.

श्री. अरुण मेहता : सभापती महोदय, हा प्रश्न महत्त्वाचा आहे. आपण जी बैठक घेतलेली होती, ती अशासकीय होती असे आताच माननीय मंत्रिमहोदयांच्या बोलण्यातून दिसून आले आहे. माझी आपल्याला विनंती आहे की, यामध्ये आपणच मध्यस्थी करून हा प्रश्न सुटू शकतो. असे का करीत नाही की, जर माननीय मंत्रिमहोदयांची तयारी असेल तर आपण स्वतः इनिशिएटिव्ह घेवून, ऑफीशियल बैठक बोलावून, त्याची निमंत्रणे माननीय सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख आणि त्यांच्या सहकाऱ्यांना तसेच विभागीय सचिव आणि माननीय मंत्रिमहोदयांना देवून आपण यासंबंधीचा तुकडा पाडून टाकावा. मागच्या वेळेला ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवलेली होती. म्हणजे दोन वेळा ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवलेली आहे. पुनः ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवण्याची वेळ आलेली आहे. यामधून सन्माननीय सदस्यांचे समाधान होत नाही अशी परिस्थिती निर्माण झालेली आहे. माझी विनंती अशी आहे की, अशा प्रश्नांच्या संदर्भात विधिमंडळाच्या पिठासीन अधिकाऱ्यांनी पुढाकार घेऊन सोडवावेत. आपली तयारी असेल तर आपण पिठासीन अधिकाऱ्यांबरोबर बसून चर्चा करण्याची तयारी आहे काय, त्यामध्ये पिठासीन अधिकाऱ्यांचा निर्णय बंधनकारक राहील अशा प्रकारचा प्रयत्न मंत्रिमहोदय करतील काय?

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, लेखी समझोत्याच्या विरुद्ध केले आहे. जे करायला नको होते ते केलेले आहे. युजीसीचे खरोखरच काही म्हणणे आहे काय? तेही कोणाच्यातरी समोर बसून मांडले पाहिजेत.

श्री.दत्ता राणे : यामध्ये तशी काही अडचण नाही....

उपसभापती : १.४.१९९८ व त्या तारखेच्या नंतर एक सवलत म्हणून अदा करण्याचा निर्णय राज्य शासनाने घेतला आहे. हा सुसंगत अशा प्रकारचा निर्णय घेतलेला आहे, त्यादृष्टीने निश्चितपणे स्वागत केले पाहिजे. परंतु इतर अनेक प्रश्न राहिलेले आहेत की जे अनुत्तरित आहेत. याबाबतची चर्चा सभागृहामध्ये किती करणार आहात? असा प्रश्न आहे. पहिल्यांदा लक्षवेधी सूचना आली तेव्हा सदस्यांचे समाधान झाले नाही म्हणून राखून ठेवण्यात आली नंतर लक्षवेधी सूचना चर्चेला आल्यानंतर मंत्रिमहोदयांनी विनंती केली की, याच्यावर जरूर ती स्पष्टीकरणात्मक माहिती माझ्याकडे आलेली नाही, म्हणून ही लक्षवेधी सूचना राखून ठेवून पुढे ढकलण्यात आली. आता आणखी काही प्रश्न राहिलेले आहेत, **या सगळ्या पार्श्वभूमीवर अधिकृत अशाप्रकारची बैठक घ्यायला मला कोणतीही हरकत नाही. अशा प्रकारची बैठक मी मागे घेतलेली आहे.** या प्रश्नांच्या संदर्भात अशाप्रकारची अनौपचारिक बैठक झाली तरी या लक्षवेधी सूचनेतील विषयाच्या संदर्भात मार्ग निघणार आहे. अशाप्रकारची संयुक्तिक बैठक बोलावून त्या ठिकाणी विस्ताराने चर्चा करू जेवढी उत्तरे मिळालेली आहेत तेवढ्यावर समाधान मानून हा विषय येथे थांबवू.

****

(६)

जुलै २००० च्या अधिवेशनात नेटसेट बाबत मा. मंत्री उच्च व तंत्रशिक्षण यांनी घेतलेली भूमिका

मंगळवार, दिनांक २५ जुलै २०००

सदरहू लक्षवेधी सूचना मंगळवार, दिनांक २५ जुलै २००० रोजीच्या विधानपरिषदेच्या दिवसाच्या कामकाजात, क्रमांक चार (३) वर दाखविण्यात आलेली होती. सभागृह सुरु होण्याच्या एक तास अगोदर लक्षवेधी सुचनेवरील मा. मंत्री उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे निवेदन आम्हा सदस्यांना खणातून वितरित करण्यात आले होते. ठरल्याप्रमाणे सभागृहाची नियमित बैठक त्यादिवशी दुपारी १२.०० वाजता सुरु झाली. राजकीय कारणावरून खूप गोंधळ झाला. एकदा मा. सभापतींनी कामकाज १० मिनिटासाठी स्थगित केले. पुन्हा बैठक सुरु झाल्यावर "सभागृहात गोंधळाचे वातावरण निर्माण झाल्याने सभागृहाचे कामकाज करणे शक्य नाही" असे सांगून मा. सभापतींनी १२.४६ वाजता बैठक स्थगित केली. त्यादिवशी कोणतेही कामकाज होवू शकले नाही. आमच्या लक्षवेधी सुचनेमध्ये आम्ही काय मुद्दे उपस्थित केले होते व त्यावर शासनाची भूमिका काय होती? हे लक्षात यावे म्हणून उपरोक्त निवेदन प्रसृत केलेले आहे.

सर्वश्री. बी.टी.देशमुख, वसंत काळे विधानपरिषद सदस्य यांनी महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम १०१ अन्वये दिलेली लक्षवेधी सूचना पुढील प्रमाणे आहे.

"नेटसेटची परीक्षा उत्तीर्ण न केल्याचे निमित्त करून बेकायदेशीरपणे शेकडो महाविद्यालयीन व विद्यापीठीय शिक्षकांच्या वार्षिक वेतनवाढी रोखण्याचा महाराष्ट्रामध्ये घडलेला व घडत असलेला प्रकार, मे, जुन मध्ये वेतननिश्चिती करतांना या वेतनवाढीपासून अशा प्राध्यापकांना वंचित ठेवण्याचा झालेला निर्णय, १८ जानेवारी १९८९ रोजी महाराष्ट्र शासनाचे मुख्यमंत्री व महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघामध्ये झालेल्या समझोत्याचा त्यामुळे होत असलेला भंग, २ फेब्रुवारी १९९४ , ७ मार्च १९९४, २४ मार्च १९९४ च्या शासननिर्णयाने अशा शिक्षकांवर अनेक अन्याय्य अटी लादणे, २२ डिसेंबर १९९५ च्या शासननिर्णयाने त्यातील अनेक अटी मागे घेणे, त्यांना तदर्थ नेमणुका देणे, वार्षिक वेतनवाढी न देणे, व त्यांची सेवा, वरिष्ठ व निवडश्रेणीसाठी ग्राह्य न धरणे, ४ एप्रिल २००० च्या एका पत्रान्वये विद्यापीठ अनुदान आयोगाने "युजीसी रेग्युलेशन्स २०००" सर्व विद्यापीठांना पाठविणे, त्या रेग्युलेशनच्या (क्र.एफ-३-१/२०००पीएस) परिच्छेद २ मध्ये "नेट सेट ही पात्रता परीक्षा सेवेत भरती होतांना आवश्यक असेल. त्या त्या वेळेच्या पात्रतेनुसार त्या त्या वेळेच्या निवडसमिती मार्फत ज्यांची निवड झालेली आहे अशा यापूर्वीच सेवेत असलेल्या शिक्षकांना नेटसेटची अट लागू असणार नाही" असे स्पष्टपणे नमुद करुन सुद्धा याबाबतचे अन्याय्य शासननिर्णय निरस्त न होणे, या शिक्षकांच्या सेवाशर्ती परिनियमांनी ठरवाव्यात असे १९९४ च्या महाराष्ट्र विद्यापीठ कायद्यामध्ये स्पष्टपणे नमूद असतांना व परिनियमामध्ये कोणताही बदल न करता उमेदवारासाठी असलेल्या अटी विधिवतरित्या भरती झालेल्या शिक्षकांकरिता लागू करण्याच्या या प्रयत्नामुळे निर्माण झालेला तीव्र असंतोष व याबाबत शासनाची भूमिका"

मा. मंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे निवेदन

चौथ्या वेतन आयोगाच्या शिफारसीनुसार व विद्यापीठ अनुदान आयोगाने/ केंद्र शासनाने दिनांक १७ जून ८७ व २२ जुलै, ८८ च्या पत्रान्वये कळविलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार दि. २७ फेब्रुवारी, ८९ चे आदेश निर्गमित झालेले आहेत. या आदेशातील परिच्छेद ९ नुसार अधिव्याख्याता व तत्सम पदांवरील नियुक्त्यांकरिता संबंधित विषयातील पदव्युत्तर पदवी ५५ टक्के मार्कासह उत्तीर्ण असणे तसेच चांगला शैक्षणिक अहवाल व पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण असणे या अटी आवश्यक आहेत.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने या संदर्भात दिनांक १९ सप्टेंबर १९९१ अन्वये जाहीर केलेल्या अधिसूचनेनुसार दि. १९.९.९१ पूर्वी सेवेत आलेल्या अधिव्याख्यात्यांना जर ते यापूर्वीच्या अटी व शर्तीनुसार नियुक्त झाले असतील तर नेट/सेट (पात्रता) परीक्षा उत्तीर्ण होण्यातून सूट आहे. तसेच जे अधिव्याख्याता दिनांक ३१.१२.९३ पूर्वी एम.फील. परीक्षा उत्तीर्ण झाले आहेत व ज्यांनी पी.एच.डी. प्रबंध दिनांक ३१.१२.९३ पूर्वी सादर केला आहे. त्यांनाही पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होण्यातून सूट आहे, दिनांक १९.९.९१ च्या अधिसूचनेतील तरतुदीनुसार विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालयातील अधिव्याख्याता पदावरील नियुक्तीसाठी जी किमान शैक्षणिक अर्हता निश्चित करून दिली आहे. त्यापेक्षा कमी अर्हतेचे उमेदवार शिक्षक पदावर नियुक्त होण्यास अपात्र आहेत. **तथापि, अर्हताप्राप्त उमेदवार पुरेशा प्रमाणात उपलब्ध न झाल्याने व शिक्षकांची पदे रिक्त ठेवल्यास त्याचा परिणाम विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणावर होत असल्याने, बिगर नेट/ सेट उमेदवारांच्या नियुक्त्या या पदावर करण्यात आल्या आहेत.** या पदावरील नियुक्त्या नियमित करण्याकरिता अधिव्याख्यात्याने नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे, त्यामुळे जोपर्यंत हे अधिव्याख्याता पात्रता परीक्षा पास होत नाहीत तोपर्यंत त्यांच्या नियुक्त्या तदर्थ स्वरुपाच्या ठेवण्याबाबतचे शासनाचे आदेश आहेत.

एप्रिल १९९८ च्या अधिवेशनात सभागृहात झालेल्या चर्चेच्या अनुषंगाने या तदर्थ शिक्षकांच्या रोखण्यात आलेल्या वेतनवाढी एक सवलत म्हणून खालील अटीसापेक्ष मुक्त करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असून त्याबाबतचे आदेश दिनांक २२.५.१९९८ च्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित करण्यात आले आहेत.

१. या तदर्थ अधिव्याख्यात्यांच्या दि. १.४.९८ पूर्वीच्या वेतनवाढी रोखल्याच नव्हत्या असे समजून या दिनांकास त्यांची वेतननिश्तिती करण्यात यावी व त्यानुसार वाढीव वेतन त्यांना दि. १.४.९८ पासून अदा करावे.

२. तसेच या दिनांकापासून पुढे नेट/सेट उत्तीर्ण नसल्याच्या कारणास्तव तदर्थ नियुक्तीवरील अधिव्याख्यात्यांच्या वार्षिक वेतनवाढी रोखण्यात येवू नये.

३. रोखलेल्या वेतनवाढी मुक्त करताना संबंधित अधिव्याख्यात्यांना दि. १.४.९८ पूर्वीची थकबाकी मात्र देय होणार नाही.

---

(५)

नेटसेट परीक्षेच्या स्वरूपाविषयी विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे राज्य शासनाने केलेली विचारणा

महाराष्ट्र विधानपरिषद : : दुसरे अधिवेशन १९९८

बुधवार, २९ जुलै १९९८

२७३१४ **सर्वश्री. बी.टी.देशमुख, पी.जी.दस्तुरकर, सुरेश पाटील, जयवंत ठाकरे, व्ही.यु.डायगव्हाणे :** सन्माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री पुढील गोष्टीचा खुलासा करतील काय :-

१) "नेट सेट ही पात्रता परीक्षा प्राध्यापक या व्यवसायामध्ये प्रवेश करू इच्छिणाऱ्या उमेदवाराने मुलाखती पूर्वी धारण करावयाची सक्तीची पात्रता" या स्वरूपाची आहे, की "विद्यमान निवडप्रक्रियेनुसार विधिवतरित्या निवड झालेल्या व अनेक वर्षाची सेवा झालेल्या मान्यताप्राप्त शिक्षकाने आयुष्यात केव्हातरी एकदा सेवांतर्गत उत्तीर्ण व्हावयाची पात्रता परीक्षा" या स्वरूपाची आहे याबाबत राज्य शासनाने केलेल्या विचारणेला विद्यापीठ अनुदान आयोगाने काय उत्तर दिलेले आहे?

२)या प्रकरणी विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे निश्चित विचारणा काय करण्यात आली होती व त्याबाबत काय उत्तर आहे?

३) विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून याबाबत मार्गदर्शन मिळालेले नसल्यास ते सत्वर मिळावे यासाठी राज्य शासनाने काय प्रयत्न केलेले आहेत

४) प्रयत्न केलेले नसल्यास, याबाबत होणाऱ्या विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री.दत्ता राणे : (१) व (२) विद्यापीठातील अथवा संलग्नित महाविद्यालयामधील शिक्षक पदांवरील नियुक्तीसाठी विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक १९ सप्टेंबर १९९१ रोजी अधिसूचित केलेल्या नियमाव्दारे त्या पदांसाठी आवश्यक असलेली शैक्षणिक अर्हता विहित केलेली आहे. सदर अर्हतेबाबतच्या समस्यांसंबंधी चर्चा करण्याकरिता केंद्र शासनातर्फे राज्य शासनाच्या उच्च शिक्षण विभाग व विद्यापीठ अनुदान आयोग यांच्या बरोबर चर्चा आयोजित करण्याची विनंती केलेली आहे. तथापि त्यास केंद्र शासनाचा प्रतिसाद अद्यापी मिळालेला नाही.

(३) केंद्र शासनास स्मरणपत्रे पाठविण्यात आलेली आहेत. उत्तर प्राप्त न झाल्यास, ऑगस्ट मध्ये होणाऱ्या देशांतील सर्व शिक्षण मंत्र्यांच्या व शिक्षण सचिवांच्या नियोजित परिषदेत हा प्रश्न चर्चेकरिता ठेवण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्‌भवत नाही.

४. तदर्थ नियुक्तीवरील नेट सेट अनुत्तीर्ण अधिव्याख्यात्यांना वार्षिक वेतनवाढ देण्याची सवलत दिली तरी त्यामुळे त्यांच्या नियुक्त्या नियमित झाल्या असे गृहित धरू नये.

नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण नसलेले जे अधिव्याख्याता सेवेत आहेत, त्यांच्या सेवा कशाप्रकारे नियमित करता येऊ शकतील याबाबत विद्यापीठ अनुदान आयोग/केंद्र शासनाचा सल्ला मागितला होता. तथापि केंद्र शासनाने दिनांक २४ डिसेंबर, १९९८ अन्वये निर्गमित केलेल्या अधिसूचनेतील परिच्छेद ३.३ कडे शासनाचे लक्ष वेधून त्याप्रमाणे कार्यवाही करावी असे कळविले आहे. परिच्छेद ३.३ पुढील प्रमाणे आहे :-

3.3.0 The minimum requirements of a good academic record, 55% of the marks at the master's level and qualifying in the National eligibility test, or an accredited test, shall remain for the appointment of Lecturers. It would be optional for the university to exempt Ph.D. holders from Net or to require NET, in their case, either as a desirable or essential qualification for appoinment as lecturers in the University department and Colleges.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दि. ४.४.२००० रोजी पाठविलेल्या पत्रान्वये जी अधिसूचना पाठविली आहे. त्यामध्ये दि. २४.१२.१९९८ च्या अधिसूचनेतील पी.एच.डी. पदविधारकांना, अधिव्याख्याता पदावरील नियुक्तीच्या वेळी, नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होणे ही इष्ट व आवश्यक अर्हता राहील अशी देण्यात आलेली सूट काढून टाकण्यात आलेली असून त्यात खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्यात आलेली आहे.

The provision contained in the UGC Notification of 24th December, 1998 mentioning that it would be optional for the university to exempt ph.D. degree holders from NET or to require NET in their case as a desirable or essential qualification for appointment as lecturer has been withdrawn NET shall remain the compulsory requirement for appointment as Lecturer even for **candidates** having Ph.D. degree. However, the candidates who have completed M.Phil, degree or have submitted Ph.D. thesis in the concerned subject up to 31st December, 1993, are exempted from appearing in the NET examination.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे वरील आदेश सर्व विद्यापीठांना दि. १३.६.२००० च्या आदेशान्वये कळविण्यात आलेले आहेत. विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे वरील आदेश लक्षात घेता अधिव्याख्यात्यांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक आहे व जोपर्यंत हे अधिव्याख्याता उमेदवार नेट सेट परीक्षा उत्तीर्ण होणार नाहीत तोपर्यंत त्यांच्या सेवा नियमित करता येणार नाहीत. **विहित अर्हतेतून सूट देण्याबाबतचे अधिकार हे विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे आहेत.**

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दि. ४.४.२००० च्या पत्रान्वये पाठविलेल्या अधिसूचनेत स्पष्ट तरतूद केलेली आहे की, **अधिव्याख्याता पदावर निवड करतांना त्या पदाकरिता असणारी विहित शैक्षणिक अर्हता धारण करणाऱ्या उमेदवाराचीच नियुक्ती करण्यात यावी.** बिगर अर्हताधारक उमेदवाराची नियुक्ती करण्यात येऊ नये. सध्या महाविद्यालयामध्ये जे अनअर्हताधारक उमेदवार नियुक्त झालेले आहेत त्यांना विहीत अर्हता (नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण असणे) धारण केल्याशिवाय त्यांच्या नियुक्त्या नियमित करता येणार नाहीत.

शासनाने एमफक्टो संघटनेशी चौथ्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेणीसंदर्भात दि. १८ जानेवारी, १९८९ रोजी केलेल्या करारात केंद्र शासनाची कंपोझिट योजना अमलात आणण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. या निर्णयानुसार अधिव्याख्याता पदासाठी असलेल्या किमान पात्रतेच्या अटींसोबत विद्यापीठ अनुदान आयोगाने तयार केलेल्या comprehensive Test मध्येही उत्तीर्ण होणे आवश्यक असेल असे करारात नमूद केले आहे. यानुसार विद्यापीठ अनुदान आयोगाने अधिव्याख्याता या पदासाठी पात्रता अट म्हणून Comprehensive Test-Net या नावाने तयार केली व ही योजना १९.९.९१ पासून लागू केली आहे. यानुसार या कंपोझीट योजनेमध्ये अधिव्याख्याता पदाकरिता पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होणे ही आवश्यक अर्हता ठरविण्यात आली होती, त्यामुळे प्रत्येक अधिव्याख्यात्याला ही परीक्षा पास होणे अनिवार्य होते. दि. २.२.१९९४, ७.३.१९९४, २८.४.१९९४ व ३.९.१९९४ च्या पत्रान्वये पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची मुदत वेळोवेळी वाढवून देण्यात आली आहे. त्यानुसार जे अधिव्याख्याता अर्हताधारक नाहीत त्यांना दि. ३१.३.१९९६ पर्यंत पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होणे हे आवश्यक होते व जे अधिव्याख्याता पात्रता परीक्षा दि. ३१.३.१९९६ पर्यंत उत्तीर्ण होणार नाहीत त्यांना सेवेतून कमी करण्याचे आदेश दि. २८.४.९४ रोजी देण्यात आले होते. यासंदर्भात वेळोवेळी झालेल्या चर्चेच्या अनुषंगाने सेवेत असलेल्या अधिव्याख्यात्यांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण नसल्याने सेवेतून कमी न करता तसेच विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे याबाबतचे आदेश लक्षात घेता, शासनाने निर्गमित केलेल्या दिनांक २२.१२.१९९५ च्या आदेशात पुढील अटींचा समावेश आहे :-

१) विहित शैक्षणिक अर्हता धारक उमेदवार उपलब्ध नसल्यामुळे वरील अर्हता धारक उमेदवाराची नियुक्ती केलेली असेल अथवा करावी लागणार आहे अशा सर्व नियुक्त्या तदर्थ स्वरूपाच्या समजण्यात याव्यात.

२) अशा नियुक्त्या तदर्थ स्वरूपाच्या असल्या तरीही त्या नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण नाही या कारणास्तव अशा अधिव्याख्यात्यांना सेवेतून कमी करण्यात येवू नये.

३) परंतु अशा अधिव्याख्यात्यांना ते नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत यापुढील वार्षिक वेतनवाढ देण्यात येऊ नये.

४) ते ज्या वर्षी नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होतील त्या तारखेपासून त्यांना रोखुन ठेवण्यात आलेली वेतनवाढ देण्यात यावी. मात्र यामुळे देय होणारी थकबाकी त्यांना अनुज्ञेय राहणार नाही.

५) तसेच तदर्थ नेमणुकीवर काम करणाऱ्या अधिव्याख्यात्यांची सेवा वरिष्ठ श्रेणीसाठी किंवा निवड श्रेणीसाठी विचारात घेतली जाणार नाही.

६) वरिष्ठ किंवा निवड श्रेणीसाठी त्यांची सेवा ते ज्या तारखेला नेट/सेट पास करतील त्या तारखेपासून गणली जाईल. तसेच जे अधिव्याख्याते नेट/सेट परीक्षा आधी पास करतील ते इतरांपेक्षा ज्येष्ठ मानले जातील.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक ४.४.२००० च्या पत्रान्वये लागू केलेल्या युजीसी रेग्युलेशन्स मध्ये शिक्षक पदाकरिता पुढीलप्रमाणे तरतूद केली आहे. :-

2. Qualifications :

No person shall be appointed to a teaching post in university or in any of institutions including constituent or affiliated colleges recognised under clause (f) of section 2 of the university grants commission Act, 1956 **OR** in an institution deemed to be university under section 3 of the said Act in a subject if he/she does not fulfil the requirements as to the qualifications for the appropriate subjects as provided in the annexture.

Provided that any relaxation in the prescribed qualifications can only be made by the University Grants Commission in a particular subject in which NET is not being conducted or enough number of candidates are not available with NET qualifications for a specified period only. (This relaxation, of allowed, would be given based on sound justification and would apply to affected universities for that particular subject for the specified period. No individual applications would be entertained.)

Provided further that these regulations shall not be applicable to such cases where selections of the candidates having had the then requisite minimum qualification as were existing at that time through duly constituted selection Committees for making appointments to the teaching posts have been made prior to the enforcement of these regulations.

वरील तरतुदीतील सवलत फक्त ज्या अधिव्याख्यात्यांच्या नियुक्त्या १९९१ च्या अगोदर झाल्या आहेत त्यांच्यापुरत्याच मर्यादित राहतील. ज्या नियुक्त्या १९९१ नंतर झालेल्या आहेत वा होत आहेत त्यांना लागू होणार नाहीत.

वरील तरतुदी लक्षात घेता व दिनांक १९.९.१९९१ च्या अधिसूचनेनुसार शिक्षक पदाकरिता नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण असणे ही आवश्यक अट असल्याने सेवेत असलेले बिगर अर्हताधारक अधिव्याख्याता नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण नसल्याने या शिक्षकांना, त्यांच्या सेवा नियमित करणे, त्यांना वरिष्ठ श्रेणी/निवडश्रेणीचा लाभ देणे याचा लाभ देता येणार नाही.

*****

(७)

नेटसेटची परीक्षा उत्तीर्ण न केल्याचे निमित्त करुन महाविद्यालयीन व विद्यापीठीय शिक्षकांच्या वार्षिक वेतनवाढी रोखण्यात येणे.

तिसरे अधिवेशन, २००० : गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर २००० : महाराष्ट्र विधानपरिषद

सर्वश्री बी.टी.देशमुख,व्ही.यू.डायगव्हाणे,सुरेश पाटील,प.म.पाटील, नानासाहेब बोरस्ते यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री.बी.टी.देशमुख (अमरावती विभाग पदवीधर) : अध्यक्ष महोदय, मी नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"नेटसेटबाबतच्या उच्च शिक्षण विभागाच्या धोरणाविरुध्द ५ नोव्हेंबर ते १५ नोव्हेंबर २००० च्या दरम्यान हजारो शिक्षकांनी राज्याच्या मा. मुख्यमंत्र्यांना पत्र आंदोलनाच्या मार्गाने एकसारखी पत्रे पाठवून करण्यात आलेले व होत असलेले अन्याय लक्षात आणून देणे, नेटसेटची परीक्षा उत्तीर्ण न केल्याचे निमित्त करुन बेकायदेशीरपणे शेकडो महाविद्यालयीन व विद्यापीठीय शिक्षकांच्या वार्षिक वेतनवाढी रोखण्याचा महाराष्ट्रामध्ये घडलेला व घडत असलेला प्रकार, २२ डिसेंबर, १९९५ च्या शासन निर्णयाने अनेक अन्याय्य अटी मागे घेणे, तथापि त्यांना तदर्थ नेमणूका देणे, वार्षिक वेतनवाढी न देणे व त्यांची सेवा वरिष्ठ व निवडश्रेणीसाठी ग्राह्य न धरणे, ४ एप्रिल २००० च्या एका पत्रान्वये विद्यापीठ अनुदान आयोगाने "युजीसी रेग्युलेशन्स २०००" सर्व विद्यापीठांना पाठविणे त्या रेग्युलेशनच्या (क्र.एफ-३-१/२००० पीएस) परिच्छेद २ मध्ये "नेटसेट ही पात्रता परीक्षा सेवेत भरती होतांना आवश्यक असेल, त्या त्या वेळेच्या निवड समितीमार्फत ज्यांची निवड झालेली आहे अशा यापूर्वीच सेवेत असलेल्या शिक्षकांना नेटसेटची अट लागू असणार नाही " असे स्पष्टपणे नमूद करुनसुध्दा याबाबतचे अन्याय्य शासन निर्णय निरस्त न होणे, परिनियमामध्ये कोणताही बदल न करता उमेदवारीसाठी असलेल्या अटी विधिवतरित्या भरती झालेल्या शिक्षकांकरिता लागू करण्याच्या या प्रयत्नामुळे निर्माण झालेला तीव्र असंतोष व याबाबत शासनाची भूमिका"

श्री.दिलीप वळसे पाटील (उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री) : अध्यक्ष महाराज, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरीत केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

मा.मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे निवेदन

नेट/सेटबाबतच्या उच्च शिक्षण विभागाच्या धोरणाविरुध्द राज्यातील विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांनी नोव्हेंबर,२००० मध्ये मा. मुख्यमंत्री यांना निवेदन सादर केले आहे. या निवेदनात राज्यातील महाविद्यालयीन व विद्यापीठीय शिक्षकांवर शासकीय आदेशामुळे होत असलेल्या अन्यायाबाबत प्रामुख्याने तक्रार केली असून **विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक ४ एप्रिल, २००० च्या विनियमाकडे शासनाचे लक्ष वेधले आहे.**

२. महाराष्ट्रातील विद्यापीठे व महाविद्यालयीन शिक्षकांकरिता विद्यापीठ अनुदान आयोगाने शिफारस केलेली वेतनश्रेणी **केंद्र शासनाच्या दिनांक १७ जून, ८७ व २२ जुलै, १९८८ च्या आदेशान्वये देण्यात आलेल्या सूचनांसह, शासनाने दि. १८/१/८९ रोजी महाराष्ट्र शासनाचे तत्कालिन मा. मुख्यमंत्री व महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघामध्ये झालेल्या समझोत्यानुसार दि.२७ फेब्रुवारी १९८९ च्या शासन निर्णयाव्दारे विद्यापीठ अनुदान आयोगाची कंपोझिट स्किम जशीच्या तशी स्वीकारली आहे.** या आदेशाप्रमाणे विद्यापीठांनी २७ फेब्रुवारी,८९ च्या शासन निर्णयामध्ये नमूद केलेली वेतनश्रेणी व अधिव्याख्याता पदासाठी असलेली पात्रता परीक्षेची अट अमरावती विद्यापीठाने त्यांच्या परिनियमामध्ये व इतर विद्यापीठांनी त्यांच्या निदेशामध्ये अंतर्भूत केली आहे.

३. या आदेशात अधिव्याख्याता पदासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोगाने घातलेल्या किमान पात्रतेच्या अटीचा अंतर्भाव करण्यात आला आहे. तसेच विद्यापीठ अनुदान आयोग वेळोवेळी राज्य शासनाला जसे मार्गदर्शन करेल त्या मार्गदर्शनानुसार राज्यशासन त्याची अंमलबजावणी करीत असते. केंद्र शासनाने सुचविलेल्या चौथ्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीची अंमलबजावणी करण्याबाबतचा शासन निर्णय, दिनांक २७ फेब्रुवारी, १९८९ रोजी निर्गमित केला. त्यानुसार अधिव्याख्याता व तत्सम पदांवरील नियुक्त्यांकरिता खालील पात्रता आवश्यक आहे.

(अ) संबंधित विषयातील पदव्युत्तर पदवी ५५ टक्के गुणांसह उत्तीर्ण असणे.

(ब) चांगला शैक्षणिक अहवाल असणे.

(क) विद्यापीठ अनुदान आयोगाने तयार केलेली पात्रता परीक्षा (Comprehensive Test devised by U.G.C.) उत्तीर्ण असणे आवश्यक असेल.

४. दिनांक २७/२/८९ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद १ मध्ये वर क्रमांक ३ मध्ये नमूद केलेल्या पात्रता परीक्षेबद्दल खालील बाब देण्यात आलेली आहे.

Only those candidates who, besides fulfuling the minimum qualifications prescribed for the post of a Lecturer, Librarian and Physical Education staff, have qualified in a comprehensive test to be conducted for the purpose, will be eligible for appointment. The detailed scheme for conducting the test including its design, the agencies to be employed in the conduct of the test, content, administration etc. will be worked out by the University Grants Commission keeping in view the requirement of the media of instructions followed by the different Universities and Colleges and other relevant considerations. For purposes of recruitment to the post of Lecturer/Librarian/Director/Instructor of Physical Education in Colleges and Principals of Colleges, the composition of the Selection Committee has already been laid down in Appendix accompanying Government Resolution, Education and Youth Services Department No.USG 1177/129387/XXXII (Cell), dated 25th October, 1977, The same precedure should continue to be in operation till it is suitably replaced by the University Grants Commission. In order to enable all the members of the Selection Committee to attend the meeting a minimum notice of fifteen days from the date of issue of letter if necessary.

Universities are requested to evolve, if they have not evolved, a reasonable quantified system of evaluation for the purpose of selection to the post of Lecturer/ Assitant Librarian/Deputy Librarian /Director/Deputy Director/ Assistant Director of Physical Education, Principal, till the details of the comprehensive test is received from the University Grants Commission. Such evaluation system should be followed by the aforesaid Selection Committees to ensure minimum standards.

Similarly selection of Teachers/Assistant Librarians/ Deputy Librarian/Director/Deputy Director/Assistant Director of Physical Education in the Universities, shall continue to be made in accordance with the provisions in the respective University Acts and the Statutes made thereunder, till University Grants Commission Communicates aforesaid procedure.

५. सदर आदेशामध्ये, विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिव्याख्याता पदासाठी आवश्यक असणाऱ्या पात्रता परीक्षेची (Comprehensive Test) जोपर्यंत व्यवस्था करीत नाही तोपर्यंत सुरु असलेली निवड प्रक्रिया चालू राहील, असा उल्लेख केलेला आहे. (The same procedure should continue to be in operation till it is suitably replaced by the comprehensive test to be prescribed by the University Grants Commission.

६. सन १९७७ मधील निवड समित्या खालीलप्रमाणे आहेत :-

College Teachers - Selection Committee

(a) Chairman, Governing Body of the College or his

nominee;

(b) a nominee of the Vice-Chancellor,

(c) One expert to be nominated by the University,

(d) One nominee of the Director of Education (Higher Education);

(e) Principal of the College, and

(f) Head of the Department concerned of the College.

७. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने त्यांच्या दिनांक १९/९/९१ च्या अधिसूचनेनुसार पात्रता परीक्षा (नेट परीक्षा) ही १९९१ पासून सुरु केली व यानंतर सर्व अधिव्याख्यात्यांना ही परीक्षा अनिवार्य असेल, असे स्पष्ट केले आहे. परंतु १९९१ पूर्वी लागलेल्या अधिव्याख्यात्यांना वरील पात्रता परीक्षेची अट लागू राहणार नाही. असे विद्यापीठ अनुदान आयोगाने शासनाला कळविले.

८. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक २१ जून १९९५ च्या अधिसूचनेनुसार ज्या अधिव्याख्यात्यांनी ३१ डिसेंबर, ९३ पूर्वी एम.फिल. परीक्षा उत्तीर्ण केली आहे वा ज्यांनी दिनांक ३१/१२/९३ पूर्वी पी.एच.डी.प्रबंध सादर केला आहे. त्यांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाने तयार केलेली पात्रता परीक्षा (नेट) उत्तीर्ण होण्यापासून सूट देण्यात आलेली आहे व शासनाने दिनांक २२/१२/९५ च्या शासन निर्णयाव्दारे सर्व विद्यापीठे/महाविद्यालयांना त्यानुसार आदेश निर्गमित केले आहेत. सन १९९३-९४ च्या सुमारास शासनाच्या असे निर्दशनास आले की, विद्यापीठ अनुदान आयोगाने अनिवार्य केलेली नेट परीक्षा बहुतांश शिक्षक वर्गाने एकतर उत्तीर्ण केली नाही वा त्यास बसले नाहीत किंवा त्या परीक्षेचे गांभीर्य त्यांनी पुरेशा प्रमाणात लक्षात न घेता या परीक्षेस बसण्याचे टाळलेले आहे. राज्य शासनाने विद्यापीठ अनुदान आयोगाची कंपोझिट स्किम जशीच्या तशी स्वीकारली असल्यामुळे त्यानुसार संघटनेशी करारही केला असल्यामुळे दिनांक २ फेब्रुवारी, ९४ रोजी शासन पत्रान्वये महाराष्ट्रातील सर्व विद्यापीठांच्या कुलसचिवांना नेट परीक्षेचे महत्व विशद करुन ही परीक्षा उत्तीर्ण होणे विद्यापीठे व महाविद्यालयीन शिक्षकांना बंधनकारक आहे, असे स्पष्टपणे नमूद केले आहे. त्यानुसार जे शिक्षक ही परीक्षा ३१ मार्च ९४ पर्यंत उत्तीर्ण होतील त्यांच्या सेवा या नियमित स्वरुपात धरल्या जातील, असे नमूद करण्यात आले आहे. तद्नंतर दिनांक ७ मार्च,९४ च्या शासन पत्रान्वये पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची मुदत ३१ मार्च ९५ पर्यंत वाढविण्यात आलेली आहे. दिनांक २८ एप्रिल, ९४ च्या शासन पत्रान्वये ही मुदत ३१ मार्च ९६ पर्यंत वाढविण्यात आली व दिनांक ३१ मार्च ९६ पर्यंत जे नेट परीक्षा उत्तीर्ण होणार नाहीत. त्यांची सेवा संपुष्टात आणण्यात येईल. असे आदेश त्यात नमूद करण्यात आले आहेत.

९. आंदोलनकर्त्यांच्या निवेदनात, "१९७७ च्या शासन निर्णयाने विहित विद्यमान निवड प्रक्रियेला suitably replaced असा जो शब्दप्रयोग वापरला आहे, त्यानुसार जोपर्यंत या परीक्षेची पर्यायी व्यवस्था पूर्ण होत नाही, तोपर्यंत निवड मंडळाची निवड प्रक्रिया ही अंतिम राहील व या माध्यमातून आलेल्या अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा २ वर्षानंतर कायम होतील, ही व्यवस्था पूर्णपणे कायदेशीर आहे. असे विधीमंडळात लोकप्रतिनिधींनी सांगितल्यानंतरही त्यानुसार शासनाने विचार न करता दिनांक २८ एप्रिल, ९४ च्या पत्रान्वये वाढविलेली मुदत मागे घेण्यात आलेली नाही, असे चुकीचे धोरण विभागाने घेतलेले आहे. या धोरणामुळे आज महाराष्ट्रामध्ये शिक्षकांच्या नियुक्त्या नियमित स्वरुपात झालेल्या नसल्यामुळे तीव्र असंतोष निर्माण झालेला आहे, असे नमूद केले आहे.

१०. दिनांक २२/१२/९५ च्या शासन निर्णयात विहित शैक्षणिक अर्हताधारक उमेदवार उपलब्ध न झाल्यामुळे ज्या उमेदवारांची नियुक्ती ही तत्कालिन सेवा प्रवेश नियमांच्या अधिनस्थ झालेली असेल, अशा नियुक्त्या या तदर्थ स्वरुपात समजण्यात याव्यात, असे ठरविण्यात आले व या उमेदवारांना ते नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंतच्या कालावधीतील वेतनवाढ देण्यात येऊ नये असा निर्णय घेण्यात आला. मात्र त्यांना सेवेतून कमी करण्यात येऊ नये. अशी सहानुभूतीपूर्वक भूमिका घेण्यात आली. तसेच जे उमेदवार नेट/सेट ची परीक्षा उत्तीर्ण होणार नाहीत त्यांना ती उत्तीर्ण होईपर्यंत वरिष्ठ व निवड श्रेणी देण्यात येऊ नये. असाही निर्णय घेण्यात आला. वस्तुतः विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक १९/९/१९९१ रोजी काढलेल्या अधिसूचनेत अनर्हताधारक उमेदवारांच्या नियुक्त्या शिक्षकीय पदावर करु नयेत, असे स्पष्ट निदेश दिले असूनही, जे अनर्हताधारक अधिव्याख्याता सेवेत आले, त्यांच्याबद्दल सहानुभूतीपूर्वक धोरण म्हणून त्यांना नेट परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी संधी उपलब्ध करुन देण्यासाठी नेट परीक्षेची मुदत वाढविण्यात आली आहे. त्यांची सेवा या सेवाज्येष्ठतेत धरण्यात येऊ नये, अशा प्रकारचे सर्वसाधारण स्वरुपाचे निर्बंध त्यावेळी घालण्यात आले.

११. निवेदनकर्त्यांनी मा. उच्च न्यायालयाच्या दिल्ली खंडपीठाने दिनांक १२ मे १९९३ रोजी नेट/सेटची पात्रता परीक्षा बंधनकारक आहे असा निर्णय दिला. त्यासोबतच "This will however not apply to the appointments already made." याकडे शासनाचे लक्ष वेधले आहे. सदर आदेशामध्ये उच्च न्यायालय, दिल्ली खंडपीठाचे दिनांक १३ मे, ९३ पूर्वी ज्या अधिव्याख्यात्यांची निवड झालेली आहे (योग्य निवड समित्यांव्दारे) त्यांना या पात्रता परीक्षेमधून वगळण्यात यावे. असा निर्णय दिलेला आहे. यानंतर सदर याचिकेबाबत सर्वोच्च न्यायालयामध्ये दाखल करण्यात आलेल्या विशेष अनुज्ञा याचिकेमध्ये दिनांक १५ एप्रिल,९४ रोजी सर्वोच्च न्यायालयाने "That order will continue to operate till the final disposal of this appeal in the Supreme Court" असे आदेश राजसिंग व इतर, दिल्ली विरुध्द यु.जी.सी. व इतर या याचिकेसंबंधात दिलेले आहेत.

१२. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक २४/१२/९८ रोजी निर्गमीत केलेल्या अधिसूचनेनुसार विद्यापीठ व महाविद्यालयीन शिक्षकीय पदांवरील नियुक्त्या करण्याकरिता किमान शैक्षणिक अर्हता व शिक्षणाचा दर्जा कायम राखण्यासाठी करावयाच्या उपाययोजना या संदर्भात पाचव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीची अंमलबजावणी करण्याबाबतचे आदेश निर्गमित केले आहेत. हे आदेश विचारात घेऊन दिनांक ११/१२/९९ च्या आदेशान्वये राज्यातील विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाची वेतनश्रेणी लागू करणे, शिक्षकीय पदावरील नियुक्त्यांकरिता किमान शैक्षणिक अर्हता व उच्च शिक्षणाचा दर्जा कायम राखण्यासाठी करावयाच्या इतर उपाययोजना याबाबतचे आदेश निर्गमित करण्यात आलेले आहेत.

१३. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक ४ एप्रिल, २००० च्या पत्रान्वये पाठविलेल्या अधिसूचनेव्दारे विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन अधिव्याख्याते, प्रपाठक व प्राध्यापक या पदांकरिता असलेली किमान शैक्षणिक अर्हता व करिअर अॅडव्हान्समेंट योजना याबाबतचे विनियम, २००० तयार करुन सर्व विद्यापीठांना व राज्य सरकारांना पाठविले आहेत. हे विनियम राज्य शासनाने दिनांक १३ जून,२००० च्या आदेशान्वये राज्यातील विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांना लागू केले आहेत.

१४. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक ४ एप्रिल २००० अन्वये पाठविलेल्या अधिसूचनेची सुरुवात "In supersession of UGC Regulation No. F.1-11/87 (CPP-II) dated 19th September, 1991 and Notification No. F.3-1/94(PS) dated 24th December, 1998, the UGC has made the Regulations for minimum qualifications required for the appointment and career advancement of teachers in universities and institutions affiliated to it ." अशी केलेली आहे. याचा अर्थ दिनांक १९ सप्टेंबर,१९९१ व तद्नंतर दिनांक २४ डिसेंबर, ९८ अन्वये निर्गमित केलेल्या अधिसूचनेतील तरतुदी निष्प्रभावित करुन सुधारित आदेश निर्गमित करण्यात आलेले आहेत. या आदेशांमध्ये शिक्षकांकरिता पात्रतेच्या संदर्भात पुढीलप्रमाणे तरतूद आहे.

" No person shall be appointed to a teaching post in university or in any of the institutions including constituent or affiliated colleges recognised under clause (f) of section 2 of the University Grants Commission Act,1956 or in an institution deemed to be university under Section 3 of the said Act in a subject if he/she does not fulfil the requirements as to the qualifications for the appropriate subjects as provided in the Annexure."

अशी मूळ तरतूद आहे व या मूळ तरतुदीला खालीलप्रमाणे परंतुक जोडलेले आहे.

" Provided that any relaxation in the prescribed qualifications can only be made by the University Grants Commission in a particular subject in which NET is not being conducted or enough number of candidates are not available with NET qualifications for a specified period only. (This relaxation, if allowed, would be given based on sound justification and would apply to affected Universities for that particular subject for the specified period. No individual applications would be entertained.)

Provided further that these regulations shall not be applicable to such cases where selections of the candidate having had the then requisite minimum qualification as were existing at that time through duly constituted Selection Committes for making appointments to the teaching posts have been made prior to the enforcement of these regulations."

१५. जुनी प्रक्रिया विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या १९९१ च्या अधिसूचनेव्दारे पुनःस्थापित (Replace) करण्यात आली असून ती शासन निर्णय दिनांक २३/१०/९२ व २७/११/९२ अन्वये सर्व विद्यापीठांना कळविण्यात आली आहे. त्यामुळे १९९१ नंतर सेवेत आलेले सर्व अनर्हताधारक अधिव्याख्यात्यांच्या नियुक्त्या नियमित स्वरुपात नसल्याने त्यांना दिनांक ४ एप्रिल, २००० चे विनिमय लागू होत नाहीत. त्यामुळे या तदर्थ अधिव्याख्यात्यांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होणे अनिवार्य आहे.

१६. दिनांक १४ जुलै, १९९४ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यातील अकृषी विद्यापीठातील व महाविद्यालयातील अधिव्याख्यांताकरिता नेट परीक्षा ही प्रादेशिक भाषेतून घेण्याबाबतचा प्रश्न विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या सहकार्याने सोडविण्यात आला असून त्यायोगे पुणे विद्यापीठाने राज्यस्तरीय पात्रता परीक्षा विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या संमतीने व त्यांच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार घेण्यात याव्यात, असे आदेश देण्यात आले. पुणे विद्यापीठामार्फत त्यानुसार १९९५ पासून सेट परीक्षा घेण्यात येतात. सन १९९१ पासून आतापर्यंत विद्यापीठ अनुदान आयोग व पुणे विद्यापीठामार्फत घेण्यात आलेल्या राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा व राज्यस्तरीय पात्रता परीक्षा (नेट/सेट) उत्तीर्ण झालेल्या उमेदवारांची संख्या सुमारे ७,४०० इतकी आहे.

१७. वरील वस्तुस्थितीवरुन राज्यात पुरेशा प्रमाणात अर्हताधारक उमेदवार उपलब्ध होत असल्यामुळे सन १९९१ नंतर सेवेत आलेल्या अनर्हताधारक अधिव्याख्यात्यांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण होणे अनिवार्य आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महोदय, या ठिकाणी १७ परिच्छेदांचे निवेदन वितरीत करण्यात आले आहे. त्यामधील १४ परिच्छेद हे या शिक्षकांना न्याय देणारे आहेत. शेवटी निर्णय मात्र विरोधात दिला आहे. शेवटच्या ३ परिच्छेदामध्ये अनेक असंबद्ध गोष्टी आहेत आणि निवेदनातील निर्णय शिक्षकांच्या विरुध्द आहे. पहिल्या १४ परिच्छेदामध्ये त्यांच्या विरोधात काही नाही. मग आता माझे म्हणणे असे आहे की, मंत्री महोदयांना सतत चुकीची माहिती देण्याचे काम हे अधिकारी करतात. मी मुद्दाम हा शब्द वापरतो. निवेदन मंत्री महोदयांचे असते. जबाबदारी त्यांचीही असते. दिनांक २५ जुलै, २००० ला निवेदन केलेले होते त्यातले शेवटचे वाक्य मी मुद्दाम वाचतो. त्यामध्ये असे म्हटले आहे की, "वरील तरतूदी लक्षात घेता १९.९.९१ च्या अधिसूचनेनुसार शिक्षकाकरिता नेटसेट परीक्षा उत्तीर्ण असणे आवश्यक अट असल्याने सेवेत असलेले बिगर अर्हताधारक अधिव्याख्याते नेटसेट परीक्षा उत्तीर्ण नसल्याने या शिक्षकांना त्यांच्या सेवा नियमित करणे, त्यांना वरिष्ठ वेतनश्रेणी देणे याचा लाभ देता येणार नाही." अध्यक्ष महोदय, हे १९९१ चे नोटीफिकेशन युजीसीने सुपरसिड केलेले आहे. मंत्रीमहोदयांना मी काल सांगितले. आज ते वाक्य नाही म्हणून मी त्यावर आता बोलणार नाही. माझे म्हणणे एकच आहे. पहिल्याच परिच्छेदामध्ये आपण मान्य केलेले आहे. राज्याच्या मुख्यमंत्र्यांनी, शिक्षण मंत्री तेथे होते, वित्त सचिव तेथे होते. चार-पाच दिवस वाटाघाटी होऊन १८ जानेवारी ८९ ला असे ठरले की, केंद्र शासनाच्या सूचनेप्रमाणे हे करायचे. मग केंद्र शासनाच्या सूचनेप्रमाणे करण्याचे ठरल्यानंतर त्यात नसलेले अनेक मसाले घालणारे आमचे हे अधिकारी आहेत. पहिल्यांदा हूकूम काढला "३१ मार्च १९९४ पर्यंत नेटसेट यांनी केले नाही तर त्यांना काढून टाका." सभागृहामध्ये चर्चा झाली. हूकूम मागे घेतला. दुसरा हुकूम काढला "३१ मार्च १९९५ पर्यंत नेटसेट केले नाही तर यांना काढून टाका." सभागृहात चर्चा झाल्यानंतर तो दुसरा हुकुम मागे घेतला. त्यानंतर "३१ मार्च १९९६ पर्यंत जर नेट सेटची परीक्षा उत्तीर्ण केली नाही तर त्यांना काढून टाकावे." असा तिसरा हुकूम काढला. त्याबाबतीत येथे चर्चा झाली. तो हुकूम सुध्दा मागे घेतला. "३१ मार्च १९९६ पर्यंत ही परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची अट शासन मागे घेत आहे" असा निर्णय काढण्यात आला. २२ डिसेंबर १९९५ रोजी शासनाने जो शासन निर्णय काढला होता, त्यामध्ये सुध्दा अनेक वाईट मसाले टाकण्यात आले होते. मी सभागृहात म्हणालो होतो की हे "मंत्रालयातील लोकल प्रॉडक्ट" आहे. यु.जी.सी.चे त्यामध्ये काहीही म्हणणे नाही. त्यावेळी काही अटी काढून टाकल्या होत्या आणि काही अटी शिल्लक राहिल्या आहेत. तेव्हा काय काढून टाकण्यात आले होते ते सांगतो आणि काय काढायचे राहिले आहे ते सुध्दा सांगतो. यांना इनक्रिमेन्ट देऊ नका असे यु.जी.सी.चे म्हणणे होते काय ? यु.जी.सी.चे असे म्हणणे कोठे होते? तरी सुध्दा ती अट टाकण्यात आली होती. सभागृहात चर्चा झाल्यानंतर ती अट काढून टाकण्यात आली. त्यांना प्लेसमेंट देण्यास मनाई करणारी शासन निर्णयातील अट अजूनही मागे घेतलेली नाही. या बाबतीत माझे स्पष्ट म्हणणे असे आहे की दिनांक २२ डिसेंबर १९९५ च्या शासन निर्णयामध्ये या चार गोष्टी टाकल्या होत्या त्याला केन्द्र सरकारच्या सूचनांचा कोणताही आधार नव्हता ही गोष्ट खरी आहे काय ? हे एक व खरी असेल तर त्यातील दोन अटी आपण मागे घेतल्या आहेत तेव्हा उरलेल्या दोन केव्हा मागे घेणार आहात.

श्री.दिलीप वळसे - पाटील : सभापती महोदय, ज्यावेळी या राज्यामध्ये किंवा देशामध्ये चौथा वेतन आयोग लागू केला त्यावेळी दिनांक २७-२-१९८९ ला चौथ्या वेतन आयोगाप्रमाणे वेतनश्रेणी देत असतांना यु.जी.सी.ने हे मान्य केले होते किंवा असे सूचित केले होते आणि राज्य सरकारने सुध्दा चौथ्या वेतन आयोगाच्या संदर्भात जी.आर.इश्यू करीत असतांना त्याचा समावेश यामध्ये केला होता. यु.जी.सी. या संदर्भात जी राष्ट्रीय पात्रता ठरविल किंवा जे क्वालिफिकेशन ठरविल ती त्या ठिकाणी आपण मान्य केली पाहिजे आणि त्यानुसार आपण चौथा वेतन आयोग लागू केला होता. चौथ्या वेतन आयोगाप्रमाणे ज्यावेळी वेतनश्रेणी लागू केल्या तेव्हा यु.जी.सी.ने १९९१ साली नेटची परीक्षा आवश्यक आहे अशा प्रकारचा धोरणात्मक निर्णय घेतला. त्यावेळी राज्यामध्ये या प्रश्नाच्या संदर्भात काही अडचणी आपल्या सर्वांच्या समोर जरुर उभ्या राहिल्या होत्या. त्यातून मार्ग काढण्याचा प्रयत्न झाला. यु.जी.सी.ने दिलेल्या गाईडलाईन्स स्वीकारल्यानंतर त्या गाईडलाईन्सप्रमाणे सर्वराज्यातील विद्यापीठांना कळविल्यानंतर जर राज्यातील विद्यापीठांनी रिक्रुटमेंट करीत असतांना त्यांनी यु.जी.सी.च्या गाईडलाईन्स स्वीकारल्या नाहीत तर कदाचित या शिक्षकांना आम्हाला सेवेमध्ये ठेवता येणार नाही. त्यामध्ये वेतनश्रेणी देता येणार नाही. प्रमोशन्स देता येणार नाही अशा प्रकारच्या काही अटी त्यामध्ये होत्या. परंतु या सर्व अटी घातल्यानंतर ज्या ज्या वेळी सभागृहामध्ये चर्चा झाली. संघटनांच्याप्रतिनिधी बरोबर चर्चा झाली त्यावेळी फार तीव्रतेने हे सर्व प्रश्न मांडले गेले होते.

१९९१ साली नेटची अट लागू करीत आहात आणि ही अट लागू केल्यानंतर परीक्षेची व्यवस्था या राज्यामध्ये करता आली नाही म्हणून ही अट लागू करु नका असे त्यावेळी सांगण्यात आले होते. ज्यावेळी नेटच्या परीक्षेची व्यवस्था करण्यात आली त्यावेळी आमच्या भाषेमध्ये आम्हाला परीक्षा देण्याची व्यवस्था उपलब्ध नाही त्यामुळे ही अट लावू नका असे सांगण्यात आले होते. राज्य सरकारने १९९५ साली नेटच्या बरोबर मातृभाषेमध्ये परीक्षेला बसण्यासाठी सेटची परीक्षा सुरु केली त्यावेळी या सर्व शिक्षकांनी किमान १९९५ नंतर तरी नेट किंवा सेटची परीक्षा पास होऊन आपली जी पात्रता होती ती पात्रता मिळविणे आवश्यक होते. त्यासंबंधी सातत्याने प्रयत्न करुन देखील ज्यावेळी या सर्व प्राध्यापकांनी यापैकी कोठलीही पात्रता धारण केलेली नाही अशा प्राध्यापकांना सूट देण्याच्या संदर्भात विचार करता येणार नाही अशी राज्य सरकारची भूमिका होती. राज्यामधील शिक्षणाचा गुणात्मक दर्जा राखण्याच्या दृष्टीने आपल्याला यामध्ये काही निर्णय घेणे आवश्यक आहे. यु.जी.सी.ने काही गाईडलाईन्स ठरविल्या आहेत. त्याप्रमाणे सर्व विद्यापीठांना आपण आदेश दिले. काही विद्यापीठानी स्टॅट्युटमध्ये तशी तरतूद केली होती. काही विद्यापीठांनी प्राचार्यांना, कॉलेजेसना, संस्थांना डायरेक्टीव्हज देऊन कळविले होते. एवढे कळविल्यानंतरसुध्दा या संदर्भात विनंती करण्यात येते की, या प्राध्यापकांना नेट-सेटच्या परीक्षेतून सूट देण्यात यावी ही बाब शासनाच्या विचाराधीन असून अजूनही शासनाला विचार करण्यासाठी वेळ लागणार आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, माझ्या प्रश्नाचे उत्तर आले नाही. मी सरळ विचारले होते की, राज्याचे मा. मुख्यमंत्री यांनी तसेच मुख्य सचिवांनी बसून जे ॲग्रीमेंट केले त्यामध्ये या अटी कोठेही नाहीत. या अटींना युजीसीचा कोठेही आधार नाही. मी गेली सात वर्षे यांना या सभागृहात सांगतो आहे की, हे तुम्ही उद्या बंधनकारक करायचे असेल तर ते आज लागू करा म्हणून. पण सरकारने ते केले नाही. आता युजीसीने तुम्हाला कळविले आहे आणि या निवेदनामध्ये आपण ते मान्य केलेले आहे. युजीसीचे आजही म्हणणे आहे की, नेटसेट परीक्षा उत्तीर्ण होणे बंधनकारक आहे. त्यासाठी तुम्ही तुमचे स्टॅट्युट अमेंड करा. पण त्यावेळीसुध्दा सरकारने याबाबत काही केले नाही आता तुम्ही, मा. मंत्रिमहोदय श्री. वळसेपाटील आल्यानंतर डिसेंबर १९९९ मध्ये तुम्ही ते केले आहे. त्यापूर्वी कोणीही ते सक्तीचे केले नाही. आपण म्हणता अगोदरच हे केले तर मग हे ८ हजार लोक काय फाटकावरुन उडी मारुन सेवेमध्ये आले काय? अध्यक्ष महाराज, आपला जो विद्यापीठ कायदा आहे त्यामध्येच सेवाशर्ती स्टॅट्यूटने केल्या पाहिजे असे नमूद आहे. स्टॅट्यूटमध्ये बदल करा हे केंद्र सरकार आणि युजीसी तुम्हाला वारंवार कळवित होते पण तुम्ही ते केले नाही. युजीसीच्या अध्यक्षांनी नावानिशी महाराष्ट्राच्या उच्च शिक्षणमंत्र्यांना पत्र लिहून कळविले आहे की, तुमचे सचिव १९९२ च्या ऑल इंडीया कॉन्फरन्सला हजर होते आणि त्यावेळीच हे ठरले होते की, तुम्ही यासाठी स्टॅट्यूट अमेंड केले पाहिजे, पण तुम्ही ते अजूनही केले नाही. यात म्हटले आहे की, ... ३ जुन १९९२ चे हे पत्र आहे. यु.जी.सी. चे अध्यक्ष श्री जी.राम. रेड्डी यांनी अनंतराव थोपटे उच्च शिक्षणमंत्री यांना लिहिलेले त्यात ते म्हणतात :-

"I am writing this letter to seek your intervention in the matter for ensuring that the mechanism of UGC-NET state-NET becomes operational and is prescribed in University's Statutes/Recruitment rules for Government Colleges at the earliest." हे युजीसीने यांना कळविले आहे, पण ते ऐकत नाहीत... त्यावेळी श्री.वळसे पाटील नव्हते, श्री थोपटे

साहेब होते. त्यांनी हे काहीही केले नाही. नंतर मग १९९९ मध्ये हे आपण अमेंड केले. अर्थातच त्या अगोदरच्या लोकांना हे लागू होत नाही. आता युजीसीने तुम्हाला कळविले. एप्रिल २००० मध्ये युजीसीने रेग्युलेशन काढले. आपल्या निवेदनात तुम्ही कबूल केले आहे. ते काय होते ? निवेदनाच्या पृष्ठ ७ वरील परिच्छेद १४ मध्ये म्हटले आहे की, provided further that these regulations shall not be applicable to such cases where selections of the candidate having had the then requisite minimum qualifications as were existing at that time through duly constituted Selection committees for making appointments to the teaching posts have been made prior to the enforcement of these regulations." हे रेग्युलेशन अंमलात येण्यापूर्वी जे सेवेत होते .. हे एप्रिल, २००० चे रेग्युलेशन आहे. परंतु त्यापूर्वी जे सेवेत भरती झालेले आहेत जे निवड समितीमार्फत, योग्य पध्दतीने सेवेत आलेले आहेत त्यांच्याबाबतीत आपली भूमिका काय आहे? देन टाईम रिक्विझिट मिनिमम क्वालिफिकेशन आता आपल्या स्टॅट्युटमध्ये असले तरी त्यापूर्वीच्या लोकांना ते लागू होणार नाही. तेव्हा माझे म्हणणे असे आहे की, हे जे ८ ते १० हजार शिक्षक आहेत, ते काय बेकायदा आत घुसले काय? ते रितसर निवडप्रक्रिया पूर्ण करुन सेवेत आलेले आहेत ना? तुम्ही स्टॅट्यूट अमेंड आता केला आहे, तेव्हा युजीसीने आपल्याला जे स्पष्टपणे कळविले आहे त्यानुसार कारवाई केली जाईल काय? अध्यक्ष महाराज, याठिकाणी पृष्ठ ११ मध्ये हायकोर्टाने दिलेला निर्णय आहे... त्यावर सुप्रीम कोर्टाचे शिक्कामोर्तब आहे..

"That order will continue to operate till the final disposal of this appeal in the Supreme Court."

हजारो शिक्षकांनी निवेदने पाठवून मुख्यमंत्र्यांना हे कळविले आहे. तेही आपण या निवेदनात दिले आहे. आपण यात कबूल केले आहे की, हायकोर्टाचा हा निर्णय आहे. तेव्हा युजीसीने सांगितले ते असे की "देन टाईम रिक्विझिट मिनिमम क्वालिफिकेशन .. ज्यांना आहे त्यांना नेटसेट लागू नाही", तर त्याप्रमाणे आदेश काढले जातील काय?

श्री. दिलीप वळसे पाटील : सभापती महोदय, मा.सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख यांनी उपस्थित केलेल्या मुद्याबद्दल सांगतो. ज्यावेळी आपण चौथ्या वेतन आयोगाप्रमाणे नियम लागू केला त्यावेळी २७.२.८९ ला राज्य सरकारने एक जी.आर. काढला व त्या माध्यमातून सर्व विद्यापीठांना कळविण्यात आला. ज्यावेळी नवीन निकषाबाबत यु.जी.सी. चे धोरण सर्व विद्यापीठांना कळविण्यात आले त्यावेळी सर्व विद्यापीठांनी त्याप्रमाणे आपल्या स्टॅट्युटमध्ये बदल करण्याची जबाबदारी होती. त्या मधल्या काळात अमरावती विद्यापीठाने आपल्या स्टॅट्युटमध्ये बदल केले. परंतु बाकीच्या विद्यापीठांनी स्टॅट्युटमध्ये बदल करण्याऐवजी बाय ऑर्डर बाकीच्या सर्व संस्थांना या संदर्भात नवीन नेटचे क्वालिफिकेशन काय आहे हे कळविले. सर्व महाविद्यालयांना कळविण्याचे काम त्यांनी केले. महाराष्ट्र विद्यापीठ सुधारणा कायद्याच्या सेक्शन १४ (८) कडे मी आपले लक्ष वेधतो. ज्यावेळी तातडीची परिस्थिती असेल त्यावेळी कुलगुरु आपल्या अधिकारात महाविद्यालयांना डायरेक्टिव्ह देवू शकतात. त्याप्रमाणे त्यांनी डायरेक्टिव्ह दिल्यानंतर व त्या मॅनेजमेट कौन्सिलकडे जावून मंजूर करुन घ्याव्या लागतात. याठिकाणी ७४ च्या कायद्यातील सेक्शन १२ (६) (बी) मध्ये तरतूद होती ती ९४ च्या कायद्यात सेक्शन १४ (८) मध्ये आहे. माननीय सदस्यांचे म्हणणे असे की, यामध्ये १९९१ ची पात्रता आहे त्याबाबत राज्य सरकारने १९९२ मध्ये कळविल्याप्रमाणे स्टॅट्युटमध्ये सुधारणा केली नाही. म्हणून त्यावेळचे रिक्विझिट क्वालिफिकेशन हे त्या काळातील ड्युली कॉन्स्टिट्युटेड कमिटीने केली असेल त्या रिक्विझिट क्लॉलिफिकेशनच्या संदर्भात या ठिकाणी थोडासा वादाचा मुद्दा निर्माण झाला. त्यामध्ये काही सुधारणा करण्याची आवश्यकता आहे. त्यामध्ये विभागाचे स्पष्ट मत झाले नाही. माननीय सदस्यांनी दुसरा मुद्दा उपस्थित केला की, एप्रिल २००० ला यु.जी.सी. ने सर्व विद्यापीठांना डायरेक्टिव्ह दिल्या, व सरकारलाही पाठविल्या. त्यामध्ये जो प्रोवायजो घातला त्या संदर्भात या लक्षवेधीच्या उत्तरामध्ये स्पष्टपणे उत्तर दिले आहे. आता प्रश्न असा आहे की, १९९२ मध्ये राज्य सरकारने बाय ऑर्डर विद्यापीठांना कळविले होते की, तुम्ही ९१ च्या क्वालिफिकेशनचा तुमच्या स्टॅट्युटमध्ये समावेश करा. त्यावेळी त्या विद्यापीठांनी त्या संदर्भात कारवाई कां केली नाही? किंवा त्यामध्ये दुसऱ्या प्रोवायजोमध्ये त्या संदर्भात आपल्याला संधी उपलब्ध होती, त्या संधीप्रमाणे विद्यापीठाने कारवाई करण्याची आवश्यकता होती. अशा रितीने विद्यापीठांनी कारवाई करण्याची संधी असताना देखील त्यामध्ये एखाद्या विषयाकरिता नेटची पात्रता प्राप्त केलेले प्राध्यापक मिळत नसतील तर व त्यासंदर्भात विशेष सवलत पाहिजे असेल तर त्याबाबत विद्यापीठांनी यु.जी.सी. कडे विद्यापीठांचा एकत्रित प्रस्ताव पाठविला तर त्याबाबत सवलत देण्याची भूमिका या प्रोवायजोमध्ये घातलेली आहे. विद्यापीठांनी यासंदर्भात कारवाई पूर्ण केली नाही व राज्य सरकारने आपली जबाबदारी पूर्णपणे पार पाडली आहे. अशा वेळी या संदर्भात ४ एप्रिल २००० चे नोटिफिकेशन यु.जी.सी. ने पाठविले आहे त्या नोटिफिकेशनमधील प्रोवायजो ज्या विषयाच्या संदर्भात मा. सदस्यांनी प्रश्न उपस्थित केला त्यावर अधिक विचार करण्याची राज्य सरकारला आवश्यकता आहे. आज आपण म्हणता त्याप्रमाणे तो प्रोवायजो वाचून दाखविला. त्यातील अर्थाप्रमाणे आम्हाला आपल्या भूमिकेशी सहमत व्हावे लागेल. परंतु त्यामध्ये ९१ रिक्विझिट क्वॉलिफिकेशन काय आहे ? ९१ चे रिक्विझिट क्वॉलिफिकेशन ड्युली कॉन्स्टिट्युटेड कमिटीच्या मार्फत कोणती आहे? आज बऱ्याचशा महाविद्यालयाकडे असे झाले आहे की, नेट सेटचे विद्यार्थी आले असतांना त्या ठिकाणी कमिटी नेमली नसतांना संस्थेच्या पातळीवर त्या ठिकाणी अनेक शिक्षक भरले जातात. त्या शिक्षकांच्या बाबतीत सुध्दा प्रश्न निर्माण होईल. आज ज्यावेळेला असा महत्वाचा निर्णय सभागृहामध्ये घ्यावयाचा आहे अशा वेळी यु.जी.सी. चे स्पष्ट मत आपण समजावून घेतल्याशिवाय याबाबतीतील निर्णय घेणे उचित होईल असे मला वाटत नाही. म्हणून यासंदर्भातील वस्तुस्थिती सन्माननीय सदस्यांनी लक्षात घ्यावी.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, पहिल्यांदा मी असत्य माहिती दुरुस्त करतो. अमरावती विद्यापीठाचे स्टॅट्युट माझ्याजवळ आहे. त्याच्यामध्ये असे म्हटले आहे की, नेट सेटची डिटेल योजना तयार होईल तेव्हा ती लागू होईल. तोपर्यंत काय होईल?

"The same procedure should be continued to be in operation till it is suitably replaced by the UGC."

युनिव्हर्सिटी ग्रॅन्ट कमिशन जोपर्यंत ही व्यवस्था करीत नाही तोपर्यंत जुनीच व्यवस्था चालू राहील असे अमरावती विद्यापीठाच्या स्टॅट्युटमध्ये म्हटलेले आहे. अमरावती विद्यापीठाच्या ८९ च्या स्टॅट्युटमध्ये नेटसेट कंम्पलसरी आहे असे म्हटलेले आहे, असे माननीय मंत्री महोदय आपले म्हणणे आहे का? असेल तर ते अत्यंत चुकीचे आणि असत्य आहे. ९१ नंतरचा याबाबतीतील स्टॅट्युटच नाही. आपल्या निवेदनामध्ये आपण ८९ चा उल्लेख केला आहे. अमरावती विद्यापीठाच्या स्टॅट्युटमध्ये स्पष्टपणे हे वाक्य आहे की, ही अरेंजमेंट यु.जी.सी.कडून ज्या वेळेला येईल त्यावेळेला ७७ ची अरेंजमेंट रिप्लेस होईल. मग माझे म्हणणे स्पष्ट आहे की, विद्यापीठाने स्टॅट्युट दुरुस्त केले नाही याचे कारण विद्यापीठांना असे वाटले होते की, आपल्याला लोकांनी वेडे म्हणून नये. जी परीक्षाच झाली नाही ती ते कशी कंम्पलसरी करतील? आपल्याला लोकांनी वेडे म्हणावे हे कोणाला तरी आवडेल का? हे शासनामध्ये होऊ शकते. जी परीक्षा झालीच नाही ती पास करावी असा हुकूम काढला. ७ फेब्रुवारी ९४ मध्ये हुकूम काढला. त्यावेळी परीक्षा व्हावयाची होती. त्यामुळे विद्यापीठांची यामध्ये काही चूक आहे अशातला भाग नाही. आता विद्यापीठाने केलेले आहे. पुरेसे लोक मिळतात. माननीय मंत्री श्री दिलीप वळसे-पाटील यांनी सर्व व्हाईस चान्सलरची बैठक घेतली, डिसेंबर ९९ मध्ये स्टॅट्युट किंवा डायरेक्टीव्ह झाले. माझ्या एका प्रश्नाचे माननीय मंत्री महोदयांनी उत्तर दिले नाही आणि ते उत्तर द्यावे असा आग्रह मी धरत नाही कारण ते चूकच आहे. ते लोकल प्रॉडक्शन आहे त्यामध्ये चार अटी आहेत आणि त्याबाबत तुम्ही पुनर्विचार करतो असे सांगत आहात. जरुर करा. मग माझे एकच म्हणणे आहे की, २२ डिसेंबर ९५ ला लावलेल्या अटीमध्ये हे समाविष्ट केले आहे. त्यातील दोन अटी तुम्ही मागे घेतल्या आहेत. मग ही एक अट ताबडतोब मागे घेऊन आपण तशा प्रकारचे आदेश काढावेत आणि बाकीची तपासणी करावी, पूनर्विचार करावा त्यांना मिळणारी पुढील प्रमोशन्स आपण रोखून ठेवलेले आहेत ते पूर्णपणे चूक आहे. आपण सहानुभूतीपूर्वक याबाबतीत विचार करतो म्हणता म्हणून मी हे बोलतो. माझे म्हणणे आहे की, यु.जी.सी. ने आता तुम्हाला कळविलेले आहे. आणखी एक सांगू इच्छितो की, ड्युली कॉन्स्टीट्युटेड सिलेक्शन कमिटीकडून जे भरती झालेले नसतील त्यांच्याबावतीत आम्ही बोलत नाही. कोणी जर असा निवड समिती टाळून भरला असेल तर आम्ही त्यांच्यासाठी बोलत नाही. ड्युली कॉन्स्टीट्युटेड सिलेक्शन कमिटीकडून जे भरती झालेले आहेत आणि त्या सर्व ठिकाणी शासनाचे प्रतिनिधी आहेत, त्या कमिटीच्याच कॉन्स्टीट्युशनमध्ये तसे आहे कारण जी.आर.मध्ये तसे होते. म्हणून माझे म्हणणे असे आहे की, ड्युली कॉन्स्टीट्युटेड सिलेक्शन कमिटीकडून या एप्रिल २००० च्या युजीसी रेग्युलेशनच्या पूर्वी जे भरती झाले आहेत त्यांच्याबावतीत किमान गुड गेश्चर म्हणून या लोकांची पुढची प्रमोशन्स आपण रोखली आहेत त्याबाबतचे आदेश आपण ताबडतोब मागे घ्यावेत. त्यातील दोन आदेश तत्कालीन मंत्री महोदयांनी मागे घेतलेले आहेत, त्याप्रमाणे आपण प्रमोशन / प्लेसमेंट रोखणारा हा आदेश मागे घ्यावा आणि मग या बाबतीत पुनर्विचार करावा. तसे आपण कराल काय?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, १९९१ साली नेटची पात्रतेची अट जी आपण लागू केली. ती अट लागू केल्यानंतर त्या काळामध्ये रिक्रुटेड जे प्राध्यापक आहेत त्यांनी ही पात्रता धारण केलेली नाही हे लक्षात घेतल्यानंतरच

त्या प्राध्यापकांची नेटची परीक्षा पास व्हावी त्यासाठीच मार्च ९४ मध्ये, मार्च ९५ मध्ये, मार्च ९६ मध्ये मुदतवाढ दिली आणि ही मुदत वाढ मुळातच त्यासाठी दिली होती. कारण १९९१ मध्ये नेट च्या परीक्षेची व्यवस्था तेथे उपलब्ध होती. १९९५ मध्ये ज्यावेळेला आपण सेटच्या परीक्षेची व्यवस्था उपलब्ध करुन दिली आणि जे ऑलरेडी रिक्रुटेड आहेत अशा प्राध्यापकांनी ९१ मध्ये इंग्रजी माध्यमातून किंवा हिंदी माध्यमातून किंवा ९५ मध्ये राज्याची सेट आपण सुरु केली ती मराठी माध्यमातून किंवा लोकल भाषेतून ही परीक्षा पास होण्याच्या संदर्भात वेळोवेळी आपण सन्माननीय प्राध्यापकांना संधी उपलब्ध करुन दिल्यानंतर देखील त्याचा फायदा ज्यावेळेला प्राध्यापकांनी घेतला नाही आणि आज उपलब्ध करुन दिलेल्या संधी हा शासनाचा वेडेपणा आहे असे जर सन्माननीय सदस्य म्हणत असतील.

(श्री.कमलकिशोर कदम) सभापतीस्थानी-तालिका सभापती

हा शासनाने केलेला वेडेपणा आहे असे सन्माननीय सदस्य म्हणत असतील तर ही बाब न्यायाला धरुन होत नाही, एवढेच मी या ठिकाणी सांगू इच्छितो.

प्रा.बी.टी.देशमुख : संधी उपलब्ध करुन देण्याचा प्रश्नच येत नाही. कायद्याने अट प्रिस्क्राईब करण्याचा प्रश्न आहे. अध्यक्ष महाराज, मी हे या पूर्वी या सभागृहामध्ये दहावेळा बोललेलो आहे. हा कोणावर कृपा करण्याचा प्रश्न नाही.

Lawful qualification as prescribed by lawful legal instrument. I hope, I am very clear.

सुटेबल जे काही लॉ फुल इन्स्ट्रुमेंट आहे. स्टॅट्युट आहे ते दुरुस्त करुन पात्रता दुरुस्त करणे... आपण विद्यापीठावर दोष ठेवला म्हणून मी ते शब्द वापरले. माझे स्पष्ट म्हणणे आहे की, लिगल इन्स्ट्रुमेंट आपण यापूर्वी कधी दुरुस्त केले नाही, या संबंधात सभागृहामध्ये सतत ७ वर्षे आम्ही भांडत आहोत. कायद्यामध्ये सुधारणा करत नाही, स्टॅट्युटमध्ये सुधारणा करत नाही. आपण फक्त जी. आर. काढला आणि सांगता, त्यानंतर दुसऱ्या दिवशी तो जी.आर. परत घेता, त्यानंतर तिसऱ्या दिवशी पुन्हा जी.आर. काढला आणि मग वर्गणीचे काम सुरु होते.

माझे म्हणणे असे आहे की, हे सरळसरळ वर्गणीशी संबंधित असलेले प्रकरण आहे. अशाप्रकारे लुपहोल ठेवणे हे कोणाला हितकारक आहे? स्टॅट्युटमध्ये दुरुस्ती करायची नाही. युजीसीने आपल्या सचिवांना वारंवार कळविले आहे. त्यांचे एक पत्र मी मघा वाचून दाखविलेले आहे. १९९३ ची दोन पत्रे माझ्याकडे आहेत. युजीसी वारंवार सांगत आहे की, तुम्ही तुमचे स्टॅट्युट दुरुस्त करा. ते आपण दुरुस्त केले नाही. आपण मंत्री झाल्यानंतर ते दुरुस्त केले. माझे म्हणणे असे आहे की, त्या पूर्वीच्या लोकांना नेटसेट लागू नाही, असे यु.जी.सी.ने दिनांक ४ एप्रिलला कळविलेले आहे. आपण बाकीच्या दोन अटी मागे घेतलेल्या आहेत. दिनांक २२ डिसेंबर ९५ च्या जी.आर.मध्ये आणखी दुरुस्ती करण्याची गोष्ट आहे. त्यामध्ये दोन गोष्टी काढून टाकल्या तसेच हीही गोष्ट काढून टाका आणि बाकी तपासा. माझे असे म्हणणे आहे की, त्यांचे जे प्रमोशन रोखलेले आहे. ते रोखू नका, तेवढा आपण आदेश काढावा म्हणजे आपण जे आम्ही तपासून घेऊ असे म्हणाला याला काही प्रामाणिकपणा आहे असे लोकांना वाटेल.

तालिका सभापती (श्री.कमलकिशोर कदम) : आपण स्पेसिफिक प्रश्न विचारा. लांबलचक भाषण करु नका.

प्रा.बी.टी.देशमुख : मी स्पेसिफिक प्रश्न विचारतो. प्रश्न असा आहे की, दिनांक २२ डिसेंबर १९९५ च्या शासन निर्णयामध्ये मा. मुख्यमंत्र्यांनी न ठरविलेल्या ज्या गोष्टी होत्या त्या तीन-चार गोष्टी यामध्ये घातलेल्या आहेत, त्यामधील एक-दोन गोष्टी मागे घेतल्या. इंक्रीमेंट रोखून ठेवा, देऊ नका हे यु.जी.सी. च्या परिपत्रकात नाही, ते तुम्ही मागे घेतले. काही गोष्टी आपण मागे घेतल्या. त्याचबरोबर त्यांना प्रमोशन दिले जाणार नाही, ही जी गोष्ट आहे ती आपण मागे घ्या, बाकीचे एक्झामीन करा, तसे आपण कराल काय?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सन्माननीय सदस्य सांगतात की, त्या काळामध्ये त्यावेळच्या मुख्यमंत्र्यांनी ४ दिवस बसून बैठक घेतली, त्यावेळेस राज्याचे मुख्य सचिव उपस्थित होते, शिक्षण सचिव उपस्थित होते. त्या बैठकीमध्ये नेमकी काय चर्चा झाली याचे मिनिटस् आपल्याला तपासावे लागतील.... त्या बैठकीच्या बाहेर जाऊन जर एखाद्या अधिकाऱ्यांनी चुकीचे जी.आर. किंवा ऑर्डर्स काढले असतील तर तोसुध्दा चौकशीचा भाग होऊ शकतो. त्या संदर्भामध्येदेखील चौकशी करु आवश्यक असेल तर त्या संदर्भात अॅक्शनसुध्दा घेऊ. परंतु त्या काळामध्ये काय ठरले, ऑर्डर्स काय निघाल्या.... मला एवढेच दिसते की, १९९१ सालामध्ये ज्यावेळेस नेटची पात्रता निश्चित केली त्यानंतर राज्य शासनाने त्या संदर्भाने सगळ्या विद्यापीठांना आदेश देऊन याची अमंलबजावणी करण्याबाबत कळविले होते. विद्यापीठांनीसुध्दा स्टॅट्युटमध्ये दुरुस्ती करुन किंवा संबंधीत संस्थांना ऑर्डर्स काढून ही यामध्ये नवीन पात्रतेची अट आहे हे कळवावयास पाहिजे. या संबंधाने विद्यापीठांनी त्यांची जबाबदारी पार पाडली की नाही हा चर्चेचा विषय होऊ शकेल.

प्रा.बी.टी.देशमुख : शिक्षकांचा यामध्ये काय दोष आहे?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : बरोबर आहे.. कृपया आपण माझे ऐकून घ्यावे. सन्माननीय सदस्य बोलत असतांना मी शांतपणे त्यांचे बोलणे ऐकून घेतो.. चुकीचे बोलले तर कदाचित रेकॉर्डवर येईल... सन्माननीय सदस्यांचा या प्रश्नांच्या संदर्भामध्ये पूर्ण अभ्यास आहे. त्यांच्याकडे सगळे रेकॉर्ड उपलब्ध आहे. नाही म्हटले तरी मी मंत्री होऊन वर्ष झाले. तसे या क्षेत्राच्या संदर्भातील मी नवीन मंत्री आहे. **म्हणून या संदर्भामध्ये सन्माननीय सदस्यांनी जी भावना व्यक्त केलेली आहे. त्या संदर्भाने तपासावे लागेल. त्यांची प्रमोशन्स थांबविण्याबाबत जे काही निर्णय घेतलेले असतील, यांच्याशीसुध्दा वित्त विभागाचा संबंध असल्यामुळे वित्त विभागाची मान्यता घेऊनच-शेवटी यामध्ये फायनान्शियल बोजा किती वाढणार आहे.... शेवटी यामध्ये वित्तीय बर्डन वाढणार आहे आणि वित्तीय बर्डन वाढते त्या त्या वेळेला वित्त विभागाची संमती घेतल्याशिवाय असा सो मोटो डिसिझन घेता येणार नाही. परंतु ज्या ज्या कर्मचारी आणि शिक्षकांवर अन्याय झालेला आहे त्या शिक्षकांवरील अन्याय दूर करण्याची भूमिका राज्यशासनाची राहील आणि या संदर्भामध्ये विचार विनिमय करुन निश्चित वेळेमध्ये या प्रश्नाच्या सोडवणुकीच्या संदर्भामध्ये मी या ठिकाणी वचनबध्द आहे.**

श्री.अशोक मोडक : सभापती महोदय, मुळातच ४ एप्रिल २००० चे जे परिपत्रक आहे त्या परिपत्रकामध्ये इनकंसीस्टंसी आहे हे आता लक्षात आले आहे. माझा प्रश्न असा आहे की, जे सहस्त्रो प्राध्यापकांच्या जीवाशी खेळ चालला आहे तेव्हा हे यापूर्वी कां लक्षात आले नाही ? याच्या १४ क्रमांकाच्या परिच्छेदामध्ये सुरवातीला काय म्हटले आहे ? यात म्हटले आहे की, या विशिष्ट परिपत्रकामुळे या अगोदरच्या तरतुदी निष्प्रभावित केल्या जातील म्हणजे १९ सप्टेंबर १९९१ व २४ डिसेंबरच्या या दोन तरतुदी आहेत. परंतु सर्वात शेवटी जो प्रोव्हीजो आहे तो अतिशय महत्वाचा आहे.

"Then requisite minimum qualification" हा जो शब्द समुह आहे. That is to be understood. एकदा आपण हे मान्य केले आहे. एखाद्या व्यक्तीच्या नेमणुकीच्या पहिल्याच दिवशी ज्या कोणत्या क्वालिफिकेशन्स आवश्यक असतील त्यासंबंधी हा प्रोव्हीजो दिला गेला आहे. स्वाभाविकपणे त्या अगोदरच्या तरतूदी निष्प्रभ केल्या जातील असे म्हटले आहे त्यात हे विसंगत आहे हे सरळ-सरळ दिसते. म्हणून माझा स्पेसिफिक प्रश्न असा आहे की, या संदर्भामध्ये आवश्यक क्लेरिफिकेशन जर डिसेंबरमध्ये मागविले जाते ते या अगोदरच का मागविले नाही ? दुसरा प्रश्न असा आहे की, १९९१ सालापासून या नेटसेटच्या परीक्षांचा घोळ चालूच आहे त्याला प्राध्यापक जबाबदार नाहीत आणि एकाअर्थाने राज्य शासन जबाबदार आहे तर आता राज्यशासनाने हे जे दोन प्रोव्हीजो जोडलेले आहे त्याचा आधार घेवून मा.सदस्य बी.टी.देशमुख म्हणाले त्याप्रमाणे त्याचा नक्की गंभीरपणे विचार करावा. माझा पहिला प्रश्न असा आहे की, हे क्लेरिफिकेशन यापूर्वी कां मागविले नाही आणि दुसरा प्रश्न असा आहे की, जर समजा एका अर्थाने याचे दायित्व शासनाच्या शिरावर असेल तर आणि ते आपल्याला मान्य असेल तर स्वाभाविकपणे थोडेसे / लिनियंट अॅप्रोच स्वीकारले जाईल काय ?

तालिका सभापती : लक्षवेधी सूचनेच्या निमित्ताने साधारणपणे दोन तीन प्रश्न विचारावयाचे असतात. या विषयावर आता बरीच चर्चा झालेली आहे.

श्री.दिलीप वळसे पाटील : सभापती महोदय, एप्रिल २००० ला युजीसी ने जे नोटीफिकेशन पाठविले त्या नोटीफिकेशचा उल्लेख मा. सदस्य वारंवार करतात. हा उल्लेख करतांना ते यामधील प्रोव्हीजोचा उल्लेख करतात. परंतु प्रोव्हीजो वाचतांना त्यांनी मेन क्लॉज सुध्दा वाचला पाहिजे. मेन कायदा आणि प्रोव्हीजो एकत्र वाचले तर यातून आवश्यक असा अर्थ निघू शकतो. राज्यशासनाची या संदर्भामध्ये स्पष्ट भूमिका आहे. यूजीसी समोर ज्यावेळेला राज्याच्या सचिवांनी चर्चा केली त्यावेळेला त्या चर्चेच्या माध्यमातून या बाबी उपस्थित केल्या होत्या. त्याचा खुलासा त्यांच्याकडून प्राप्त करुन घेणे अभिप्रेत आहे. हा दुसरा प्रश्न आहे. याचा बोजा राज्य शासनावर म्हणता परंतु तशी परिस्थिती नाही. ९१ सालामध्ये ज्यावेळेला किमान पात्रता लागू केली त्यावेळेला ती लागू केल्यानंतर नेट आणि सेटच्या परीक्षेची व्यवस्था आपल्याकडे नव्हती. नेट परीक्षाची व्यवस्था झाल्यानंतर ९५ सालामध्ये त्यावेळेला आपण सेट परीक्षेची व्यवस्था केली. त्यावेळेला कदाचित ९१ आणि ९५ च्या कालावधीमध्ये राज्य शासनाने या परीक्षांची उपलब्धता करुन दिली नाही म्हणून ही जबावदारी राज्य शासनावर टाकली ही बाब समजू शकतो. आपण ९५ नंतर मराठीमध्ये आणि लोकल लँग्वेजमध्ये सेट परीक्षेची व्यवस्था करुन दिली. राज्यामध्ये ही व्यवस्था उपलब्ध करुन दिल्यानंतर प्राध्यापकांनी मिनिमम क्वॉलिफिकेशन प्राप्त करुन घेण्याच्या बाबतीत औदासिन्य दाखविले हे बरोबर नाही. १९९५ पूर्वीचा विचार आपण करु शकू. १९९५ नंतर आपण ही व्यवस्था करुन दिलेली आहे. त्यावेळी प्राध्यापकांनी पात्रता प्राप्त करुन घेणे हे त्यांच्या भवितव्याच्या दृष्टीने आवश्यक

होते. तसे त्यांनी केले नाही. तरी देखील हा प्रश्न राज्यातील महत्वाचा प्रश्न आहे. ८-१० हजार शिक्षकांशी संबंधित असा प्रश्न आहे. या बाबतीत सहानुभूतीपूर्वक विचार करण्याची राज्य शासनाची तयारी आहे. मी या बाबतीत सभागृहाला आश्वासीत केलेले आहे. निर्धारित वेळेमध्ये फायनान्सियल लायबिलीटी पाहून व यूनीव्हर्सिटीकडून क्लॅरिफिकेशन मिळाल्यानंतर तीन महिन्यामध्ये या बाबत आवश्यक तो निर्णय राज्य शासन घेईल.

श्री.वसंत काळे : ४ एप्रिलला जो अधिनियम काढलेला आहे त्याच्या मेन क्लॉजमधील पहिले वाक्य मा.सदस्य श्री.मोडक यांनी या ठिकाणी उधृत केले आहे. १९९१ आणि १९९८ चा अधिनियम सुपरसीड केला. या सुपरसीड केलेल्या १९९१ च्या अधिनियमाचा आधार घेऊन तुम्ही जसा इंटरप्रीटीशन करीत आहात ते तसे नाही. सर्वसाधारणतः कायदा आम्हाला जो समजतो त्याप्रमाणे ४ एप्रिलच्या अधिनियमामध्ये लिहलेले आहे की, किमान पात्रतेसाठी नेटसेटची परीक्षा उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे. परंतु जर नेटसेटची परीक्षा उत्तीर्ण केली नसेल तर त्या बाबतीत प्रोव्हीजो मध्ये अशी तरतूद आहे की पात्र उमेदवार नसेल तर अट शिथिल करण्यासाठी परवानगी मागा. दुसरा प्रोव्हीजोमध्ये असे म्हटले आहे की ड्यूली कॉन्स्टिट्यूटेड सिलेक्शन कमिटी यू.जी.सी.च्या कायद्याप्रमाणे निर्माण झालेली आहे. त्यामध्ये शासनाचा प्रतिनिधी असतो, तज्ञ असतो. व्हाईस चान्सलरचा प्रतिनिधी असतो. त्या सिलेक्शन कमिटीमध्ये कधीही असा प्रश्न उपस्थित झाला नाही. जाहीरात कधीही नेटसेटची दिलेली नाही. त्यावेळी सर्व जाहिराती 'बी प्लस' क्वॉलिफिकेशनच्या पात्रतेसाठी दिलेल्या आहेत. त्या सिलेक्शन समितीमध्ये शासनाचा प्रतिनिधी आहे. शासनाने युनिव्हर्सिटीला कळविले, जी.आर.पाठविला परंतु विद्यापीठाने वैधानिक नियम केले नाही. लिगल सँक्टीटी या ठिकाणी केलेले नसल्यामुळे, रिक्रुटमेंट रुल्समध्ये नवीन तरतूदी इनक्ल्युड केलेल्या नसल्यामुळे 'बी प्लस क्वॉलिफिकेशन" हे बरोबर आहे. १० हजार प्राध्यापक या कक्षेमध्ये येत आहे. मा.मंत्री महोदय या ठिकाणी हसत हसत म्हणाले की, बी.टी.देशमुख तुम्ही अनुभवी आहात. तुमचा बराच अभ्यास आहे. मी गेल्या एका वर्षापासून या खात्याचा मंत्री झाल्यामुळे मला अनुभव कमी आहे.

तालिका सभापती (श्री.कमलकिशोर कदम) : या प्रश्नाची पार्श्वभूमी सरकारला आणि सर्वांनाच समजलेली आहे. आपण फक्त स्पेसिफिक प्रश्न विचारा.

श्री.वसंत काळे : यू.जी.सी.ने जो क्लॉज/प्रोव्हीजो केला आहे त्याचा अर्थ शासन चुकीचा काढत आहे आणि शासन क्लॅरीफिकेशन मागण्याचा खटाटोप करीत आहे. आमचे सचिव त्या ठिकाणी जाऊन आले आणि त्यांनी चर्चा केली असे मा. मंत्री महोदयांनी सांगितलेले आहे. या चर्चेमध्ये असे काही ठरले आहे काय, शासनाने एक पत्र पाठवावयाचे आणि यांनीच तिकडे जाऊन उत्तर लिहून आणावयाचे आणि पोरांचा बळी घ्यायचा. हे शासन सचिव चालवितात की मंत्री चालवितात असा संभ्रम यामधून निर्माण होतो. त्यांच्या स्टेटमेंटमध्ये त्यांनी असे सांगितले की, सचिव तेथे गेले आणि त्यांनी जे सांगितले त्याचा उल्लेख या ठिकाणी करण्यात आला. मग हे पॅकेज ठरलेले आहे काय? असे कटकारस्थान ठरलेले आहे काय ? महाराष्ट्र शासनाने येथील जनतेला असे सांगितले की, आम्ही याचा परत खुलासा युजीसीकडे मागवितो आणि सचिवांनी जावून युजीसीकडून त्यांना पाहिजे तो खुलासा आणावयाचा. तरी अशा स्वरुपाचे पॅकेज किंवा कट ठरलेला आहे काय ? चुकीचे इंटरप्रिटीशन करुन या पोरांची कत्तल करण्याचा जो उद्योग आहे तो बंद करुन शब्दशः अर्थ घेऊन या प्रोव्हीझो प्रमाणे या १०,००० प्राध्यापकांना आपण कायम करणार आहात काय ?

श्री.दिलिप वळसे पाटील : असा कट किंवा असे काही पॅकेज ठरलेले नाही. **या सर्व प्राध्यापकांना नेटसेटच्या अटीमधून वगळण्यासंबंधी मी अतिशय सुस्पष्ट अशी भूमिका या सभागृहामध्ये मांडलेली आहे. काही बाबींच्या संदर्भामध्ये वित्त विभाग आणि बाकीच्या विभागांचा खुलासा घ्यावा लागेल. तो घेतल्यानंतर ३ महिन्याच्या कालावधीमध्ये या प्रश्नाची सोडवणूक करण्याचे अभिवचन मी या ठिकाणी दिलेले आहे.** त्याच्या बरोबरीनेच यापुढील काळामध्ये म्हणजे १.१.९६ नंतर जेव्हा पासून **पाचवा वेतन आयोग लागू केलेला आहे त्यानंतरच्या काळामध्ये १९९९ मध्ये डायरेक्शन्स काढल्या आहेत. त्या अशा की,९९ नंतर कोठल्याही महाविद्यालयामध्ये, कुठल्याही विद्यापीठामध्ये नेटसेटच्या शिवाय कोणत्याही शिक्षकांची भरती झाली तर ती भरती आम्ही ग्राह्य धरणार नाही. ज्यांनी ही भरती केली असेल ते दोषी असतील आणि ते कारवाईस पात्र राहतील. अशा स्पष्ट सूचनासुध्दा मी या ठिकाणी देत आहे.**

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महोदय, डिसेंबर ९९ मध्ये आपण सक्तिचे केले याबद्दल आभारी आहे. गेले अनेक वर्षे युजीसीप्रमाणे स्टॅट्युट अमेंड करा असे आम्ही म्हणतो आहोत. पण दोन चुकीच्या गोष्टी मंत्री महोदय सांगत आहेत, आणि एक सहानूभूतीचे आश्वासन देत आहेत. नेटसेट हे कॅन्डीडेटला लागू आहे, टिचरला नाही. या सर्व इन्स्ट्रक्शन्सप्रमाणे NET-SET is applicable to candidates and not to teachers. अमरावती विद्यापीठाच्यासंदर्भात आपण चुकीचे सांगितले. ते शिक्षक परीक्षेला बसतच नाहीत. कारण ते कसे बसतील ? त्या ठिकाणी व्ही.सी.चे प्रतिनिधी, शासनाचे प्रतिनिधी पाठविले, निवड केली, त्यांना आपण नियुक्त केले. मान्यता दिली. माझे म्हणणे असे आहे की, मेन क्लॉज आणि प्रोव्हीजो यांचेसुध्दा त्यांनी कन्फ्युशन केले गेले आहे. एक प्रोव्हीजो असा आहे की, पुढे जर अडचण आली तर युजीसीच्या परवानगीने आणि मागचे म्हणाल तर दुसरा प्रोव्हीजो असा की duly constituted committee यांच्याकडून जी भरती झाली आणि then time requisite minimum qualification ज्याला आहे त्याला ते लागू नाही असे त्यामध्ये स्पष्ट आहे. मंत्री महोदय, आपण तीन महिन्यात निर्णय घेणार असे सांगितले त्याबद्दल मी आभारी आहे. पण एक सांगतो की, सिन्सीयारिटी ऑफ परपज काही तरी पाहिजे. यु.जी.सी.कडून आता काही लिहून आणण्याची ही गोष्ट नाही. तुमच्या टेबलवर जे कागद आहेत, जे रेग्युलेशन आहेत ते पाहून निर्णय घेण्याची गोष्ट आहे. म्हणून माझे म्हणणे असे आहे की, यामध्ये आपण काहीच रिलिफ देणार नसलात तर केवळ निषेध करुन बाहेर जाण्याशिवाय आमच्या हाती काही उरत नाही. तीन महिन्यांमध्ये निर्णय तुम्ही जरुर घ्या. पण तत्पूर्वी तुम्ही ठामपणे असे सांगा की त्यांचे वरच्या श्रेणीतील प्लेसमेंट आपण जे रोखून ठेवले ते मोकळे करण्याचा निर्णय आपण निर्गमित करु, मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, अध्यक्ष महोदय आपण स्वतः त्यावेळी होता. पाच पाच तास चिफ सेक्रेटरी बसले, वित्त सचिव बसले आणि त्यांनी अ‍ॅप्रुव्ह करुन दिलेली गोष्ट यांनी उलटी केली. तेव्हा विचारले नाही. आता सुलटी करतांना पुन्हा एक वित्त विभागाची आडकाठी घालून देण्याचा त्यांचा विचार दिसतो. तरी तुम्ही ठामपणे सांगा. त्यांचे जे प्लेसमेंट रोखलेले आहे ते सुरु करण्याचे आदेश आम्ही उद्या काढू. बाकीचे निर्णय तीन महिन्यामध्ये घेऊ, यामध्ये आपल्याला काय अडचण आहे ?

श्री.दिलीप वळसे पाटील : या सभागृहामध्ये हे अनेक वेळा स्पष्ट केलेले आहे की, फायनान्शियल संबंध आहे असे निर्णय वित्त विभागाला विचारल्याशिवाय घेता येत नाहीत.

श्री.बी.टी.देशमुखः कॅबिनेटने निर्णय घेतला आहे.

श्री.दिलीप वळसे पाटील : आपण म्हणता ते १०० टक्के खरे आहे असा मी विश्वास ठेवतो. या सदनामधील ती परंपरा आहे. तरीसुध्दा या खात्याचा मंत्री म्हणून काम करतांना मी जरी मंत्री असलो तरी या राज्यातील प्रशासन आपल्याला माहिती आहे आणि मलाही माहिती आहे. मघाशी सन्माननीय सदस्य जाता जाता एक शेरा मारुन गेले. मंत्री निर्णय घेतात की सचिव घेतात. तरी सुध्दा मी आपल्याला असे सांगतो की तीन महिन्यामध्ये या प्रश्नाच्या बाबतीत आपण अंतिम निर्णय घेणार आहोत. अशा परिस्थितीमध्ये प्लेसमेन्टच्या बाबतीत अगोदर निर्णय घेण्यात आल्यामुळे काय फरक पडेल हे आपण मला सांगितले तर बरे होईल. या संदर्भात पूर्णपणे त्यांना प्रोटेक्शन देण्याची व्यवस्था करु.

तालिका सभापती : आता दुसरी लक्षवेधी सूचना देण्यात येईल.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, मला एक प्रश्न विचारावयाचा आहे.

श्री.वसंतराव काळे : सभापती महोदय, दहा हजार शिक्षकांच्या दृष्टीने हा प्रश्न अत्यंत महत्वाचा आहे.

श्री.गोपालदास अग्रवाल : आता पुढचे कामकाज पुकारलेले आहे.

(एकाच वेळी अनेक सन्माननीय सदस्य बोलतात)

श्री.सुरेश पाटील : या लक्षवेधी सूचनेवर माझे नाव आहे तेव्हा मला एक प्रश्न विचारु द्यावा.

तालिका सभापती : लक्षवेधी सूचनेच्या निवेदनावर अशा प्रकारे चर्चा करता येणार नाही असा आपला नियम आहे.

श्री.बी.टी.देशमुखः यावर जर चर्चा होणार नसेल तर ते बरोबर नाही. हा नियम नेटसेटग्रस्त शिक्षकांसाठी आहे काय ? १० हजार लोकांसाठी हा नियम आहे काय ? मला आपण एक प्रश्न विचारु द्या. मंत्रिमहोदयांनी सांगितले म्हणून मला खुलासा करावयाचा आहे.

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्यांच्या मी असे निदर्शनास आणून देऊ इच्छितो की नियमाप्रमाणे लक्षवेधी सूचनेच्या निवेदनावर अशा प्रकारे चर्चा करता येणार नाही. परंतु हा प्रश्न अत्यंत महत्वाचा असल्यामुळे मी दोन्ही बाजुच्या सन्माननीय सदस्यांना प्रश्न विचारण्याची संधी देऊन ५० मिनिटे यावर चर्चा होऊ दिली. एका लक्षवेधी सूचनेवर सदनाचा किती वेळ घ्यावयाचा याला सुध्दा मर्यादा आहेत. दुसऱ्या मार्गाने आपण पुन्हा हा प्रश्न उपस्थित करु शकता.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, मा.मंत्रिमहोदयांनी जे उत्तर दिले त्याचा निषेध करुन आम्ही बर्हिगमन करतो.

(विरोधी पक्षातील काही सन्माननीय सदस्यांनी बर्हिगमन केले)

*****

(८)

कोल्हापूर विभागातील महाविद्यालयीन शिक्षकांना वेतन थकबाकीपासून वंचित ठेवणे

महाराष्ट्र विधानपरिषद : पहिले अधिवेशन,२००१
शुक्रवार, दिनांक २३ मार्च २००१

(१) * **११८१२ सर्वश्री सुरेश पाटील, बी.टी.देशमुख, व्ही.यू.डायगव्हाणे, प.म.पाटील, नानासाहेब बोरस्ते** : सन्माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री पुढील गोष्टीचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्राच्या अनेक भागांतील विद्यापीठीय व महाविद्यालयीन शिक्षकांना वेतन फरकाच्या थकबाकीची रक्कम अदा करण्यात आलेली असली तरी सहसंचालक, उच्च शिक्षण विभाग, कोल्हापूर यांच्या अधिकार क्षेत्रातील, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर हे एक शासकीय महाविद्यालय सोडले तर, कोणत्याही महाविद्यालयातील महाविद्यालयीन शिक्षकांना थकबाकीची रक्कम अदा करण्यात आलेली नाही, अशी तक्रार करणारे एक निवेदन काही लोकप्रतिनिधींनी दिनांक १ जानेवारी २००१ रोजी किंवा त्या दरम्यान शिक्षण संचालक यांना सहसंचालक, उच्च शिक्षण, कोल्हापूर यांच्यामार्फत सादर केले, हे खरे आहे काय;

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने काय उपाययोजना केलेली आहे;

(३) अद्याप कोणतीच उपाययोजना केलेली नसल्यास, याबाबत होणाऱ्या विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री.दिलीप वळसे पाटील : (१) निवेदन प्राप्त झालेले आहे.

(२) व (३) विभागीय शिक्षण सहसंचालक, उच्च शिक्षण, कोल्हापूर यांच्या अधिनस्त १०० टक्के अनुदानावर असणाऱ्या **११५ महाविद्यालयांपैकी ९८ महाविद्यालयांना थकबाकीची रक्कम वाटप केली असून १३ महाविद्यालयांना थकबाकीची रक्कम देण्याबाबत शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण यांनी दिनांक २७ फेब्रुवारी २००१ रोजी आदेश काढले आहेत.** त्यानुसार निधी वाटप करण्याची कार्यवाही विभागीय सहसंचालकाकडून करण्यात येत आहे. उर्वरीत चार महाविद्यालयांची देयके अद्यापि प्राप्त झालेली नाहीत.

श्री.सुरेश पाटील : थकबाकी वाटप केलेली आहे असे लेखी उत्तरामध्ये म्हटलेले आहे. कोणत्या तारखेला ही थकबाकी दिलेली आहे?माझा दुसरा प्रश्न असा आहे की, ९८ महाविद्यालयातील प्राध्यापकांना थकबाकी दिलेली आहे असेही लेखी उत्तरामध्ये म्हटलेले आहे. या सर्व महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापकांना थकबाकी दिलेली आहे का?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : थकबाकी देण्याच्या बाबतीत काही महाविद्यालयांच्या संदर्भात २७.१.२००१ रोजी ऑर्डर देण्यात आलेल्या आहेत. उरलेल्यांच्या बाबतीत २६.१२.२००० रोजी ऑर्डर दिलेली आहे. आपला दुसरा प्रश्न आपण आणखी थोडा स्पष्ट करावा.

श्री.बी.टी.देशमुख : ९८ महाविद्यालयातील सर्वांना थकबाकी वाटप केलेले आहे असे लेखी उत्तरामध्ये म्हटलेले आहे. माझी माहिती अशी आहे की,नेट सेटच्या काही लोकांच्या बाबतीत शासन निर्णयाविरुध्द जाऊन ही थकबाकी देण्याचे रोखून धरलेले आहे, हे खरे आहे का?

श्री.दिलीप वळसे - पाटील : नेट सेटच्या बाबतीत अजून निर्णय व्हायचा असल्यामुळे त्यांना मूळ बेसीकचा फरक दिलेला आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : जो निर्णय व्हायचा आहे त्या बाबत मी प्रश्न विचारलेला नाही. ॲडहॉक अपाईंटमेंट देणे आणि प्लेसमेंट देणे याबाबतचा निर्णय व्हायचा आहे. वेतनवाढी त्यांना देण्याबाबत या सभागृहामध्ये दोन चार वेळा चर्चा झाली. सभापती महोदय, आपल्या चेंबरमध्ये त्या वेळचे उच्च शिक्षणमंत्री श्री.दत्ता राणे यांच्याबरोबर देखील बैठक झाली. २२ मे ९८ चा शासन निर्णय त्यानंतर काढण्यात आला. सभागृहामध्ये कबूल करण्यात आले त्याप्रमाणे शासन निर्णय काढण्यात आला. २२ मे ९८ चा शासननिर्णय माझ्याजवळ आहे. खालच्या अधिकाऱ्यांना शासन निर्णयाच्या विरोधात जाण्याचे अधिकार प्राप्त होत नाहीत, शिक्षण संचालकांनी स्वतः त्यांना कळविलेले आहे. त्यांचे पत्र २२ मे ९८ रोजीचे आहे. "२२ मे १९९८ च्या शासन निर्णयाप्रमाणे आपण कारवाई करावी आणि त्याप्रमाणे वेतन निश्चिती करावी" माझा आरोप आहे की, काही अधिकाऱ्यांनी शासन निर्णयाप्रमाणे कारवाई केलेली नाही. त्यामुळे ९८ महाविद्यालयातील नेट सेट ग्रस्त अशा या शिक्षकांना शासन निर्णयाप्रमाणे जे मिळायला हवे होते ते वेतनवाढीसह मिळालेले नाही. ही गोष्ट खरी आहे का?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : नेट सेट प्राध्यापकांच्या बाबतीत सध्या आपण जो निर्णय घेतलेला आहे त्याप्रमाणे .. मा.सदस्य जे सांगत आहेत त्यामध्ये काही तथ्य आहे. **परंतु या संदर्भातील अंतिम निर्णय राज्य शासन घेणार आहे.** नेट सेट पास नसलेल्या प्राध्यापकांना १४.२५ कोटी इतकी रक्कम शासनाने वितरीत केलेली आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : माझ्याजवळ वेगळी माहीती आहे. मी या बाबत आपल्याला पॉईंटेड प्रश्न विचारतो. एखाद्या माणसाला थोडे मागे मिळेल आणि एखाद्या माणसाला नंतर मिळेल तो यातला भाग नाही. २२ मे ९८ च्या शासन निर्णयाप्रमाणे या प्राध्यापकांची वेतन निश्चिती करुन त्यांना ती देण्याचे आदेश दिलेले आहेत का? त्याप्रमाणे त्यांनी केलेले आहे का? "२२ मे ९८ च्या शासन निर्णयाप्रमाणे कार्यवाही करा" असे मा.उच्च शिक्षण संचालकांनी आदेश दिले आहेत. ज्या अधिकाऱ्यांनी त्याच्या विरुध्द कार्यवाही केली त्याचे लेखी पुरावे माझ्याकडे आहेत. तुम्ही त्यांची बदली केली येथपर्यंत ठीक आहे. मला त्याच्याही फेऱ्यात जायचे नाही. माझे म्हणणे असे आहे की, त्यांना तसा अधिकार नाही. बाकीचे जे प्रश्न इथे चर्चेसाठी आहेत ते नंतर सुटतील. त्यावर आपला निर्णय जेंव्हा होईल तेंव्हा होईल. पण जो शासन निर्णय काढण्याचे या ठिकाणी कबूल केले आणि काढला. तीन वर्ष अंमलात आहे. त्या २२ मे ९८ च्या शासन निर्णयाप्रमाणेच त्यांची वेतन निश्चिती करण्याचे आदेश दिलेले आहेत काय आणि ज्या शिक्षकांना दिले त्यांना याप्रमाणेच दिले हे खरे आहे काय?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : पूर्वीचा जो शासन निर्णय होता त्याप्रमाणेच देण्यात आलेले आहे आणि यावेळेला या नेट सेट प्राध्यापकांच्या सेवा नियमित करावयाच्या की नाही याच्या संदर्भातील प्रश्न आज राज्य सरकारपुढे प्रलंबित आहे.

सभापती : २२ मे ९८ चा जो शासन निर्णय आहे त्याप्रमाणेच या सर्वांना वेतन फरक देण्यात आलेला आहे काय?

श्री.दिलीप वळसे -पाटील : अध्यक्ष महोदय, मी सुरुवातीलाच या ठिकाणी सांगितले की, जे शिक्षक नेट सेट परीक्षा पास नाहीत त्यांना ८००० रुपये या बेसिक पगारावर आपण फरकाच्या रकमा दिलेल्या आहेत.

श्री.बी.टी.देशमुख : मग हे २२ मे १९९८ च्या शासन निर्णयाच्या विरुध्द आहे. शासन निर्णयाच्या विरुध्द वागण्याचा तेथील एखाद्या अधिकाऱ्याला आपण अधिकार दिलेले आहेत काय? हा शासननिर्णय या क्षणापर्यंत दुरुस्त झालेला नाही. म्हणजे आता अध्यक्ष महाराज, पुढे जाण्याची गोष्ट आली. मागच्या वेळेला या सभागृहामध्ये यासंदर्भात वाचून दाखविले होते. लाखो रुपये त्यांच्या लॉकरमध्ये मिळतात. माझे म्हणणे असे आहे की, शासन निर्णयाच्या विरुध्द वेतन निश्चिती करण्याचे अधिकार तुम्ही त्यांना दिले आहेत काय? दिले असतील तर का दिले? शासन निर्णय दुरुस्त न करता कसे दिले?

श्री.दिलीप वळसे -पाटील : अध्यक्ष महाराज, **मी वस्तुस्थिती वारंवार सभागृहाच्या समोर स्पष्ट केली आहे.नेट सेट कॅन्डीडेटच्या संदर्भात राज्य शासन नजिकच्या काळामध्ये निर्णय घेणार आहे.** पण तोपर्यंन्त या नेट सेट पात्रता धारण केलेल्या शिक्षकांना या फरकाच्या बाकीपासून वंचित राहू नयेत म्हणून त्यांचा जो बेसिक पगार आहे त्या पगारावर त्यांना फरकाच्या रकमा दिलेल्या आहेत. शेवटी यु.जी.सी.ने सुध्दा पाचवा वेतन आयोग लागू करताना काही अटी घातलेल्या आहेत त्यामधील नेटसेटच्या अटीच्या संदर्भात काही उल्लेख आहे. म्हणून यासंदर्भात आपल्या काही डेव्हीएशन करावयाचे असेल तर त्याच्या संदर्भात यु.जी.सी.ची परवानगी आपल्याला घ्यावी लागेल.

सभापती : पुन्हा प्रश्न असा की, २२ मे ९८ चा जो शासन निर्णय आहे त्या निर्णया प्रमाणेच त्यात कोणत्याही प्रकारे कमतरता न करता कार्यवाही झाली आहे काय? एवढाच प्रश्न आहे.

श्री.दिलीप वळसे पाटीलः बेसिक पगाराप्रमाणे आपण त्यांना ८००० पगार दिलेला आहे आणि त्याच्या संदर्भात **बाकी काही गोष्टी रेग्युलराईज करुन घ्याव्या लागणार आहेत आणि त्या नजिकच्या काळामध्ये रेग्युलराईज करुन**

घेतल्या जातील.

श्री.सुरेश पाटील : सभापती महोदय, पॉईन्टेड प्रश्न विचारलेला आहे तो असा की, जी.आर.प्रमाणे कार्यवाही झाली आहे काय? त्याचेच फक्त आम्हाला उत्तर हवे आहे. बाकीचे कोणतेही उत्तर नको. २२ मे ९८ च्या जी.आर.मध्ये आजपर्यंत कोणत्याही प्रकारचा बदल झालेला नाही. त्यामुळे त्या निर्णयाप्रमाणेच यांना थकबाकी दिली आहे काय?

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज,.....

सभापती : हा प्रश्न दोन-तीन वेळा आपण विचारला आहे. त्याचे जे उत्तर दिले आहे त्यामध्ये असे म्हटले आहे की, जे प्राध्यापक नेट सेट परीक्षा पास झालेले नाहीत त्यांना ८००० रुपये हा जो आधीचा बेसिक आहे त्याप्रमाणे पेमेंट केलेले आहे. याचा अर्थ असा होतो की, २२ मे ९८ च्या आदेशाबरहुकूम कार्यवाही झालेली दिसत नाही. त्यामुळे तो आदेश दुरुस्त केला पाहिजे किंवा त्याची तंतोतंत अंमलबजावणी केली पाहिजे. तरी या दोन्ही पैकी नेमके काय?

श्री.बी.टी.देशमुख : महाराष्ट्राच्या काही भागामध्ये २२ मे १९९८ च्या निर्णयाप्रमाणे अंमलबजावणी होईल. काही अधिकारी शासनाच्या निर्णयाप्रमाणे वागतील. आपण काही अधिकाऱ्यांना गुप्त सूचना दिलेल्या आहेत काय? दिनांक २२ मे १९९८ च्या शासन निर्णयात स्पष्ट असे म्हटलेले आहे की "इनक्रिमेन्ट रोखून ठेवणे हे चूक आहे." **शासन निर्णयाची अंमलबजावणी करीत नाही असे शासनानेच म्हणणे ही बाब शासनाला शोभणारी तरी आहे काय? उद्या आपल्याला उद्याच्या बाबतीत काय निर्णय घ्यावयाचा आहे तो आपण उद्या घ्या. त्याप्रमाणे उद्या आदेश काढा मला त्याबद्दल काहीही म्हणावयाचे नाही. मी अत्यंत नम्रपणे विचारु इच्छितो की, विद्यमान शासन निर्णयाप्रमाणे वागू नका अशा प्रकारच्या सूचना देणे बरोबर नाही.** ज्यांनी कोणी अशा सूचना दिलेल्या आहेत त्या अधिकाऱ्यांच्या विरुध्द कारवाई करण्यात आली पाहिजे. माझा पाईन्टेड प्रश्न असा आहे की दिनांक २२ मे १९९८ च्या शासन निर्णयाप्रमाणे कार्यवाही करा असे उच्च शिक्षण संचालकांनी सांगितल्यानंतर सुध्दा या आदेशाचा भंग करणाऱ्या अधिकाऱ्यावर कारवाई करण्यात येईल काय?

श्री.दिलीप वळसे पाटील : होय.

श्री.बी.टी.देशमुख : त्याच्याविरुध्द कारवाई करण्यात येणार आहे ही योग्य गोष्ट आहे. तेव्हा २२ मे १९९८ च्या निर्णयाप्रमाणेच कार्यवाही करा असे फॉर द सेक ऑफ युनिफॉर्मिटी म्हणून आपल्या लेव्हलवरुन आदेश देण्याची गरज आहे. काही ठिकाणी त्याप्रमाणे कारवाई होईल परंतु काही ठिकाणी त्याप्रमाणे होणार नाही. वेगळा काही शासन निर्णय काढण्यात यावा अशी मी मागणी करीत नाही. २२ मे १९९८ चा शासन निर्णय काढण्यात आलेला आहे. त्यात अजून अमेन्डमेन्ट झालेली नाही तेव्हा त्या आदेशाप्रमाणे कार्यवाही करण्याचे आदेश आपण देणार आहात काय?

श्री.दिलीप वळसे पाटील: सभापती महोदय, नेट सेटच्या शिक्षकाच्या संदर्भात या सभागृहामध्ये यापूर्वी बरीच चर्चा झालेली आहे. आपण विस्ताराने बोलता तेव्हा मला देखील थोडे विस्ताराने बोलले पाहिजे.

श्री.सुरेश पाटील : प्रश्नाशी सुसंगत उत्तर दिले गेले पाहिजे.

श्री.दिलीप वळसे पाटील : उत्तराशी विसंगत मी काहीही सांगणार नाही. तसे जर पाहिले तर आजचा विषय हा फक्त कोल्हापूर विद्यापीठापुरताच मर्यादित आहे. परंतु त्याच्या बाहेर जाऊनसुध्दा येथे प्रश्न विचारले जात आहेत. मी अतिशय स्पष्टपणे या ठिकाणी सांगितलेले आहे की, २२ मे १९९८ च्या जी. आर. च्या संदर्भात सभागृहात चर्चा सुरु आहे की नेट सेट परीक्षा पास नसलेल्या शिक्षकाला किंवा नेट सेट ही पदवी प्राप्त नसलेल्या शिक्षकाच्या संदर्भात या सर्व सवलती द्यावयाच्या किंवा नाही याबाबत सभागृहात एकदा चर्चा झाली. तसेच सभागृहाच्या बाहेर मंत्रिमंडळाच्या स्तरावर चर्चा झाली होती. त्यातूनच २२ मे १९९८ चा जी.आर. इश्यू करण्यात आला होता. हा जी.आर. इश्यू केल्यानंतर ऑडिट मधील काही अधिकाऱ्यांनी अशी भूमिका घेतली की त्या जी.आर.च्या संदर्भात काही त्रुटी आहेत. हे त्यांचे स्वतःचे मत असेल. त्यांचे हे मत चुकीचे किंवा बरोबरही असू शकेल. **त्यांनी चुकीची भूमिका घेतली म्हणून त्यांना या विभागातून दुसऱ्या विभागात पाठविण्याची आपण भूमिका घेतली आहे. त्यांची बदली करण्यात आलेली आहे. त्याचबरोबर त्यांच्या विरुध्द कारवाई करण्याची आपण भूमिका घेतली आहे.** २२ मे १९९८ च्या जी.आर. संबंधी काही प्रश्न निर्माण झालेले आहेत ते प्रश्न सोडविण्याकरता राज्यशासनाने, या विभागाने त्यामध्ये रेग्युलराईज करण्यासाठी प्रस्ताव फायनान्स डिपार्टमेन्टकडे पाठविलेला आहे शासनाचा निर्णय होई पर्यंन्त शिक्षकांना या फरकापासून वंचित रहावे लागू नये म्हणून त्यांचा जो बेसिक पगार ८ हजार रुपये आहे त्या पगारावर फरक देण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. याबाबतीतील निर्णय घेण्याकरता राज्य शासनाला आणखी थोडासा वेळ लागेल.

श्री.बी.टी.देशमुख : मंत्रिमहोदयांनी विसंगत उत्तर दिलेले आहे. त्या अधिकाऱ्यांनी तुम्हाला चुकीचे उत्तर दिलेले आहे. हायकोर्टाने कळविलेले आहे असे अधिकाऱ्यांनी चुकीचे सांगितलेले आहे. हायकोर्टाने तसा निर्णय दिलेला नाही. त्यांनी न दिलेला निर्णय कोट करुन हे जे कृत्य त्यांनी केले आहे ते अपकृत्य आहे. या बाबतीत आपण नाही म्हणा. २२ मे १९९८ च्या निर्णयाचा भंग करण्याचे आम्ही ठरविलेले आहे असे आपण सरळ सरळ म्हणा. नवीन ज्या गोष्टी द्यावयाच्या आहेत त्याबद्दल मी बोलणार नाही कारण तो विषय आजचा नाही. परंतु हा विषय आजचा नाही असे आपले म्हणणे मात्र बरोबर नाही. ९८ महाविद्यालयातील लोकांना दिलेले आहे असे आपण म्हटलेले आहे. मी आपल्याला पॉईन्टेड प्रश्न विचारला आहे की, दिनांक २२ मे १९९८ च्या शासन निर्णयाच्या विरोधात जाऊन काही अधिकाऱ्यांनी फिक्सेशन केले आहे. काही अधिकाऱ्यांनी बरोबर फिक्सेशन केले आहे. याठिकाणी युनिफॉमिटीचा भाग आहे. **२२ मे १९९८ च्या शासन निर्णयाप्रमाणेच कार्यवाही झाली पाहिजे असे आदेश देण्यामध्ये आपल्याला काय अडचण आहे? शासन निर्णयाची अंमलबजावणी करावयाची नाही असे जर आपण ठरविले तर मग आम्ही काय करावयाचे?** समोर येऊन आम्ही बसावयाचे काय? ते आम्हाला शोभेल काय? आम्ही काय करावयाचे हे तरी सांगा? शासनाच्या निर्णयाची अंमलबजावणी करण्यास आपण नकार देत आहात हे बरोबर आहे काय?

सभापती : आपण मघाशी जो प्रश्न विचारला होता त्याला उत्तर देतांना माननीय मंत्रिमहोदयांनी असे सांगितले की, २२ मे १९९८ चा जो जी.आर. आहे त्या जी.आर. चे एखाद्या भागामध्ये एखाद्या अधिकाऱ्याने उल्लंघन केल्याचे आढळून आले तर त्याच्या विरुध्द कारवाई करण्यात येईल.

श्री.बी.टी.देशमुख : मंत्रिमहोदयांनी ते उत्तर दिलेले आहे त्याबद्दल मी त्यांचा आभारी आहे परंतु या प्रमाणे कार्यवाही करु असे उत्तर ते देत नाही. शासन निर्णयाचा भंग ज्या अधिकाऱ्याने केला आहे त्याच्या विरुध्द कारवाई करु असे ते म्हणतात परंतु महाराष्ट्राच्या काही भागात या शासन निर्णयाप्रमाणे अंमलबजावणी झालेली नाही या शासन निर्णयाचा भंग झाला आहे. नवीन आदेश काढा असे मी म्हणणार नाही. सभागृहात जी चर्चा सुरु आहे ती पुढे जेव्हा चर्चा होईल आणि आपण जो काही निर्णय घ्याल त्यावेळी जे काही व्हावयाचे असेल ते होईल. परंतु आपण जो शासन निर्णय काढलेला आहे जो अस्तित्वात आहे, दुरुस्त झालेला नाही त्याची अंमलबजावणी होत नाही ही केवढी लाजीरवाणी गोष्ट आहे.

अध्यक्ष महाराज, माझे स्पष्ट म्हणणे असे आहे की, २२ मे १९९८ च्या शासन निर्णयाची अंमलबजावणी न होणे, त्याप्रमाणे वेतनवाढ न देणे ही लाजीरवाणी गोष्ट आहे, भ्रष्टाचाराला खतपाणी घालणारी ही गोष्ट आहे, वेगवेगळ्या ठिकाणी वेगवेगळ्या वागण्यास अधिकाऱ्यांना परवानगी देणारे हे कृत्य आहे आणि त्याचे येथे समर्थन करणे ही अत्यंत लांच्छनास्पद बाब आहे, यापेक्षा अधिक शब्द मी तरी वापरु शकत नाही. वाटल्यास आपण २२ मे ९८ च्या शासन निर्णयाची अंमलबजावणी आम्ही करु इच्छित नाही असे स्पष्ट शब्दात तरी सांगा. अध्यक्ष महाराज, या प्रश्नाच्या संदर्भात यापूर्वी मा.श्री.दत्ता राणे या विभागाचे मंत्री असताना त्यांचेबरोबर तीन वेळा चर्चा झाली आहे. त्यानंतर आपल्याही चेंबरमध्ये दोन वेळा सर्व अधिकाऱ्यांना आणि मंत्रीमहोदयांनाही आपण बोलाविले होते. तेव्हा प्रश्न हाच आहे की, २२ मे ९८, च्या शासन निर्णयाची काटेकोरपणे अंमलबजावणी केली पाहिजे. उद्या तुम्ही काही बदलले तर तेव्हा काय करायचे ते पुढे पाहू.. असे आदेश आपण देणार काय?

श्री.दिलीप वळसे पाटील : अध्यक्ष महाराज, मी पुन्हा एकदा सभागृहामध्ये स्पष्ट करु इच्छितो की, नेटसेटची परीक्षा पास नसलेल्या शिक्षकांना..

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, आम्ही २२ मे १९९८ च्या शासन निर्णयाची अंमलबजावणी न करण्याबद्दल विचारले आहे..

सभापती : २२ मे, ९८ चा जो शासन आदेश आहे त्याची तंतोतंत अंमलबजावणी महाराष्ट्रात सर्वत्र होऊ द्या..

श्री.दिलीप वळसे -पाटील : अध्यक्ष महाराज, या प्रश्नाचे नुसते 'होय' अथवा 'नाही' असे उत्तर मला येथे देता येणार नाही. मला त्याची थोडी बॅकग्राऊंड सुद्धा सांगितली पाहीजे. **२२ मे ९८ चा निर्णय घेतला गेला तो मुख्यमंत्री स्तरावर. पण त्याचा जी.आर. काढण्यापूर्वी प्लॅनिंग आणि फायनान्स डिपार्टमेंटची मान्यता घेतली गेलेली नव्हती.** त्यामुळे अंमलबजावणी करताना एका अधिकाऱ्याने त्याबद्दल प्रश्न उपस्थित केला की.... कदाचित त्याने त्याची ड्युटी बजावली असेल... त्याने उपस्थित केलेला तो प्रश्न चुकीचा आहे की योग्य आहे हा नंतरचा प्रश्न आहे; पण त्याने आज असा प्रश्न उपस्थित केला की, या जी.आर. ला प्लॅनिग आणि

फायनान्सची मान्यता नाही तर..

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, त्यावेळी ५-५ तास माननीय मुख्यमंत्री, वित्त सचिव आणि मुख्य सचिव हे या प्रश्नावर चर्चेला बसले होते आणि त्यातून हा निर्णय घेतला गेला..

सभापती : एखाद्या प्रश्नावर चर्चा झाल्यानंतर त्या चर्चेतून एखादा निर्णय घेतल्यानंतर संबंधित विभागाची त्याबाबत संमती घ्यावी लागते आणि नंतरच जीआर काढला जातो हे बरोबर आहे. पण जर तसे न करता जीआर काढला गेला असेल तर ते कितपत बरोबर आहे? तसे झाले असेल तर ते मंत्री महोदय, आपल्यालाच दुरुस्त करुन घ्यावे लागेल... तो अधिकार आपलाच आहे.... तसे आपण सांगू शकता.

श्री.दिलीप वळसे -पाटील : अध्यक्ष महाराज, मी तेच सांगतो आहे. मी या अगोदरही चार वेळा हेच सांगितलेले आहे वाटल्यास आपण रेकॉर्ड तपासून पहा ... की, त्या अधिकाऱ्यांनी जो प्रश्न या बाबतीत उपस्थित केला तो लक्षात घेऊन हे रेग्युलराईज करण्याबाबतचा प्रस्ताव आपण सादर केलेला आहे. तो प्रस्ताव प्लॅनिंग आणि फायनान्सला सुध्दा दिला आहे आणि त्याबद्दल निर्णय नजिकच्या काही दिवसातच घेण्यात येईल इतकेच... हे मी सांगितलेलेच आहे.

सभापती : याचा अर्थ असा की, आपण जे काही सांगत आहात त्यानुसार हा जीआर दुरुस्त करण्याचा शासनाचा मानस दिसतो आहे...

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, या संबंधीचा निर्णय घेण्यासाठी त्यावेळी माननीय मुख्यमंत्री, वित्त सचिव, मुख्य सचिव हे ५-५ तास पाच दिवस बसले होते आणि त्यांनी वित्त विभागाची पूर्ण मान्यता घेऊनच हा निर्णय घेतला, शासन निर्णय काढला म्हणजे यासाठी वित्त विभागाची मान्यताही पूर्णपणे घेतली होती. त्यात नसलेली गोष्ट टाकली होती ती तुम्ही परत घेतली... म्हणून मी पुन्हा म्हणतो की, हा २२ मे, ९८ चा शासन निर्णय आहे तो माननीय मुख्यमंत्री श्री.शरद पवार साहेबांनी, वित्त सचिव, मुख्य सचिव यांनी पाच दिवस ५-५ तास एकत्र बसून चर्चा करुन, ठरवून घेतलेला निर्णय आहे, त्यात जे ठरवून दिले होते त्याच्या विरोधात होता म्हणून आपण ते परत मागे घेतले ... आजही तो शासन निर्णय आहे, त्या शासन निर्णयाची अंमलबजावणी झाली पाहिजे. अध्यक्ष महाराज, **या सभागृहाच्या इतिहासामध्ये हा पहिलाच दिवस आहे की ज्या दिवशी राज्याच्या एका विभागाचे मंत्री शासन निर्णयाची अंमलबजावणी करण्याचा आदेश देण्यास नकार देत आहेत**... अध्यक्ष महाराज, यापूर्वी आम्ही शासन निर्णय काढण्यासाठी म्हणून अनेकदा येथे भांडलो आहोत पण निघालेल्या शासन निर्णयाची अंमलबजावणी एखादा अधिकारी करीत नाही, भ्रष्ट हेतूने, त्याला आपण संरक्षण देत आहात हे बरोबर नाही. शासन निर्णय काढल्यानंतर * * याचा अभिमान वाटण्यासारखी ही गोष्ट नाही...

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : अध्यक्ष महाराज, सन्माननीय सदस्यांची ही लँग्वेज स्लँडरस आहे * * this is a slanderous language. अशा प्रकारची भाषा सन्माननीय सदस्यांनी येथे वापरणे योग्य नाही.. त्यांनी आपले शब्द मागे घेतले पाहिजेत.

श्री.बी.टी.देशमुख : मग काय करायचे, कशासाठी शब्द मागे घ्यायचे? तीच भाषा वापरणे योग्य आहे..... ते अधिकारी शिक्का मारतात.... तुमच्या पध्दतीने बोलण्याचा तुम्हाला अधिकार आहे ... पण आपण त्या अधिकाऱ्यांना जो शिक्का मारुन दिला तो बरोबर आहे काय?...

एक सन्माननीय सदस्य : अध्यक्ष महाराज, एका प्रश्नासाठी इतका वेळ देणे बरोबर आहे का?

श्री.दत्ता मेघे : सभापती महोदय, दि.२२ मे १९९८ च्या जी.आर.ची किती जिल्ह्यात अंमलबजावणी झाली आहे आणि किती जिल्ह्यात झालेली नाही? या ठिकाणी मा.सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख हे सिनियर सदस्य आहेत. त्यांना या विषयातील सर्व माहिती आहे. त्यांचा असा त्रागा यापूर्वी मी पाहिला नव्हता. तसेच या सभागृहाच्या काही परंपरा आहेत. त्या दृष्टीने हा प्रश्न मार्गी लावण्याची आवश्यकता आहे. या ठिकाणी या जी.आर.ची कार्यवाही करण्यामध्ये काही अडचण दिसून येत आहे. काही जिल्ह्यात या बाबतची कार्यवाही झाली नाही तर काही जिल्ह्यात झाली आहे. म्हणून या बाबत समानता आणण्याचा दृष्टीने मा.मंत्रिमहोदय काही विचार करणार आहेत काय?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, मी पुन्हा एकदा सांगतो की, आजच्या तारखेपर्यंत शासनाने २२ मे १९९८ जी.आर. मागे घेतलेला नाही. काही विभागात या जी.आर. प्रमाणे कार्यवाही होऊन रकमा अदा करण्यात आल्या आहेत. परंतु काही विभागामध्ये ऑडिट ऑफिसरने काही डाऊट घेतले आहेत. **चुकीच्या पध्दतीने हे डाऊट उपस्थित करण्यात आले आहेत, म्हणून त्या अधिकाऱ्यांच्या विरुध्द ताबडतोबीने बदली करण्यात आली आहे.त्यामुळे काही विभागातील शिक्षकांना वेतन मिळू शकले नाही.** या बाबत कार्यवाही करण्याची भूमिका घेतली आहे. आता याबाबत जे डाऊट उपस्थित केले आहेत ते योग्य आहेत की अयोग्य आहे? याबाबतचे रेग्युलरायझेशन करण्यासाठी वित्त विभागाकडे हा प्रस्ताव पाठविला आहे. हे रेग्युलराईज करण्याच्या बाबत निर्णय घेतला जाईल. असे मी अनेकदा सांगितले आहे. आता याबाबत शिक्षकांची गैरसोय होऊ नये म्हणून त्यांना मुळ वेतनाप्रमाणे म्हणजे रुपये आठ हजार प्रमाणे फरकाच्या रक्कम अदा करण्यात आलेल्या आहेत.

सभापती : हा प्रश्न संपला आहे. ता.प्र.क्र. १२६७३

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, शासन अस्तित्वात असलेल्या २२ मे १९९८ च्या जी.आर. ची अंमलबजावणी करीत नसल्यामुळे निषेधार्थ आम्ही सभात्याग करीत आहोत.

(मा.सदस्य सर्वश्री बी.टी.देशमुख, सुरेश पाटील, व्ही.यू.डायगव्हाणे आणि प.म.पाटील यांनी सभात्याग केला)

श्री.अरुण मेहता : सभापती महोदय, माझा पॉईन्ट ऑफ प्रोप्रायटी आहे. आता या ठिकाणी जी प्रश्नोत्तरे झाली आहेत ती साजेशी नाहीत. श्री.बी.टी.देशमुख हे ज्येष्ठ सभासद आहेत. त्यांनी या ठिकाणी काही वक्तव्य केले आहे. ते मा.सभापती महोदयांनी तपासून त्यातील योग्य शब्द ठेवावेत, अन्यथा ते काढून टाकावेत.

सभापती : ठीक आहे.

******

(९)

शासन निर्णयाच्या विरोधात वरिष्ठ लेखा-परीक्षकांनी आदेश पारित करणे.

महाराष्ट्र विधानपरिषद : : पहिले अधिवेशन, २००१
शुक्रवार, दिनांक १६ मार्च २००१

(१) * ११८३२. **सर्वश्री प.म.पाटील, बी.टी.देशमुख, व्ही.यू.डायगव्हाणे, सुरेश पाटील, नानासाहेब बोरस्ते, वसंत काळे :** सन्माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय:–

(१) सेवा भरतीच्या अस्तित्वात असलेल्या नियमानुसार नेटसेटची परीक्षा सक्तिची नसतानांच्या काळात सेवेत प्रवेशित झालेल्या महाविद्यालयीन शिक्षकांच्या रोखून ठेवलेल्या वेतनवाढी २२ मे, १९९८ च्या शासन निर्णयाने पुनःर्स्थापित केलेल्या असल्या, तरी त्या शासन निर्णयाचा भंग करुन पुणे विभागाच्या वरिष्ठ लेखापरीक्षकांनी नवीन वेतनश्रेणी वेतन निश्चिती करतांना शेकडो प्रकरणी या वेतनवाढी अनधिकाराने कापून घेतल्याची तक्रार करणारे एक निवेदन "महाराष्ट्र फेडरेशन ऑफ युनिव्हर्सिटी ॲण्ड कॉलेज टिचर्स ऑर्गनायझेशन" या संघटनेच्या अध्यक्षांनी दिनांक २२ डिसेंबर २००० रोजी किंवा त्या दरम्यान संचालक, उच्च शिक्षण यांचेकडे सादर केले आहे, हे खरे आहे काय;

(२) असल्यास, अनधिकाराने लेखापरीक्षकांनी पारित केल्याच्या आदेशांच्या प्रती नमुना म्हणून तक्रारकर्त्यांनी निवेदनासोबत जोडलेल्या आहेत, हेही खरे आहे काय;

(३) असल्यास, उक्त तक्रारीच्या निवारणार्थ शासनाने काय उपाययोजना केलेली आहे;

(४) उपाययोजना केलेली नसल्यास, याबाबत होणाऱ्या विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१) होय.

(२) होय.

(३) रिट पिटीशन क्रमांक ३४९५/१९९८ या प्रकरणी सन्माननीय मुंबई उच्च न्यायालयाने दिलेल्या आदेशानुसार विभागीय वरिष्ठ लेखापरीक्षक, पुणे यांनी कार्यवाही केल्याचे दिसते. तथापि ही बाब शासन स्तरावर पुन्हा तपासण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्‌भवत नाही.

******

(१०)

नेटसेट परीक्षेच्या स्वरुपाविषयी विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे राज्य शासनाने केलेली विचारणा

महाराष्ट्र विधानपरिषद : : पहिले अधिवेशन, २००१

शुक्रवार, दिनांक ३० मार्च २००१

(१) * ११८१४ **सर्वश्री वसंत काळे, बी.टी.देशमुख, व्ही.यू.डायगव्हाणे, सुरेश पाटील, प.म.पाटील, नानासाहेब बोरस्ते** : तारांकित प्रश्न क्रमांक ९३५२ ला दिनांक ३० नोव्हेंबर २००० रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टीचा खुलासा करतील काय-

(१) ४ एप्रिल २००० च्या एका पत्रान्वये विद्यापीठ अनुदान आयोगाने "यूजीसी रेग्युलेशन्स २०००" सर्व विद्यापीठांना पाठविले असून त्या रेग्युलेशनच्या (क्र.एफ-३-१/२०००-पीएस) परिच्छेद २ मध्ये "नेट सेट ही पात्रता परीक्षा सेवेत भरती होताना आवश्यक असेल, परंतु त्या त्या वेळेच्या पात्रतेनुसार त्या त्या वेळच्या निवड समित्यामार्फत ज्यांची निवड झालेली आहे अशा यापूर्वीच सेवेत असलेल्या शिक्षकांना नेट सेटची अट लागू असणार नाही" असे स्पष्टपणे नमूद केलेले असून याबाबत शासनस्तरावरुन आतापावेतो कोणतीही कार्यवाही करण्यात आलेली नाही, हे खरे आहे काय;

(२) असल्यास, याबाबत होणाऱ्या विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१) व (२) बाबतची वस्तुस्थिती खालीलप्रमाणे आहे :- विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे दिनांक ४ एप्रिल २००० च्या विनियमातील परिच्छेद २ च्या परंतुकाच्या अनुषंगाने, राज्य शासनाकडून करण्यात आलेल्या विचारणेस विद्यापीठ अनुदान आयोगाने असा खुलासा केला आहे की, दिनांक १९ सप्टेंबर १९९१ ते २४ डिसेंबर १९९८ या कालावधीत अधिव्याख्याता पदावरील नियुक्तीकरीता नेट परीक्षा उत्तीर्ण असणे ही आवश्यक अट असल्यामुळे या कालावधीत बिगर नेट अर्हताधारकांना नियुक्ती देता येणार नाही.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, यु.जी.सी.ने जी पोझिशन नमुद केली आहे ती मान्य नसण्याचे काही कारण नाही. मुळात यु.जी.सी.ने ते वारंवार कळविले आहे. आता नव्याने कोणाला नियुक्त्या द्या असे आमचे म्हणणेच नाही. मा.नामदार श्री.दिलीप वळसे पाटील हे मंत्री झाल्यानंतर म्हणजे डिसेंबर ९९ मध्ये नेटसेट सक्तीचे करणारा हा कायदा महाराष्ट्रामध्ये झाला. तत्पूर्वी नाही. माझे असे म्हणणे आहे की, ११ जानेवारी ते १८ जानेवारी ८९ पर्यंत राज्याचे मुख्यमंत्री, मुख्य सचिव, वित्त सचिव, उच्च शिक्षण सचिव व संबंधित खात्याचे मंत्र्यांनी बसून हे ॲग्रिमेंट तयार केले. ते असे की, The Govt.of Indias suggestions on revision of pay scales for teachers in Universities and Colleges dated 17th June, 1987 as amended by subsequent agreement dated 4th and 5th Sept., 1987 and Govt. of Indias suggestions dated 22nd July 1988, would be implemented by the State Govt. with the recommended scales of pay, including the element of promotion involved therein as a composite scheme w.e.f. १.१.१९८६. हे शासनाच्या हायेस्ट लेव्हलवर ॲग्रिमेंट झाले आहे. केंद्र सरकारने २२ जुलै १९८८ या तारखेचे पत्र पाठविले त्यामध्ये त्यांनी २९ अटी घातल्या आहेत त्याबद्दल मी काही म्हणणार नाही. त्याच्याशी मी सहमत आहे. माझा स्पेसिफिक प्रश्न असा आहे की, २२ डिसेंबर ९५ च्या शासन निर्णयामध्ये "तदर्थ स्वरुपाच्या नेमणुका देणे, वार्षिक वेतनवाढ देण्यात न येणे, त्यांची सेवा वरिष्ठ व निवडश्रेणीसाठी विचारात न घेणे, सेवा ज्येष्ठता न देणे, वरिष्ठ, निवड श्रेणी न देणे या २२ डिसेंबर १९९५ च्या शासन निर्णयातील अटी संपूर्णपणे समझोत्याच्या व विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या व केंद्र शासनाच्या सूचनांच्या विरुद्ध आहेत" या ज्या अटी टाकल्या आहेत त्या केंद्रीय सूचनांच्या पूर्णपणे विरोधात आहेत. याबाबत 'असे करा' म्हणून विद्यापीठ अनुदान आयोगाने किंवा केंद्र शासनाने आजतागायत कोणतीही सूचना दिलेली नाही. तेव्हा केंद्र सरकारच्या इंस्ट्रक्शन्सची अंमलबजावणी करण्याचे ठरल्यानंतर त्यांनी आपल्याला या अटी कळविल्या काय? नसतील तर २२ डिसेंबर १९९५ च्या शासन निर्णयातील त्या अटी परत घेणार काय? असा प्रश्न आहे.

श्री.दिलीप वळसे पाटील : या संदर्भात राज्य शासनाने आतापर्यन्त जे जे निर्णय घेतले आहेत त्याबाबत यु.जी.सी. ने दिलेल्या गाईडलाईन्सप्रमाणे घेतले आहेत. यु.जी.सी. ने घातलेल्या सर्व अटींची शासन निश्चितपणे अंमलबजावणी करील.

श्री.बी.टी.देशमुख : यु.जी.सी. ने अटी घातल्या असतील तर त्याबाबत आमची काहीही तक्रार नाही. त्यांनी न घातलेल्या तुम्ही टाकल्या आहेत. प्रश्न असा आहे की, २२ डिसेंबर ९५ च्या शासन निर्णयामध्ये ज्या ३-४ अटी आपण म्हणजे शासनाने घातल्या आहेत त्या प्रामुख्याने "तदर्थ स्वरुपाच्या नेमणुका देणे, वार्षिक वेतनवाढ देण्यात न येणे, त्यांची सेवा वरिष्ठ व निवडश्रेणीसाठी विचारात न घेणे, सेवा ज्येष्ठता न देणे, वरिष्ठ निवड श्रेणी न देणे, या २२ डिसेंबर १९९५ च्या शासन निर्णयातील अटी संपूर्णपणे समझोत्याच्या व विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या व केंद्र शासनाच्या सूचनांच्या विरुद्ध आहेत या अटी यु.जी.सी.ने घातल्या आहेत कां? असतील तर मी तक्रार करणार नाही, आणि नसतील तर २२ डिसेंबर १९९५ च्या शासन निर्णयातील त्या अटी मागे घेतल्या पाहिजेत. त्या आपण घ्याल कां?

श्री.दिलीप वळसे पाटील : सभापती महोदय, तपासून घेण्यात येईल आणि जर त्या निर्णयात यु.जी.सी. च्या अटी नसतील तर त्याबाबत पुनर्विचार करण्यात येईल.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, पुनर्विचार करण्याची बाब नाही. यु.जी.सी.च्या किंवा केंद्राच्या सुचनांमध्ये अटी नसतील तर त्या रद्द करु असे आपण सांगा. आपण लॉजिकली तपासून घेवू असे म्हणालात त्याला माझी ना नाही. खरे म्हणजे आतापावेतो तपासायला हवे होते. मी आपणाला पुन्हा सांगतो "तदर्थ स्वरुपाच्या नेमणुका देणे, वार्षिक वेतनवाढ देण्यात न येणे, त्यांची सेवा वरिष्ठ व निवडश्रेणीसाठी विचारात न घेणे, सेवा ज्येष्ठता न देणे, वरिष्ठ व निवड श्रेणी न देणे या २२ डिसेंबर १९९५ च्या शासन निर्णयातील अटी संपूर्णपणे समझोत्याच्या व विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या व केंद्र शासनाच्या सूचनांच्या विरुद्ध आहेत" या अटी केंद्र शासनाच्या पत्रामध्ये असतील तर आमची बिलकुल तक्रार नाही. परंतु जर नसतील तर त्या आपण रद्द करणार का?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, त्यादृष्टीने विचार करण्यात येईल. माझी सन्माननीय सदस्यांना विनंती आहे की, आपण ज्या शब्दामध्ये उत्तर मागाल त्या शब्दामध्ये मला उत्तर देता येणार नाही. या प्रश्नाच्या बाबतीत राज्य शासनाची भूमिका अतिशय स्पष्ट आहे. **या सर्व उमेदवारांच्या बाबतीत सहानुभूतीचा दृष्टीकोन आहे. परंतु यु.जी.सी.ने जे पॅकेज दिलेले आहे, ज्या गाईडलाईन्स दिलेल्या आहेत त्याची अंमलबजावणी आम्ही करु** आणि याबाबतीत आपण ज्या सूचना केलेल्या आहेत त्या सर्व तपासून येत्या दोन महिन्याच्या आत याबाबतचा निर्णय घेऊ.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, मागच्या वेळेला तीन महिन्यात निर्णय घेऊ असे म्हटले होते, पण त्याला आता चार महिने झालेले आहेत.

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, मागच्या वेळेला असे म्हटले होते की, या प्रश्नाच्या बाबतीत युनिव्हर्सिटी ग्रँट कमिशनकडे ही बाब रेफर करु आणि त्यांच्याकडून उत्तर आल्यानंतर याबाबतीत निर्णय घेऊ. त्याप्रमाणे त्यांच्याकडून उत्तर आलेले आहे आणि हे उत्तर मार्च महिन्यामध्ये आलेले आहे. त्यामुळे यासाठी आणखी दोन महिन्याचा कालावधी लागेल आणि मग याबाबतीत निर्णय घेऊ.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, युनिव्हर्सिटी ग्रँट कमिशनकडून जे उत्तर आलेले आहे त्याची प्रत माझ्याकडे आहे. ते गेली दहा वर्षे हेच लिहीत आहेत की, आम्ही असे केलेले आहे आणि ते तुम्ही म्हणजे राज्य शासनाने कम्पलसरी करावे. नेटसेटची परीक्षा रिक्रुटमेंट लेव्हलला सक्तीची झाली पाहिजे याबद्दल दुमत नाही. हे उद्या करु नका तर आज करा असे मी अनेक वर्षे अनेक वेळा बोललो आहे. बोलतो आहे. मागच्या वेळेला **"तीन महिन्यामध्ये निर्णय घेऊ" असे आपण सांगितले होते. त्याला आता चार महिने झालेले आहेत.** माननीय मंत्री महोदयांनी दि.१४ डिसेंबर २००० रोजी सभागृहामध्ये स्पष्ट आश्वासन दिले होते की, **"या सर्व प्राध्यापकांना नेटसेटच्या अटीमधून वगळण्यासंबंधी मी अतिशय सुस्पष्ट अशी भूमिका या सभागृहामध्ये मांडलेली आहे. काही बाबींच्या संदर्भामध्ये वित्त विभाग आणि बाकीच्या विभागांचा खुलासा घ्यावा लागेल. तो घेतल्यानंतर ३ महिन्याच्या कालावधीमध्ये या प्रश्नाची**

(१२)

नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्याने शिक्षकांची वार्षिक वेतनवाढ रोखणे

दुसरे अधिवेशन २००१ : शुक्रवार, दिनांक ३ ऑगस्ट २००१ : महाराष्ट्र विधानपरिषद

नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्याने शिक्षकांची वार्षिक वेतनवाढ रोखणे यासंबंधी सर्वश्री वसंत काळे, बी.टी.देशमुख, प.म. पाटील यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री.वसंत काळे (औरंगाबाद विभाग शिक्षक) : अध्यक्ष महोदय, नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे मी आपल्या अनुमतीने सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"नेटसेटची परीक्षा उत्तीर्ण न केल्याचे निमित्त करुन बेकायदेशीरपणे शेकडो महाविद्यालयीन व विद्यापीठीय शिक्षकांच्या वार्षिक वेतनवाढी रोखण्याचा महाराष्ट्रामध्ये घडलेला व घडत असलेला प्रकार, २२ मे १९९८ च्या शासन निर्णयाचा भंग करुन जून, जुलै २००१ मध्ये सुध्दा वेतनवाढी न देता अशा शिक्षकांचे वेतन अदा होणे."विद्यापीठ अनुदान आयोगाने नेट सेटची परीक्षा विहित करणारे 'रेग्युलेशन' सक्तीच्या स्वरुपाचे नसून ते शिफारशींच्या स्वरुपाचे आहे" असा मा. सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हील अपील नं. १८१९ ऑफ १९९४ च्या प्रकरणी दिलेला अंतिम निवाडा, विद्यापीठांनी ही परीक्षा सक्तीची करण्याचे ठरविले तरी ती "भूतलक्षी प्रभावाने लागू न होता सक्तीची केल्यानंतरच्या काळात लागू होईल." असा स्पष्ट निर्णय सर्वोच्च न्यायालयाने (AIR 1995 Supreme Court 336) दिलेला असतांना व ती परीक्षा अर्जदारांना लागू असेल, हेही त्या निर्णयामध्ये स्पष्टपणे नमूद असतांना ती परीक्षा भूतलक्षी प्रभावाने कायदेशीररित्या सेवेत भरती झालेल्या शिक्षकांना लागू करण्याचा शासनाचा प्रयत्न, ४ एप्रिल २००० च्या एका पत्रान्वये विद्यापीठ अनुदान आयोगाने "युजीसी रेग्युलेशन २०००" सर्व विद्यापीठांना पाठविणे. त्या रेग्युलेशनच्या (क्र. एफ ३-१/२००० पीएस) परिच्छेद २ मध्ये "नेट सेट ही पात्रता परीक्षा सेवेत भरती होतांना आवश्यक असेल. त्या त्या वेळेच्या पात्रतेनुसार त्या त्या वेळेच्या निवड समिती मार्फत ज्यांची निवड झालेली आहे अशा यापूर्वीच सेवेत असलेल्या शिक्षकांना नेटसेटची अट लागू असणार नाही" असे स्पष्टपणे नमूद करुन सुद्धा, त्यांना तदर्थ नेमणूका देणे, वार्षिक वेतनवाढी न देणे, व त्यांची सेवा वरिष्ठ निवडश्रेणीसाठी ग्राह्य न धरणे, याबाबतचे अन्याय्य शासन निर्णय निरस्त न होणे, दोन महिन्यामध्ये याबाबत सकारात्मक निर्णय घेऊ, असे सभागृहात दिनांक ३० मार्च २००१ रोजी नमुद करुन सुद्धा याबाबत कोणतीही कारवाई न होणे, परिनियमामध्ये कोणताही बदल न करता उमेदवारासाठी असेलल्या अटी विधिवतरित्या भरती झालेल्या शिक्षकांकरिता लागू करण्याच्या या प्रयत्नामुळे निर्माण झालेला तीव्र असंतोष व याबाबत शासनाची भूमिका."

श्री. दिलीप वळसे पाटील (उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरीत केल्या असल्यामुळे मी ते निवदेन पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

मा. मंत्री, उच्च व तंत्रशिक्षण यांचे निवेदन :-

विद्यापीठे व संलग्नीत महाविद्यालयांत अधिव्याख्याता पदाच्या नियुक्तीकरिता विद्यापीठ अनुदान आयोगाची अर्हता/पात्रता परीक्षा (नेट/सेट) उत्तीर्ण असणे आवश्यक असले तरी ती पात्रता असणारे उमेदवार उपलब्ध नसल्याने नेट सेट

सोडवणूक करण्याचे अभिवचन मी याठिकाणी दिलेले आहे." तसेच पुढे असेही म्हटलेले आहे की, "परंतु ज्या ज्या कर्मचारी आणि शिक्षकांवर अन्याय झालेला आहे त्या शिक्षकांवरील अन्याय दूर करण्याची भूमिका राज्य शासनाची राहील आणि या संदर्भामध्ये विचार विनिमय करुन निश्चित वेळेमध्ये या प्रश्नाच्या सोडवणुकीच्या संदर्भामध्ये मी या ठिकाणी वचनबद्ध आहे."

सभापती : त्यावेळेला तीन महिन्याचा कालावधी दिलेला आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : होय, सभापती महोदय, आता माननीय मंत्री महोदय दोन महिन्याचा कालावधी लागेल असे सांगत आहेत. त्यालाही माझी ना नाही. माझे ठाम म्हणणे असे आहे की, यु.जी.सी. ने व केंद्र शासनाने या अटी घातलेल्या नाहीत. तसे म्हणाल तर मग आणखी काही प्रश्न विचारुन मला राज्य शासनाची चूकीची भूमिका रेकॉर्डवर घ्यावी लागेल. या सर्व अटी यु.जी.सी. ने व केंद्र शासनाने घातलेल्या नाहीत, जर घातल्या असतील तर त्याला माझी ना नाही. पण तदर्थ स्वरुपाच्या नेमणूका देणे, वार्षिक वेतनवाढ देण्यात न येणे, त्यांची सेवा वरिष्ठ व निवडश्रेणीसाठी विचारात न घेणे, सेवा ज्येष्ठता न देणे इ. अटी यु.जी.सी. ने व केंद्र शासनाने घातलेल्या असतील तर माझी तक्रार नाही पण जर यु.जी.सी.ने व केंद्र शासनाने या अटी घातल्या नसतील तर त्या रद्द करु असे स्पष्टपणे सांगा. नाही तर मग मला यावर आणखी प्रश्न विचारावे लागतील. माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या लेव्हलवर ॲग्रीमेंट झालेले आहे. मुख्य सचिव, वित्त सचिव, हजर होते आणि त्या कार्यवृत्तावर उच्च शिक्षणसचिवांची सही आहे. **तेव्हा या वरील अटी रद्द करणार आहात काय ते सांगा.**

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, होय.

डॉ.अशोक मोडक : सभापती महोदय, आता हा प्रश्न मिटलेला आहे पण मला वेगळ्या प्रकारची विनंती करावयाची आहे. गेली चार-पाच वर्षे हा वारंवार प्रश्न येथे चर्चेसाठी येत आहे. आमच्या सर्वांचे इम्प्रेशन असे झाले आहे की, नकार निःसंदिग्ध आणि होकार संदिग्ध स्वरुपाचा असतो आणि हे क्लेशकारक आहे. एखादी गोष्ट करावयाची नाही, प्राध्यापकांना पगार द्यावयाचा नाही हे ठामपणे, निःसंदिग्धपणे सांगितले जाते आणि ज्याठिकाणी ठामपणे होकार सांगावयाचा असतो तेव्हा संदिग्ध स्वरुपामध्ये सांगता. अशा वेळेला एक चांगल्या प्रकारचा पायंडा पाडण्याच्या दृष्टीने माझी विनंती अशी आहे की, अशा प्रकारे कृपा करुन गुळगुळीत उत्तर देऊ नका. माननीय मंत्री महोदय दोन महिन्यामध्ये कार्यवाही करणार आहेत याबद्दल मला पूर्ण विश्वास आहे. माझी विनंती आहे की, याबाबतीत आपण पूर्ण श्रेय घ्यावे, अंशतः श्रेय का घेत आहात?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, विनंतीचा स्विकार केला आहे.

******

(११)

नेट सेट परीक्षेच्या स्वरुपाविषयी सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला अंतिम निवाडा

महाराष्ट्र विधानपरिषद : : दुसरे अधिवेशन २००१
शुक्रवार, दिनांक ३ ऑगस्ट २००१
रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या सोमवार, दिनांक १६ जुलै २००१ रोजीच्या तारांकित प्रश्नोत्तराच्या यादीतील प्रश्न क्रमांक (३) १६०३२

१६०३२ सर्वश्री. प.म.पाटील, बी.टी.देशमुख, व्ही.यु.डायगव्हाणे, सुरेश पाटील, नानासाहेब बोरस्ते : तारांकित प्रश्न क्रमांक ११८१४ ला दिनांक ३० मार्च २००१ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री पुढील गोष्टीचा खुलासा करतील काय :-

(१) नेट सेट ची परीक्षा उमेदवारांसाठी सक्तीची करणाऱ्या विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या १९९१ च्या रेग्युलेशनबाबत एका प्रकरणात (सिव्हील अपील नं. १८१९ ऑफ १९९४ ए.आय.आर.सुप्रीम कोर्ट ३३६) सर्वोच्च न्यायालयाने या रेग्युलेशनची तपशीलवार चिकित्सा करणारा अंतिम निर्णय दिला आहे हे खरे आहे काय?

(२) असल्यास, विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे हे रेग्युलेशन शिफारसींच्या (रिकमेंडटरी) स्वरुपाचे असून त्या शिफारसी राज्य शासनाने किंवा विद्यापीठाने सक्तीच्या केल्यास पुढील काळात सेवेत येणाऱ्या अर्जदारांना लागू राहतील (प्रास्पेक्टीव) असा स्पष्ट निवाडा सर्वोच्च न्यायालयाने या प्रकरणात दिलेला आहे, हे खरे आहे काय?

(३) असल्यास, नेट सेट ची परीक्षा सेवेत येणाऱ्या अर्जदारांसाठी डिसेंबर, १९९९ पर्यंत सक्तीची न करणे, सेवेत भरती झालेल्या शिक्षकांना पूर्वलक्षी प्रभावाने ती लागू करणे, या विसंगती दूर करण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयाचा उक्त निर्णय लक्षात घेता व यू.जी.सी. चे ४ एप्रिल २००० चे रेग्युलेशन्स विचारात घेता शासनाने काय उपाययोजना केलेली आहे;

(४) उपाययोजना केलेली नसल्यास, याबाबत होणाऱ्या विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. दिलीप वळसे पाटील : (१) होय

(२) विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून याबाबतचा खुलासा प्राप्त करून घेण्यात येत आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पात्रता नसलेले उमेदवार ही पात्रता संपादन करण्याच्या अटींवर महाविद्यालयांमध्ये अधिव्याख्याता या पदावर नियुक्त्या विद्यापीठ/महाविद्यालये यांचेकडून करण्यांत येत असत. शासन निर्णय दि. २२.१२.१९९५ मधील अटींनुसार उपरोक्त अधिव्याख्यात्यांच्या रोखलेल्या वेतनवाढी दि. १.४.१९९८ पासून एक सवलत म्हणून मुक्त करण्याचा निर्णय शासनाने शासन निर्णय दि. २२ मे, १९९८ अन्वये घेतला. तथापि, या अधिव्याख्यात्यांना वार्षिक वेतनवाढी देण्याची सवलत दिली तरी त्यांच्या नियुक्त्या नियमित होणार नाहीत, असे स्पष्टपणे सदर आदेशात नमूद करण्यांत आले होते. या शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीनुसार वेतनश्रेणी लागू करण्यांत आली असून या वेतनश्रेणीतील वेतनवाढी देण्यासंबंधीची बाब शासन स्तरावर विचाराधीन आहे. या नियुक्त्या देतांना उमेदवारांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे. अशा सुधारणा विद्यापीठाच्या परिनियमात करण्यात याव्यात, असे आदेश शासन स्तरावरुन देऊनही विद्यापीठांनी त्यात सुधारणा केल्याचे दिसून येत नाही. **ही बाब लक्षात घेऊन या शिक्षकांच्या सेवा नियमित करण्यासंबंधीचा प्रश्न शासन स्तरावर विचाराधिन असून याबाबतचा निर्णय लवकरच घेण्यात येईल.**

श्री.वसंत काळे : दि. १९ ,सप्टेंबर १९९१ चे रेग्युलेशन होते ते युजीसीने रद्द केले, ही गोष्ट खरी आहे काय?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : होय.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेच्या निमित्ताने या ठिकाणी जे निवेदन करण्यात आले आहे. खरी परिस्थिती समोर आणण्यासाठी प्रथम त्यावर मी दोन तीन प्रश्न विचारीत आहे. निवेदनात असे म्हटले आहे की, "या नियुक्त्या देतांना उमेदवारांना नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे. अशा सुधारणा विद्यापीठाच्या परिनियमात करण्यात याव्यात, असे आदेश शासन स्तरावरुन देऊनही विद्यापीठांनी त्यात सुधारणा केल्याचे दिसून येत नाही." विद्यापीठांनी ते कां केले नाही ? हा विषय वेगळा आहे. शासनाने हे का केले नाही ? हा आमचा खरा प्रश्न आहे. सभापती महोदय, आपणही अनेकदा या बाबत सांगत असता. मी देखील या बाबत अनेकदा सांगितले आहे. **शासनाला विधिमय शक्ती असतांना शासनाने नेट सेट सक्तीची कां केली नाही** ? सभापती महोदय, विद्यापीठ कायद्याच्या कलम ८ (३) प्रमाणे शासनाला जे काही अधिकार आहे ते मी येथे सांगू इच्छितो. "The State Government may, in accordance with the provisions contained in this Act, for the purpose of securing and maintaining uniform standards, by notification in the Official Gazette, prescribe Standard Code...."

काय काय करता येईल हे सांगितले आहे. "and other conditions of services of the officers, teachers and other employees of the universities and the teachers and other employees in the affiliated colleges and recognised institutions."

ही सुपिरियर प्रोव्हीजन अशी आहे की, त्यामध्ये पुढीलप्रमाणे तरतुद आहे. "When such Code is prescribed, the provisions made in the Code shall prevail, and the provisions made in the Statutes, Ordinances, Regulations and Rules made under this Act, for matters included in the Code shall, to the extent to which they are inconsistent with the provisions of the Code, be invalid." **नॉन टिचींग स्टाफ साठी यापूर्वी आपण स्टॅण्डर्ड कोड केले आहेत. त्यात पात्रता ठरवून दिली आहे. नेटसेटची पात्रता सक्तीची करणारे टिचींगसाठी स्टॅण्डर्ड कोड का केले नाही?** त्याची कारणे काय आहेत? युजीसीच्या अध्यक्षांनी मा. शिक्षणमंत्र्यांना ३ जून १९९२ ला पत्र लिहिले आहे आणि सांगितले आहे की, नेट/सेट देशभर कंपलसरी करण्याचा विचार ठरला आहे. शिक्षण सचिवांच्या अखिल भारतीय बैठकीत ही बाब मान्य करण्यात आली आहे. या राज्याचे शिक्षण सचिव त्या ठिकाणी होते. "This was discussed and there was general agreement about the desirability of such a system in the conference of Education Secretaries of the State Governments in April, 1992" विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे अध्यक्ष महाराष्ट्राच्या उच्च शिक्षण मंत्र्यांना या पत्रात लिहून पुढे असे कळवितात की, "I am writing letter to seek your intervention in the matter for ensuring that the mechanism of UGC-NET State-NET becomes operational and is prescribed in university's statutes/recruitment rules for Government Colleges at the earliest." तरी देखील महाराष्ट्रात हे का आले नाही ? सचिवांना हे कळले नव्हते काय? आता या ठिकाणी मा. मंत्रिमहोदय निवेदन करीत आहेत त्यांचे ठीक आहे. ते वर्षभरापूर्वी आलेले आहेत. त्यावेळी सचिव कोण होते? आणि त्या सचिवांच्या विरुध्द आपण योग्य ती कारवाई कराल काय?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : ही बाब तपासून घेण्यात येईल. आवश्यक वाटल्यास कारवाई करण्यात येईल.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, माननीय मंत्रिमहोदयांनी आता असे सांगितले आहे की, ही बाब तपासून कारवाई करण्यात येईल. या बाबत सुप्रिम कोर्टाने निर्णय दिला आहे. रिपोर्टेड जजमेंट आहे. त्याप्रमाणे या केसचा नंबर आणि पेजचा नंबर लक्षवेधी सूचनेमध्ये दिला आहे. सुप्रिम कोर्टाच्या निर्णयाच्या परिच्छेद २४ मध्ये दिल्ली युनिव्हर्सिटीबाबतचा अभिप्राय दिला आहे, आणि २१ मध्ये जनरल ऑब्जर्व्हेशन दिले आहेत. ते देशभर लागू पडणारे आहे. "We now turn to analyse the said Regulations" अशी सुरुवात आहे. हे विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे रेगुलेशन आहे, त्यामध्ये नेटसेटची परीक्षा सक्तीची करणारा परिच्छेद आहे. त्याबाबत स्पष्टपणे असे म्हटले आहे की, "The provisions of clause 2 of the said Regulations.." परिच्छेद २१ हा मी जसाच्या तसा वाचून दाखवितो. "The provisions of clause 2 of the said regulations are, therefore, recommendatory in character." हे शिफारशींच्या स्वरुपाचे आहे, ते सक्तीचे करावयाचे की नाही हे विद्यापीठाने ठरवायचे आहे. विद्यापीठाशिवाय स्टॅण्डर्ड कोडमुळे ती पॉवर महाराष्ट्रात शासनालासुध्दा आहे. हे सक्तीचे केल्यानंतर ते प्रॉस्पेक्टिव्हली लागू राहील असे निर्णयात नमुद आहे. रिट्रॉस्पेक्टिव्हली नाही. "The second proviso to clause 2 makes the application of the said Regulations prospective." तुम्ही एकदा सक्तीचे करण्याचा निर्णय घ्या, तुम्ही म्हणजे विद्यापीठाने किंवा शासनाने म्हणून देशातील सर्व विद्यापीठांनी सक्तीचे करावे अशाप्रकारची त्यांनी वारंवार विनंती केली तरी आपण ते सक्तीचे केले नाही. प्रॉस्पेक्टिव्हली ते लागू पडेल.आणखी एक दिले गेले की, जे ॲप्लिकंट, अर्जदार आहेत त्यांना नेटसेट लागू आहे. "The said Regulations are thus intended to have the widest possible application, to ensure that **all applicants** for the post of lecturer." असे निर्णयातच म्हटले आहे. माझे असे म्हणणे आहे की, या सभागृहामध्ये आपण वाद-विवाद, चर्चा करतो. त्याबाबतीत अनेकदा कोर्ट-कचेऱ्या झाल्या आहेत. आता या देशातील सर्वोच्च न्यायालयाने या बाबतीत अंतिम निवाडा दिला आहे. त्यांनतर सुध्दा या फोरमवर आम्हाला आपणाशी भांडत बसावे लागते हे दुर्देव आहे. म्हणून नेटसेट तुम्ही डिसेंबर १९९९ पर्यंत सक्तीची केली नाही. हा इतिहास आहे. मा.श्री.दिलीप वळसे पाटील हे शिक्षण मंत्री झाल्यानंतर नेटसेट सक्तीची झाली. **आता ती परीक्षा प्रॉस्पेक्टिव्हली सक्तीची करता येते. ती ॲप्लिकंटला लागू आहे या सर्व मुद्यांची आम्ही नोटीस दिली आहे. याठिकाणी सुप्रिम कोर्टाचे जजमेंट आपण अजिबात पाहिले नाही असे या निवेदनावरुन दिसते. हे बरोबर आहे का.**? १० ते १५ हजार शिक्षक या राज्यामध्ये, हा काय न्याय आहे? म्हणून वारंवार विचारतात ? मंत्रिमहोदयांनी थोडेसे समाधानकारक उत्तर दिले आहे. मागच्या वेळी निवेदनात शेवटची जी ओळ होती ती ओळ त्यांनी बदलवून टाकली आहे त्यावेळी ती ओळ अशी होती की, "१९९१ च्या त्या रेगुलेशनमध्ये असल्यामुळे नेट सेट करावेच लागेल." शेवटची ओळ आज बदलली त्याबद्दल मी आपला आभारी आहे. शेवटची ओळ आज जी आहे ती मी आपल्याला वाचून दाखवितो "ही बाब लक्षात घेऊन या शिक्षकांच्या सेवा नियमित करण्यासंबंधीचा प्रश्न शासन स्तरावर विचाराधीन असून याबाबतचा निर्णय लवकरच घेण्यात येईल." मला पहिल्यांदा सुप्रिम कोर्टाविषयी एक प्रश्न विचारावयाचा आहे. सुप्रिम कोर्टाच्या बाबतीत मला असे विचारावयाचे आहे की, लेखी निवेदन तयार करतांना हे कां पाहिले नाही, तसा, त्याबाबतचा निवेदनात उल्लेख कां करण्यांत आला नाही?

श्री.दिलीप वळसे पाटील : नेटसेटची पात्रता अनिवार्य करण्याबाबत यु.जी.सी. ने १९.९.१९९१ मध्ये निर्णय घेतला. यु.जी.सी. च्या निर्णयानंतर राज्यसरकारने दि. २३.१०.१९९२ रोजी जी.आर. काढून विद्यापीठांना यु.जी.सी. च्या निर्णयाची अमंलबजावणी करण्याच्या सूचना दिल्या. **राज्य सरकारने कळविल्यानंतर सर्व विद्यापीठांनी त्यांच्या स्टॅट्युटमध्ये बदल करुन यु.जी.सी. च्या सूचनांची अमंलबजावणी करणे आवश्यक होते. परंतु बऱ्याचश्या विद्यापीठांकडून स्टॅट्युटमध्ये बदल करायचे राहून गेले.** त्यामुळे त्याठिकाणी नेटसेटची पात्रता अनिवार्य ठरविली होती ती अनिवार्य न ठरविता किंवा असतांना देखील बिगर नेट सेट धारकांच्या नियुक्त्या महाराष्ट्रातील सर्वच विद्यापीठांमध्ये झालेल्या आहेत.

श्री.बी.टी.देशमुख : कायद्याने अनिवार्य असतांना झाले कसे? हजारो लोक सेवेत आले कसे? असे कसे हे अनिवार्य? आपले अधिकारी काय करत होते?

श्री.दिलीप वळसे पाटील : माझे उत्तर पूर्ण झाल्यानंतर आपण विचारा.

श्री.बी.टी.देशमुख : अनिवार्य होते असे आपण म्हणालात. तर मग हे १०-१२ हजार लोक आले कसे सेवेत? त्यांचे वेतन तुम्ही वेतनपथकातून देत आहात, डायरेक्टरचे प्रतिनिधी त्या ठिकाणी होते. विद्यापीठांचे प्रतिनिधी होते.

कुलगुरुंची मान्यता त्याला आहे.

श्री.दिलिप वळसे पाटील : अशावेळी वेगवेगळ्या अडचणी निर्माण झाल्या. मध्यंतरीच्या काळामध्ये जे नेटसेट धारक नाहीत त्यांची वेतनवाढ रोखण्यात आली. नंतर २२ डिसेंबर ९५ ला पुन्हा ती रिलीज केली. पुन्हा वेतनश्रेणी देण्याचा प्रश्न निर्माण झाला. शासनाने दि. २२-५- ९८ ला रोखलेल्या वेतनवाढी देण्याच्या बाबतीत पुन्हा जी.आर.काढला. तो मागे घेतलेला नाही. बहुतेक ठिकाणी दिलेला आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, एका डिस्ट्रीक्ट लेव्हलच्या अधिकाऱ्याने....

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, माझे उत्तर पूर्ण होऊ द्या. पुन्हा एकदा दि. २४- १२-९८ ला युनिव्हर्सिटी ग्रॅन्ट कमिशनने पाचवा वेतन आयोग लागू करतांना अटी आणि शर्ती घातल्या आणि त्यामध्ये ९१ चे रेग्युलेशन सुपरसीड केले. नेटसेटची पात्रता परीक्षा मॅन्डेटरी आहे की रेकमेंडेटरी आहे याबाबतीत ९४ मध्ये हाय कोर्टामध्ये आणि सुप्रीम कोर्टामध्ये निश्चितपणे चर्चा झाली. सुप्रीम कोर्टाचे सर्व जजमेंट आपण पाहिले तर त्या जजमेंटबाबत मला अधिक कायदेशीर सल्ला घेण्याची आवश्यकता आहे. मी स्वतः त्याचा अभ्यास करीत आहे. आजच्या माझ्या माहितीप्रमाणे, कारण ही केस दिल्ली युनिव्हर्सिटीची आहे. त्यांचे स्टॅट्युट काय आहे, त्यांचा ॲक्ट काय आहे? कारण आपण हे जजमेंट पाहिले तर त्यात जेवढ्या गोष्टींचा रेफरन्स केला आहे, त्या सर्व गोष्टी अभ्यासासाठी घ्यावयाच्या झाल्या तर बराच कालावधी त्यावर अभ्यास करण्यासाठी लागेल. म्हणून मी सांगू इच्छितो की, १९९१ मध्ये युनिव्हर्सिटी ग्रॅन्ट कमिशनने जी रेग्युलेशन्स काढून पात्रता निश्चित केलेली आहे, ती पात्रता आपल्या स्टॅट्युटमध्ये स्विकारण्याची जबाबदारी विद्यापीठांची होती. राज्य शासनाने तसे विद्यापीठांना कळविले. तरी सुध्दा सन्माननीय सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख यांनी सांगितले की, ही पात्रता अनिवार्य करण्याच्या बाबतीत राज्य शासनाने पाचवा वेतन आयोग लागू करताना जी ऑर्डर काढली, त्यानंतर सर्व विद्यापीठांनी नेटसेटची पात्रता अनिवार्य आहे अशा प्रकारची त्यांच्या स्टॅट्युटमध्ये सुधारणा केलेली आहे. आता असे प्रश्न शिल्लक राहतात की, १९९१ पासून १९९९ पर्यंत, यामध्ये दोन वाद आहेत. यामध्ये नेटसेटची पात्रता अनिवार्य आहे की रेकमेंडेटरी आहे? शासनाने कळविले तरी विद्यापीठांनी त्यांच्या स्टॅट्युटमध्ये ते स्विकृत का करुन घेतले नाही? हा नवीन वादाचा प्रश्न निर्माण झालेला आहे. आता प्रश्न असा आहे की, राज्यामध्ये १० हजार शिक्षक या कॅटॅगरी अंतर्गत आहेत, जे नेटसेटची परीक्षा पास झालेले नाहीत किंवा ती पात्रता त्यांनी धारण केलेली नाही असे हे शिक्षक आहेत आणि आज ते सेवेमध्ये आहेत. शासनाने वारंवार सभागृहामध्ये आणि सभागृहाबाहेरही ही भूमिका घेतली की, हे तदर्थ शिक्षक आहेत. पण जर विद्यापीठ कायद्यातील स्टॅट्युट आपण पाहिले तर त्याच्या अंतर्गत जो शिक्षक दोन वर्षापेक्षा जास्त कालावधीसाठी काम करील तो तदर्थ ठरत नाही अशी विद्यापीठाच्या कायद्यात वेगळी तरतूद आहे. अशा प्रकारचे सर्व लिगल कॉम्प्लीकेशन्स असणारे हे मॅटर आहे. या विषयाच्या बाबतीत आम्ही सातत्याने निर्णय घेण्याचा प्रयत्न करीत आहोत. **कालही मंत्रीमंडळाच्या बैठकीसमोर हा विषय होता. पण त्याबाबतीत निर्णय झाला नाही.** मागच्या वेळेला मार्च महिन्यामध्ये अधिवेशनाच्या वेळी मी उत्तर दिले होते, असे आश्वासन दिले होते की, **याबाबतीत आम्ही साधारणपणे दोन महिन्यामध्ये निर्णय घेऊ. पण दोन महिन्यामध्ये तो निर्णय होऊ शकला नाही. यासाठी जरुर विलंब लागलेला आहे. पण सभागृहाच्या माध्यमातून राज्यातील सर्व शिक्षकांना सांगू इच्छितो की, यासंदर्भातील जो काही निर्णय आहे तो आम्ही १५ दिवसामध्ये घेऊ.**

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, याबाबतीत मला स्पष्टपणे एक गोष्ट सांगितली पाहिजे की, सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालाचे पेज नं., केस नं. ची पूर्वसूचना देऊनही एक-दीड महिना झाला आहे. आज सभागृहाच्या पटलावर १६ जुलै २००१ रोजीची तारांकित प्रश्नोत्तराची यादी ठेवण्यात आली आहे. त्यादिवशी शोक प्रस्तावावर चर्चा असल्यामुळे ही यादी सभागृहासमोर आली नाही. तर त्यापूर्वी म्हणजे १६ जुलैच्या पूर्वी एक महिना अगोदर आम्ही प्रश्नाची नोटीस दिली होती. म्हणजे आता पूर्वसूचना देऊन जवळजवळ दीड महिना झालेला आहे. याठिकाणी पहिला प्रश्न असा विचारलेला आहे की, "नेटसेटची परीक्षा उमेदवारांसाठी सक्तीची करणाऱ्या विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या १९९१ च्या रेग्युलेशनबाबत एका प्रकरणात (सिव्हील अपील नं. १८१९ ऑफ १९९४ ए.आय.आर. सुप्रीम कोर्ट ३३६) सर्वोच्च न्यायालयाने या रेग्युलेशनची तपशीलवार चिकित्सा करणारा अंतिम निर्णय दिला आहे, हे खरे आहे काय?" या प्रश्न भाग १ ला 'होय' असे उत्तर दिले आहे. 'असल्यास विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे हे रेग्युलेशन शिफारशींच्या (रिकमेंडटरी) स्वरुपाचे असून त्या शिफारशी राज्य शासनाने किंवा विद्यापीठाने सक्तीच्या केल्यास पुढील काळात सेवेत येणाऱ्या अर्जदारांना लागू राहतील (प्रास्पेक्टीव) असा स्पष्ट निवाडा सर्वोच्च न्यायालयाने या प्रकरणात दिलेला आहे, हे खरे आहे काय?" याला उत्तर दिलेले आहे की, "विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून याबाबतचा खुलासा प्राप्त करुन घेण्यात येत आहे." म्हणजे सुप्रीम कोर्टाने दिलेले जजमेंट यु.जी.सी. ला विचारणार?

सभापती : सुप्रीम कोर्टाचा जो निर्णय आहे. त्याबाबत मघाशी आपण म्हणाला त्याप्रमाणे हा निर्णय केवळ दिल्ली विद्यापीठातील विशिष्ट केससंबंधी आहे की, सबंध देशासाठी लागू होणारा आहे?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : हा जो निवाडा आहे, तो दिल्ली विद्यापीठाच्या केसपुरता लागू आहे.

सभापती : हा निर्णय इतरत्र लागू नाही काय?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : हा जो न्यायालयीन निर्णय आहे, तो १९९४ सालातील आहे. आता युनिव्हर्सिटी ग्रॅन्ट कमिशनने सुधारित आदेश २००० सालामध्ये काढलेले आहेत. युनिव्हर्सिटी ग्रॅन्ट कमिशनने सुधारित आदेश काढताना १९९४ सालच्या सुप्रीम कोर्टाने दिलेल्या निर्णय विचारात घेतलेला असणारच. या पार्श्वभूमीवर मला असे सांगावयाचे आहे की, न्यायालयाच्या निर्णयातील कोणत्यातरी ओळी आपल्याला वाचून चालणार नाहीत तर त्यामधील रिलेवन्स देखील वाचावा लागेल.... मी तो निर्णय वाचून दाखवितो.... माझ्याकडे सुप्रीम कोर्टाचे जजमेंट आहे, ते वाचून दाखवू काय?

सभापती : वाचून दाखविण्यापेक्षा याचा अभ्यास आतापर्यंत झालेला आहे काय? राज्य सरकारच्या उच्च शिक्षण विभागातील अधिकाऱ्यांनी किंवा ॲडव्होकेट जनरल जे आहेत, त्यांनी सर्वोच्च न्यायालयाने जो निर्णय दिला त्या निर्णयाची तपासणी करुन, तो निर्णय केवळ त्या पर्टिक्युलर केससंबंधी आहे की , केवळ दिल्ली विद्यापीठाशी संबंधी आहे की, देशातील सर्व महाविद्यालयीन विद्यापीठांतील प्राध्यापकांच्या संदर्भातील आहे, याचा निष्कर्ष काढलेला आहे काय? यासंबंधात आपल्या खात्याने निष्कर्ष काय काढलेला आहे?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : मागच्या वेळेलाही यासंदर्भाने प्रश्न उपस्थित करण्यात आला होता. त्यावेळी या जज्जमेंटच्या संदर्भात युनिव्हर्सिटी ग्रॅन्ट कमिशनचे काय म्हणणे आहे, यासंबंधात त्यांच्याकडे खुलासा मागितलेला होता. त्या संदर्भाने युनिव्हर्सिटी ग्रॅन्ट कमिशनने त्यांचा खुलासा पाठविलेला आहे. तो खुलासा पाहिजे असेल तर माझ्याकडे आहे.

सभापती : यु.जी.सी. काय म्हणते, त्याचे सार सांगा. वाचण्याची आवश्यकता नाही. नेमके यु.जी.सी काय म्हणते ते सांगा. पर्टीक्युलर केस संबंधी निर्णय आहे काय, की हिंदुस्थानातील सर्व विद्यापीठातील सर्व प्राध्यापकांच्या संदर्भातील आहे?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, मी आपल्याला सुरुवातीलाच सांगितले की, या संदर्भातील अनेक लिगल पॉईन्टस् उपस्थित होतात. युनिव्हर्सिटी ग्रॅन्ट कमिशनकडून जो खुलासा आलेला आहे, त्यामध्ये हे मॅन्डेटरी आहे, असे म्हटलेले आहे. तरीसुध्दा यामध्ये अधिक माहिती घेण्यासाठी या संदर्भाने लिगल ओपिनियन मागविलेले आहे. म्हणून मला असे सांगावयाचे आहे की, या संदर्भातील जो काही निर्णय असेल तो निर्णय पॉझिटिव्हदृष्ट्या १५ दिवसामध्ये घेतला जाईल.

श्री.नितीन गडकरी : माझा पॉईन्ट ऑफ ऑर्डर आहे. कोर्टाने दिलेल्या निर्णयाच्या संदर्भात सुप्रीम कोर्टाचे असेही निर्णय आहेत की, एका समान विषयाच्या बाबतीत एकाला दिलेला निर्णय इतर केसेसमध्ये लागू होतो. या केसमध्ये सुप्रीम कोर्टाने दिलेल्या निर्णयाचे इंटरप्रिटेशन काय आहे ते तपासण्याचा अधिकार युनिव्हर्सिटी ग्रॅन्ट कमिशनला नाही. युनिव्हर्सिटी ग्रॅन्ट कमिशन ही उच्च शिक्षणामधील असणारी सर्वोच्च बॉडी आहे. सुप्रीम कोर्टाचा ज्यावेळेला निर्णय होतो तेव्हा त्याचे इंटरप्रिटेशन आपल्याला लागू आहे की नाही, हे तपासण्याकरीता महाराष्ट्र सरकारमध्ये प्रचलित पध्दती अशी आहे की, तो विभाग देखील आपल्या लेवलवर लिगल ओपिनयन इंटरप्रीट करत नाही. शिक्षण विभागामध्ये अशी व्यवस्था नाही, त्याचबरोबर अन्य विभागामध्येही अशी व्यवस्था नाही. अशापरिस्थितीत एक तर ते जजमेंट तपासण्याकरिता विधी व न्याय विभागाकडे पाठविले जाते किंवा मंत्री महोदयांना असेंब्लीमध्ये चर्चा असते त्यावेळी मंत्री महोदय विधी व न्याय विभागाबरोबर ॲडव्होकेट जनरल साहेबांचे या संदर्भात ओपिनियन घेतात. त्यानंतर याबाबतीमधील सरकारची भूमिका निश्चित होत असते. ज्यावेळेला ही लक्षवेधी सूचना याठिकाणी आली ती लक्षात घेता मा.मंत्रिमहोदयांनी याबाबतीमध्ये यूजीसीचा उल्लेख करुन त्यांचे ओपिनिअन मागितले आणि आम्ही हे केले असे सांगितले. मुळात हे उत्तर बरोबर नाही. यूजीसी ही उच्च शिक्षणाची बॉडी आहे. म्हणून मंत्रिमहोदयांनी याबाबतचा खुलासा मागण्याकरिता विधी व न्याय विभागाकडून किंवा ॲडव्होकेट जनरल कडून लिगल ओपिनिअन घेवून सुप्रिम कोर्टाचे जजमेंट तपासायला पाहिजे होते. याठिकाणी राज्य सरकारच्या शिक्षण विभागाने या जजमेंटचा रेफरंस दिल्यानंतर युजीसीचे ओपिनिअन मागितले आणि हे पूर्णपणे गैरकायदेशीर

आणि अयोग्य आहे. म्हणून जोपर्यंत ॲडव्होकेट जनरल आणि विधी विभागाचे स्पष्ट मत या जजमेंटच्या बाबतीत येत नाही तोपर्यंन्त शासनाचे यातील इंटरप्रिटेशन लागू होते की नाही हे ठरत नाही. त्यामुळे ही चर्चा निरर्थक आहे. त्यामुळे सरकारने एकप्रकारे ही अयोग्य गोष्ट केलेली आहे. युजीसी ऐवजी याबाबत कायदा विभाग किंवा ॲडव्होकेट जनरल यांच्याकडून जजमेंट तपासले गेले नाही म्हणून माझा हरकतीचा मुद्दा असा आहे की, सरकारने ही गोष्ट चुकीची केली असल्यामुळे आपले या ठिकाणी हे उत्तर येण्याआधी आपण ॲडव्होकेट जनरल कडून ओपिनिअन तपासा आणि लिगल ओपिनिअन घेतल्यानंतर कायदा विभागाचे मत घेतल्यानंतर आपण खुलासा करा. त्याशिवाय काहीही होणार नाही.

सभापती : हीच अनुमती मा.मंत्रिमहोदय मागत आहेत. याकरिता वेळ द्या म्हणून सांगत आहेत.

श्री.मखराम पवार : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. मा.मंत्रिमहोदयांनी आपल्या उत्तरामध्ये सुरुवातीला सांगितले की, १९९१ मध्ये या युजीसीने या नेटसॅट ची परीक्षा मॅंडेटरी केली आणि सगळ्या विद्यापीठांना त्यांनी कळविले की, याप्रमाणे तुम्ही मॅन्डेटरी करा आणि तुमच्या स्टॅटयुटमध्ये बदल करा. त्यानंतर दिल्ली विद्यापीठाने आपल्या स्टॅटयुटमध्ये बदल करुन नेटसॅटची परीक्षा अनिवार्य केली आणि त्यानंतर या अनिवार्यतेच्या संदर्भात ही केस सुप्रिम कोर्टात गेल्यानंतर सुप्रिम कोर्टाने निर्णय दिला. त्यामुळे सुप्रिम कोर्टाचा निर्णय हा दिल्ली विद्यापीठापुरताच लागू आहे असे मा शिक्षणमंत्री याठिकाणी म्हणत आहेत ते बिलकूल चुकीचे आहे. कारण त्याचा जो आधार आहे तो युजीसीने मंजूर केले म्हणून विविध विद्यापीठांनी तो मॅन्डेटरी करण्याचा प्रयत्न केला आणि त्यावर हा निर्णय आहे. म्हणून सुप्रिम कोर्टाचा जो निर्णय आहे तो सगळ्या देशभर लागू आहे आणि केवळ दिल्ली विद्यापीठापुरता नाही. म्हणून अशी जी माहीती आहे ती दिशाभूल करणारी आहे. मा.विरोधी पक्ष नेत्यांनी सांगितल्याप्रमाणे आपल्या कायदा खात्याचा यासंबंधी सल्ला घेवून त्यांनी सुधारित उत्तर या सभागृहामध्ये द्यायला पाहिजे.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, मा.विरोधी पक्षनेत्यांनी जो हरकतीचा मुद्दा उपस्थित केला आहे त्याबाबत मी काही वस्तुस्थिती दर्शक माहिती सांगू इच्छितो. आपल्याला त्यावर निर्णय द्यावयाचा असल्यामुळे तो हरकतीचा मुद्दा आपल्या निर्णयासाठी आहे. मा.विरोधी पक्ष नेत्यांनी सांगितली ती गोष्ट खरी आहे. सर्वोच्च न्यायालयाच्या अंतिम निर्णयाची पहिली नोटीस तारांकित प्रश्नाच्या माध्यमातून आम्ही दिली. या सभागृहात १६ जुलै २००१ ला तो प्रश्न आला तो आज पटलावर ठेवण्यात आला आहे आणि जज्जमेंटचे नांव,केस नंबर,पेज नंबर सगळे दिलेले आहे. या जज्जमेंटमध्ये पॅरेग्राफ २१ मध्ये असे म्हटलेले आहे की, We now turn to analyse the said Regulations. They are made applicable to a University established or incorporated by or under a Central Act, a Provincial Act or a State Act, every institution, including a constituent or an affiliated college recognised by the UGC in consultation with the University concerned, and every institution deemed to be a University.." एक एक वाक्य दिलेले आहे. या रेग्युलेशनचे त्यांनी विश्लेषण केलेले आहे. ॲप्लीकेबिलिटी कशाला लागू आहे ? रिकमेंडेटरी असे दिलेले आहे. मा.मंत्रिमहोदय बोलता बोलता म्हणाले की, मॅन्डेटरी आहे म्हणून सभापती महोदय आपण त्यांना पुन्हा विचारुन घ्यावे की हा जो निर्णय आहे सिव्हिल अपिल नंबर १८१९ ऑफ १९९४, सुप्रिम कोर्ट ऐ.आय.आर.३३६ याबाबत युजीसीने मॅन्डेटरी म्हटले आहे काय ? हे एकदा विचारुन घ्यावे. हे आपण त्यांना विचारुन घ्यावे. या बाबतीत मघाशी मा. मंत्री महोदय म्हणाले की, यू.जी.सी. ने आपल्याला कळविले की हे मॅंडेटरी आहे या जजमेंटनंतर त्यांनी हे आपल्याला कळविलेले आहे का ?

श्री. दिलीप वळसे पाटील : सुप्रीम कोर्टाच्या या जजमेंट नंतरच युनिव्हर्सिटी ग्रॅंट कमिशनने राज्य सरकारला कळविले आहे. सुप्रिम कोर्टाच्या या जजमेंट मध्ये निश्चित काय म्हटलेले आहे हे सभागृहाच्या रेकार्डवर यावे म्हणून मी आपल्याला ते वाचून दाखवितो. या ठिकाणी असे म्हटलेले आहे की, " We now turn to analyse the said Regulations. They are made applicable to a University established or incorporated by or under a Central Act, a Provincial Act or a State Act, every institution, including a constituent or an affiliated college recognised by the UGC in consultation with the University concerned, and every institution deemed to be a University. The said Regulations are thus intended to have the widest possible application, as indeed they must have if they are to serve the purpose intended, namely, to ensure that all applicants for the post of lecturer, from whichever University they may have procured the minimum qualificatory degree, must establish that they possess the proficiency required for lecturers in all Universities in the country. This is what clause 2 of the said Regulations mandates, thus;

" No person shall be appointed to a teaching post in the University.. in a subject if he does not fulfils the requirements as to the qualifications for the appropriate subject as provided in Schedule 1."

The first proviso to clause 2 permits relaxation in the prescribed qualifications by a University provided it is made with the prior approval of the UGC. This is because the said Regulations, made under the provisions of Section 26(1)(e), define the qualifications that are ordinarily and not invariably required of a lecturer. The second proviso to clause 2 make the application of the said Regulations prospective. Clause 3 of the said Regulations provides for the consequences..." म्हणजे जर याचा अमंल केला नाही तर त्याच्या कॉन्सीक्वेन्सेस काय आहे हे या जजमेंट मध्ये सांगितलेले आहे. It further states that: " ..... provides for the consequence of the failure of University to comply with the recommendation made in clause 2 in the same terms as are set out in Section 14 of the UGC Act. The provisions of clause 2 of the Regulations are, therefore, recommendatory in character. It would be open to a University to comply with the provisions of clause 2 by employing as lecturers only such persons as fulfils the requirements as to the qualifications for the appropriate subject provided in the Schedule to the said Regulations. It would also be open, in specific cases, for the University to seek the prior approval of the UGC to relax these requirements."

Mr. Chairman, Sir, this option is given to the University. Sir, the judgment further states that :".... Yet again, it would open to the University not to comply with the provisions of clause 2, in which case, in the event that it failed to satisfy the UGC that it had done so for good cause, it would loose its grant from the UGC. The said Regulations do not impinge upon the power of the University to select it teachers. The University may still select its lecturers by written test and interview or either." सभापती महोदय, याचा अर्थ असा आहे की, सुप्रिम कोर्टाने जजमेंट दिलेले आहे. यु.जी.सी.ने नेट-सेटची पात्रता लागू केलेली आहे ती लागू करीत असताना हा ऑप्शन दिलेला आहे. १९९१ मध्ये वेगळा ऑप्शन दिला होता आणि आता वेगळा ऑप्शन दिला आहे. आमचे अनुदान हवे असेल तर हे लागू करा. नको असेल तर लागू करण्याची आवश्यकता नाही असे स्वातंत्र युनिव्हर्सिटीला दिले आहे. या राज्यातील १०.००० शिक्षकांचे हित लक्षात घेऊन सुप्रिम कोर्टाचे जज्जमेंट आहे त्यामधील लिगल पॉईन्ट तपासून घेण्याची संधी मिळाली पाहिजे. या संदर्भात ही तपासणी येत्या १५ दिवसांमध्ये करुन आवश्यक तो पॉझिटीव्ह निर्णय शासन करील.

श्री. नितीन गडकरी : सन्माननीय मंत्री महोदयांनी लिगल पॉईन्ट तपासूनच सभागृहापुढे यावयास पाहिजे होते.

सभापती : आतापर्यंत हे व्हायला पाहिजे होते पण ते झाले नाही. त्यामुळे आपण संधी दिली पाहिजे.

डॉ.अशोक मोडक : सभापती महोदय, आता सन्माननीय मंत्री महोदयांनी जज्जमेंट वाचून दाखविले. त्या जज्जमेंटमध्ये म्हणा किंवा निवेदनामध्ये म्हणा. एका वाक्यात प्रॉसपेक्टीव्हली हे ॲडव्हर्ब आहे. आणि दुसऱ्या वाक्यात रेकमेंडेटरी हे प्रिडीकेट आहे याच्याविषयी तर वाद उरलेला नाही. मला आश्चर्य आणि दुखः या गोष्टीचे वाटते की, ज्या विषयी पूर्णपणे वाद संपलेले आहेत त्या विषयात या निवेदनातले जे शेवटचे वाक्य वाद उत्पन्न करणारे आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख यांनी प्रमाणपत्र देण्यासाठी एकदम घाई कशी केली याचे मला आश्चर्य वाटते. मला तर हे शेवटचे वाक्य नवे वाद जन्माला घालील याचे भय वाटते. सन्माननीय मंत्री स्वतः आपल्या निवेदनात असे म्हणाले आहेत की, “अशा सुधारणा विद्यापीठाच्या परिनियमात करण्यात याव्यात, असे आदेश शासन स्तरावरुन देऊनही विद्यापीठांनी त्यात सुधारणा केल्याचे दिसून येत नाही.” सबब हे शासन १५ दिवसांमध्ये या विद्यापीठाना सुधारणा

करण्याचे सांगेल. असे आपण म्हटला असता तर वाद मिटला असता. पण येत्या नागपूर अधिवेशनामध्ये पुन्हा या विषयावर वाद घालावयाचे आहे असे दिसते. मंत्री महोदय, १५ दिवसांमध्ये असे म्हणाले ते वाक्य संदिग्ध आहे.

श्री. दिलीप वळसे पाटील : नाही.

डॉ.अशोक मोडक : ठिक आहे. चांगली गोष्ट झाली. हे उपस्थित केले म्हणून आपल्याकडून नकार मिळालेला आहे. म्हणून मला यासंदर्भात स्पेसिफिक उत्तर हवे आहे. आपण म्हणजे महाराष्ट्र सरकार विद्यापीठांना त्या परिनियमात सुधारणा करण्याचे आदेश १५ दिवसांत देणार आहे किंवा नाही ?

श्री.दिलीप वळसे पाटील : यासंदर्भातील आदेश राज्य सरकारने सर्व विद्यापीठांना दिनांक ११.१२.१९९९ रोजी दिलेला आहे आणि त्याची अंमलबजावणी ११.१२.१९९९ नंतर सगळ्या विद्यापीठांनी केलेली आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, मूळ प्रश्न बाजूला राहतो. माननीय मंत्री महोदयांनी सांगितल्यानंतर मूळ प्रश्न जो आहे तो असा आहे की, डायरेक्शन्स डिसेंबर १९९९ मध्ये इश्यु केल्या आहेत. नेट-सेट हे महाराष्ट्रामध्ये कंपल्सरी झालेले आहे. ते कंपल्सरी झालेले असल्यामुळे १९९९ नंतर अशा प्रकारची कोणतीही भरती झालेली नाही. कोणी बेकायदेशीर भरती केली असेल तर त्याबाबत आदेश देण्यात आलेले आहेत. म्हणून माझे म्हणणे असे आहे की, १९९९ पूर्वी म्हणजे कंपल्सरी होण्यापूर्वी हे लोक भरती झाले होते. राज्याच्या माननीय मुख्यमंत्र्यांनी दिनांक १८.१.१९८९ ला लेखी ॲग्रीमेंट केली की केंद्र सरकारच्या १७ जून १९८७ व २२ जुलै १९८८ च्या सूचनांप्रमाणे करु. या सूचनांमध्ये तदर्थ स्वरूपाच्या नेमणूका देणे, वार्षिक वेतनवाढ न देण्यात येणे, या गोष्टी नाहीत. म्हणून त्या अटी आपण रद्द कराल काय ? असे विचारले असता मंत्री महोदयांनी उत्तर दिले की, 'होय' म्हणून. त्यानंतर सन्माननीय सदस्य डॉ.अशोक मोडक यांनी असा प्रश्न विचारला होता की, आपण हा चुकीचा पायंडा अनेक दिवस पाडतो आहोत. तेव्हा आपण पूर्ण श्रेय घ्या. त्यावेळी माननीय मंत्री श्री.दिलीप वळसे पाटील यांनी सांगितले की 'विनंतीचा स्वीकार केलेला आहे' आता मी सुप्रीम कोर्टाविषयी बोलत नाही. **राज्याच्या मुख्यमंत्र्यांनी जी बाब लेखी मान्य केलेली आहे आणि लिगल इन्स्ट्रुमेन्टने १९९९ पर्यंत नेटसेट कधीच प्रिस्क्राईब केलेली नाही. स्टॅन्डर्ड कोड इश्यू केलेले नाही. डायरेक्शन्स इश्यू झालेल्या नाहीत. परिनियम झालेले नाहीत. हा काय शिक्षकांचा दोष आहे काय?** विद्यापीठाने परिनियम सक्तिचे केलेले नाहीत. तुम्ही म्हणजे राज्य शासनाने स्टॅडर्ड कोड केलेले नाही याबद्दल कोणी काही बोलत नाहीत. स्टॅन्डर्ड कोड तुम्ही का काढले नाही ? प्राईम इम्पॉर्टंट मॅटर म्हणजे राज्याचे मुख्यमंत्री ॲग्रिमेन्ट करुन सांगतात की केन्द्र सरकार प्रमाणे करु. मी माननीय मंत्रिमहोदयांचे आभार या करता मानले होते की, मागच्या वेळीच्या निवेदनात त्यांनी उत्तर दिले होते की 'त्यांना नेट सेट करावे लागेल' आज ते शेवटचे वाक्य थोडेसे बदलले आहे. ही चांगली गोष्ट आहे. थोडस असेल पण त्याला चांगले म्हटलेच पाहिजे. मागे या सभागृहात सांगितले आहे. तेव्हा मी आता सुप्रीम कोर्टासंबंधी काही बोलत नाही. सेवा वरिष्ठ निवड श्रेणीसाठी विचारात न घेणे, तदर्थ स्वरुपाच्या नेमणूका देणे, वार्षिक वेतनवाढी न देणे या अटी केन्द्र सरकारने घातलेल्या नाही. त्यामुळे या अटी रद्द करु या संदर्भात आपण स्पष्टपणे 'होय' असे सांगितले होते. आपण पुन्हा तपासून पहा. केन्द्राने जर त्या अटी घातल्या असतील तर मी जाहीर पणे सांगतो की त्याला आम्ही विरोध करणार नाही. जर केंद्राने त्या अटी घातल्या नाहीत तर त्या रद्द करु असे स्पष्टपणे सांगितले होते. दोन महिन्यात निर्णय घेऊ असेही सांगितले होते. परंतु त्या प्रमाणे झालेले नाही तेव्हा या संदर्भातील या अटी रद्द करणारा शासन निर्णय १५ दिवसात निर्गमित करण्यात येईल काय ?

श्री. दिलीप वळसे पाटील : सभापती महोदय, **ही बाब खरी आहे की, १९९१ साली यु.जी.सी.ने रेग्युलेशन्स राज्य सरकारला पाठविले होते. त्यानंतर राज्यसरकारने हे रेग्युलेशन्स विद्यापीठांना पाठवत असतांना ते असाधारण राजपत्रात प्रसिध्द करुन पाठवावयास पाहिजे होते. तसे करण्यात आले असते तर ते लीगल इन्स्ट्रुमेन्ट ठरले असते. परंतु राज्य सरकारकडून त्या वेळी ही चूक झालेली आहे.** १९९१ मध्ये जी.आर.काढून राज्य सरकारने विद्यापीठांना हे आदेश पाठविले होते. राज्य सरकारचा हा जी.आर.जरी असला तरी लीगल इन्स्ट्रुमेन्ट नसल्यामुळे विद्यापीठांनी आपल्या स्टॅट्युटसमध्ये बदल केलेले नसतील. त्यामुळे कदाचित मधल्या काळात या नियुक्त्या होत राहिल्या आहेत. ज्यावेळी पाचवा वेतन आयोग लागू करण्याची वेळ आली त्यावेळी दिनांक ११-१२-१९९९ रोजी मी शिक्षण मंत्री होतो त्यावेळी या संदर्भात विहित पध्दतीने विद्यापीठांना आदेश देण्यात आले होते एवढेच नव्हे तर विद्यापीठ कायद्यात सुध्दा त्या संदर्भात आपण काही दुरुस्ती केली होती. त्याचा परिणाम असा झाला की १९९१ साली राज्य सरकारने आदेश देऊनही विद्यापीठाने आपल्या स्टॅट्युटसमध्ये बदल केलेले नव्हते. आता १९९९ मध्ये राज्य सरकारने आदेश दिल्यानंतर सर्व विद्यापीठांनी आपल्या स्टॅट्युटसमध्ये बदल केलेले आहेत. यु.जी.सी. असे म्हणते की नेट-सेट १९९१ पासून अनिवार्य आहे. सुप्रीम कोर्टाचे जजमेंट वेगळे म्हणते. राज्य सरकारने वारंवार यु.जी.सी.च्या आधाराने आणि बाकीच्या गोष्टीच्या आधाराने सभागृहामध्ये तसेच सभागृहाच्या बाहेरही परीक्षा अनिवार्य आहे अशी भूमिका घेतली आहे त्यामुळे या राज्यामध्ये १९९१ सालापासून ते १९९९ सालापर्यंतच्या मधल्या काळात जे शिक्षक निरनिराळ्या विद्यापीठात नोकरीस लागलेले आहेत ज्यांनी नेट-सेटची अर्हता धारण केलेली नाही **अशा १० हजार शिक्षकांच्या भवितव्याचा हा प्रश्न आहे आणि या राज्यातील या दहा हजार शिक्षकांच्या भवितव्याचा प्रश्न सहानुभूतीने सोडविण्याच्या दृष्टीने राज्य सरकार निश्चितपणे विचार करीत आहे मी माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की या संदर्भातील निर्णय राज्य सरकार १५ दिवसामध्ये घेईल.**

श्री.वसंत काळे : माझा प्रश्न असा आहे की २००० साली नवीन रेग्युलेशन आले होते. १९ सप्टेंबर १९९१ चा सातत्याने उल्लेख करण्यात येत आहे. तेव्हा १९ सप्टेंबर १९९१ चे रेग्युलेशन सुपरसीड केले असे माननीय मंत्रिमहोदयांनी कबूल केल्यानंतर त्याचा आधार घेऊन जी चर्चा चालू आहे ती मूलतः चुकीची आहे. एकदा ते रेग्युलेशन सुपरसीड झाले आणि २००० सालच्या रेग्युलेशनची अंमलबजावणी शासनाने १९९९ पासून केल्या नंतर स्टॅटयुटसमध्ये बदल करण्यात आलेले आहेत. त्या अगोदर स्टॅट्युटसमध्ये बदल करण्यात आलेले नव्हते. माननीय मंत्रिमहोदयांनी उत्तर देत असतांना असे सांगितले आहे की विद्यापीठाच्या स्टॅट्युटस मध्ये असा उल्लेख आहे की दोन वर्षे सर्व्हिस झालेली असेल तर डीम टू बी कनफर्म असे स्टॅट्युटस अस्तित्वात आहे तेव्हा त्याचाच आधार घेऊन सरकार एका बाजूला त्यांना तदर्थ म्हणते. स्टॅट्युटसप्रमाणे ते कायम आहेत. तेव्हा यातील डेड लॉक दूर करण्यासाठी सध्या जे स्टॅट्युटस आहे त्याचा वापर करुन यांना डीम टू बी कनफर्म अशी भूमिका जाहीर करण्यास काय अडचण आहे ?

(सभापतीस्थानी- माननीय सभापती)

श्री.दिलीप वळसे पाटील : अध्यक्ष महाराज, ती तरतूद ॲक्टमध्येच असल्यामुळे मी त्यावर अधिक भाष्य करण्याची गरज नाही.

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, कन्फर्म करणे हा महत्वाचा विषय नाही. ते तर ते आहेतच. माझे एकच म्हणणे आहे की, राज्याच्या मुख्यमंत्र्यांनी १८ जानेवारी, १९८९ ला लेखी ॲग्रीमेंट केले होते त्यात मान्य केले आहे की, १७.६.८७ आणि २२.७.८८ च्या केंद्र सरकारच्या सूचनेनुसार अंमलबजावणी केली जाईल. तदर्थ स्वरुपाच्या नेमणुका देणे, वार्षिक वेतनवाढ देण्यात न येणे, त्यांची सेवा वरिष्ठ व निवड श्रेणीसाठी विचारात न घेणे, सेवा ज्येष्ठता न देणे इ. अटी युजीसीने तसेच केंद्र सरकारने केव्हाही घातलेल्या नव्हत्या आणि आजही नाहीत तर याची तपासणी करुन त्या अटी रद्द करण्याचा निर्णय घेणार काय आणि तो निर्णय १५ दिवसात निर्गमित करणार काय ?

श्री.दिलीप वळसे पाटील : अध्यक्ष महाराज, या सभागृहात झालेल्या यासंबंधीच्या सर्व चर्चा, त्यातील सगळ्यांची मते आणि मी दिलेली आश्वासने लक्षात घेऊन या बाबतचा निर्णय १५ दिवसात केला जाईल.

श्रीमती इंदुमती नाकाडे : अध्यक्ष महाराज, शासकीय महाविद्यालये आणि विज्ञान संस्था अध्यापक महाविद्यालयातील १२५ प्राध्यापक गेल्या १० वर्षापासून कार्यरत आहेत त्यांना अजूनही नियुक्तीचे आदेश देण्यात आलेले नाहीत. ते आपण देणार काय ? आणि दुसरे असे की, त्यांना कोर्टाचाही मार्ग बंद करण्यासाठी कॅव्हेट घेऊन मॅट आणि हायकोर्टामध्येसुध्दा जाता येत नाही तेव्हा त्यांना न्याय देण्याच्या दृष्टीने आपण त्यांना ताबडतोब कामावर घेणार का ?

श्री.दिलीप वळसे पाटील : अध्यक्ष महाराज, हा वेगळा प्रश्न आहे, पण तरीसुध्दा अतिशय जिव्हाळ्याचा प्रश्न असा आहे म्हणून मी या संदर्भात आपल्यामार्फत सभागृहाला सांगू इच्छितो की, हे अधिव्याख्याते गेल्या १०-१५ वर्षापासून अस्थायी स्वरुपात शासकीय सेवेमध्ये काम करीत आहेत. खरे म्हणजे इतका काळ अस्थायी स्वरुपात त्यांना ठेवणे बरोबर नाही. याबाबतीत त्यांनी पब्लिक सर्विस कमिशनकडे जायला पाहिजे होते. पण जेव्हा ही बाब माझ्या निदर्शनास आली त्यानंतर मी पब्लिक सर्विस कमिशनला याबाबतची प्रोसेस सुरु करण्याची विनंती केलेली आहे. तो विषय याच्याशी लिंक होणारा आहे त्यामुळेच आता मी यावर अधिक बोलत नाही. पण या सर्वच अधिव्याख्यात्यांबाबत शासनाचा दृष्टीकोन सहानुभूतीचा आहे इतकेच मी आपल्याला सांगेन.

श्री.नितीन गडकरी : अध्यक्ष महाराज, नामदार मंत्री महोदय याबाबत प्रयत्न करीत आहेत त्या बद्दल मी त्यांचा आभारी आहे. परंतु तुम्ही याबाबत एमपीएससीशी बोलून घ्यावे कारण नागपूरात या अधिव्याख्यात्यांना क्वार्टरमधून खाली करुन राहिले आहेत...

श्री.दिलीप वळसे पाटील : अध्यक्ष महाराज, या सर्व अधिव्याख्यात्यांना सेवेतून कमी करु नये अशा सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.

******

भाग : ४

कोर्टाचे निर्णय

(१)

IN THE HIGH COURT OF DELHI

C.W.P.NO.3570 OF 1992 and C.M.NO.6675/92 : **DATE OF DECISION : MAY 13, 1993**

RAJ SINGH .. represented by Mr.A.S.Ahluwalia, Advocate

VERSUS

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION & OTHERS .. .. represented by Mr.G.K.Banerji, Advocate, for R-1/UGC.

MR. V.P.CHOUDHARYSenior Advocate with MS.SUSHMA SACHDEVA Advocate, for R/2 & 3/ Delhi Univ. & College.

CORAM :

Hon'ble Mr. Justice D.P.Wadhwa : Hon'ble MR. Justice Vijender Jain

D.P.WADHWA, J :

The petitioner, a candidate for selection to the post of lecturer to a college affiliated to Delhi University has filed this petition seeking a direction, in effect, that Delhi University and its affiliated colleges should comply with the statutory requirements in selecting candidates for appointment to the post of lecturer. **He says though he was qualified to be appointed as a lecturer he was not called for interview.** There are five respondents. First is the University Grants Commission (UGC) constituted under the University Grants Commission Act, 1956. Second respondent is University of Delhi (D.U.) constituted under Central Act of 1922. Third, fourth and fifth respondents are three of the many affiliated colleges of the Delhi University.

Contention of the petitioner, in brief, is that the UGC under a statutory power has framed regulations called the **"University Grants Commission (Qualifications required of a person to be appointed to the teaching staff of a university and institutions affiliated to it) Regulations, 1991", which came into force on 19 September, 1991** prescribing qualifications of various categories of teaching staff for appointment to the posts in the university and its affiliated institutions and colleges. Regulation 2 of these Regulations states that no person shall be appointed to a teaching post in the university or in any of the institutions including constituent or affiliated colleges recognised under clause (f) of section 2 of the University Grants Commission Act, 1956, or in an institution deemed to be a university under section 3 of the said Act in a subject if he does not fulfil the requirements as to the qualifications for the appropriate subject as provided in Schedule I to the Regulations. As for the post of Lecturer, if we refer to the Schedule I the candidates besides fulfilling the qualifications mentioned therein **should have cleared the eligibility test for lecturers conducted by UGC, CSIR** (Council for Scientific and Industrial Research) **or similar test accredited by the UGC.** Petitioner says that respondents 2 to 5 are violating these Regulations and are appointing persons to the posts of lecturers when they have not cleared the eligibility test as prescribed though the petitioner has qualified such an eligibility test.

When this petitions was filed we were not quite satisfied with the allegations made by the petitioner and we recorded that **we believed that authorities concerned would be acting in accordance with the rules and not in breach thereof.** But then a further affidavit was filed where it was stated that ineligible persons were being called for interview and selected for appointment to the posts of lecturers. We, therefore, issued notice to show cause as to why rule nisi be not issued and also issued notice on the application of the petitioner seeking interim relief. In this he prayed that respondents 2 to 5 should call him for interview and consider his case on merit and they be restrained from calling those candidates who did not pass the eligibility test prescribed by the UGC.

Answers to show cause notice have been filed by the UGC, DU and Acharya Narendra Dev College, respondent No.3

(१३)

नेटसेट परीक्षेच्या स्वरुपाविषयी सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला अंतिम निवाळा

तिसरे अधिवेशन २००१ : महाराष्ट्र विधानपरिषद

मंगळवार, दिनांक ११ डिसेंबर २००१

(४८) * १९५२१ सर्वश्री बी.टी.देशमुख, व्ही.यू.डायगव्हाणे, सुरेश पाटील, प.म.पाटील, नानासाहेब बोरस्ते, विलास अवचट, रविंद्र मिर्लेकर, अरविंद सावंत, श्रीमती उमेशा पवार, सर्वश्री विजय वडेट्टीवार, बाळासाहेब सांळुखे, अशोक मोडक, श्रीमती संजीवनी रायकर, सर्वश्री विजय गिरकर, सुभाष देशमुख, प्रकाश जावडेकर : दि.३ ऑगस्ट, २००१ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या दिनांक १६ जुलै २००१ रोजीच्या तारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादीतील प्रश्न क्रमांक १६०६२ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय--

(१) नेटसेटची परीक्षा उमेदवारांसाठी सक्तीची करणाऱ्या विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या १९९१ च्या रेग्युलेशनबाबत एका प्रकरणात (सिव्हील अपील नं.१८१९/१९९४ ए.आय.आर. सुप्रिम कोर्ट ३३६) सर्वोच्च न्यायालयाने या रेग्युलेशनची तपशीलवार चिकित्सा करणारा अंतिम निर्णय दिला व विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे हे रेग्युलेशन शिफारशीच्या (रेक्मेंडटरी) स्वरुपाचे असून त्या शिफारसी राज्य शासनाने किंवा विद्यापीठाने सक्तीच्या केल्यास पुढील काळात सेवेत येणाऱ्या अर्जदारांना लागू राहतील (प्रॉस्पेक्टीव्ह) असा स्पष्ट निवाडा सर्वोच्च न्यायालयाने या प्रकरणात दिलेला आहे, हे खरे आहे काय;

(२) असल्यास, नेटसेटची परिक्षा सेवेत असलेल्या शिक्षकांसाठी सक्तीची करणे, त्यांना बढतीच्या संधी नाकारणे, या विसंगती दूर करण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयाचा उक्त निर्णय लक्षात घेता व युजीसीचे ४ एप्रिल २००० चे रेग्युलेशन विचारात घेता शासनाने काय उपाययोजना केलेली आहे;

(३) अद्याप उपाययोजना केलेली नसल्यास, याबाबत होणाऱ्या विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१) होय. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने केलेल्या खुलास्या अनुसार हे विनियम दिनांक १९ सप्टेंबर १९९१ पासून लागू असून हे अनिवार्य स्वरुपाचे असल्याने सर्व विद्यापीठांना त्यांचे पालन करणे बंधनकारक आहे.

(२) व (३) विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून दिनांक ४ एप्रिल २००० रोजी निर्गमित केलेले विनियम विचारात घेता शासनाने दिनांक १९-९-१९९१ ते ११-१२-१९९९ या कालावधीत विहित निवड समितीच्या माध्यमातून नियुक्त झालेल्या अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा काही अटीवर खंडीत न करण्याबाबतचा निर्णय दिनांक १८-१०-२००१ च्या आदेशान्वये निर्गमित केला आहे.

Mr. Banerji, learned counsel for the UGC, has taken us through the provisions of the University Grants Commission Act as well as to its preamble. **It does appear to us that Regulations have been framed by the UGC in exercise of its powers and are statutory in nature.** Our attention was drawn to clause (j) of section 12 which prescribes functions of the UGC, section 26 specifying the power of the UGC to make Regulations, and particularly to clause (e) and clause (f) of sub-section (1) thereof which are as under :-

(1) The Commission may, by notification in the official Gazette, make regulations consistent with this Act and the rules made thereunder :-

* * *

(e) defining the qualifications that should ordinarily be required of any person to be appointed to the teaching staff of the university having regard to the branch of education in which he is expected to give instructions ;

(f) defining the minimum standards of instructions for the grant of any degree by any university.

* * *

These regulations, as noted above, are to be published by means of a gazette notifications and under section 28 of the Act these are to be placed before the parliament. Mr. Banerji pointed out that the Regulations were promulgated after consultations with the various bodies and after examining the matter in details. In this context he also referred to the report of the Committee on the revision of pay - scales of teachers in universities and colleges called the R.C. Mehrotra Committee and the Ministry of Human Resources Development (Department of Education) letter giving the scheme of revision of pay-scales of teachers in Universities and Colleges. R.C. Mehrotra Committee report recommended in paragraph 6.2.9 as under :-

" In order to ensure the quality of new entrants to the profession, the Committee recommends that **all aspirants** for post of lecturer in University/College, s**hould have passed a national qualifying examination.** It may be noted that this recommendation is in line with the recommendation of the National Commission on Teachers - II. Such a test would have the merit of removing disparities in standards of examination at Master's level between different universities. It is also hoped that by this step local influences will be minimised and the eligibility zone for recruitment to the teaching posts would become wider. The actual of fellowships, since it will be testing teaching competence as well as competence for research. **The proposed examination is a qualifying one in the sense that it determines the eligibility only and no selection.**"

Mr. Chaudhary, learned counsel for the D.U., however, submitted that prima facie it appeared to the D.U. that making of the aforesaid Regulations by the UGC prescribing condition of eligibility test for lecturers is beyond the powers of UGC as conferred by the Act constituting it. He said there was no provision in that Act which empowered the UGC to prescribe eligibility test itself for candidates applying for the posts of lecturers in the DU and its affiliated colleges. He said D.U.was itself an autonomous body and any such condition imposed by UGC would be violative of democratic character of D.U. He said prescribing qualifications by the UGC was alright but the UGC could not add to it eligibility test conducted by it which could not be said to be in itself a qualification. Mr. Chaudhary stated that the matter was being examined by the University in its Academic Council and the Executive Council. Mr. Chaudhary referred to certain provisions of the Central Act of 1922 to show the power of the Academic Council to prescribe qualifications of the teachers. **He said if any eligibility test is to be conducted, it should be done by the D.U.itself.**

We have given due consideration to rival pleas advanced by the parties. UGC is supporting the case of the petitioner. **Its Regulations are statutory in nature.** As noted above, these came into force on 19 September, 1991 and till this date the D.U. never objected to these Regulations though acted in violation thereof. We asked Mr. Chaudhary as to why D.U. never protested to UGC about framing of such Regulations. He said the matter was under consideration of the D.U. all this period. Prima facie we are not quite satisfied with the stand taken by the D.U. but we are of the opinion that the points raised need further examination in fuller detail. We, therefore, issue Rule D.B.

As regards interim orders to be passed in the present case, we are of the opinion that till we decide the matter D.U. should follow the Regulations promulgated by the UGC. It is the admitted case that **Jawaharlal Nehru University, which is also creation of a statute, and Poona University are following these Regulations.** Prima facie we do not see any reason why D.U. which is a university recognised under the University Grants Commission Act should not follow these statutory Regulations. We will, therefore, direct that till decision of the writ petition the D.U. and its affiliated colleges shall not appoint any person to the post of lecturer in violation of the Regulations prescribing condition or qualifications and the eligibility test. **This will however, not apply to the appointments already made.** If the petitioner otherwise fulfills the qualifications and has passed eligibility test as prescribed by the U.G.C. he shall be called by the D.U. and any of its affiliated colleges for the post for which he is qualified. This direction will apply to all such candidates similarly situated.

A copy of this order will be given to the counsel for the D.U. for circulation to all its affiliated colleges.

The writ petition be set down for hearing on 16 August 1993 as No. 1 subject to part Heard. Meanwhile parties shall complete their pleadings. Counter-affidavits shall be filed within six weeks and rejoinders thereto before the date fixed. Parties shall remain bound by the time schedule so fixed.

(D.P.WADHWA)
Judge

(VIJENDER JAIN)
Judge

MAY 13, 1993

******

(२)

SUPREME COURT OF INDIA

RECORD OF PROCEEDINGS

Civil/Cri.Appeal(s) No.(s) : I.A.NO.1 IN C.A.NO.1819/94

University of Delhi... Appellant (s) **VERSUS** Shri Raj Singh & Ors...Respondent(g) (For Stay)

Date : 15.4.94

This/These matter (s) was/were called on for hearing today.

CORAM:

Hon'ble Mr.Justice P.B.Sawant

Hon'ble Mr.Justice N.P.Singh

For the Appellant (s) : Mr. P.P.Rao, Sr.Adv. Mr. V.P.Choudhary. Sr.Adv.Mr.P.Gaur, Mr. Jitendra Sharma & Mr. Gunwant Dara, Advs.

For the Respondent (s) : Mr. Milan K Banerjee, S.G. Mr. Gaurav Banerjee & Mr. Rathin Das, Advs. Mr. P.P.Malhotra, Sr. Adv. Mr. M.Prakash & Mr. A.Sharan, Adv. Mr. A.K.Ganguli, Sr. Adv. Mr. ADN Rao, Adv, Mr. Kundan L. DAs & Mr. S.B.Upadhyay, Adv.

UPON hearing counsal the court made the following

ORDER

There was no order of interim stay passed on 18 th March, 1994 and the minutes recorded do not say so. The minutes only say that for interim stay the matter is adjourned to 8.4.94.

The interim stay of the judgement of the High Court is refused.

The High Court on 13th May, 1993 had passed an order whereby the appellant- University was prevented from appointing any one to the post of lecturer unless he/she had the qualification and also passed the national eligibility test as prescribed by the University Grants Commission. That order will continue to operate till the final disposal of this appeal.

List the appeal on 9.8.94 subject to overnight part heard. Printing dispensed with. Liberty to file additional documents, if any.

(३)

AIR 1995 SUPREME COURT 336

A.M. AHMADI AND S.P. BHARUCHA, JJ.

Civil Appeal No. 1819 of 1994, D/-8-9-1994.

University of Delhi, Appellant v. Raj Singh and others, Respondents.

University Grants Commission Act (3 of 1956), S.12A(2), S.26(1)(c) - University Grants Commission (Qualifications required of a person to be appointed to the teaching staff of a University and institutions affiliated to it) Regulations (1991), Regn.2, Regn.3 - Scope - **Regulations are valid** - They do not entrench upon University's autonomy and power to select teachers - Rationale of test prescribed under Regulations falls squarely within Entry 66 of List I and U.G.C. Act.

Constitution of India, Sch.7, List I, Entry 66.

University Grants Commission - Regulations relating to eligibility of teaching staff of University and affiliated colleges - Validity.

Education - University teachers - Appointment of - Regulations framed by U.G.C. - Binding nature.

The University Grants Commission (Qualifications required of a person to be appointed to the teaching staff of a University and institutions affiliated to it) **Regulations (1991), notified on 19th September, 1991, by the University Grants Commission are valid.** A University may appoint as a lecturer in itself and its affiliated colleges one who has cleared the test prescribed by the said Regulations; or it may seek prior approval for the relaxation of this requirement in a specific case; or it may appoint as lecturer one who does not meet this requirement without having first obtained the UGC's approval, in which event it would, if it failed to show cause for its failure to abide by the said Regulations to the satisfaction of the U.G.C., forfeit its grant from the U.G.C. If, however, it did show cause to the satisfaction of the U.G.C., **it not only would not forfeit its grant but the appointment made without obtaining the U.G.C.'s prior approval would stand regularised. (Paras 1, 24)**

The Delhi University Act was on the statute book when the U.G.C. Act was enacted by Parliament under Entry 66 of List I. It must be assumed that Parliament was aware of the provisions of the Delhi University Act when it enacted the U.G.C. Act, particularly because the power to enact legislation concerning the Delhi University lay with Parliament under Entry 63 of List I. The Delhi University and other Universities covered by Entry 63 were consciously made subject to the regulation of the U.G.C. in so far as coordination and determination of standards were concerned. This was made explicit by the definition of University in S.2(f) of the U.G.C. Act. To take any other view would be to make otiose, qua the Universities covered by Entry 63, not only the U.G.C Act but Entry 66 itself. It (@page-SC337) cannot be said that S. 2(f) of the U.G.C. Act defining University had to be read not with reference to the U.G.C. Act as a whole but only with reference to such provisions of the U.G.C. Act as deal with funding. If it be said that Entry 66 operated only vis-a-vis institution other than those mentioned in Entry 63, the U.G.C. Act in its entirety would not apply to the Delhi University and the Delhi University would, consequently, not be entitled to receive any grant thereunder. (Para 19)

The U.G.C. Act is enacted under the provisions of Entry 66 to carry out the objective thereof. Its short title, in fact, reproduces the word of Entry 66. The powers conferred upon U.G.C. under S. 12 would comprehend the power to require those who possess the educational qualifications required for holding the post of lecturer in Universities and colleges to appear for a written test, the passing of which would establish that they possess the minimal proficiency for holding such post. The need for such test is demonstrated by the reports of the commissions and committees of educationists which take note of the disparities in the standards of education in the various Universities in the country. It is patent that the holder of a post-graduate degree from one University is not necessarily of the same standard as the holder of the same post-graduate degree from another University. That is the rationale of the test prescribed by the said Regulations. It falls squarely within the scope of Entry 66 and the U.G.C. Act inasmuch as it is intended to co-ordinate standards and the U.G.C. Act is armed with the power to take all such steps as it may think fit in this behalf. (Para 20)

The Regulations, are made applicable to a University established or incorporated by or under a Central Act, a Provincial Act or a State Act, every institution, including a constituent or an affiliated college recognised by the U.G.C. in consultation with the University concerned, and every institution deemed to be a University. The said Regulations are thus intended to have the widest possible application, as indeed they must have if they are to serve the purpose intended, **namely, to ensure that all applicants for the post of lecturer, from whichever University they may have procured the minimum qualificatory degree, must establish that they possess the proficiency required for lecturers in all Universities in the country.** This is what clause 2 of the said Regulations mandates. **The provisions of clause 2 of the Regulations are recommendatory in character.** It would be open to a University to comply with the provisions of clause 2 by employing as lecturers only such persons as fulfil the requirements as to qualifications for the appropriate subject provided in the schedule to the said Regulations. It would also be open, in specific cases, for the University to seek the prior approval of the U.G.C. to relax these requirements. **Yet again, it would be open to the University not to comply with the provisions of clause 2, in which case in the event that it failed to satisfy the U.G.C. that it had done so for good cause, it would lose its grant from the** U.G.C. The said Regulations do not impinge upon the power of the University to select its teachers. **The University may still select its lecturers by written test and interview or either.** Successful candidates at the basic eligibility test prescribed by the said Regulations are awarded no marks or ranks and, therefore, all who have cleared it stand at the same level. There is, therefore, no element of selection in the process. The University's autonomy is not entrenched upon by the said Regulations. (Para 21)

Cases Referred : Chronological Paras

AIR 1990 SC 1075 : (1990) 2 SCR 273 16

(1990) 2 SCR 463 16

AIR 1987 SC 400 : (1987) 1 SCR 661 16

AIR 1987 SC 2034 : (1987) 3 SCR 947 14

AIR 1981 SC 1777 : (1982) 1 SCR 320 : 1981 Lab IC 1515 16

AIR 1971 SC 2560 : (1971) 3 SCR 699 16

AIR 1970 SC 1099 : 1970 Serv LR 55 : 1970 Lab IC 870 18

AIR 1963 SC 703 : 1963 Supp (1) SCR 112 (@page-SC338) 13

M.P.P. Rao, Mr. V. P. Chowdhary and Mr. Jitendra Sharma, Sr. Advocates, Mr. P. Gaur, Ms. G. Dara and Mr. R. Sasiprabhu, Advocates with them, for Appellant; Ms. Kumud L. Das, Mr. S.B. Upadhyay and Mr. R. D. Upadhyay,

Advocates, for the Intervenor - Applicants Nos. 2-8 and 10 in I.A. No. 15; Mr. B. K. Pal, Advocate, for Intervenor - in I. A. No. 14; Mr. M. P. Jha, M. Ajit Kumar Sinha, Advocates, for Intervenor - in I. A. Nos. 12 and 13; Mr. Milan K. Banerjee, Attorney-General and Mr. Gaurab Banerjee, Mr. Rathin Das, Advocates with him, for U.G.C.; Mr. A. Sharan, Advocate, for Intervenor - C.S.I. R.; Mr. A. K. Ganguli, Sr. Advocate and Mr. A. D. N. Rao, Advocate with him, for D.U.R.A.; Mr. A. K. Ganguli, Sr. Advocate and Mr. Navin Prakash, Advocate with him, for Respondent No. 1.

* C.W.P. No. 3570 of 1992, D/- 15-10-1993 (Del.)

JUDGEMENT

BHARUCHA, J. :- Upon a writ petition filed by Raj Singh (the first respondent in this appeal) the Delhi High Court held that the University Grants Commission (Qualific- ations required of a person to be appointed to the teaching staff of a University and institutions affiliated to it) Regulations, 1991, notified on 19th September, 1991, by the University Grants Commission (the second respondent in this appeal) were valid and mandatory and the Delhi University (the appellant) was obliged under law to comply therewith. The Delhi University was directed to select lecturers for appointment in itself and in its affiliated colleges strictly in accordance with the said Regulations. This appeal by special leave is filed by the Delhi University.

2. The writ petition was filed because Raj Singh had applied for the post of lecturer in Commerce in three colleges affiliated to the Delhi University but had not been called for an interview. He averred that the advertisement for applications in this behalf did not lay down that candidates should have passed the test prescribed by the said Regulations and that candidates who had not passed that test would not be called for interview. The writ petition was contested by the Delhi University. It was the case of the Delhi University that the said Regulations were beyond the competence of the University Grants Commission (U.G.C) and that, in any event, they were directory and not mandatory. The Delhi University, it was submitted, was an autonomous body and no condition of eligibility could be imposed upon it. The case of the Delhi University was not accepted by the High Court.

3. The Delhi University was established under the Delhi University Act, 1922 . Section 2(g) thereof defines 'teachers' to include "Professors, Readers, Lectures and other persons imparting instruction in the University or in any college or Hall". Section 2(h) defines 'teachers of the University' to mean "persons appointed or recognised by the University for the purpose of imparting instruction in the University or in any college". "College" is defined in clause (a) thus:

"College", means an institution maintained or admitted to its privileges by the University, and includes an Affiliated College and a Constituent College".

By reason of S. 20 the Court is " the supreme authority of the University". Section 21 states that the Executive Council would be the executive body of the University. Section 23 states that the Academic Council would be the academic body of the University and would, subject to the provisions of the Act, the Statutes and the Ordinances, "have the control and general regulation, and be responsible for the maintenance of standards of instruction, education and examination within the University, and shall exercise such other powers and perform such other duties as may be conferred or imposed upon it by the Statutes. It shall have the right to advise the Executive Council on all academic matters......"Section 29 deals with the Statutes of the University, No Statute dealing with, inter alia, "the conditions on the fulfilment of which the teachers of colleges and institutions may be recognised as teachers of the University" may be made, amended or repealed by the Executive Council except with the prior concurrence of the Academic Council. Statute 6, so far as is relevant, reads thus:

(1) The Executive Council shall, subject to the control of the Court, have the manage- @page-SC339 ment and administRation of the revenue and property of the University and the conduct of all administrative affairs of the University not otherwise provided for.

(2) Subject to the provisions of the Act, the Statutes and the Ordinances, the Executive Council shall in addition to all other powers vested in it, have the following powers, namely:

(i) to appoit, from time to time, the Registrar, Librarian, Principals of Colleges and Institutions established by the University and such Professors, Readers, Lecturers and other members of the teaching staff as may be necessary on the recommendations of Selection Committees constituted for the purpose".

Ordinance XXIV sets out the qualifications requisite for the post of Lecturer in the Delhi University thus:

"(a) A Doctorate's degree or research work of an equally high standard; and

(b) Good academic record with at least second class (C in the seven point scale) Master's degree in a relevant subject from an Indian University or an equivalent degree from a foreign University.

Having regard to the need for developing inter-disciplinary programmes, the degree in (a) and (b) above may be in relevant subjects.

Provided that if the Selection Committee is of the view that the research work of a candidate as evident either from his thesis or from his published work is of very high standard, it may relax the requirement of "at least second class in Master's degree examination in terms of level achieved at the said examination as prescribed in (b) above.

Provided further that if a candidate possessing a Doctor's degree or equivalent research work is not available or is not considered suitable, a person possessing a good academic record, (weightage being given to M.Phil . or equivalent degree of reasearch work of quality may be appointed on the condition that he will have to obtain Doctor's / M.Phil. degree or give evidence of research of high standard within ten years of his appointment, failing which he will not be able to earn future increments until he fulfils these requirements.

Explanation :

1. For determining 'good academic record' the following criteria shall be adopted:

(i) A candidate holding a Ph.D./M.Phil. degree should possess at least a second class Master's degree; or

(ii) A candidate without a Ph.D./M.Phil. degree should possess a high second class Master's degree and second class in the Bachelor's degree; or

(iii) A candidate not possessing Ph.D. M. Phil. Degree but possessing second class Master's degree should have obtained first class in the Bachelor's degree.

2. Persons having secured at least 55 % or more marks shall be deemed to have passed the examination in the high second class."

4. The Delhi University Act is " existing law" for the purposes of the Constitution of India, having been enacted before the Constitution came into force. Entry 63 of List I of the Seventh Schedule to the Constitution reads:

"The institutions known at the commencement of this Constitution as the Banaras Hindu University, the Aligarh Muslim University and the Delhi University; the University established in pursuance of Article 371-E; any other institution declared by Parliament by law to be an institution of national importance."

Therefore, it is Parliament which is invested with the power to legislate concerning the Delhi University.

5. The University Grants Commission Act, 1956, (the U.G.C.Act) is enacted under the provisions of Entry 66 of List I of the Seventh Schedule to the Constitution. It entitles Parliament to legislate in respect of "co-ordination and determination of standards in institutions for higher education or research and scientific and technical institutions." @page-SC340

6. The short title of the U.G.C.Act repeats the words of Entry 66 , thus :

"An Act to make provision for the co-ordination and determination of standards in Universities and for that purpose

, to establish a University Grants Commission."

Section 2 of the U.G.C. Act is the definition section and clause (f) thereof defines a University to mean "a University established or incorporated by or under a Central Act, a Provincial Act or a State Act, and includes any such institution as may, in consultation with the University concerned,be recognised by the Commission in accordance with the regulations made in this behalf under this Act". Section 12 sets out the functions of the U.G.C. It says, so far as is relevant for our purposes:

"It shall be the general duty of the Commission to take, in consultation with the Universities or other bodies concerned, all such steps as it may think fit for the promotion and co-ordination of University education and for the determination and maintenance of standards of teaching, examination and research in Universities, and for the purpose of performing its functions under this Act, the Commission may-

xxx xxx xxx

(d) recommend to any University the measures necessary for the improvement of University education and advise the University upon the action to be taken for the purpose of implementing such recommendation;

xxx xxx xxx

(j) perform such other functions as may be prescribed or as may be deemed necessary by the Commission for advancing the cause of higher education in India or as may be incidental or conducive to the discharge of the above functions.

Section 12 A enables the U.G.C. to regulate fees and it prohibits donations in certain cases. Sub-section (1) of S. 12 A sets out certain definitions expressly for the purpose of S. 12A .Clause (d) thereof defines qualification to mean " a degree or any other qualification awarded by a University". Section 14 reads thus:

"If any University grants affiliation in respect of any course of study to any college referred to in sub-sec. (5) of Sec. 12A in, contravention of the provisions of that sub-section or fails within a reasonable time to comply with any recommendation made by the Commission under Sec. 12 or Sec13, or contravenes the provision of any rule made under clause (f) or clause (g) of sub-sec. (2) of Sec. 25 or of any regulation made under clause (e) or clause (f) or clause (g) of Sec. 26, the Commission , after taking into consideration the cause, if any, shown by the University for such failure or contravention, may withhold from the University the grants proposed to be made out of the Fund of the Commission."

Section 20 reads thus:

"(1) In the discharge of its functions under this Act, the Commission shall be guided by such directions on questions of policy relating to national purposes as may be given to it by the Central Government.

(2) If any dispute arises between the Cenral Government and the Commission as to whether a question is or is not a question of policy relating to national purposes , the decision of the Central Government shall be final."

Section 25 empowers the Central Government to make rules for the carrying out of the purposes of the U.G.C.Act. Section 26 entitles the U.G.C., by notification in the Official Gazette, to make regulations consistent with the Act and the rules made thereunder for:

"(e) defining the qualifications that should ordinarily be required of any person to be appointed to the teaching staff of the University, having regard to the branch of education in which he is expected to give instruction.

(g) regulating the maintenance of standards and the coordination of work or facilities in Universities."

7. The said Regulation, that is to say, the @page-SC341 University Grants Commission (Qualifica-tions required of a person to be appointed to the teaching staff of a University and institutions affiliated to it) Regulations 1991, were made in exercise of the powers conferred by S.26(1)(e) reading with S.14of the U.G.C.Act and were notified on 19th September 1991 in the Gazette of India. They apply, by reason of cl. 1(ii) thereof, "to every University estabished or incorporated by or under a Central Act, Provincial Act or a State Act, every institution including a constituent or an affiliated college recognised by the Commission in consultation with the University concerned under clause (f) of Sec. 2 of the University Grants Commission Act, 1956 and every institution deemed to be a University under S.3 of the said Act."Clause 2 prescribes the qualifications and clause 3 the consequences of the falure of Universities to abide therewith. They need to be reproduced in extenso:

"2. Qualifications - No person shall be appointed to a teaching post in the University or in any of institutions including constituent or affiliated colleges recognised under C1. (f) of S.2 of the University Grants Commission Act, 1956 or in an institution deemed to be a University under S.3 of the said Act in a subject if he does not fulfil the requirements as to the qualifications for the appropriate subject as provided in the Schedule 1:

Provided that any relaxation in the prescribed qualifications can only be made by a University in regard to the posts under it or any of the institutions including constituent or affiliated colleges recognised under clause(f) of S. 2 of the aforesaid Act or by any institution deemed to be a University under S.3 of the said Act with the prior approval of the University Grants Commission.

Provided further that thes regulations shall not be applicable to such cases **where selections through duly constituted selection committees for making appointments to the teaching posts have been made prior to the enforcement of these regulations.**

3. Consequences of failure of Universities to comply with recommendations of the Commission, as per provisions of S. 14 of the University Grants Commission Act, 1956 :

If any University grants affiliation in respect of any course of study to any college referred to in sub-sec. (5) of Sec. 12A in contravention of the provisions of that sub-section or fails within a reasonable time to comply with any recommendation made by the Commission under Sec.12 or Sec. 13, or contravenes the provision(s) of any rule made under clause (f) or clause (g) of sub-sec.(2) of Sec.25 of any regulation made under clause(e) or clause(f) or clause(g) of Sec. 26, the Commission; after taking into consideration the cause, if any, shown by the University **for such failure of contravention, may withhold from the University the grants proposed to be made out of the Fund of the Commission."**

8. The genesis of the said Regulations is to be found in recommendations made by expert bodies of educationists from time to time. In the Report of the National Commission on Teachers-II, dated 23rd March, 1985, it was noted under the sub-title "evaluating academic achievements" that categorical statements had been made by various earlier committtees and commissions that examination results were neither reliable nor valid and comparable. It was recognised that the standards of performance varied from University, to University and that Universities which were a little more exacting were less generous with their scores. A way had to be found to ensure not only that justice was done but also that it appeared to be done. Thereafter, in considering an All India Merit Test, the Report said that it had to be ensured that every cittizen aspiring to be a tecaher at the tertiary level, that is, a lecturer, qualified in terms of a national yardstick. Since the first appointment pre-supposed doctoral work and since the UGC as well as the Council of Scientific and Industrial Research (C.S.I.R.) held an All-India test for fellowships at this stage, the grade secured by a candidate in this test could be utilised for drawing up a list of candidates eligible for lecturerships in colleges and Universities of the country. If this proposal were to be implemented in such a manner that the test became reliable, valid @page-SC342 and comparable from the academic and the technical points of view, the problem of regulating the induction of persons with high calibre into the Universities and colleges of the country would be largely taken care of and the dream of having a national cadre of academics with high Inter-regional mobility would have been realised. The Report, therefore, recommended" that the U.G.C.should incorporate the passing of one of the national tests at least in grade B+ on a seven-point scale in its Regulation laying down the minimum qualifications of teachers and that this should come into force within two years". Under the sub-title "Professional excellence", the Report reiterated that it was extremely

inportant to make a rigorous merit-based selection for the entry level into the teaching profession, and this view corresponded with that of the vast majority of teachers.

9. In 1986 the U.G.C. appointed a committee of eminent men in the field of education under the chairmanship of Prof. R.C. Mehrotra to examine the structure of emoluments and conditions of service of University and college teachers and to make recommendations in this behalf "having regard to necessity of attracting and retaining talented persons in the tecahing profession and providing advancement and opportunities to teachers of Universities and colleges. "The Mehrotra Committee noted what the Sen Committee and the Review Committee of the U.G.C. 1977, had said in regard to the need for improved qualifications of teachers and observed that whereas high standards of M.Phil and Ph.D. continued to be maintained in a number of Universities the standards appeared to have been diluted at several places because of unplanned growth, inadequate faculty and lack of infrastructural facilities. It was underlined that one very serious conseqence of dilution of minimum standards for initial recruitment had been that already existing disparities in the standards of teaching between rural colleges, urban colleges, State Universities and Central Universities had tended to get further aggravated. The Mehrotra Committee recommended that the minimum qualification for eligibility to a lacturer's position should be a good M.A., M. Sc., M.Com., or equivalent degree. While making this recommendation the committee expressed its full consciousness of the importance of research experience and capability as an essential input for efficiency and quality of teaching in most disciplines at the tertiary (lecturer's) level. It, therefore, strongly recommended the creation of much better research facilities for Universities and colleges, particularly those dealing with post-graduate education to start with. This would enable brilliant lecturers recruited without an M. Phil or Ph. D. degree to pursue course and research work in their own institutions which could be followed for the completion of their dissertion by more specialised research for a limited period in a more advanced centre of learning or research. In order to ensure the quality of new entrants to the teaching profession, the Mehrotra Committee recommended that all aspirants for the post of lecturer in a University or college should have passed a national qualifying examination. This recommendation, it said, was in line with the recommendation of the National Commission on Teachers-II. Such a test would have the merit of removing disparities in standards of examination at the Master's level between different Universities. The Mehrotra Committee hoped that by this step local influence would be minimised and the eligibility zone for recruitment would become wider. The proposed examination was to be a qualifying one in the sense that it determined only eligibility and not selection. The Mehrotra Committee recommended the following minimum qualification for the post of lecturer:

"(i) Qualifying at the National Test conducted for the purpose by the UGC or any other agency approved by the UGC.

(ii) Master's degree with at least fifty five per cent marks or its equivalent grade and good academic record.

The minimum qualification mentioned above should not be relaxed even for candidates possessing M. Phil, Ph.D. qualification at the time recruitment."

10. A Conference of Vice-Chancellors was held under the auspices of the U.G.C. in @page-SC343 1989. Among the major recommendations made by the conference was one that related to the "implementation of qualifying test for recruitment of lecturers." The recommendation read thus:

"The National level test to determine the eligibility for lecturers be conducted. When the State Government conducts such tests, while accreditating them caution be exercised. It was also suggested that the test in regional languages be also conducted."

11. Following up on the Mehrotra Committee report the Department of Education, Ministry of Human Resources Development, Government of India wrote to the U.G.C. on 17th June, 1987 on the subject of revision of pay -scales in Universities and colleges and other measures for the maintenance of standards in higher education. The letter stated that the Governent of India had, after taking into consideration the recommendations of the U.G.C. (based upon the Mehrotra Committee report) decided to revise the pay-scales of teachers of the Central Universities. To enable the same to be done in the States, separate letters had been addressed. A scheme for the revision of pay-scales was appended to the letter, which would be applicable to teachers in all the Central Universities, the colleges in Delhi and the institutions deemed to be Universities whose maintenance expenditure was met by the U.G.C. The implementation of the scheme would be subject to acceptance of all the conditions attached to the scheme. The letter stated that the Universities should be advised to amend their Statutes and Ordinances before the revised scales became operational. For our purposes, the relevant portion of the scheme reads thus:

"Only those candidates who, besides fulfilling the minimum academic qualifications prescribed for the post of Lecturer, have qualified in comprehensive test, to be specially conducted for the purpose, will be eligible for appointment as Lecturers. The detailed schemes for coducting the test including its design, content and administration will be worked out and communicated by the UGC."

12. Before we proceed to consider the submissions of learned counsel, reference may be made with advantage to two decisions of this Court which consider entry 66 of List I of the Seventh Schedule to the Constitution.

13. In the Gujarat University, Ahmedabad v. Krishna Ranganath Mudholkar, 1963 Supp (1) SCR 112: (AIR1963 SC 703), the central question was whether the Gujarat University could impose Gujarati or Hindi as the exclusive media of instruction and examination and whether State legislation authorising the Gujarat University to impose such media was constitutionally valid in view of entry 66. As it then read, entry 11 of List II empowered the States to legislate in respect of education, including Universities, subject to the provisions of entries 63, 64, 65 and 66 of List I and (Item) 25 of List III. Entry 63 of List I, as it then read. invested Parliament with the power to enact legislation with respect to the institutions known at the commencement of the Constitution as the Benaras Hindu University,, the Aligarh Muslim University and the Delhi University and other institutions declared by Parliament by law to be institutions of national importance. By reason of entry 66, Parliament was invested with the power to lagislate on "co-ordination and determination of standards in institutions for higher education or research and scientific and technical institutions." Item 25 of List III conferred power upon Parliament and the State Legislatures to enact legislation with respect to "vocational and technical training on labour." A six -judge Bench of this Court observed that the validity of State legislation on the subjects of University education and education in technical and scientific institutions falling outside entry 64 of List I as it then read (that is to say, institutions for scientific or technical education other than those financed by the Government of India wholly or in part and declared by Parliament by law to be institutions of national importance) had to be judged having regard to whether it impinged on the field reserved for the Union under entry 66. In other words, the validity of the State legislation depended upon whether it prejudicially affected the co-ordination and determination of standards. It did not depend (@page-SC344) upon the actual existence of Union legislation in respect of co-ordination and determination of standards which had, in any event, paramount importance by virtue of the first part of Article 254(1). Even if power under entry 66 was not exercised by Parliament ,the relevant legislative entries being in the exclusive Union List a State law entrenching upon the Union field would be invalid. Counsel for the Gujarat University submitted that the power conferred by entry 66 was merely a power to co-ordinate and to determine standars; that is, it was a power merely to evaluate and fix the standards of education, because the expression "co-ordination" meant evaluation and "determination" , meant fixation. Parliament had , therefore, power to legislate only for the purpose of evaluation and fixation of standards in the institutions referred to in entry 66. In the course of the arguments, however, it was admitted that steps to remove disparities which had actualluy resulted from adoption of regional media and the falling of standards might be undertaken and legislation for equalising standards in higher education might be en-

acted by Parliament. The Court was unable to agree with the argument. It held that entry 66 was a legislative head and in intrerpreting it, unless it was expressly or of necessity found conditioned by words used therein, a narrow or restricted interpretation could not be put upon the generality of its words. Power to legislate on a subject was normal to be held to extend to all ancillary or subsidiary matters which could fairly and reasonably be said to be comprehended in that subject. Again, there was nothing either in entry 66 or elsewhere in the Constitution which supported the submission that the expression "co-ordination" meant, in the context in which it was used, merely evaluation. Co-ordination in its normal connotation meant harmonising or bringing into proper relation, in which all the things co-ordinated participated in a common pattern of action. The pwer to co-ordinate, therefore, was not merely a power to evaluate. It was a power to harmonise or secure relationship for concerted action. There was nothing in entry 66 which indicated that thr power to legislate on co-ordination of standards in institution of higher education did not include the power to legislate for preventing the occurrence of or for removal of disparities in standards. By express pronouncement of the Constitution makers it was a power to co-ordinate and, of necessity, implied therein was the power to prevent what would make co-ordination impossible or difficult. The power was absolute and unconditional and in the absence of any controlling reasons it had to be given full effect according to its plain and expressed intention.

14. In Osmania University Teachers Association v. State of Andhra Pradesh, (1987) 3 SCR 949 : (AIR 1987 SC 2034), the validity of the Andhra Pradesh Commissionerate of Higher Education Act, 1986, was in question. It was enacted to provide for the constitution of a Commissionerate to advise the State Government in matters relating to higher education and to oversee its development and perform all functions necessary for the furtherance and maintenance of excellence in the standards of higher education. The legislation was upheld by the High Court. This Court on appeal held to the contrary. It observed that Entry 66 of List I gave power to the Union to see that the required standard of higher education in the country was maintained. It was the exclusive responsibility of the Central Government to co-ordinate and ditermine the standards of higher education. That power included the power to evaluate, harmonise and secure proper relationship to any project of national importance. Such co-ordinate action in higher education with proper standards was of paramount importance to national progress. Parliament had exlusive power to lagislate with regard to the matters included in List I and the State had no power at all in regard to such matters. If the State legislated on a subject falling within List I, the State legislation was void. The Court went on to say, : "The Constitution of India vests Parliament with exclusive authority in regard to co-ordination and determination of standards in institutions for higher education. The Parliament has enacted the UGC Act for that purpose. The University Grants Commission has, therefore, a greater role to play in shaping the academic life of the (@page-SC345) country. It shall not falter or fail in its duty to maintain a high standard in the Universities. Democracy depends for its very life on high standards of general, vocational and professional educaton. Dissemination of learning with search for new knowledge with discipline all round must be maintained at all costs. It is hoped that University Grants Commission will duly discharge its responsibility to the Nation and play an increasing role to bring about the needed transformation in the academic life of the Universities."

15. Mr. P.P. Rao, learned counsel for the Delhi University, submitted that the said Regulations were recommendatory or advisory in nature and not mandatory. They could not override the provisions of the Delhi University Act and its Statutes and Ordinances. If the said Regulations were regarded as binding on all Universities, they would be ultra vires the U.G.C.Act itself because sec. 12(d) thereof only provided for recommendation and advice. The term "qualifications" in section 26(1) (e) of the U.G.C. Act meant educational qualifications obtained from recognised Universities. The test prescribed by the said Regulations did not fall within the term "qualifications" used in sec. 26 (1)(e). The definition of qualification given in section 12A (1) (d) applied to Sec. 26 (1) (e) as well because Sections 12,12A and 26 were interconnected. Section 12 outlined the powers and functions of the U.G.C. It was incorporated by reference in Section 12A (2).The said Regulations were made under S. 26(1)(e) for giving effect to Sec. 12(d) The word "defining" used in Sec. 26(1)(e) meant describing the nature of or stating precisely or specifying. The power to define qualifications did not include the power to create a new qualification, which was what the said Regulations purported to do. In defining, the U.G.C. could only specify some from among existing recognised qualifications awarded by Universities.The test prescribed by the said Regulations was in the nature of a test for screening candidates possessing educatioal qualifications obtined from different Universities by way of preliminary selection or a first step in the process of selection. Such a screening test formed part of the process of Selection. The U.G.C.Act did not confer upon the U.G.C. the power of selection of teachers or the power to conduct a test for such selection. The power to appoint included the power to select and the power to select included the power to choose the method and manner of selection. The power to appoint teachers was with the Universities. Only the Universities could select teachers and for that purpose only they could conduct a written test. The U.G.C. had no such power. The power of co-ordination and determination of standards had nothing to do with the selection of teachers. It was for each University to decide whether it would select teachers by a interview. The said Regulations hsd been made in consultation with the Department of Education, Ministry of Human Resources Development, Government of India. This was in contravention of the provisions of Sec. 12 read with Sec. 26 (1)(e) and eroded the autonomy of every University. The power to relax qualifications was an inherent power of the appointing authority and was necessarily implied in the power to make appointments. While recognsing the power of a University to relax qualifications, clause (2) of the said Regulations shifted the power from the Uiversities to the U.G.C. through the requirement of its prior approval. This was assumption of a part of the power of appointment and was in contravention of the U.G.C. Act. The clause in the said Regulations which required Universities to seek prior approval of the U.G.C. for the relation of qualifications was ultra vires Sec.14 of the U.G.C. Act inasmuch as, while the action contemplated by Sec. 14 was post facto, that is, subsequent to the appointment of a teacher in relaxation of the qualifications, the clause altered the course of action and prohibited the relaxationof qualifications without prior approval. It was not open to the U.G.C. to prescribe consequences different from those mentioned in S.14 for breach of regulations made under S.26 or change the sequence of steps to be taken for securing enforcement thereof Regulations made under S.26(1)(e). did not override the Delhi University Act and its Statutes and Ordinaces relating to qualifications (@page-SC346) for the appointment of teachers. Only regulations made under S. 12A of the U.G.C. Act were given overriding effect by reason of sub-sec (7) thereof. The word "ordinarily" used in Sec. 26(1)(e) meant "not invariably". Therefore, the qualifications that were required to be defined by S. 26(1)(e) of the U.G.C. Act were in the nature only of recommendations. A written test was inappropriate and irrational in the case of appointments of persons belonging to a mature age group like lecturers in a University. **On a reasonable interpretation of the said Regulations the test prescribed thereby operated only qua candidates possessing the minimum qualification prescribed by the U.G.C.and not qua candidates who possessed higher qualifications like M.Phil. and Ph.D. It operated also qua fresh entrants to the post of lecturer and not qua those who were already lecturers in other Universities or colleges.** Any other interpretation of the said Regulations would be tantamount to treating unequals as equals and, therefore, violative of Arts. 14 and 16(1) . The test prescribed by the said Regulations could not be a substitute for higher qualifications, much less a preferential qualification. Entries 63 and 66 of List I had to be construed harmoniously. Entry 66 operated vis-a-vis institutions of higher education other than those mentioned in Entry 63. Section 2(f) of the U.G.C. Act had to be construed accordingly. So read, only some of the provisions of the U.G.C. Act like S.13, relating to the funding of Universities would apply to Central Universities and institutions mentioned in Entry 63. The other provisions of the U.G.C. Act dealing with co-ordination and determination of standards would not apply to Central Universities and other institutions mentioned in Entry 63. These

provisions applied only to Universities and institutions other than those mentioned in Entry 63. The definition of 'University'given in Sec.2(f) had to be understood in the context of each provision in the U.G.C. Act and could not be read mechanically into each and every provision thereof. By reason of Entry 63, the Ordinances of the Delhi University which prescribed qualifications had to be treated as laid down by Parliament itself. The process of co-ordination by the U.G.C. could, therefore, only mean that the standards of other Universities had to be raised to the level of the standards of the Central Universities.

16. In support of his submission that only the University could select candidates and for that purpose conduct a written examination, Mr. Rao relied upon this Court's judgment in A. P. Public Service Commission, Hyderabad v. B. Sarat Chandra, 1990(2)SCR 463. This was a case where the concerned rule provided that no person would be eligible for appointment to the post in question by direct recruitment unless he had completed the age of 21 years and not completed the age of 26 years on the first day of July of the year in which the selection was made. The State Administrative Tribunal took the view that the selection could be said to have been made only when the list had been prepared and the eligibility of the candidate as to age had to be determined at this stage. This Court observed that if the word 'selection' was understood as meaning only the final act of selecting candidates and preparation of the list for appointment then the conclusion of the Tribunal was not unjustified. Before accepting that meaning, its consequences, anomalies and uncertainties had to be seen. Having regard thereto, the Court came to the conclusion that the date to attain the minimum or maximum age had to be specific and determinate for candidates to apply and for the recruiting agency to scrutinise applications. It was, therefore, unreasonable to construe the word "selection" to mean only the factum of preparation of the select list for that date could vary. It is difficult to see how this authority can support the proposition for which it was intended. In support of his submission that it was for each University to decide whether it would select through a written test and interview, or only an interview, Mr. Rao cited this Court's judgment in State of Andhra Pradesh v. Lavu Narendranath, (1971) 3 SCR 699: (AIR 1971 SC 2560). This was a case on altogether different issues. This Court held that the Government which ran the colleges in question had the right to select out of the large number of applicants (@page-SC347) for seats and for this purpose it could prescribe a test of its own. Merely because the Government tried to supplement the eligibility rule by a written test in subjects with which the candidates were already familiar, its action could not be impeached . That the University had made regulations regarding the admission of students to its degree courses did not mean that anyone who had passed the qualifying examination, such as the P.U.C. or H.S.C. was ipso facto entitled to admission to such courses. Mr. Rao sought to rely upon the judgment of this Court in Lila Dhar v. State of Rajasthan, (1982) 1 SCR 320: (AIR 1981 SC 1777), to support the argument that a written test was unfair and irrational in the case of appointments of candidates belonging to a mojor age group. We shall assume that this decision so holds, but it is, in the facts and circumstances of the present case, of little assistance. It is very evident that large numbers of educationists themselves have over the years strongly recommended the imposition of a written test for candidates holding degrees from Universities all over the country because of the lack of a uniform standard and is it not for this Court to say that they were wrong. Again, the judgments in Sanatan Gauda v. Berhampur University, (1990) 2SCR 273 : (AIR 1990 SC 1075) and Dr. Ambesh Kumar v. Principal, L.L.R.M. Medical College, Meerut, (1987) 1 SCR 661 : (AIR 1987 SC 400), were cited by Mr. Rao in support of the proposition that the test prescribed by the said Regulations treated unequals as equals, the unequals being those who possessed higher qualifications like M.Phil. and Ph.D. and those who were already lecturers in other Universities and colleges. **As we see it, all applicants for the post of lecturer are equally placed and must be similarly treated.**

17. The learned Attornery General, appearing for the UGC, referred us to the various reports of committees and commissions of educationists aforementioned. He drew our attention to the judgments in the cases of the Gujarat University and the Osmania University, to which we have made reference. He took us through the provisions of the U.G.C. Act and he stressed the meaning of the word 'qualification' as given in various dictionaries and law lexicons. It is enough to cite the Concise Oxford Dictionary which defines 'qualification' to mean inter alia, "the condition that must be fulfilled before right can be acquired or office held" and Black's Law Dictionary which defines 'qualification' to mean "the possession by an individual of the qualities, properties, or circumstances, natural or adventitious, which are inherently or legally necessary to render him eligible to fill an office .. . . . . ". Upon this basis, the learned Attorney General submitted that qualification included eligibility. The written test prescribed by the said Regulations, he submitted, was only a condition of eligibility and did not entrench upon the University's right to select, particularly since no marks or ranks were awarded to successful candidates. The learned Attorney General drew our attention to the provisions of S.20 of the U.G.C. Act (which we have extracted above) and to the letter dated 17th June, 1987, written by the Department of Education, Ministry of Human Resources Development of the Government of India to the U.G.C. making the implementation of the scheme annexed thereto a condition for the revision of pay-scales as recommended by the Mehrotra Committee. He pointed out that the scheme required that only those candidates who besides fulfilling the minimum academic qualifications prescribed for the post of lecturer, had qualified in a comprehensive test to be specially conducted for the purpose would be eligible for appointment as lecturers. The Attorney General submitted that this letter was a directive by the Central Government to the U.G.C. on a question of policy relating to national purposes and was, therefore, in any event, binding upon the U.G.C. and the said Regulations had been made consequential thereon.

18. Mr Ganguli, learned counsel for Raj Singh (the first respondent and original writ petitioner), adopted the arguments of the learned Attorney General. He argued that there was no conflict between the areas of operation of Entries 63 and 66 of List I and that the concept of the autonomy of a University could not be so construed as to make Entry 66 otiose qua Universities that (@page-SC348) fell under Entry 63. In regard to the meaning of the word qualification Mr. Ganguli drew our attention to the judgment of this court in state of Rajasthan v. Fateh Chand, (1970) 4 Serv LR 55: (AIR 1970 SC 1099), where the view that the word qualifications meant only academic qualifications was disapproved.

19. The Delhi University Act was on the statute book when the U.G.C. Act was enacted by Parliament under Entry 66 of List I. It must be assumed that Parliament was aware of the provisions of the Delhi University Act when it enacted the U.G.C. Act, particularly because the power to enact legislation concerning the Delhi University lay with Parliament under Entry 63 of List I. The Delhi University and other Universities covered by Entry 63 were consciously made subject to the regulation of the U.G.C. in so far as coordination and determination of standards were concerned. This was made explicit by the definition of University in S.2(f) of the U.G.C. Act. To take any other view would be to make otiose, qua the Universites covered by Entry 63, not only the U.G.C. Act but Entry 66 Itself. The argument that S.2(f) of the U.G.C. Act defining 'University' had to be read not with reference to the U.G.C. Act as a whole but only with reference to such provisions of the U.G.C. Act as deal with funding must be rejected. If there were merit in the argument that Entry 66 operated only vis-a-vis institutions other than those mentioned in Entry 63, the U.G.C. Act in its entirety would not apply to the Delhi University and the Delhi University would, consequently, not be entitled to receive any grant thereunder. It is for this reason, to avail the grant but shed the obligation under the U.G.C. Act, that the argument had been so cautiously advanced.

20. The ambit of Entry 66 has already been the subject of the decisions of this Court in the cases of the Gujarat University and the Osmania University. The U.G.C. Act is enacted under the provisions of Entry 66 to carry out the objective thereof. Its short title, in fact, reproduces the words of Entry 66. The principal function of the U.G.C. is set out in the opening words of S.12, thus "it shall be the general duty of the Commission to take.... all such steps as it may think fit for the promotion and co-ordination of University educa-

tion and for the determination and maintenance of standards of teaching, examination and research in Universities ...."

It is very important to note that a duty is cast upon the Commission to take "all such steps as it may think fit .... for the determination and maintenance of standards of teaching". These are very wide ranging powers. Such powers, in our view, would comprehend the power to require those who possess the educational qualifications required for holding the post of lecturer in Universities and colleges to appear for a written test, the passing of which would establish that they possess the minimal proficiency for holding such post. The need for such test is demonstrated by the reports of the commissions and committees of educationists referred to above which take note of the disparities in the standards of education in the various Universities in the country. It is patent that the holder of a post-graduate degree from one University is not necessarily of the same standard as the holder of the same postgraduate degree from another University. That is the rationale of the test prescribed by the said Regulations. It falls squarely within the scope of Entry 66 and the U.G.C. Act inasmuch as it is intended to coordinate standards and the U.G.C. Act is armed with the power to take all such steps as it may think fit in this behalf. For performing its general duty and its other functions under the U.G.C. Act, the U.G.C. is invested with the powers specified in the various clauses of S.12. These include the power to recommend to a University the measures necessary for the improvement of University education and to advise in respect of the action to be taken for the purpose of implementing such recommendation (clause (d).The U.G.C. is also invested with the power to perform such other functions as may be prescribed or as may be deemed necessary by it for advancing the cause of higher education in India or as may be incidental or conducive to the discharge of such functions (clause (j). These two clauses are also wide enough to empower the U.G.C. to frame the said Regulations. By reason of (@page-SC349) S.14, the U.G.C. is authorised to withhold from a University its grant if the University fails within a reasonable time to comply with its recommendation,but it is required to do so only after taking into consideration the cause, if any, shown by the University for such failure. Section 26 authorises the U.G.C. to makeregulations consistent with the U.G.C. Act and the rules made thereunder, inter alia, defining the qualifications that should ordinarily be required for any person to be appointed to the teaching staff of a University, having regard to the branch of education in which he is expected to give instruction (clause(e)of sub-sec.(1)); and regulating the maintenance of standards and the co-ordination of work or facilities in Universities (cl.(g)). We have no doubt that the word 'defining' means setting out precisely or specifically. The word 'qualifications' as used in clause (e), is of wide amplitude and would include the requirement of passing a basic eligibility test prescribed by the U.G.C. The word 'qualifications' in clause (e) is certainly wider than the word 'qualification' defined in S.12A(2)(d), which in expressly stated terms is a definition that applies only to the provisions of S 12A. Were this definition of qualification, as meaning a degree or anyother qualification awarded by a University, to have been intended to apply throughout the Act, it would have found place in definition section, namely, S.2.

21. We now turn to analyse the said Regulations, They are made applicable to a University established or incorporated by or under a Central Act, a Provincial Act or a State Act, every institution including a constituent or an affiliated college recognised by the U.G.C. in consultation with the University concerned, and every institution deemed to be a University. **The said Regulations are thus intended to have the widest possible application, as indeed they must have if they are to serve the purpose intended, namely, to ensure that all applicants for the post of lecturer, from whichever University they may have procured the minimum qualificatory degree, must establish that they possess the proficiency required for lecturers in all Universities in the country.** This is what clause 2 of the said Regulations mandates, thus: "no person shall be appointed to teaching post in a University .... in subject if he does not fulfil the requirements as to the qualifications for the appropriate subject as provided in the Schedule I". The first proviso to Cl.2 permits relaxation in the prescribed qualifications by a University provided it is made with the prior approval of the U.G.C. This is because the said Regulations, made under the provisions of S. 26(1) (e), define the qualifications that are ordinarily and not invariably required of a lecturer. The second proviso to clause 2 makes the application of the said Regulations prospective. Clause 3of the said Regulations provides for the consequence of the failure of a University to comply with the recommendation made in clause 2 in the same terms as are set out in Sec. 14 of the U.G.C. Act. The provisions of clause 2 of the said Regulations are, therefore, recommendatory in character. It would be open to a University to comply with the provisions of clause 2 by employing as lecturers only such persons as fulfil the requirements as to qualifications for the appropriate subject provided in the schedule to the said Regulations. It would also be open, in specific cases, for the University to seek the prior approval of the U.G.C. to relax these requirements. Yet again, it would be open to the University not to comply with the provisions of clause 2, in which case, in the event that it failed to satisfy the U.G.C. that it had 'done so for good cause, it would lose its grant from the U.G.C. The said Regulations do not impinge upon the power of the University to select its teachers. The University may still select its lecturers by written test and interview or either. Successful candidates at the basic eligibility test prescribed by the said Regulations are awarded no marks or ranks and, therefore, all who have cleared it stand at the same level. There is, therefore, no element of selection in the process. The University's autonomy is not entrenched' upon by the said Regulations.

22. Mr. Rao was at pains to tell us that there were men and women in the field of education who possessed far higher qualifications than the minimum prescribed for lecturers who were willing to join the Delhi (@page-SC350) University as lecturers but would be deterred from doing so by reason of the test prescribed by the said Regulations.We have no doubt that there must be highly qualified men and women in the country who, to serve their chosen field, would be willing to become lecturers. We have no doubt that they would appreciate the sound objective of the said Regulations and would, therefore, not consider it infra dig to appear at and clear the test prescribed thereby. We have also no doubt that in the case of eminently qualified men and women the U.G.C. would not hesitate to grant prior approval to the relaxation of the requirement of clearing the test.

23. In the view that we take, it is, we think, not necessary to consider whether or not the letter dated 17th June, 1987, addressed by the Department of Education, Ministry of Human Resources Development, Government of India to the U.G.C. can be said to be a directive under S. 20 of the U.G.C. Act concerning a question of policy relating to national purposes. It is enough to say that the facts do not bear out the submission of Mr. Rao that the said Regulations were made at the behest of the Government of India.

24. It is now appropriate to clarify the direction that the Delhi High Court issued in allowing the writ petition. It held that the notification dated 19th September, 1991, by which the said Regulations were published, was valid and mandatory and the Delhi University was obliged under law to comply therewith. The Delhi University was directed to select lecturers for itself and its affiliated and subordinate colleges strictly in accordance with the notification. Put shortly, the Delhi University is mandated to comply with the said Regulations. As analysed above, therefore, the Delhi University may appoint as a lecturer in itself and its affiliated colleges one who has cleared the test prescribed by the said Regulations; or it may seek prior approval for the relaxation of this requirement in a specific case; or it may appoint as lecturer one who does not meet this requirement without having first obtained the UGC's approval, in which event it would, if it failed to show cause for its failure to abide by the said Regulations to the satisfaction of the U.G.C. forfeit its grant from the U.G.C. If, however, it did show cause to the satisfaction of the U.G.C., it not only would not forfeit its grant but the appointment made without obtaining the U.G.C.'s prior approval would stand regularised.

25. The appeal is dismissed. There shall be no order as to costs.

Appeal dismissed.

******

(५)

IN THE HIGH COURT OF JUDICATURE AT BOMBAY ORDINARY ORIGINAL CIVIL JURISDICTION WRIT PETITION NO. 2058 OF 2000

Kanshiram S. Waghmode ....**Petitioner VS** Parle Tilak Vidyalaya Association & Others ...**Respondents**

IN THE HIGH COURT OF JUDICATURE AT BOMBAY ORDINARY ORIGINAL CIVIL JURISDICTION WRIT PETITION NO. 2061 OF 2000

Suryakant E. Jaware ....**Petitioner VS** Parle Tilak Vidyalaya Association & Others .... **Respondents**

IN THE HIGH COURT OF JUDICATURE AT BOMBAY ORDINARY ORGINAL CIVIL JURISDICTION WRIT PETITION NO. 2092 OF 2000

Manohar V. Lokhande .... **Petitioner VS** Parle Tilak Vidyalaya Association & Others .... Respondents

I, Smt. Kumud Bansal, age 54 years, Principal Secretary to the Government of Maharashtra, Higher and Technical Education Department, Mantralaya Annexe, Mumbai-400 032, do-hereby state on solemn affirmation as under:-

1. I say and submit that pursuant to the Order passed by Hon'ble High Court on 9th March, 2001, I am filling the present Affidavit.

2. The Government of India, Ministry of Human Resource Development, Department of Education, vide its letter dated 17th June 1987 issued guidelines regarding the revision of pay-scales of teachers in Universities and Colleges and other measures for maintenance of standards in higher education. As per clause 8 and 9 of the appendix of the said letter, the minimum qualifications required for appointment to the posts of Lecturers, Readers and Professors would be those prescribed by the UGC from time to time. As per clause 9 of the the said appendix, candidates who besides fulfilling the minimum academic qualifications prescribed for the post of lecturer had qualified in a comprehensive test to be especially conducted for the purpose would be eligible for appointment as lecturers. The detailed scheme for Conducting the test, including its design contents, administration would be worked out and communicated by the UGC.

3. After careful consideration of the Govt. of India's Package Scheme in the guidelines dated 17th June,1987 for maintenance of standards in higher education **and after an Agreement with the Maharashtra Federation of University & College Teachers' Organisation,** the State Govt. implemented the package scheme which included the revised pay scales and terms and conditions of service of the University and College teachers vide Govt. Resolution No. NGC 1286/ 1224/UNI.4, dated 27th February, 1989. As per the said G.R. Govt issued minimum qualifications for appointment to the posts of Lecturers, Readers, Professors, Librarian and Physical Education staff. As per clause 8 of the said G.R., the minimum qualifications required for appointment to the posts of Lecturers, Readers, Professors, Librarians and Physical Education staff in the existing pay scale of Rs.700-1600 would be those prescribed by the UGC from time to time. Generally, the minimum qualification for appointment to the posts of lecturers in the pay scale of Rs. 2200-4000 was Master's degree in the relevant subject with at least 55% marks or its equivalent grade and good academic record. Clause 9 of the said G.R. prescribed that only those candidates who besides fulfilling the minimum qualifications prescribed for the posts of Lecturers, Readers, Professors, Librarians and Physical Education staff have qualified in a comprehensive test to be conducted for the purpose will be eligible for appointment.

4. I say and submit that the UGC, Bahadurshah Zafar Marg, New Delhi-110 002, vide its notification dated 19th September, 1991 issued Regulations regarding minimum qualifications for the posts of Lecturers, Readers, Professors in clause 3(A)(a) of Schedule I attached to the said notification prescribed the qualification to the post of lecturer of Arts, Science, Social Sciences, Commerce, Education Physical Education, Foreign Languages and Law as under-

"Good academic record with at least 55% marks or equivalent grade at Master's degree level in the relevant subject from an Indian University or an equivalent degree from the Foreign University.

Candidates besides fulfilling the above qualifications should have acquired the eligibility test for lecturers conducted by UGC-CSIR or similar tests accredited by the UGC."

5. After careful consideration of the said notification, Govt. had issued G.R. dated 23rd October, 1992 and 27th November, 1992 stating that the regulations framed by the UGC under the notification dated 19.9.1991 given in appendix 'A' accompanying to the regulations should be made applicable for appointment to the teaching staff in all the non-agricultural universities and the institutions affiliated

---

(४)

IN THE HIGH COURT OF JUDICATURE AT BOMBAY
CIVIL APPELLATE JURISDICTION
WRIT PETITION NO. 3495 OF 1998
District Pune

Forum for Fairness in Education & Anr ....Petitioners
Versus
State of Maharashtra & Ors ...... Respondents

Mr. Sanjay Kshirsagar *for petitioners* Mr. P.C. Kansara, Assistant Government pleader, *for Respondents*

Coram
M.B.Shah, C.J.& S. Radhakrishnan, J.

Date : 31st August, 1998

Heard the learned Counsel for the parties.

The learned Assistant Government pleader appearing on behalf of the Respondents states that the State Government would insist on compliance with the circular dated 20th February, 1996 by all the Non-Agricultural Universities and affiliated Colleges. The said Circular provides that all Non-Agricultural Universities should henceforth, see that no non-eligible and non-qualified candidates should be appointed to the posts of lecturers and Teachers. With regard to the persons who were appointed prior to passing of the said Circular, it mentioned that the instructions would follow the decision taken by the Government on 22nd December, 1995.

The said decision also clarifies that those candidates who have passed the Post-Graduate Degree with 55% marks and whoes educational report/ performance is good. i.e. whose academic record is good, and who had passed the M.Phil on or before 31st December, 1993 and who had submitted their thesis for Ph.D. Examination, are exempted from appearing and/or passing the N.E.T. or S.E.T. examination and their appointments should be regularised accordingly.

Hence, no further order is required to be passed in the Writ petition and the same stands disposed of accordingly.

to it in the State of Maharashtra with immediate effect.

6. Subsequently Govt. had issued G.R. dated 28.4.1994, instructing that services of non-NET/SET qualified lecturers be continued upto 31st March, 1996 and if they do not acquire these qualifications during this period, the services of such lecturers should be terminated.

7. I say and submit that Govt. decided by the Resolution dated 25th December, 1995.

a) that those lecturers who have passed the postgraduate examination by obtaining 55% or more marks and have passed M.Phil. examination upto 31st December, 1993 and/or who have submitted the thesis of Ph.D. before 31st December 1993 and whose appointments have been made through the competent committee of the University were granted exemption from passing NET/SET examination.

b) the condition to pass the NET/SET examination before 31.3.96 was removed;

c) the lecturers who had entered the service on or after 19.9.91 but had not passed NET/SET examination or had not passed M.Phil examination before 31st December, 1993 or had not submitted the thesis for Ph.D. before 31st December 1993 would have to pass NET/SET examination.

d) if the candidate possessing the prescribed educational qualifications was not available and the candidate possessing aforesaid qualifications had been appointed or will be appointed, all such appointments should be treated as ad-hoc appointments.

e) Even though such appointments were made on ad-hoc basis, such lecturers should not be terminated from service merely on the ground of not having passed NET/SET examination. But such lecturers should not be granted annual increment herein after till they pass NET/SET examination. However, they would not be entitled for arrears. Similarly, the services of lecturers appointed on ad-hoc basis should not be taken into consideration for senior scale or selection grade scale. Their services would be counted for senior or selection grade scale only from the date they would pass NET/SET examination. Similarly, the lecturers who passed NET/SET examination would be treated senior to appointees.

8. The Govt. vide its Circular dated 20th February, 1996 issued that as it had come to the notice of the Government that even when NET/SET qualified candidates were available, appointments of non NET/SET were being made, therefore it directed all concerned to ensure that no non-NET/SET qualified lecturers are appointed and that the Statutes should be suitably amended.

9. Meanwhile, the Forum for Fairness in Education, Mumbai filed W.P. No. 3345/98 before the Hon'ble High Court of Judicature at Bombay, Civil Appellate Jurisdiction, Distt: Pune, with a prayer to quash and set aside the G.R. bearing No. NGC 1795/7945/UNI.4, dated 22.12.95 and directed the Respondent No.3 i.e. the UGC to initiate enquiry against all those universities and educational Institutions which are not complying with the recommendations of the UGC (qualifications required by a person to be appointed as lecturer of university or educational Institution affiliated to it). The Petitioner also prayed that Govt. should direct the Respondents to make a provision to appoint only those candidates who are possessing qualifications as per UGC regulations and to direct the Govt. of Maharashtra to make a provision not to appoint permanently and/or to grant continuation to unqualified candidates to the posts of lecturers throughout the State of Maharashtra.

10. I say and submit that Hon'ble High Court, Mumbai, had noted in the aforesaid W.P. dated 31.8.98 the decision of G.R. dated 22.12.95 and disposed off the writ Petition.

11. I further say and submit that the Govt. vide its letter dated 5th February, 1999 informed the decision of the Hon'ble High Court passed in W.P. No. 3495/98 dated 31.8.98 to all the Registrars of the **Universities, with a request to bring the** contention of the above order of the Hon'ble Court to the notice of all the affiliated colleges and implement the decision of the Hon'ble High Court, failing which the concerned institution/college will be held responsible for non-compliance of the orders of the Hon'ble Court.

12. By its G.R. dated 22nd May, 1998 the Government allowed the increments from 1.4.1998 to such non-NET/SET qualified ad hoc lecturers. It also stated that the release of annual increment did not mean that their appointments had been regularised. Their Status remained as ad hoc appointees.

13. I say and submit that the UGC issued notification dated 24.12.98 regarding revision of pay scales, minimum qualifications for appointment of teachers in universities and colleges and measures for the maintenance of standards in higher education. The UGC prescribed the qualifications and other service conditions in this notification. Clause 3.3.0 of the said notification reiterated the minimum requirements of good academic record, 55% of the marks at master's level and qualifying in the NET and or accredited test (SET) for appointment of lecturers. This notification dated 24th December, 1998 of the UGC was circulated to all the vice-Chancellors of the non-agricultural Universities by the UGC. The UGC in its covering letter to this Notification clearly states that the payment of central assistance for implementation of the scheme is subject to the condition that the entire scheme of Revision of pay scales together with all the conditions attached to it would be implemented by the State Govt. as a composite scheme without any modification except the date of implementation and the scales of pay as indicated in Govt. of India's Notification No. F.1022/97-U1, dated 27th July 1998, 22nd September, 1998 and 6th October, 1998. the UGC suggested that it shall be necessary for the universities and the managements of colleges to make necessary changes in their

statues, ordinances, regulations, etc. to incorporate the provisions of this scheme as follows:-

"(4) The payment of Central assistance for implementation of the Scheme is also subject to the condition that the entire Scheme of revision of pay scales, together with all the conditions to be laid down in this regard by the UGC by way of Regulations, is implemented by the State Governments as a composite scheme without any modification except to the date of implementation and scales of pay as indicated above.

(5) It shall be necessary for the Universities and Managements of Colleges to make necessary changes in their statutes, ordinances, rules, regulations, etc., to incorporate the provisions of this scheme."

14. After careful consideration of the Govt. of India's Composite Scheme, 1996 for revision of pay and maintenance of standards in higher education and after an Agreement with MFUCTO, the State Govt. implemented this scheme vide G.R. dated 11th December, 1999. In this G.R. also, NET/SET passing qualifications have been reiterated as an essential qualification for the appointment to the post of lecturer in a college. The State Government with the agreement of MFUCTO had agreed to implement the entire composite scheme as given by UGC, the State therefore, has been able to get the Central Assistance to the tune of 80% i.e. Rs. 261.94 crores on account of revision of pay.

15. I say submit that UGC issued Regulations on 4th April, 2000 on minimum qualifications for appointment and for career advancement of lecturers, readers and professors in the universities and colleges. As per these Regulations of the UGC, NET or accredited test (SET) shall remain the compulsory requirement for appointment as a lecturer even for candidates having Ph.D. degree. However, the candidates who have completed M.Phil. degree or had submitted Ph.D. thesis were exempted from appearing for the NET examination.

16. I further say and submit that the Govt., vide its G.R. dated 13.6.2000 circulated the UGC regulations dated 4.4.2000 with certain qualifications. The Govt. also directed that the UGC regulations regarding qualifications should be strictly adhered to

17. With reference to the 4, April 2000 Regulations, the Chairman U.G.C. vide his D.O. letter No. F.1-11/97(PS), dated 19.2.2001 has further clarified that no lecturer could be appointed without NET qualification between 19th September, 1991 and 24th December, 1998 which is the date of UGC Notification in which the university was given an option to exempt Ph.D. holder from passing NET examination.

However, the candidates who were appointed between 24th December, 1998 and 4th April, 2000 based on the exemption granted to the Ph.D. holders from the NET examination are valid provided the selection was made between 24th December, 1998 and 4th April, 2000 and the appointment letter was issued prior to 4th April, 2000.

18. I say and submit that as per UGC Notification, dated 19th September, 1991 proviso in clause 2, and UGC Notification of 4.4.2000 first proviso of clause 2 any relaxation to the appointment made of non-qualified candidates can be made only with the prior approval of the UGC.

19. In view of the facts stated above, it is clear that for improvement of standards in higher education UGC has prescribed that any relaxation to the qualifications can be made only by the University Grants Commission. Therefore, the Universities will have to apply to the UGC for any relaxation in qualifications for its Departments or affiliated colleges. The regulations framed by UGC have the force of law and are mandatory in nature.

Solemnly affirmed at Bombay Dated this day of March, 2001 BEFORE ME, Associate/Asstt. Master, High Court, Bombay.

Government Pleader,
High Court, Original Side, Mumbai.

HIGH COURT : O.O.C.J.
WRIT PETITIONER NO. 2058 OF 2000
Kanshiram S. Waghmode…Petitioner Vs.
Parle Tilak Vidyalaya Association & Ors. Respondents

Affidavit of Smt. Kumud Bansal Principal Secretary, Higher & Technical Education Department Mantralaya, as per the Court's direction.

Dated this day of March 2001.

Government Pleader, High Court, Original Side, Mumbai.

******

(७)

IN THE HIGH COURT OF JUDICATURE
APPELLATE SIDE, BOMBAY
WRIT PETITION NO. 3973 OF 01
(Text of Judgement on page No. 245 of this Bulletin)

(६)

IN THE HIGH COURT OF JUDICATURE AT MUMBAI
ORDINARY ORIGINAL CIVIL JURISDICTION

WRIT PETITION NO. 2058 OF 2000
Shri. Kanshiram Shivappa Waghmode .... Petitioner ***VERSUS***
Parle Tilak Vidyalaya Association & ors. ... Respondents, and
Maharashtra Federation of University & College Teachers Organizations ... Intervener

Mr. N.V. Bandivadekar for Petitioner, Mr. R.A. Rodrigues with Mr. B.V. Phadnis For respondent No. 3 Mr. M.D. Naik, G.P. for Respondent No. 4 Mr. N.M.Ganguli for Intervener, With

WRIT PETITION NO. 2061 OF 2000
Shri. Suryakant Eknath Jaware ... Petitioner ***VERSUS***
Parle Tilak Vidyalaya Association & Ors. ... Respondents, and
Maharashtra Federation of University & College Teachers Organizations ... Intervener

Mr. N.V. Bandivadekar for Petitioner Mr. R.A. Rodrigues for Respondent No. 3
Mr. M.D.Naik G.P. for Respondent No. 4 Mr. N.M.Ganguli for Intervener, with

WRIT PETITION NO. 2092 OF 2000
Shri. Manohar Vaijanathrao Lokhande ... Petitioner ***VERSUS***
Parle Tilak Vidyalaya Association & Ors. ... Respondent, and
Maharashtra Fedaration of University & College Teachers Organizations ... Intevener

Mr. N.V. Bandivadekar for Petitioner Mr. R.A. Rodrigues for Respondent No. 3
Mr. M.D.Naik G.P. for Respondent No. 4 Mr. N.M.Ganguli for Intervener

Coram : H.L. Gokhale : Smt. V.K.Tahilramani JJ
Dated 28th August 2001

P.C....

Heard Mr. Bandivadekar for all the Petitioners, Mr. Rodrigues for Respondent No. 3 University and Mr. Naik for Respondent No. 4 State Government. Respondent No. 5 is served.

2. In our view, the matter raises important question with respect to the NET and SET examination required by the authorities concerned. **Hence rule on all the three petitions. There will be an interim order in terms of prayer clause (d) till the disposal of the petition.**

Mr. Oak intends to join in this matter on behalf of the Association of NET and SET students and teachers. He also draws our attention to an order passed by the Division Bench in W.P. No. 3495/98 where Division Bench by its order dated 31st August 1998 directed that henceforth (After 31st August 1998) The circular dated 20.2.1996 had to be implemented. Mr. Oak. therefore opposes admission and interim relief being granted. It would be open for him to take out a chamber summon and get the Association of teachers impleaded as Party Respondent. Mr. Bandivadekar points that the said order was passed without joining the University of Mumbai or the Association of teachers who are directly concerned and who are affected in this behalf.

3. Counsel for Respondents Nos. 3 & 4 wiave service on behalf of state and the University of Mumbai. Hearing of the petition expedited. Liberty to apply for fixed date of hearing.

4. Party to act on an authenticated copy of this order issued by this court.

(H.L.Gokhale) J
(Smt. V.K.Tahilaramani,) J

******

नेट सेट बाबतच्या दिनांक १८ ऑक्टोबर २००१ रोजीच्या शासन निर्णयाबाबत संघटनेची प्रतिक्रिया नमूद असलेला प्रस्ताव

AS ADOPTED BY MFUCTO EXECUTIVE COMMITTEE MEETING DATED 2.12.2001

"**१.०. मंत्रिमंडळाच्या निर्णयाची शासननिर्णयात मोडतोड :- १.१.** महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने दिनांक २९ ऑगस्ट २००१ रोजीच्या बैठकीत राज्यातील नेटसेट परीक्षा उत्तीर्ण नसलेल्या पण विधिवतरित्या महाविद्यालये व विद्यापीठातून अधिव्याख्याता पदावर नियुक्त झालेल्या शिक्षकांच्या सेवा (काही अटीवर) नियमित करण्याचा निर्णय घेतला. राज्याच्या मा. मुख्यमंत्र्यांनी हा निर्णय स्वतः पत्रकार परिषद घेऊन जाहीर केला. शासनाचे अधिकृत मुखपत्र असलेल्या "लोकराज्य" च्या नोव्हेंबर २००१ च्या अंकात पृष्ठ ५० वर मंत्रिमंडळाचा हा निर्णय शब्दशः प्रसिद्ध करण्यात आलेला आहे. "शासन निर्णय" या मथळ्याखाली प्रकाशित करण्यात आलेल्या त्या मजकुराचे काळजीपूर्वक अवलोकन करता असे दिसून येते की त्यामध्ये एकदा " नेट/सेटची परीक्षा उत्तीर्ण न झालेल्या राज्यातील विद्यापीठ आणि महाविद्यालयीन अधिव्याख्यात्यांच्या (लेक्चरर) **तदर्थ (ॲडव्हॉक) नेमणुका काही अटींवर नियमित करण्याचा निर्णय मंत्रिमंडळाने घेतला आहे.**" असा व दुसऱ्यांदा हे "अधिव्याख्याते अजूनही नेट/सेटची परीक्षा पास न झाल्याने तदर्थ नेमणुकीवर होते. या अधिव्याख्यात्यांच्या नेमणूका खालील अटींवर नियमित करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे." असा उल्लेख आहे.

१.२. महाराष्ट्र शासनाच्या उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाने दिनांक १८ ऑक्टोबर, २००१ रोजी याबाबतचा शासननिर्णय (क्रमांक : एनजीसी १२०१/२०६११/(१४४/०१) विशि-४) निर्गमित केला असून या शासन निर्णयाचे काळजीपूर्वक अवलोकन केल्यास या शिक्षकांच्या सेवा काही अटीवर नियमित करण्याची मंत्रिमंडळाच्या निर्णयातील सकारात्मक (Positive) शब्दरचना या शासननिर्णयात कोठेही दिसून येत नाही. याउलट "विद्यार्थ्यांचेही शिक्षकांवाचून नुकसान होऊ नये या कारणास्तव राज्यातील १९.९.१९९१ नंतर लागलेल्या बिगर नेट/सेट परीक्षा धारकाबाबतचा धोरणात्मक निर्णय शासनाने घेतला आहे. तो पुढील प्रमाणे आहे." अशी **मोघम शब्दरचना** एका ठिकाणी या शासननिर्णयामध्ये वापरण्यात आली असून दुसऱ्या एका ठिकाणी "खालील अटींवर दिनांक १९.९.१९९१ ते ११.१२.१९९९ या कालावधीत अनुदानित, विना अनुदानित महाविद्यालयातून व संस्था यामधून त्यावेळेच्या निवड समितीमार्फत नियुक्त झालेल्या **अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा खंडित होणार नाहीत." अशी नकारार्थी** (Negative) शब्दरचना वापरण्यात आलेली आहे.

१.३. "खालील अटींवर या अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा नियमित करण्यात येत आहे." या मंत्रिमंडळाने घेतलेल्या निर्णयाला लाथाडून त्याजागी "खालील अटींवर त्यांच्या सेवा खंडित होणार नाहीत" अशी नकारार्थी शब्दरचना योजित करण्याच्या वृत्तीचा तीव्र निषेध करण्यात येत आहे. सदरहू प्रकरणी उच्चस्तरीय चौकशी करून मंत्रिमंडळाच्या निर्णयाची मोडतोड करणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कठोर कारवाई करण्यात यावी. अशी मागणी करण्यात येत आहे. मंत्रिमंडळाने घेतलेल्या निर्णयाबरहुकूमच शासन निर्णय निर्गमित झाला पाहिजे अशीही मागणी करण्यात येत आहे.

२.०. बेकायदेशीरपणे लादण्यात आलेल्या दोन अटी :- २.१. जो काही शासननिर्णय निर्गमित करण्यात आलेला आहे तो अत्यंत दोषपूर्ण असा आहे. संघटनेने वारंवार ही गोष्ट शासनाच्या लक्षात आणून दिलेली आहे की मंत्रालयातील ज्येष्ठ अधिकाऱ्यांनी नेटसेटच्या बाबत गेल्या १२ वर्षात जे करायला पाहिजे होते ते केले नाही किंवा करण्याचे सतत टाळले व ज्या गोष्टी करायला नको होत्या अशा अनेक गोष्टी एकामागून एक करण्याचा सपाटा लावला.

२.२. अधिव्याख्याता पदासाठी भरतीच्या वेळीची पात्रता म्हणून नेटसेट ही पात्रता विधिमय माध्यमांच्या (legal instrument) द्वारे १९८९ ते २००० या काळात कधीही विहित करण्यात आली नाही. यासाठीची अधिनियमांनी विहित केलेली विधिमय माध्यमे म्हणजे एकतर **विद्यापीठांचे परिनियम** किंवा परिनियमांच्या ऐवजी **मा. कुलगुरुंचे निदेश** किंवा शासनाने निर्गमित केलेली **प्रमाण संहिता** हीच आहेत. यापैकी कोणत्याही एका माध्यमाचा शासनाने गेल्या बारा तेरा वर्षात वापर केला नाही. एकामागून एक सटरफटर "विधिविधानाचा दर्जा नसलेले शासननिर्णय" काढत बसण्यापेक्षा "विधीवत प्रमाणसंहिता" महाराष्ट्र शासन राजपत्राद्वारे (कारण कायद्यातच तसे म्हटले आहे) का निर्गमित करण्यात आली नाही? याचे उत्तर गेल्या बारा वर्षात कोणत्याही शासकीय अधिकाऱ्याला देता आलेले नाही. या उलट खुद्द मा. उच्च शिक्षण मंत्र्यांनी स्वतः ३ ऑगस्ट २००१ रोजी सभागृहात असे कबूल केले की "सभापती महोदय, **ही बाब खरी आहे की, १९९१ साली यु.जी.सी.ने रेग्युलेशन्स राज्य सरकारला पाठविले होते. त्यानंतर राज्यसरकारने हे रेग्युलेशन्स विद्यापीठांना पाठवत असतांना ते असाधारण राजपत्रात प्रसिध्द करुन पाठवावयास पाहिजे होते. तसे करण्यात आले असते तर ते लिगल इन्स्ट्रुमेन्ट ठरले असते. परंतु राज्य सरकारकडून त्या वेळी ही चूक झालेली आहे." एका बाजूला करायला पाहिजे ते न करणाऱ्या शासकिय अधिकाऱ्यांनी करायला नको त्या अनेक गोष्टी करण्याचा गेल्या बारा वर्षात सपाटा लावला होता हे स्पष्टपणे दिसून येते.**

२.३. नेटसेटबाबत शासनाने पुढे अत्यंत चुकीचे धोरण स्वीकारले. "नेट सेट परीक्षा उत्तीर्ण केली असेल तरच ३१ मार्च १९९४ नंतर त्यांना सेवेत ठेवण्यात यावे" असा पहिला हूकुम २ फेब्रुवारी १९९४ च्या शासन पत्रान्वये काढण्यात आला. "३१ मार्च १९९५ पर्यंत नेट सेट परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास त्यांना सेवामुक्त करा" असा दुसरा आदेश ७ मार्च १९९४ च्या पत्रान्वये देण्यात आला. मग त्यानंतर "३१ मार्च १९९६ पर्यंत नेट सेट परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास त्यांना सेवामुक्त करा" असा आदेश २० मार्च १९९४ च्या शासन पत्रान्वये देण्यात आला. **परिनियमांनी केलेली व्यवस्था पत्राने मोडून काढण्याच्या या प्रकाराने शेकडो शिक्षकांना गेली अनेक वर्षे अत्यंत मानसिक तणावात काढावी लागली.** २ फेब्रुवारी १९९४ ते २० मार्च १९९४ या दोन महिन्याच्या (धड दोन सुद्धा नव्हे) काळातील उच्च शिक्षण विभागाची ही तीन पत्रे पाहिली म्हणजे या साऱ्या प्रकाराची एकंदर हास्यास्पदता लक्षात येते. विशेष असे की पत्रापत्रीचा हा सारा प्रकार केंद्र शासनाच्या, विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या, परिनियमांच्या व समझोत्याच्या विरोधात होता.

२.४. त्यानंतर नेटसेट संबंधीचा २२ डिसेंबर १९९५ चा शासन निर्णय निर्गमित झाला. महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या कार्यकारी मंडळाने दिनांक ७ जानेवारी १९९६ च्या बैठकीत मंजूर केलेल्या ठरावात या शासन निर्णयाबाबत असे स्पष्टपणे नमुद केले होते की :-

"या शासन निर्णयाची काळजीपूर्वक छाननी केल्यास असे दिसून येते की :- (अ) नेटसेट बाबत शासनाची भूमिका विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या, तसेच केंद्र शासनाच्या धोरणाशी व महाराष्ट्र शासनाशी महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाचा जो समझोता झाला त्याच्याशी पूर्णपणे विसंगत होती याचा कबुलीजबाबच या २२ डिसेंबर १९९५ च्या शासन निर्णयाने दिलेला आहे. **"नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण करण्याची दिनांक ३१.३.१९९६ ची मुदत या आदेशाव्दारे काढून टाकण्यात येत आहे." हा शासन निर्णयाच्या परिच्छेद ७ (अ) मधील उल्लेख म्हणजे एमफक्टोने याबाबत घेतलेली भूमिका किती बिनचूक होती याचा पुरावाच आहे. तथापि तदर्थ स्वरूपाच्या नेमणूका देणे, सेवेत असलेल्या अधिव्याख्यात्यांना नेट सेट परीक्षा उत्तीर्ण होण्याची सक्ती करणे, न झाल्यास वार्षिक वेतनवाढ देण्यात न येणे, त्यांची सेवा वरिष्ठ व निवडश्रेणीसाठी विचारात न घेणे, सेवा ज्येष्ठता न देणे या शासन निर्णयातील अटी संपूर्णपणे समझोत्याच्या व विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या व केंद्र शासनांच्या सूचनांच्या विरुद्ध आहेत.** त्यामुळे या अटी ताबडतोब मागे घेण्यात याव्या अशी मागणी ही सभा करीत आहे. "जोपर्यंत आपली पर्यायी व्यवस्था होत नाही, तोपर्यंत सिलेक्शन कमिट्यांची निवड प्रक्रिया फायनल राहील. इतकेच नव्हे तर "२ वर्षानंतर त्यांना कन्फर्म करा" असे चान्सलर महोदयांच्या मान्यतेचे स्टॅट्यूट आहेत ... माझे म्हणणे असे आहे की, जी टेस्ट आहे, ती रिक्रुटमेंटची एक वेगळी पद्धत आहे. ती पद्धत जोपर्यंत अंमलात येत नाही तोपर्यंत परिनियमानुसार झालेली रिक्रुटमेंट १०० टक्के लॉफूल आहे. माननीय चान्सलर यांच्या सहीने आपण ते ठरविले आहे, जो २७.२.८९ चा जी.आर. काढला त्याप्रमाणे स्टॅट्यूट झालेले आहे. या सर्व ॲडव्हर्टाइजमेंट ॲप्रुव्ह झालेल्या आहेत. नियमाप्रमाणे त्या सर्व रिक्रुटमेंट परफेक्टली लॉफूल अशा झालेल्या आहेत. ज्या दिवशी आपण नवीन व्यवस्था, नवीन अल्टरनेट अरेंजमेंट कराल त्या दिवसापासून ते

लागू होईल. सुटेवली रिप्लेसड होईल, अशी खरी गोष्ट आहे. यामध्ये आज सेवेत असलेले जे शिक्षक आहेत त्यांना मुदत वाढवून देण्याचा प्रश्न नाही. त्यांच्या नेमणूकपत्रामध्ये तसे नाही, त्यांना कधी तसे सांगितले नाही, जाहिरातीमध्ये तसे जाहीर केले नाही.... आज सेवेत असलेल्या लोकांना लागू होत नाही. कारण त्यांचे सिलेक्शन लॉफूल आहे, ते कंडीशनल नाही. लॉ-फुली कॉन्स्टीट्युटेड सिलेक्शन कमिटीच्यामार्फत चान्सलरांच्या स्टॅट्यूटप्रमाणे ते रिक्रूट झालेले आहेत. त्यांना कॉम्पीटन्ट ॲथारिटीची मान्यता आहे. त्यांना ते लागू होत नाही. सेवेत असलेल्या लोकांना ते लागू करण्याचे आपण या २-४ महिन्यात आदेश काढले ते आपण केंव्हा मागे घेणार असा प्रश्न आहे. याचे माननीय मंत्री महोदय उत्तर देतील काय?" एवढी माहिती विधानपरिषद सभागृहामध्ये ऐकून घेतल्यानंतर विचारलेल्या प्रश्नाला उत्तर देतांना राज्याच्या मा. मुख्यमंत्र्यांनी "यापूर्वी शिक्षक झालेले आहेत आणि त्यांना याची आवश्यकता नाही असे सन्माननीय सदस्य श्री.बी.टी.देशमुख सांगत आहेत. तर ती वस्तुस्थिती असेल तर त्यासंबंधीचा अपवाद करण्याची तयारी राहील." असे स्पष्ट आश्वासन गुरुवार दिनांक १७ मार्च १९९४ रोजी सभागृहामध्ये दिल्यानंतर "नेट/सेट परीक्षा उत्तीर्ण करण्याची दिनांक ३१.३.१९९६ ची मुदत या आदेशाव्दारे काढून टाकण्यात येत आहे." अशी तरतूद असलेला शासन निर्णय निर्गमित करण्यासाठी उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाला २१ महिन्याचा कालावधी लागावा ही अत्यंत दुर्दैवाची गोष्ट आहे."

२.५. नेटसेट ची परीक्षा ही "सेवेत भरती होत असतांना उमेदवाराने पूर्ण करावयाची पात्रता" असून सेवेत भरती झालेल्या **"शिक्षकांनी सेवेत भरती झाल्यावर केंव्हातरी पूर्ण करावयाचे सेवांतर्गत प्रशिक्षण" असे या पात्रता परीक्षेचे स्वरूप नाही** हे आमच्या मंत्रालयातील वरिष्ठ अधिकाऱ्यांना अजूनही कळू नये ही दुर्दैवाची गोष्ट आहे. सर्वोच्च न्यायालयाने विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या नेटसेट बाबतच्या रेग्युलेशनचे तपशीलवार विश्लेषण करणारा निवाडा दिनांक ८.९.१९९४ रोजी दिला असून हे रेग्युलेशन शिफारसींच्या स्वरुपाचे (The provisions of clause 2 of the said Regulations are, therefore, recommendatory in character.) आहे. ते सक्तीचे करावयाचे किंवा नाही याबाबतचा निर्णय विद्यापीठाने वा शासनाने घ्यावयाचा आहे. तसा निर्णय घेण्यात आल्यास तो परिनियम किंवा प्रमाणसंहिता निर्गमित केल्यानंतरच्या काळात (The second proviso to clause 2 makes the application of the said Regulations prospective.) लागू पडेल, पूर्वलक्षी प्रभावाने नव्हे. हे रेग्युलेशन उमेदवारासाठी (Relates to all applicants i.e. candidates) लागू आहेत, असेही त्या निर्णयामध्ये स्पष्ट करण्यात आलेले आहे.

२.६. सर्वोच्च न्यायालयाचा हा निवाडा लक्षात घेऊनच आपले सर्व जुने रेग्युलेशन रद्द करून नेटसेटबाबत विद्यापीठ अनुदान आयोगाने आपली भूमिका ४ एप्रिल २००० च्या रेग्युलेशनव्दारे स्पष्ट केलेली आहे. "कोणत्याही व्यक्तीला (No person) नेटसेटची पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण केल्याशिवाय विद्यापीठातून व महाविद्यालयातून शिक्षकीय पदावर नेमता येणार नाही" असे स्पष्टपणे नमूद करित असतांनाच विद्यापीठ अनुदान आयोगाने आपल्या या नियमाला एक परंतुक जोडलेले आहे. यापूर्वीच नेमल्या गेलेल्या व्यक्तींच्या बाबतीत या परंतुकामध्ये असे ठामपणे नमूद करण्यात आलेले आहे की :- "Provided further that these regulations shall not be applicable to such cases where selections of the candidates **having had the then requisite minimum qualification as were existing at that time** through duly constituted Selection Committees for making appointments to the teaching posts have been made prior to the enforcement of these regulations." यथोचितरित्या अस्तित्वात आलेल्या निवडसमितीच्या मार्फत ज्यांची निवड झालेली आहे व त्यावेळी अस्तित्वात असलेली किमान पात्रता जे धारण करतात त्यांना नेटसेटच्या पात्रतेचा नियम लागू असणार नाही, अशी विद्यापीठ अनुदान आयोगाची स्पष्ट भूमिका आहे. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला निर्णय पहायला मंत्रालयात जसा कोणाला वेळ नाही तसेच विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे एप्रिल २००० चे रेग्युलेशन सुद्धा बाचायला या अधिकाऱ्यांना वेळ नाही. **खुद्द विद्यापीठ अनुदान आयोगानेच रद्दबादल ठरविलेल्या १९९१ च्या रेग्युलेशनचा १८ ऑक्टोबर २००१ च्या शासननिर्णयामध्ये २-४ वेळा आधार घेण्यात आलेला आहे, याला काय म्हणावे?** सर्वोच्च न्यायालयाने दुसऱ्या एका प्रकरणात (Writ Petns. Nos. 100 and 1078 of 1988, D/- 15-12-1989.) स्पष्टपणे "The initial minimum educational qualification prescribed for the different posts is undoubtedly a factor to be reckoned with but it is so at the time of the initial entry into the service..... It would be hard and harsh to deny them the confirmation in the respective posts on the ground that they lack the prescribed educational qualifications.... Therefore, the petitioners are entitled to equal pay at par with the persons appointed on regular basis to the similar post or discharge similar duties, and are entitled to the scale of pay and all allowances revised from time to time for the said posts." असा निर्णय दिला असून यथोचितरित्या भरती झालेल्या काही शिक्षकांना वरिष्ठ श्रेणी/निवड श्रेणी देणे व काहींना ती नाकारणे ही गोष्ट समतेच्या हक्काच्या विरोधात असल्याने घटनाबाह्य आहे हे नमूद करण्यात येत आहे.'

२.७. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने विहित केलेली ही पात्रता परीक्षा "सेवांतर्गत प्रशिक्षण" अशा स्वरुपाची कधीही नव्हती व ती तशी आजही नाही, **त्यामुळे या अधिव्याख्यात्यांनी डिसेंबर २००३ पर्यंत नेटसेट परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे ही एक व त्यांना वरिष्ठ श्रेणी व निवडश्रेणी नेटसेट परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत देण्यात येणार नाही ही दुसरी, या दोनही अटी विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या धोरणाच्या विरुद्ध आहेत, सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाचा अवमान करणाऱ्या आहेत, महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाचा महाराष्ट्राच्या मा. मुख्यमंत्र्यांबरोबर १८ जानेवारी १९८९ रोजी झालेल्या समझोत्याचा उघडउघड भंग करणाऱ्या आहेत, घटनेच्या कलम १४ च्या विरोधात आहेत, त्यामुळे त्या ताबडतोबीने रद्द करण्यात याव्यात अशी मागणी करण्यात येत आहे.**

२.८. संघटनेच्या माध्यमातून, शक्य झाल्यास महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या उभय सभागृहाच्या सदस्यांपुढे आपली कैफियत मांडून, गरज पडल्यास न्यायालयीन प्रक्रियेच्या माध्यमातून १८ ऑक्टोबर २००१ च्या शासननिर्णयाने लादलेल्या उपरोक्त बेकायदेशीर अटींना ठामपणे विरोध करण्याचा निर्धार व्यक्त करण्यात येत आहे.

३.०. मुख्यत्वे न्यायालयीन लढाईचा प्रश्न :- ३.१. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक २४ डिसेंबर १९९८ रोजी "UGC Notification on the revision of pay scales, minimum qualifications for the appointment of teachers in the universities and colleges and other measures for the maintenance of standards, 1998" हे नोटीफिकेशन काढले. त्याच्या परिच्छेद ८ मध्ये पुढील प्रमाणे तरतूद आहे. :-

"8.O.O. COUNTING OF PREVIOUS SERVICE : Previous service, without any break as a Lecturer or equivalent, in a university, college, national laboratory, or other scientific organisations, e.g. CSIR, ICAR, DRDO, UGC, ICSSR, ICHR and as a UGC Research Scientist, should be counted for placement of lecturer in Senior Scale/ Selection Grade provided that:

8.1.O. The post was in an equivalent grade/scale of pay as the post of a Lecturer, 8.2.O. The qualifications for the post were not lower than the qualifications prescribed by the UGC for the post of Lecturer, 8.3.O. .... 8.4.O. The concerned Lecturers possessed the minimum qualifications prescribed by the UGC for appointment as Lecturer,"

३.२. शासनाने ताबडतोबच दिनांक ६ मार्च १९९९ रोजी "अधिव्याख्याता (वरिष्ठ श्रेणी/निवड श्रेणी) पदावर स्थाननिश्चिती करण्यासाठी ग्राह्य धरावयाची सेवा." या मथळ्याचा शासननिर्णय (क्रमांक जुएसजी १२९८/३४०२६/(४७१२)/विशि-४) निर्गमित केला व त्या शासननिर्णयासोबत युजीसी नोटीफिकेशनचा परिच्छेद ८ जोडून पाठविला. त्यामुळे त्यावेळी **स्थिती अशी निर्माण झाली की अशा शिक्षकांना सेवेतून काढता येणार नाही परंतु त्यांच्या सेवा पदोन्नतीसाठी धरता येणार नाही असे बंधन खुद्द विद्यापीठ अनुदान आयोगानेच घालून दिले होते.**

३.३. एक म्हणजे दिनांक ८.९.१९९४ रोजी सर्वोच्च न्यायालयाने Civil Appeal No. 1819 of 1994 या प्रकरणात दिलेला निर्णय व दुसरे म्हणजे विद्यापीठ अनुदान आयोगाने निर्गमित केलेले ४ एप्रिल २००० चे रेग्युलेशन (UGC Regulations on minimum qualifications for appointment and for Career Advancement of Lecturers, Readers and Professor in the universities & colleges.) **हे दोन महत्वपूर्ण दस्तऐवज त्यानंतरच्या काळात नजरेस आले.** या दोन दस्तऐवजांनी याबाबतच्या स्थितीमध्ये महत्वपूर्ण फेरफार केलेले आहेत. २४ डिसेंबरच्या युजीसी नोटीफिकेशन मधील काही तरतुदी व मुख्यत्वे परिच्छेद ८ सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाचा भंग करणारा होता. नेटसेटची पात्रता ठरविणारे जुने सर्व रेग्युलेशन विद्यापीठ अनुदान आयोगाने ४ एप्रिल २००० च्या रेग्युलेशनने रद्द ठरविले असून २४ डिसेंबर १९९८ च्या नोटीफिकेशनमधील तो ८ वा परिच्छेदसुद्धा त्यामुळे इतिहासजमा झालेला आहे.

३.४. या संदर्भात मुंबई उच्च न्यायालयासमोर दाखल झालेल्या एका प्रकरणी (Writ Petition No. 2058 of 2000) मा. खंडपीठाने प्रकरण दाखल करून घेतले असून सेवा संपुष्टीकरणास प्रकरणाचा निकाल लागेपर्यंत स्थगनादेश (There will be an interim order in terms of prayer clause (d) till the disposal of the petition.) दिलेला आहे. या प्रकरणातील prayer clause (d) पुढील प्रमाणे आहे:-

"(d) Pending the hearing and final disposal of this writ Petition, the Respondents be restrained by an order of injunction of this Hon'ble Court from terminating/discontinuing the services of petitioner in the post of Lecturer in chemistry in Respondent No. 2 college."

३.५. प्रकरणाचा निकाल लागेपर्यंत सेवा संपुष्टीकरणाच्या बाबतीत स्थगनादेश मिळालेला असला तरी prayer clause (e) ("(e) By a suitable writ, order or direction this Hon'ble Court may be pleased to hold and declare that although the petitioner has not passed NET/SET exam. his services in the post of Lecturer in Chemistry in Respondent No. 2 college cannot be discontinued by Respondents on that ground and accordingly the Respondents be directed to continue the services of petitioner without break in service and by giving him all consequential service benefits.") च्या बाबतीत अंतिम निकाल लागेल तेंव्हाच निर्णय होईल म्हणजे "giving him all consequential service benefits." या विनंतीबाबतचा निर्णय सुद्धा तेंव्हाच होईल.

३.६. बेकायदेशीरपणे लादण्यात आलेल्या उपरोक्त दोन अटी रद्द करवून घेणे हा मुख्यत्वे न्यायालयीन लढाईचा भाग होईल असे स्पष्टपणे दिसून येत आहे. त्यादृष्टीने महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या सर्व घटक संघटनांनी आपआपल्या स्तरावर अशा न्यायालयीन लढाईसाठी बाधीत शिक्षकांना संघटीत करावे असे ठरविण्यात येत आहे.

४.०. **संक्रमण काळातील प्रकरणे** :- ४.१. दिनांक ११.१२.१९९९ नंतर पण विधीमय माध्यमांच्याद्वारे नेटसेटची परीक्षा सक्तीची होण्याच्या तारखेपूर्वी जे शिक्षक सेवेत यथोचितरित्या प्रवेशित झालेले आहेत अशा शिक्षकांना सेवामुक्त करण्याच्या शासननिर्णयातील तरतुदींना ठामपणे विरोध नोंदविण्यात येत आहे. अशा शिक्षकांच्या बाबतीत (यापुढे उल्लेख संबंधित शिक्षक) १८ ऑक्टोबर, २००१ च्या शासननिर्णयाने बराच गोंधळ घातलेला आहे.

४.२. एकाच शासन निर्णयाच्या एका परिच्छेदात "दिनांक ११.१२.१९९९ नंतर सेवेत आलेल्या बिगर नेट/सेट अधिव्याख्यात्यांना या सवलती देय असणार नाहीत. तसेच, त्यांच्या सेवा परिविक्षा कालावधी पूर्ण होण्याच्या आंत संपुष्टात आणाव्यात." असा आदेश द्यावयाचा व लागलीच दुसऱ्या परिच्छेदात "तसेच ४.४.२००० पासून अशा नियुक्त्या दिल्या असल्यास त्या तात्काळ रद्द कराव्यात. हे आदेश सर्व महाविद्यालयांना बंधनकारक असून, त्याप्रमाणे कार्यवाही न झाल्यास त्याची जबाबदारी संबंधित महाविद्यालयांची / विद्यापीठाची राहील." असा हुकूम त्याच शासननिर्णयात नमूद करावयाचा हा एकंदर प्रकारच हास्यास्पद आहे. ११.१२.१९९९ च्या शासन निर्णयाला सुद्धा "शासन निर्णय" हे पात्रता ठरविणारे "विधिमय माध्यम" नाही याची जाणीव असल्यामुळेच त्या शासननिर्णयाच्या परिच्छेद ३० मध्ये अगदी सुरुवातीलाच "The Universities should initiate action to frame suitable statutes under a relevant provison of the Maharashtra Universities Act, (XXXV of 1994)., 1994" अशी सूचना करण्यात आली आहे. त्याच ३० व्या परिच्छेदात शेवटी शेवटी पुन्हा एकदा तीच सूचना करून विद्यापीठांच्या कुलगुरुंना विधिमय माध्यमांनी या बाबी विहित करण्याची विनंती करण्यात आलेली आहे. ज्यांना आपण अशी विनंती केली त्या मा. कुलगुरुंनी परिनियमांच्या ऐवजी विद्यापीठ कायद्याच्या कलम १४(८) अन्वये "डायरेक्शन"चे ज्ञापन कोणत्या तारखेला काढले याची माहिती घेण्याची गरज सुद्धा १८.१०.२००१ चा शासननिर्णय काढणाऱ्या अधिकाऱ्यांना वाटू नये व त्यापोटीच्या अज्ञानातून म्हणा किंवा अंगभूत अनभ्यासातून म्हणा किंवा अनेक वर्षे या अधिकाऱ्यांनी जोपासलेल्या शिक्षकांविषयीच्या अहंकारी आकसातून म्हणा ११.१२.१९९९ ही विक्षिप्त "कटऑऊट डेट" बाहेर पडावी हे जेवढे हास्यास्पद आहे तेवढेच बेकायदेशीर सुद्धा आहे.

४.३. अशा संबंधित शिक्षकांच्या बाबतीत (१) त्यांच्या पदाची जाहिरात केंव्हा झाली (२) जाहिरातीमध्ये पात्रता काय नमूद करण्यात आली होती. (३) प्रत्यक्ष मुलाखती किती तारखेला झाल्या (४) नेमणूक कोणत्या तारखेला देण्यात आली (५) विद्यापीठाची मान्यता कोणत्या तारखेला मिळाली (६) मिळालेल्या मान्यतेचे स्वरूप काय होते. (७) त्या विद्यापीठामध्ये विधिमय माध्यमाच्याद्वारे नेटसेट पात्रता परीक्षा कोणत्या तारखेपासून सक्तीची करण्यात आली. (८) वेतन व्यवस्थेअंतर्गत सहसंचालक उच्च शिक्षण यांच्या मार्फत संबंधित शिक्षकाला वेतन अदा करण्यात आले होते किंवा कसे? हे नमूद असलेल्या प्रत्येक कागदपत्राला महत्त्व येईल. संबंधित शिक्षकांनी ही व याबाबत आवश्यक ती इतर सर्व कागदपत्रे योग्य रीतीने लावून ठेवणे आवश्यक आहे.

४.४. शासननिर्णयांत नमूद केल्याप्रमाणे अशा एखाद्या संबंधित शिक्षकाची सेवा संपुष्टात आणण्याचा प्रयत्न कोणत्याही पातळीवर झाल्यास **संबंधित शिक्षकाने सेवा संपुष्टीकरण आदेश रद्द करण्यासाठी तातडीने आपले प्रकरण न्यायाधिकरणापुढे नेणे, हाच त्याच्या समोर तातडीचा उपलब्ध उपाय असेल.** सेवा संपुष्टीकरणाच्या आदेशाला स्थगिती मागतांना (१) २०५८ ऑफ २००० या प्रकरणात मा. उच्च न्यायालयाच्या मुंबई खंडपीठाने अशाच प्रकरणात दिनांक २८.८.२००१ रोजी स्थगनादेश दिलेला आहे. (२) या पदाची जाहिरात झाल्यावर/मुलाखती झाल्यावर/नेमणूक झाल्यानंतर /मा. कुलगुरुंची मान्यता मिळाल्यानंतर विधिमय माध्यमांच्याद्वारे नेटसेट पात्रता सक्तीची करण्यात आलेली आहे. (३) सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाचे सर्व तपशील व ही सर्व कागदपत्रे किंवा त्यातील उपयुक्त ठरेल ती माहिती संबंधित शिक्षकांने आपल्या अर्जातून न्यायाधिकरणाच्या लक्षात आणून द्यावी. सेवा संपुष्टीकरणाचा आदेश नजरेच्या टप्प्यात येताच संबंधित शिक्षकांने व्यक्तिशः तातडीने कारवाई करून विद्यापीठ व महाविद्यालयीन न्यायाधिकरणाकडून स्थगनादेश मिळविण्यासाठीची विनंती उक्त न्यायाधिकरणास करावी असेही ठरविण्यात येत आहे.

४.५. सेवा संपुष्टीकरणाची नोटीस बजावली जाण्यापूर्वीसुद्धा किंवा ताबडतोबच घटनेच्या कलम २२६ अन्वये "१८.१०.२००१ च्या शासननिर्णयाचा आधार घेवून माझी सेवा संपुष्टात आणण्याचा आदेश पारीत करण्यास संबधितांना मनाई करावी" अशी विनंती ११.१२.१९९९ नंतर यथोचितरित्या सेवेत आलेल्या संबंधित शिक्षकाला व्यक्तीशः उच्च न्यायालयाकडे करता येईल व तसा अंतरिम मनाई आदेशही मागता येईल.

५.१ सेवामुक्तीच्या प्रकरणामध्ये व्यक्तिगत कागदपत्राच्या आधारावर व्यक्तिशः शिक्षकांने दाद मागावयाची असली तरी "या अधिव्याख्यात्यांनी डिसेंबर २००३ पर्यंत नेटसेट परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे ही एक व त्यांना वरिष्ठ श्रेणी व निवडश्रेणी नेटसेट परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत देण्यात येणार नाही ही दुसरी," या दोन अटी रद्द करून घेण्याबाबतीत महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाने न्यायालयीन कारवाईत प्रभावीपणे सहभागी होण्याचा निर्णय घेण्यात येत आहे.

५.२ याबाबतची डझनावारी प्रकरणे मा. उच्च न्यायालयासमोर न्यायप्रविष्ट झालेली आहेत व होत आहेत. त्यामध्ये सेवामुक्ती बाबत "सेवामुक्तीला स्थगनादेश" किंवा "जैसे थे" चे आदेश अनेक प्रकरणी दिल्या गेले आहेत. न्यायप्रविष्ट झालेल्या या याचिकांमध्ये उपरोक्त दोन मुद्यांच्या निर्णयाची बाबसुद्धा न्यायप्रविष्ट झालेली आहे याची नोंद घेण्यात येत आहे.

५.३ ही सर्व प्रकरणे एकत्र केली जातील आणि एकाच खंडपीठासमोर सुनावणीला येतील अशी स्पष्ट शक्यता निर्माण झाल्याचे समोर दिसत आहे.

५.४ महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाने यापूर्वी २०५८ ऑफ २००० या प्रकरणात 'इंटरव्हेनर' म्हणून सहभागी होण्याचा निर्णय घेतला होता व महासंघाची तशी विनंती यापूर्वीच मा. उच्च न्यायालयाने मान्य केली असून याबाबतीत आपले म्हणणे दाखल करतांना सर्वोच्च न्यायालयाचे दोन महत्वपूर्ण निर्णय महासंघाने मा. उच्च न्यायालयाच्या लक्षात आणून दिलेले आहेत.

५.५ सदरहू प्रकरणी महासंघाचा न्यायालयीन सहभाग नवीन याचिकांच्या संदर्भात सुद्धा सुरू ठेवण्याचा पुन्हा निर्णय घेण्यात येत आहे. नव्या संदर्भात मुख्यत्वे हा सहभाग "या अधिव्याख्यात्यांनी डिसेंबर २००३ पर्यंत नेटसेट परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे ही एक व त्यांना वरिष्ठ श्रेणी व निवडश्रेणी नेटसेट परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत देण्यात येणार नाही ही दुसरी," या दोन अटी रद्द करवून घेण्यासाठी प्रभावीपणे वापरावा असे ठरविण्यात येत आहे.

५.६ याबाबतीत गरज पडल्यास "सुधारित याचिका" दाखल करावी असेही ठरविण्यात येत आहे.

५.७ या प्रकरणी महासंघाच्या घटक संघटनांनी जेवढा आर्थिक सहभाग महासंघाला यापूर्वी दिला होता, तेवढा पुन्हा एकदा द्यावा असेही ठरविण्यात येत आहे.

५.८ महासंघाच्या ज्या समितीने पूर्वीच्या याचिकेचे तपशिल ठरविले होते त्याच समितीने पुढील सुधारित याचिकेचे तपशील ठरवावे असेही ठरविण्यात येत आहे.

******

नेट-सेटशी संबधित या अंकात प्रकाशित न केलेल्या परंतु यापूर्वी नुटा बुलेटीनमध्ये प्रकाशित करण्यात आलेल्या कागदपत्रांची सूची

महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाशी संबंधित कागदपत्रे

१. नेटसेट बाबत महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाची भूमिका-१ महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या कार्यकारी मंडळाने आपल्या दि. २८ मार्च १९९४ च्या बैठकीत पुढील ठराव मंजूर केलेला होता. **.... 2001- Nuta Bulletin Page -13**

2. Note submitted by the Maharashtra Federation of University and College Teachers Organisation to the UGC pay review Committee on Friday 28th April, 1995 in Bombay **.... 1995- Nuta Bulletin Page -38**

3. Maharashtra Federation of University and College Teachers' Organisation General Secretary's Report 1994 (National and State Eligibility Test) MFUCTO in its meeting held at Nasik on 9th July 1995 **.... 1995- Nuta Bulletin Page -43**

4. General Secretary's Report 1994 Adopted by the MFUCTO E.C. in its meeting held on 8th July 1995 at Nasik vide item no. 5 and approved by the General Council of MFUCTO in its meeting held at Nasik on 9th July 1995 **.... 2001- Nuta Bulletin Page -13**

५. नेटसेट बाबतच्या उच्च शिक्षण विभागाच्या २२ डिसेंबर १९९५ च्या शासन निर्णयाच्या धोरणाविरुद्ध पत्र आंदोलन **.... 1996 - Nuta Bulletin Page - 15 -16**

६. नेटसेट संबंधीच्या २२ डिसेंबर १९९५ च्या शासननिर्णयाबावत महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाच्या कार्यकारी मंडळाने दि. ७ जानेवारी १९९६ च्या बैठकीत मंजूर केलेला ठराव **.... 2001- Nuta Bulletin Page -14**

७. पत्राचा नमुना नेटसेटबाबत महाराष्ट्र शासनाच्या चुकीच्या धोरणाविरूद्ध पत्र आंदोलन **.... 1997 - Nuta Bulletin Page - 211**

८. नेटसेट बाबतच्या उच्च शिक्षण विभागाच्या धोरणाविरुद्ध पत्र आंदोलन **.... 2000 - Nuta Bulletin Page - 90**

९. विषय क्र. २९१ नेटसेट बाबतचा महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाचा आंदोलन कार्यक्रम **.... 2001- Nuta Bulletin Page - 55**

प्रा.बी.टी.देशमुख यांचे लेख

१. नेटसेट बाबतचा २२ डिसेंबर १९९५ चा शासन निर्णय संपूर्णपणे समझोत्याच्या विरूद्ध आहे, बेकायदेशीर आहे. युजीसीच्या सूचनांचा भंग करणारा इतिहासाचे काटे उलटे फिरविणारा व भ्रष्टाचाराला रान मोकळे करून देणारा आहे. प्रा.बी.टी.देशमुख **.... 1996 - Nuta Bulletin Page - 21 to 26**

२. पुन्हा एकदा नेटसेट : शासकीय अधिकाऱ्यांच्या गलथानपणाची शिक्षा शिक्षकांनी का म्हणून भोगायची प्रा.बी.टी.देशमुख **.... 1998 - Nuta Bulletin Page - 14 to 19**

३. "Candidate having had the then requisite Minimum qualification as were Existing at that time" या वाक्याचा अर्थ सार्वजनिकरित्या समजावून सांगण्याची वेळ आलेली आहे. प्रा.बी.टी.देशमुख **.... 2001- Nuta Bulletin Page - 20 - 28**

विधान सभेतील चर्चेचे अधिकृत प्रतिवेदन

१) राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा उत्तीर्ण नसणाऱ्या प्राध्यापकांना सेवामुक्त करणे महाराष्ट्र विधानसभा, बुधवार दि. १६ मार्च १९९४ नियम १०५ अन्वये लक्षवेधी **.... 1994- Nuta Bulletin Page - 20**

नुटाशी संबंधित कागदपत्रे

1. Meeting Notice NET **.... 1994- Nuta Bulletin Page - 27**

2. Meeting of the lecturers affected or likely to be effected by National Eligibility Test. **.... 1994- Nuta Bulletin Page - 27**

3. District Contact meeting of NET affected Teachers **.... 1994- Nuta Bulletin Page - 55**

4. Minutes of meeting of the Lecturers affected or likely to be effected by National Eligibility test held on sunday the 8th May, 1994 at 12.00 noon in G.S.College of Commerce, Wardha **.... 1994- Nuta Bulletin Page - 57**

5. Meeting Notice 12 : of the General Body meeting of Nagpur University Teachers Association to be held at 12.00 noon on Sunday 15th Oct 1995 at Karamvir Mahavidyalaya Mul (Dist. Chandrapur) विषय क्रमांक १८६. नेटसेट बाबत संघटनेची भूमिका **.... 1995 - Nuta Bulletin Page - 46**

६. विषय क्रमांक १८६ नेटसेट बाबत संघटनेची भूमिका **.... 1996 - Nuta Bulletin Page - 03**

७. नेटसेटग्रस्त प्राध्यापकांची सभा दुपारी ४ वाजता बुधवार १३ नोव्हेंबर १९९६ भारतीय महाविद्यालय, अमरावती **.... 1996 - Nuta Bulletin Page - 131**

8. नेटसेटबाबत अमरावती विद्यापीठाने शिक्षकांवर केलेल्या अन्यायाबाबत नुटाने घेतलेली भूमिका - सदरहू प्रकरणाशी संबंधित महत्वपूर्ण कागदपत्रे **.... 1996 - Nuta Bulletin Page - 134 - 147**

९. विषय क्रमांक २७५ नेटसेटग्रस्तांना न दिलेल्या वेतनवाढी व वरीष्ठश्रेणी बावत मांडलेला प्रस्ताव **.... 2000 - Nuta Bulletin Page - 77**

इतर दस्तऐवज

1. Irregularities in the appointment of University College Teachers in Maharashtra Letter to Hon'ble Chief Justice, Supreme Court of India by Vinay Singh Dated 8th April 1998 **.... 1998 - Nuta Bulletin Page - 91**

२. महाराष्ट्र शासन क्रमांक विपस १०९४/५० (२७६४) विशि-४ उ.शि. दिनांक १८ मार्च १९९४ राष्ट्रीय पात्रता परीक्षा या संबंधामध्ये विधानपरिषदेत दि. १८.३.९४ रोजी झालेल्या चर्चेच्या संदर्भात बैठक **.... 1994 - Nuta Bulletin Page - 21**

३. २२ मार्च १९९४ रोजी मा. मुख्यमंत्र्यांनी बोलविलेल्या बैठकीच्या वेळी नेटसेटबाबत प्रा.बी.टी.देशमुख यांनी विचारार्थ ठेवलेले मुद्दे **.... 1996 - Nuta Bulletin Page - 24**

NUTA BULLETIN (Official Journal of NAGPUR UNIVERSITY TEACHERS' ASSOCIATION) **CHIEF EDITOR :** Prof. A.G.Somvanshi,Shankar Nagar, AMRAVATI-444 606. **EDITOR :** Prof. S.S. Gawai 1,Abhinav State Bank Colony, Chaprashi Pura, Camp, AMRAVATI 444 602. **PUBLISHER :** Prof. S.R. Kalmegh, Lahari Apartment, Keshao Colony, Camp, AMRAVATI 444 602. Type Setting at NUTA Bulletin Office, Phundkar Bhavan, Behind Jain Hostel, Maltekadi Road, Amravati-444 601. **PRINTED AT** Bokey Printers, Gandhi Nagar, Amravati. (M.S) **REGD NO**. MAHBIL/2001/4448 Licenced to post without prepayment **LICENCE NO.** NR/ATI/78/2002
Name of the Posting office : **R.M.S. Amravati.**
Date of Posting : **25.02.2002**

If Undelivered , please return to : NUTA Bulletin Office, Phundkar Bhavan, Behind Jain Hostel, Maltekadi Road, **Amravati-444 601**.

To,...

....

....

....

....